MARIO PUZO

ŞANSLI YOLCU

'BABA' ROMANININ YAZARINDAN BİR KLASİK

İNKILÂP

MARIO PUZO

Şanslı Yolcu

"The Fortunate Pilgrim"

Türkçeye çeviren
Özlem Hekimoğlu

İNKILÂP

Şanslı Yolcu / Mario Puzo

Birinci baskı: Haziran 2001

Dizgi
M. Pamukçuoğlu

Kapak Tasarım
Ömer Küçük

Düzelti
İdil Önemli

Baskı
ANKA BASIM
Matbaacılar Sitesi, No: 38
Bağcılar - İstanbul
Tel: (0212) 629 01 83

ISBN
975-10-1700-9
01-34-Y-0051-0116

01 02 03 04 05   8 7 6 5 4 3 2 1

İNKILÂP
Ankara Caddesi, No: 95
Sirkeci 34410 İSTANBUL
Tel: (0212) 514 06 10 - 11 (Pbx)
Fax: (0212) 514 06 12
Web sayfası: http://www.inkilap.com
e-posta: posta@inkilap.com

SUNUŞ

İKİNCİ kitabım *Şanslı Yolcu*'nun hem en iyi, hem de en kişisel romanım olduğunu düşünüyorum. İçerdiği onlarca sürprizle en ilgi çekici kitabım olduğunu da kanıtladı.

Başlangıçta kendimi kahraman yapmayı planlamıştım. Yoksul mu yoksul, annesi, kızkardeşi ve erkek kardeşleri sanatına düşman olan ve nasılsa sonunda, onlara rağmen başarıya ulaşan mücadeleci bir yazarın serüveni olacaktı. İtalyan mirasıma tepkimi ve içlerinden biri olduğum o cahil köylüleri budalaca küçümsediğimi göstermek için yazılmıştı.

Annemin kitabın kahramanı haline dönüştüğünü keşfetmek, benim için tam bir sürpriz oldu. Kızkardeşimin benden daha dürüst, daha güvenilir ve daha cesur olduğunu keşfetmek de öyle. Çalışmalarım ilerledikçe, terden sırılsıklam olmuş kül rengi şapkaları ve gidon biçimli iri bıyıklarıyla günde on iki saat çalışan o göçmen İtalyanlar, kahramanlığa layık olduklarını gösterdiler. Bu nasıl oldu hiç bilmiyorum.

Tüm genç yazarlar ölümsüz olmayı düşlerler; gelecek yüzyıllardaki yeni kuşakların kitaplarını okuduğunu ve yaşamlarının değiştiğini. Tıpkı benim yaşamımın on beş yaşındayken *Karamazov Kardeşler*'i okuduğumda değiştiği gibi. Bana tamamen doğru gelmeyen tek bir sözcük yazmamaya yemin etmiştim ve bu amacıma *Şanslı*

Yolcu'yla ulaştığımı hissediyordum. Böyle bir yazarın birdenbire zengin ve ünlü olacağına inanıyordum.

Olağanüstü tepkiler aldım. Ama bunu diğer bir sürpriz izledi: Hiçbir şey olmadı. Zengin ve ünlü olmadım. Aslında, daha da yoksullaştım, bir yerine iki işte birden çalışmak zorunda kaldım.

Kızgındım, ama yalnızca kendime. Tüm yaşamımı yeniden gözden geçirdim. Bu kitaba kendimden bu kadar çok şey katmam, her bir cümleye bu kadar özen göstermem insanları neden ilgilendirecekti? Yazdıklarımla günlük ekmeğimi bile kazanamazken ailem neden yazmamı önemseyecekti? Benim olağandışılığımı neden hoşgöreceklerdi? Ayrıca insanlar kendi deneyimlerini yansıtmayan trajedilere neden aldırış edeceklerdi? Yaşamımın on yılını yalnızca bencillik ederek geçirdiğim sonucuna vardım. Kendimi İtalyan kültürünce son derece küçümsenen bir insan, kendisinin ve ailesinin geçimini sağlayamayan bir "aylak" olarak görmeye başladım.

Ancak sonra başka bir sürpriz oldu. Düşkırıklığıma tepki olarak ve ailemi geçindirebilmek amacıyla bir "bestseller" yazmaya ve annemin –*Şanslı Yolcu*'nun kahramanı Lucia Santa'nın– çocukluk yıllarımızda bize anlattığı bazı hikâyelerden yararlanmaya karar verdim. Kitap *Baba*'ydı. Hâlâ iki işte birden çalışarak onu yazmak tam dört yılımı aldı. Ama sonunda amacıma ulaşmayı başardım. O bir "bestseller"dı ve ben de bu kez zengin ve ünlü olmuştum. Doğru olan şeyi yapmıştım.

Ama beni bekleyen daha başka sürprizler de vardı. Baba ne zaman ağzını açsa, ben zihnimde annemin sesini duydum. Onun bilgeliğini, kararlılığını ve ailesine ve yaşamın kendisine karşı beslediği yenilmez sevgiyi işittim. O devirde bunlar kadınlarda değerli görülmeyen niteliklerdi. Baba'nın cesareti ve sadakati ondan geliyordu,

insanlığını ondan almıştı. Tüm karakterlerimde kız ve erkek kardeşlerimin seslerini duyuyor, insanların zayıflıklarına karşı gösterdikleri hoşgörüyü buluyordum. Böylece artık biliyorum ki, Lucia Santa olmasaydı, *Baba'* yı hiçbir zaman yazamazdım.

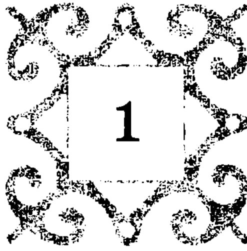
*Şanslı Yolcu'*yu yazmamın üzerinden otuz yıldan fazla bir zaman geçti. Yine de kültürlerin farklılaşması ve kadının toplumdaki yerinin değişmesinin yanı sıra, etnik konulara duyulan ilginin giderek artması, kitabı birçok bakımdan çağdaş kılıyor. İnsan deneyiminin zamandan bağımsız olmasını umuyorum.

Kitabın bu kadar yıl sonra yeniden yayınlanıyor olmasından sonsuz bir onur duydum. Gücünü hâlâ koruyor olması, şimdi belki eskisinden de güçlü olması gururumu okşadı.

Kitabı tekrar okudum ve onu hâlâ seviyorum ama hepsinden önemlisi annemi seviyorum ve ona karşı gerçek bir hayranlık besliyorum. Tüm hayatı trajedilerle geçmesine rağmen o yine de yaşamı sımsıkı kucakladı. Bu yönüyle yazdığım her kitabın içinde yer aldı. Artık biliyorum ki, yaşamımdaki asıl kahraman ben değildim, annemdi. Yaşadığı talihsizlikler bunca yıl sonra bile hâlâ gözlerimi yaşartıyor. Ve kitap haykırıyor: "Bakın nasıl da haksızlığa uğramış."

Mario Puzo
Kasım 1996

Birinci
Bölüm

LARRY Angeluzzi, kehribar rengi atını gururla mahmuzlayarak köhne apartmanların geniş duvarlarının oluşturduğu boğaz boyunca ilerledi; her bir duvarın dibinde, mavi arduvaz döşeli bağımsız kaldırımlara terk edilmiş küçük çocuklar, oyunlarını bırakarak sessiz bir hayranlıkla onu seyretmeye koyuldular. Geniş bir kavis çizerek kırmızı fenerini salladı, atının demir toynaklarından tıpkı 10. Cadde'nin taşları arasında düz bir çizgi halinde uzanan demiryolu raylarındakilere benzer kıvılcımlar uçuştu ve yavaşça hattı takip eden at, binici ve fener, Hudson Caddesi'ndeki St. John's Park terminalinden kuzeye doğru ağır ağır yol alan uzun yük treninin yanına geldi.

1928'de, New York Merkez Demiryolu, kuzey ve güney tren seferleri için şehrin sokaklarını kullanıyor, trafiği denetlemek amacıyla at sırtında gözcüler gönderiyordu. Bu, birkaç yıl içerisinde sona erecek, üstgeçit yapılacaktı. Son "kukla adam"lardan olduğunu, yakında şehir tarihinin ufacık bir kırıntısı haline geleceğini bilmeyen Larry Angeluzzi, atım batılı bir kovboy kadar ustaca ve kibirle sürüyordu. Beyaz mahmuzları, kaba lastik ayakkabıları, birlik rozetleriyle donanmış sivri tepeli, Meksika tipi bir şapkası vardı. Mavi pamuklu iş tulumu, par-

lak, metal kaplama bisiklet kopçalarıyla ayak bileklerinden iliklenmişti.

Sıcak yaz gecesini yararak atını şehre, beton çölüne doğru sürdü. Kadınlar tahta sandıklar üzerinde gevezelik ediyor, köşebaşlarına dikilen erkekler De Nobili puroları tüttürüyor, çocuklar hareket halindeki yük trenine tırmanmak amacıyla mavi arduvaz kaldırımlarını terk ediyor ve riskli bir oyunla yaşamlarını tehlikeye atıyorlarlardı. Sokak lambalarının dumanlı sarı ışığı ve şekerci dükkânı vitrinlerinin çıplak, kızgın, beyaz ampülleri altında her şey hareket halindeydi. 12. Cadde'den, Hudson Nehri'nin beton kıyısından esen serin rüzgâr, kavşak önlerinde atı ve biniciyi dinçleştiriyor, arkalarında uyarı sinyalleri veren siyah kızgın lokomotifi soğutuyordu.

Larry Angeluzzi'nin sağ tarafında kalan duvar, 27. Cadde'de bütün bir blok halinde alçalıyordu. Açık alanda, bağdaş kurup yere oturmuş karaltılarla, Hudson Belediyesi Yardımlaşma Derneği tarafından ücretsiz olarak gösterilen filmleri seyreden çocuklarla dolu Chelsea Parkı bulunuyordu. Larry Angeluzzi, uzaktaki dev beyaz ekranda, sahte güneş ışıklarına boğulmuş, fırtına gibi üzerine gelen muazzam bir atla bir binici gördü; atının baş silkmelerinden bu kocaman hayaletlerden ürkerek tehlike işaretleri verdiğini sezdi, sonra 28. Cadde kavşağını geçtiler ve duvar yeniden yükseldi.

Larry eve varmak üzereydi. Önünde 10. Cadde'yi 30. Cadde'den ayıran yaya köprüsü vardı, köprünün altından geçtiğinde evde olacaktı, işi bitmişti. Memnun bir şekilde şapkasını düzeltti, eyere iyice yerleşti. 30. ile 31. Cadde boyunca uzanan kaldırımlarda oturan herkes akrabaları ve arkadaşlarıydı. Larry, atını dörtnala sürmeye başladı.

Köprünün altından hızla geçti; başının üzerindeki

parmaklıklara yaslanmış duran çocuklara el salladı. Atını sağındaki kaldırımda toplanmış insanların onuruna şaha kaldırdı; sonra hayvanı sola, Hudson Nehri'ne kadar ışıltılar saçarak uzanan geniş çelik bir ova oluşturan açık demiryolu deposuna doğru döndürdü.

Arkasında, dev siyah lokomotif buhar bulutları çıkararak gürültüyle yoluna devam ediyor ve sanki sihirli bir şekilde gözden kaybolan köprü ve çocuklar donuk, belli belirsiz ışıldayan yıldızlara yükselen hoş, tiz sevinç çığlıkları bırakıyorlardı ardlarında. Yük treni depolara doğru kıvrıldı; köprü yeniden belirdi; neşeleri kaçan çocuk gurupları merdivenleri hızla inerek cadde boyunca koşmaya başladılar.

Larry, atını makasçı kulübesinin yanındaki direğe bağladı ve kulübe duvarının karşısındaki banka oturdu. Caddenin diğer tarafında, âdeta yatay bir tuval üzerine resmedilmiş gibi görünen sevdiği tanıdık dünya, yavaş yavaş canlanıyordu.

Görkemli bir biçimde aydınlatılmış fırın, 30. Cadde' nin köşesine yakındı; kurdelelerle süslenmiş dondurma tezgâhı çocuklarca çevrelenmişti. *Panettiere*[1], kabarık beyaz çizgili kâğıt külâhları vişne kırmızısı, limon sarısı ve ışıltılı beyaz renkli buz kristalleri dolduruyordu. Porsiyonları cömertçe kepçeliyordu, çünkü yarış pistlerine giderek parasını çarçur edebilecek kadar zengindi.

Fırının yanında, 31. Cadde yönünde, bakkal dükkânı bulunuyordu; vitrini, balmumu benzeri pürüzsüz zarlarla kaplı sarı *provolone*[2] kalıplarıyla, *prosciutto*[3]'larla, parlak renkli kâğıtlar içinde asılı duran et butlarıyla doluydu. Sonra, iş için kapalı ama kâğıt oyunları için açık

---

1 fırıncı
2 kaşkaval peyniri
3 domuz jambonu

olan berber salonu vardı; kıskanç berber o anda bile kendi makas izlerini taşımayan yeni traşlı başlar karşısında dikkat kesilirdi. Kaldırımları dolduran çocuklar, karıncalar kadar meşguldüler; siyahlar içinde kaybolmuş kadınlarsa, apartman kapıları önlerinde küçük koyu yığınlar oluşturuyorlardı. Her gruptan yıldızlı yaz gecesine doğru, mırıltılar halinde hararetli gevezelik sesleri yükseliyordu.

Hatboyundan gelen cüce görünümlü makasçı, "Bu akşam başka tren yok, evlat," dedi. Larry, atını çözüp üzerine bindi sonra hayvanı döndürerek şaha kaldırdı.

At havaya yükseldikçe, apartman sıraları, büyük şehrin batı duvarları, narin bir yelken gibi dalgalanarak Larry'ye doğru eğildi. Larry, tam karşıdaki apartmanın en üst katında, evinin açık duran penceresinde, küçük kardeşi Vincent olduğunu düşündüğü bir karaltı gördü. Larry ona el salladı ama tekrar el sallayıncaya kadar karşılık gelmedi. Binada yalnızca birkaç sarı ışıklı pencere camı vardı. Herkes aşağıda sokaktaydı ve onu seyrediyordu. Atını boğaza çevirdi ve 10. Cadde'nin arnavutkaldırımı taşları üzerinde dörtnala ilerleyerek 35. Cadde'deki ahıra yöneldi.

Aynı akşam erken saatlerde, alacakaranlıkta, Larry Angeluzzi St. John's Park'ta atını eyerlediği sırada –aynı zamanda Octavia ve Vincenzo Angeluzzi'nin annesi, Anthony Angeluzzi'nin dul eşi ve şimdi Frank Corbo'nun karısı ve Gino, Salvatore ve Aileen adlı üç çocuğunun da annesi olan– annesi Lucia Santa Angeluzzi-Corbo, bunaltıcı yaz sıcağından kaçmak, akşamını komşularla gevezelik ederek geçirmek ve hepsinden önemlisi karanlık şehir sokaklarında oynayan çocuklarına gözkulak olmak amacıyla boş dairesini terk etmeye hazırlanıyordu.

Bu akşam Lucia Santa'nın içi rahattı; yaz iyi bir dönemdi; çocuklar asla soğuk almaz veya ateşlenmezdi ve

kış soğuğunda sıcak tutacak giysiler, eldivenler ve botlar ya da okul gereçlerine harcanacak ek para için endişelenmezdi. Herkes yemeğini çabucak yer, havasız odalardan kaçıp sokaklardaki gelgit dalgasına karışmak için acele ederdi; akşam sohbetleri olmazdı. Ev her zaman boş durduğundan daha kolay temiz tutulurdu. Ama Lucia Santa için en iyisi, akşamlarının boş olmasıydı; sokaklar buluşma yeriydi ve yaz da komşuların arkadaşlara dönüştüğü bir zamandı. Böylece, saçları topuz biçiminde taranmış halde, sırtında temiz siyah elbisesiyle mutfak taburesini aldı ve dört kat merdiveni inerek caddede oturmaya gitti.

HER apartman ayrı bir köy meydanı gibiydi; her birinin hepsi de siyahlar içinde, tabureler ve sandıklar üzerinde oturup gevezelikten fazlasını yapan kadın gurupları vardı. Her zaman uzun yıllar önce kaçtıkları, terkettikleri Güney İtalya'daki dağ köyünün geleneklerini örnek alarak eski günleri anarlar, ahlâk ve toplum kurallarını tartışırlardı. En gözde hayallerini nasıl da zevkle anlatırlardı! Ya otoriter babaları şimdi mucize eseri *onların* her gün göğüs gerdikleri güçlüklere göğüs germek zorunda kalsalardı ne yaparlardı? Ya da becerikli ve kaba elli anneleri? Ya kızları kadar bu Amerikalı çocukların da göze aldıklarını *onlar* göze alsalardı ne çığlıklar atarlardı? Eğer tahmin etmiş *olsalardı*.

Kadınlar sanki çocuklarından değil de yabancılardan söz ediyorlardı. Yeni yurdun saf ve temiz insanları bozması favori konuydu. Örneğin, 31. Cadde'nin köşesinde oturan Felicia. Büyükannesinin hastalık haberi üzerine öz annesinin çağrılarına aldırmayıp balayım yarıda kesmeyen Felicia nasıl bir kızdı? Gerçek bir fahişe! Hayır hayır, sözlerini hiç esirgemezlerdi. Öyküyü Felicia'nın kendi annesi anlatmıştı. Ya babası öyle istediği

halde evlenmek için gelecek yılı bekleyemeyen adi oğula ne demeliydi? Ahhh, saygısız! *Figlio disgraziato!*[1] Bu İtalya'da asla olmazdı. Baba küstah oğlunu öldürürdü; evet, öldürürdü. Ya kız? İtalya'da olsalar –Felicia'nın annesi hâlâ öfkeyle titreyen bir sesle yemin etmişti; gerçi bütün bunlar üç yıl önce olmuş, vaftiz anne sağlığına kavuşmuştu ve torunu, yaşamının ışığı– ah, İtalya'da olsalar anne fahişeyi gerdek odasından çekip çıkartır, hastane yatağının başucuna saçından sürükleyerek götürürdü. Ah, İtalya! İtalya! Dünya nasıl da değişip kötüleşmişti. Nasıl bir çılgınlık onları babaların buyurgan olduğu ve annelerin çocuklarından saygı gördüğü böyle bir ülkeyi terk etmeye sevketmişti?

Her biri sırayla kendi başından geçen ve çocukların İtalyan disiplin uygulamalarının –ustura kayışı ya da oklavanın– konu alındığı Lucifers'dan tükürür gibi söz ettiği ıstırap yüklü bir saygısızlık ve itaatsizlik öyküsü anlattı. Her öykünün sonunda, her kadın, kendi ağıdını söyledi. *Mannaggia America*!—Lânet Amerika! Sıcak yaz gecesinde sesleri yine de umutla, kendi yurtlarında asla yankılanmayan bir güçle doluydu. Burada bankada paraları vardı; çocuklar okuyup yazabiliyordu; her şey yolunda giderse torunları profesör olacaktı. Suçlu bir bağlılık ifadesiyle, kendilerinin de ayaklar altına aldığı geleneklerden söz ediyorlardı.

Gerçek şu ki, İtalya'nın dağ köylerinden gelen bu taşra kadınları, babaları ve dedeleri doğdukları odalarda ölen bu kadınlar, büyük şehrin çelik ve taş yığınlarını, sokaktan geçen demiryolu hattının tren gürültülerini, Hudson Nehri boyunca uzanan Kayalıklar üzerindeki ışıkları seviyorlardı. Kendi ülkeleri o kadar yoksuldu ki, insanlar yeni bir yaşam kurmak amacıyla tek başlarına

[1] Hayırsız evlat!

dağ yamaçlarına dağılmışlar, çocukken yalnızlık çekmişlerdi.

Gözüpeklik onları özgür kılmıştı. Hepsi ilk gelenlerdendi; yine de hiçbir zaman bir Amerikan ovasına adım atmamış, ayaklarının altındaki gerçek toprağı hissetmemişlerdi. Dilin yabancı olduğu, çocuklarının farklı bir ırkın üyeleri haline geldiği hüzünlü bir çöle yerleşmişlerdi. Bu, ödenmesi gereken bir bedeldi.

Tüm bunlar konuşulurken, Lucia Santa sessizdi. Arkadaşı ve dostu Zia Louche'yi bekliyor, dinleniyor, önlerinde uzanan saatlerde yapacakları tatlı sohbet için güç topluyordu. Henüz akşamın erken saatleriydi ve geceyarısından önce evlerine dönmeyeceklerdi. Odalar ancak o zaman serinlerdi. Ellerini kucağında kavuşturdu ve yüzünü 12. Cadde'nin aşağı tarafındaki nehirden esen yele doğru çevirdi.

Bu ufak tefek, tombul ve güzel kadın, Lucia Santa, sağlık, akıl ve fizik gücünün zirvesinde bulunuyor, yaşama ve tehlikelerine korkusuzca, cesaretle bakıyordu. Ancak pervasız, ihtiyatsız da değildi. Dayanıklıydı; deneyimliydi; tedbirli ve dikkatliydi; geniş bir aileyi yetişkinlik ve özgürlüğe taşımak gibi büyük bir sorumluluğun gerektirdiği tüm niteliklere sahipti. Tek zayıf yönü, insanlara erdemden çok daha fazla yarar sağlayan doğal bir kurnazlığı ve açıkgözlülüğü olmayışıydı.

Lucia Santa, yirmi yıldan uzun bir süre önce, yalnızca on yedisindeyken İtalya'daki evini terk etmişti. Yabancı insanların yaşadığı bu yabancı ülkeye gelebilmek amacıyla karanlık okyanus üzerinde üç bin mil yol katetmiş, yalnızca çocukken birlikte masum oyunlar oynarken tanıdığı bir adamla yeni bir yaşama başlamıştı.

Kendi çılgınlığına hâlâ gururla kafa sallayarak öyküyü sık sık anlatmıştı.

Bir gün babası, acımasızca, en sevdiği kızına çeyiz için umutlanmamasını söylemişti. Çiftlik çok yoksuldu. Borçlar vardı. Yaşam daha da zorlaşacağa benziyordu. Orada öyleydi. Orada yalnızca aşktan aklı başından gitmiş bir koca bulunabiliyordu.

O anda, babasına, evine, ülkesine duyduğu tüm saygıyı yitirmişti. Çeyizsiz bir gelin olmak, çarşafı kanlanmamış gerdek yatağından kalkan bir gelin olmak kadar utanç vericiydi; hatta daha da kötüydü; çünkü orada kurnazlığa başvurulmaz, gerdek geceleri âdet dönemlerine göre ayarlanmazdı ve erkekler yine de affederlerdi. Ama hangi erkek umutsuz bir yoksulluk utancı içindeki bir kadını alırdı?

En büyük günahkârın utancından bile büyük olan yoksulluk utancını yalnızca yoksullar anlayabilirdi. Çünkü, diğer benliğine yenilen günahkâr, bir anlamda galip sayılırdı. Ama yoksullar gerçekten mağlûp olurdu: dünyaya, *padrone*[1]'lerine, yazgıya ve zamana. Onlar her zaman yardıma ihtiyaç duyan dilencilerdi. Dürüst çalışma sonucu elde edilen asalet, yüzyıllardan beri yoksul olan yoksullar için bir efsaneydi. Erdemleri onları genellikle aşağılanma ve utanca sürüklerdi.

Lucia Santa çaresizdi; yine de somurtkan yeniyetme öfkesi devam etmişti. Sonra Amerika'dan bir mektup gelmişti; komşu çiftlikteki çocuk, ikisi de küçükken beraber oynadığı arkadaşı yazmıştı ve yeni bir ülkede kendisine katılmasını istemişti. İki baba da aralarında anlaşmışlardı. Lucia Santa çocuğun yüzünü hatırlamaya çalışmıştı.

Sonuçta, güneşli bir İtalya günü, Lucia Santa ve köyden diğer iki genç kız, gözü yaşlı anne babaları, teyzeleri ve kızkardeşleri eşliğinde önce belediye binasına, oradan da kiliseye gitmişlerdi. Gelin adayı üç kız daha sonra

---

[1] patron

Amerikan yasalarına göre Napoli'den New York'a seyreden gemiye binmişlerdi.

LUCIA Santa, rüyadaymışçasına bir taş ve çelik ülkesine girmiş, aynı gece artık yasal kocası olan bir yabancıyla sevişmiş, bu yabancıya iki çocuk doğurmuştu; kocası dikkatsizlik edip yeni kıtadaki düzenin olağan bir parçası olan o kazalardan birinde kendini öldürdüğünde üçüncü çocuğuna hamileydi. Tüm bunları kendine acımaksızın kabullenmişti. Yas tutmuştu, doğru ama, bu aynı şey değildi; yazgıdan yalnızca merhamet dilemişti.

Bundan böyle elinden tutacak kimsesi bulunmayan, genç, hamile bir dul olarak asla korkuya ve umutsuzluğa yenik düşmemişti. Bir kadın için olağan sayılan inanılmaz gücü sayesinde felâketi göğüsleyebilmişti. Ama bir kaya da değildi. Yazgı onu katılaştırmamış, bu işi arkadaşlarına ve komşularına, yaz gecesini içtenlikle paylaşan bu gerçek komşulara bırakmıştı.

Ahh, genç eşler, genç anneler, bu yabancı ülkedeki tüm diğer genç İtalyan kadınları... Ne de dost canlısıydılar. Bitişik apartmanlar arasında mekik dokur, merdivenleri inip çıkarak nasıl da birbirlerinin dairelerine koşarlardı. "*Cara*[1] Lucia Santa, bu özel yemekten de tat." Bir tabak dolusu sosis, tane buğdaylı ve lor peynirli Paskalya turtası, üzeri yumurtalı kızarmış ekmek ya da ailedeki azizler günleri onuruna özel bir et ve domates sosuyla hazırlanan kalın *ravioli*[2]... Ne ilgi, ne iltifatlar, fincan fincan kahveler, sırlar ve doğacak bebeğin vaftiz annesi olmak için verilen sözler... Ama trajediden sonra, ilk başlardaki tesellilerin ve başsağlığı dileklerinin ardından, dünya Lucia Santa'ya gerçek yüzünü göstermişti.

---

1 Sevgili

2 İtalyan usulü mantı

Annesi Octavia'nın bu kadınların olmadığı her şey olmak istediğini bir anlayabilseydi! Gençlere özgü mantıksız ve apaçık bir hünerle, göğüslerini gizleyen ama kalçalarının yuvarlaklığını ortaya çıkaran uçuk mavi bir takım giymişti. Lisedeki öğretmeninin yaptığı gibi beyaz eldivenler takmıştı. Cımbız değmemiş kaşları, gür ve siyahtı. Koyu kırmızı dudaklarını yapmacık bir sertlik yaratacak biçimde umutsuzca sıkıyor, gözlerine durgun ve ciddi bir ifade veriyor, etrafındaki kadınları felâkete sürükleyen şehvet düşkünlüğünü gizleyecek her şeyi yapıyordu. Çünkü Octavia, bu kötü ve korkunç ihtiyacın doyurulmasının tüm diğer ihtiyaçları bastırdığını düşünüyor, hayal kurmanın imkânsız olduğu kölelik düzeninde, çocuklar ve evlilik yatağının bilinmeyen zevkleri tarafından büyülenen bu kadınlara karşı korkuyla karışık bir merhamet duyuyordu.

Onun kaderi bu olmayacaktı. Yehuda[1] gibi başı önde oturuyor ve konuşulanları dinliyor, inananlardan biri gibi davranarak ihanet ve kaçış planları yapıyordu.

Şimdi etrafında yalnızca kadınlar olan Octavia, ceketini çıkardı; yakasında kırmızı kurdeleden minik bir fiyonk bulunan beyaz bluzu tahmin edebileceğinden çok daha baştan çıkartıcıydı. Giydiği hiçbir kıyafet, göğüslerinin dolgun yuvarlaklığını gizleyemiyordu. Mavi pırıltılı siyah, uzun buklelerle çevrelenmiş çekici yüzü, berrak iri gözleri, her şeyi ama her şeyi, ağırbaşlı giysisini alaya alır nitelikteydi. Tasarlamış olsa, kendini tüm masumiyetiyle yaptığından daha kışkırtıcı hale sokamazdı.

Lucia Santa ceketi aldı ve katlayarak kolunun üzerine koydu. Bu, sahiplenme ve hâkimiyet ifade eden, annelere özgü bir sevgi gösterisiydi. Ama her şeyden önce bir

---

1 Musevi dininde dostlarının düşmanları ile işbirliği yapan kişi

uzlaşma girişimiydi; çünkü anne ve kız o akşam erken saatlerde tartışmışlardı.

Octavia, gece okuluna gitmek, okuyup öğretmen olmak istiyordu. Lucia Santa, bunu yasaklamıştı. Hayır; çalışmaktan ve okula gidip gelmekten hasta olacaktı. Anne, "Neden? Neden?" diye sormuştu. "Sen usta bir terzisin; iyi para kazanıyorsun." Lucia Santa, boş inançlara karşı çıkardı; bu huyu herkesçe bilinirdi. Yaşam talihsizliklerle doluydu ve insan yeni bir yol izlerken tehlikeleri de göze alır, kendini yazgının merhametine bırakırdı. Kızı bunları anlayamayacak kadar gençti.

Octavia, beklenmedik bir mahçubiyetle, "Mutlu olmak istiyorum," demişti ve kızının uçarı tavırlarını, kitap okumalarını, saplı gözlükler kadar iğreti duran ısmarlama takımlarını her zaman hoş gören yetişkin kadın, bu kez küçümseyici, şiddetli bir öfkeye kapılmıştı. Anne, Octavia'yı basit bir kızın kusursuz İngilizce'siyle taklit ederek, "*Mutlu olmak istiyorsun,*" demişti. Sonra, ölümcül bir ciddiyetle, İtalyanca olarak eklemişti: "Yaşadığın için Tanrı'ya şükret."

SERİN akşam ortamında, Octavia annesinin barış önerisini kabul etti, zarifçe oturarak ellerini kucağında kavuşturdu. Tartışmayı hatırlayarak annesinin çocuklarını taklit ederken mükemmel bir İngilizce konuşmasının tuhaflığını düşünmeye koyuldu. Göz ucuyla, Guido'nun, *Panettiere*'nin kara suratlı oğlunun, ılık yaz gecesini yararak beyaz bluzunun aydınlığına doğru sallana sallana ilerlediğini gördü. Guido, güçlü, esmer elinde taşıdığı limonlu-portakallı dondurma külâhını Octavia'ya verdi; neredeyse yere kadar eğilerek aceleyle, "Bluzunu lekeleme" gibisinden bir şeyler fısıldadı ve sonra babasına yardım etmek üzere telaşla tezgâhın başına döndü. Octavia

gülümsedi. Kibarlıktan uzak, ağız dolusu birkaç ısırık aldıktan sonra külâhı dondurmaya bayılan ve açgözlü bir çocuk gibi heveslenen annesine uzattı. Yaşlı kadınların vızıltıları yankılanmaya devam etti.

Üvey babası, 31. Cadde'nin köşesini dönerek caddeye girdi; bir yandan da bebek arabasını sürüyordu. Octavia, onun 30. ile 31. Cadde arasında gidip gelmesini izledi. Annesinin kinayeli sözleri onu şaşırtıyorsa da, üvey babanın duyarlılığı duygularını bulandırıyordu. Çünkü o zalim, alçak, canavar ruhlu biriydi; ondan nefret ediyordu. Annesine vurduğunu, üvey çocuklarına zorbalık gösterdiğini görmüştü. Onun annesine yaptığı kurlar, Octavia'nın silik çocukluk anılarında gerçek babasının öldüğü günü hızla takip etti.

Üvey babasının çocuğu olmasına karşın tutkuyla sevdiği küçük kızkardeşine, uyuyan bebeğe bakmak istedi. Ama soğuk mavi gözlerinin içine ve sert, köşeli yüzüne bakarak bu adamla konuşmaya tahammül edemiyordu. Kendisinin ondan nefret ettiği gibi üvey babasının da kendisinden nefret ettiğinin ve ikisinin de birbirlerinden çekindiklerinin farkındaydı. Bazen Vinnie'ye vurduğu gibi ona da vurmaya hiçbir zaman cesaret edememişti. Babalığını başka şekillerde de gösterseydi, üvey oğlunu dövmesini dert etmeyecekti. Gino, Sal ve Aileen için hediyeler getirir, Vincent hâlâ küçük bir çocuk olduğu halde, onun için asla bir şey almazdı. Ondan nefret ediyordu; çünkü Vincent'ı hiçbir zaman öz çocuklarıyla birlikte dolaşmaya ya da saç traşına götürmezdi. Ondan korkuyordu; çünkü mavi gözlü, iblis suratlı İtalyan, öykülerdeki gizemli, uğursuz yabancılar kadar acayipti; bununla birlikte, gerçekte onun kendini havalara sokan cahil bir köylü, yoksul, aşağılık bir göçmen olduğunu da biliyordu. Bir gün onu metroda gazete okur gibi yaparken gör-

müş, küçümseme yüklü bir gülüşle, olayı annesine anlatmaya koşmuştu. Annesi ona tuhaf bir şekilde gülümsemiş ve hiçbir şey söylememişti.

ŞİMDİ siyah giysili kadınlardan biri, tabii ki Amerika'da doğmuş rezil bir İtalyan genç kızla ilgili bir öykü anlatıyordu. Octavia dikkat kesildi. Kadın, "Evet, evet," diyordu. "Bir aylık evliydiler; balaylarını geride bırakmışlardı. Ahh, onu nasıl da severdi. Oğlanın annesinin evinde bile kucağına otururdu. Ziyaretlere gittiklerinde sürekli eliyle oynardı. Aynen böyle..." Boğum boğum olmuş, siğilli bir çift el, öyküyü anlatan kadının kucağında sevgi ve müstehcenlikle birleşti. "... Sonra dansa giderlerdi; hem de kiliseye. Ahh, İtalyanca bile konuşamayan bu genç rahiplerin düşüncesizliği! Kocası, kapıdan giriş için bir bilet kazandı. Bileti aldı ve yere yığıldı; öldü gitti. Zavallı kalbi yüzünden her zaman rahatsızdı. Annesi onu sürekli uyarır, üzerine titrerdi. Ama şimdi genç gelinin başka bir adamla dans ettiği söyleniyor. Sevgilisinin yanıbaşına koştu mu? Nerdee! Çığlıklar atıyor, ağlıyor, 'Hayır, hayır. Yapamam!' diye bağırıyordu. Ölümden bir kadın gibi değil, tıpkı bir çocuk gibi korkuyordu. Biricik aşkı, kendi sidiği içinde tek başına yatıyordu; ama *kız* artık onu sevmiyordu. 'Hayır, bu şeye bakmayacağım,' diye feryat ediyordu."

Zia Louche, dilini iki anlama gelebilecek şekilde muzipçe yuvarlayarak, "Ah!" dedi, "canlıyken bu şeye baktığından emin olabilirsiniz." Kadınların patlattığı bayağı kahkahalar, diğer kadın gruplarının kıskanç bakışlarını çekerek caddeyi doldurdu. Octavia, annesinin bile keyifle gülümsemesinden tiksinti ve kızgınlık duydu.

Konuşulacak daha ciddi şeyler vardı. Lucia Santa ve Zia Louche başbaşa vererek grubun geri kalanından kop-

tular; eski dönemlerden, yirmi yıl önce İtalya'da denizin diğer tarafında yaşanan bir skandalın ayrıntılarından bahsetmeye başladılar. Annesinin sözü Zia Louche'ye bıraktığım, sevgili dostunun da onun devam etmesi için ısrar ettiğini, ikisinin de birbirlerine düşes gibi davrandıklarını görmek Octavia'yı eğlendirdi. Annesi, Zia Louche' ye dönerek saygılı bir biçimde, "*E vero, Comare?*[1]" diye sordu ve Zia Louche de diğerlerinin önünde acemice lâubalilik etmeyerek her zamanki otoriter tavrıyla karşılık verdi. "*Sì, Signora.*[2]" Octavia, bunun ardında dostluk bağı bulunduğunu, annesinin, yaşamının en korkunç talihsizliğini yaşadığı sırada kurulan bu değerli bağa nasıl minnet duyduğunu biliyordu.

Ama sohbet öylesine ayrıntılı hale geldi ki, Octavia sıkıldı. Üvey kızkardeşi olan bebeğe bakmak amacıyla kalktı; üvey babasını selamlamaksızın bakışlarını doğrudan bebek arabasına yöneltti. Küçük kıza büyük bir şefkatle, Vincent için bile hissetmediği güçlü bir duyguyla uzun uzun baktı. Sonra, Gino'yu aramak için 31. Cadde' nin köşesine doğru yürüdü; onun oyuna daldığını, küçük Sal'ın da kaldırımın kenarında oturduğunu gördü. Sal'ı alarak annesinin yanına götürdü. Vinnie ortalarda gözükmüyordu. Etrafa bakındığında, onun yukarıda, dairelerinin pencere eşiğinde kımıldamadan oturduğunu ve sıkıntıyla kendilerini seyrettiğini gördü.

Frank Corbo, sıkıntılı bir ifadeyle üvey kızının bebeğinin üzerine eğilmesini izledi. Tuhaf mavi gözlü, eğlence konusu (hangi İtalyan erkek yaz gecesinde arabayla bebeğini dolaştırırdı?), cahil, kıt zekâlı adam, gecenin karanlığında beton şehrin güzelliğini gördü; nefretle karşılık vermeksizin üvey kızının nefretini hissetti. Gaddar,

---

[1] Bu doğru mu, Vaftiz Anne?
[2] Evet, Sinyora.

ince yüzü, sözcüklere dökülemeyen yakıcı ıstırabını gizliyordu. Yaşamı, duyumsanan ancak anlaşılmayan bir güzellik özleminden, acımasızlıkla sarmalanmış bir aşktan ibaretti. Sayısız hazineler gölgeler gibi yanından geçip gitmiş, dünya güvenli bir yere hapsolmuştu. Kurtuluş arayışıyla bu gece şehirden ayrılacak ve ailesini terk edecekti. Sabahın erken saatlerinde, hava hâlâ karanlıkken bir çiftlik kamyonuna atlayacak, tek söz söylemeden, kavga etmeden ya da kimseyi dövmeden ortadan kaybolacaktı. Yazı kahverengi-yeşil tarlalarda çalışarak geçirecek, aşkla barışacak, gücünü geri kazanacaktı.

Acı çekiyordu. Güzellikleri görerek şarkı söylemek isteyen, ama ıstırapla haykıramayan bir sağır-dilsiz kadar acı çekiyordu. Aşkı hissediyor ama onu kucaklayamıyordu. Etrafındaki odalarda uyuyan çok fazla insan vardı; çevresindeki sokaklarda çok fazla insan dolaşıyordu. Korkunç rüyalar görüyordu. Siyah goblenlere bürünmüş karısı ve çocukları çevresini sarıyor, her biri kendi alnından birer hançer çıkarıyordu. Çığlıklar atarak uyanıyordu.

Geç olmuştu; çocuklar yataklarında olmalıydılar ama hava hâlâ çok sıcaktı. Frank Corbo, oğlu Gino'nun kendisinin anlayamadığı bir çeşit kovalamaca oyunu oynayarak deli gibi koşmasını izledi. Çocuğun Amerikan tarzı konuşmasını, kitapları ve gazeteleri, gökyüzünün gece renklerini, yaz gecesinin güzelliklerini de anlayamıyordu; yaşamdan aldığı zevklerden yoksun kalmıştı; her şey acıyla örtülmüştü.

Dünya son derece gizemli bir yerdi. Diğerlerinin kendi çocuklarını sakınabildikleri engin tehlikeler, onu ve sevdiklerini yerle bir edecek, çocuklarına babalarından nefret etmeyi öğretecekti.

Damarlarının derinliklerinde, beyninin küçük gizemli hücrelerinde yeni bir dünyanın kurulduğunu bil-

meyen, yakında kurtulacağını asla tahmin etmeyen baba, bebek arabasını ileri geri sürmeye devam etti. Yavaş yavaş, günden güne, acı acı üstüne, güzellikler ve kayıp güzelliklerle, çok korktuğu dünyanın duvarları, zihninin sonsuzluğunda yok oluyordu; bir yıl içinde, kendisinin tanrı ve kral olduğu, düşmanlarının korkuyla titrediği, sevdiklerinin sonsuza kadar yitirildiği ama yine de sevgi kaybının duyumsanmadığı ya da umursanmadığı yeni bir düşsel dünya yükselecekti. Böylesine karmaşık ıstırapların yaşandığı bu dünya onu kendinden geçirecek, gizemler ve korkular aklından silinecekti. Özgür olacaktı.

Ancak bu, sihir gibi bir şeydi; önceden sezilemez ve tedbir alınamazdı. Şimdi, bu gece, çok uzun yıllar önce delikanlıyken İtalya'da yaptığı gibi toprağı işleyerek geçireceği yaza güveniyordu.

DÜNYA çocuklar için farklı bir mutluluk kaynağıydı ve sesler büyüleyiciydi. Gino Corbo, lokomotif gürültüleri arasında, sokak lambalarının loş ışıkları altında dolaştı; genç kızların gülüşlerini dinledi ve kendini oyuna öylesine kaptırdı ki, sonunda başı ağrıdı. 31. Cadde boyunca ileri geri koşarak diğer çocukları yakalamaya ya da kuşatmaya çalıştı. Ama biri her zaman sırtını bir duvara yaslıyor, elini uzatıyordu. Gino bir kez tuzağa düştü ama bir taksi düşmanlarını engelledi ve o da kendi kaldırımına geri koştu. Babasının kendisine baktığını fark etti ve "Limonlu dondurma için bana bir sent ver," diye bağırarak ona doğru koştu. Bozukluğu kaparak 10. Cadde boyunca koştu ve güzel bir hile planladı. Annesiyle arkadaşlarının arasından koşarak ileriye geçmeye çalıştı. Ama Zia Louche kolunu yakaladı ve ayaklarını yerden kesti; sıska parmakları çelik bir kapan gibiydi.

Şaşkın, sabırsız gözlerle, etrafını çevreleyen, bazıları kıllı ve bıyıklı olan yaşlı kadınların yüzlerine baktı. Uzaklaşmak için çılgın bir istek duydu; oyunun sona ereceğinden korkarak koşmaya çalıştı. Zia Louche, onu bir sinek gibi tuttu, "Dinlen biraz; annenin yanına otur ve dinlen. Yoksa yarın hasta olacaksın. Bak kalbin nasıl atıyor," dedi ve pörsümüş pençesini onun göğsünün üzerine koydu. Gino, şiddetle geri çekildi. Ama kocakarı onu durdurdu ve vahşi bir sevgi ifadesiyle, "*Eh, come è faccia brutta*[1]," dedi. Gino, onun kendisine huysuz dediğini anladı ve bu onu sakinleştirdi. Gözlerini daire olmuş kadınlara dikti. Gülüyorlardı ama Gino keyifli gülüşlerinin yırtıcı tutkusu ve alevler saçan gözleri yüzünden olduğunu anlamadı.

Zia Louche'ye İtalyan kadınların bir kavga sırasında karşılarındakini hor gördüklerini gösteren cinsten, sahte bir tükürük attı. Bu, onu serbest bıraktırmaya yetti; o kadar çevikti ki, hızla uzaklaşırken annesi yüzüne ancak okşar gibi bir tokat atabildi. Köşe başına, 30. Cadde'yi izleyerek 9. Cadde'ye, caddenin yukarısından 31. Cadde'ye ve sonra 31. Cadde üzerinden 10. Cadde'ye gidecekti; şehir bloklarının dört bir yanını dolaşmış olacak, karanlıklarda oyuna dalacak ve usta bir darbeyle düşmanı darmadağın edecekti.

Ama son hızla 9. Cadde'ye doğru koşarken, bir grup yabancı çocuk onu köşeye sıkıştırdı. Gino, bacaklarını hızla öne arkaya ve yukarı hareket ettirerek ileri atıldı, onları bozguna uğrattı. Vücudunu kavrayan eller gömleğini yırttı; rüzgâr yüzüne hücum etti. Çocuklar, 9. Cadde boyunca peşinden geldiler ama 31. Cadde'nin başında karanlığa karışınca onu daha fazla izlemeye cesaret edemediler. Gino, koşmayı bıraktı ve yavaşça sahanlıkların

---

[1] Ne meymenetsiz bir surat!

dibinden yürümeye başladı. Meydanın sonuna ulaşmıştı aşağıda, sokağın diğer ucunda, 10. Cadde tarafında, sokak lambalarından yayılan loş sarı ışık demetlerine bürünmüş arkadaşları, küçük siyah fareler gibi bir o yana bir bu yana koşuşturarak hâlâ oynuyorlardı. Zamanında gelmişti.

Karanlıkta biraz dinlendi ve sonra son derece sessiz ve yavaşça sokağa süzüldü. Bodrum katındaki bir odada, yarısı beyaz, yarısı elektrik mavisi bir duvara yaslanmış küçük bir kız gördü. Gözlerini arkasındaki boş, ıssız odadan yayılan soğuk, yapay ışıktan gizleyerek yüzünü duvar üzerindeki koluna kapamıştı. Gino onun ağlamadığını, saklambaç oynadığını ve beklerse ıssız odanın sihirli bir şekilde, çığlıklar atan kızlarla dolacağını biliyordu. Ancak durmadı, kızı her zaman tek başına, gözleri mavi-beyaz duvara gizlenmiş halde, kimsesiz, hiç değişmeksizin, sanki durmayarak onu sonsuza kadar orada büyülenmiş şekilde bırakmış gibi hatırlayacağından haberi yoktu. Yoluna devam etti.

Loş, cılız bir ışık duraklamasına neden oldu. Sırtında bir ürperti hissetti. Cam kenarına oturup sokak seviyesindeki dairesinden dışarı sarkan yaşlı bir İrlandalı kocakarı, başını tüylü bir yastığa dayamıştı ve Gino'nun yanından geçerek boş, sessiz sokakta ilerlemesini izliyordu. Bu zayıf, sarı ışıkta yaşlılıktan fırlamış kemikleri belirginleşmişti; ince, sakallı ağzı, kutsal bir kırmızı mumun ışığıyla kana susamış bir hale bürünmüştü. Bu vahşi yüzün arkasında, odasının gölgeleri arasında zorlukla fark edilen bir vazo, bir lamba ve kasvetli bir resim, yaşlı kemikler gibi parlıyordu. Gino ona bakakaldı. Kadın selam verirken dişleri açığa çıktı. Gino koşmaya başladı.

Şimdi arkadaşlarının bağırışlarını duyabiliyordu; 10. Cadde'nin ışık yumaklarına çok yaklaşmıştı. Bir mahı-

zenin basamaklarına çömeldi, gizlendi, güç topladı, saldırıya geçmeye hazırlandı. Aşağıdaki karanlık bodrumdan ya da geceden korkmak aklına bile gelmedi. Annesinin öfkesini de unuttu. Yalnızca şu an için ve ışık birikintilerine dalarak onları dağıtacağı o an için yaşıyordu.

10. Cadde'nin yukarılarında, Gino Corbo'nun on üç yaşındaki üvey kardeşi Vincenzo Angeluzzi, kendisine kadar yükselen yumuşak, fısıltılı yaz gecesi seslerini karşısına almış kara kara düşünüyordu. Penceresinin eşiğine tünemiş halde derin düşüncelere dalmıştı, arkasındaki uzun oda sıraları karanlık ve boştu, dış koridorla mutfak arasındaki kapı da sıkıca kilitlenmişti. Kendi kendini sürgün etmişti.

Yaz rüyası, özgürlük ve oyun elinden alınmıştı. Annesi ona ertesi sabah *Panettiere*'nin yanında çalışmaya başlayacağını, sonbaharda okullar açılıncaya kadar da devam edeceğini söylemişti. Diğer çocuklar nehirde yüzüp beyzbol ve "Johnny Midilli'ye biniyor" oynarlarken ve şehri görebilmek amacıyla tramvayların arkasına asılırlarken, o, kızgın güneş altında ağır ekmek sepetlerini taşıyacaktı. Artık gölgede oturup limonlu dondurma yemek, Runkel fabrikasının duvarına yaslanıp kitap okumak ya da sentler karşılığında "Bankerler ve Brokırlar" veya "Yedibuçuk" oynamak yoktu.

Issız demiryolu deposu, çelik raylar, terkedilmiş yük vagonları, kirli kırmızı kıvılcımlar saçan lokomotifler ve alçak uyarı düdükleri, her şey ama her şey, şehrin batı yakasındaki bu izleyicinin ruhunu ve duygularını çökertiyordu. Hudson Nehri, sarp kayalık Jersey sahilinin altında uzanan siyah bir kurdeleydi.

Pencere eşiğinde uyukladı ve ses karmaşası zayıf bir çığlık gibi yükselmeyi sürdürdü. Caddenin ilerisinde, St.

John's Park'tan kalkan yük trenine yol gösteren bir kukla adamın kırmızı fenerini gördü. Aşağıda çocuklar oyunlarına devam ediyor, Vincent ise kendi burukluğunu tadarak ve mutluluklarını paylaşmayarak, hüzünlü bir tatmin hissiyle onların sevinç çığlıklarını bekliyordu. Sonra çocuklar çığlıklar atarak onları görünmez kılacak nemli buhar bulutlarını beklemek üzere köprünün merdivenlerini tırmandılar.

Vincent doğuştan melankolik olduğunu, bunun ablası Octavia'yı üzerek kendisine hediyeler ve şekerler getirmesine yolaçtığını anlayamayacak kadar gençti. Paytak paytak yürüyen küçük bir çocukken Octavia onu yatağına alır, masallar anlatır ve şarkılar söylerdi; böylece gülümseyerek uykuya dalardı. Ama hiçbir şey yaradılışını değiştirememişti.

Aşağıda Zia Louche'nin kulak tırmalayıcı bir şekilde birileriyle atıştığını ve annesinin de gür sesiyle onu desteklediğini duyabiliyordu. Bu yaşlı kocakarının vaftiz annesi olmasına ve her doğum gününde ona verdiği beş dolarlık altın paranın karşılığının yalnızca annesini mutlu etmek için verdiği bir öpücükle ödenmesi gerekmesine bir kez daha içerledi. Şişman olduğu ve sürekli siyahlar giydiği halde annesini güzel bulurdu ve ona her zaman itaat ederdi.

Ama Zia Louche kendini bildi bileli, ondan nefret etmesine yol açmıştı. Uzun zaman önce, mutfakta annesinin ayakları dibinde oynarken, Zia Louche onu incelemeye başlamıştı. İki kadın, genel resmiyet olmaksızın, yıllara yayılan talihsizliklerini zevkle anarak hararetli bir şekilde konuşuyorlardı. Bir sessizlik olmuştu. İki kadın kahvelerini yudumlayarak, ona düşünceli gözlerle bakmışlardı. Sonra Zia Louche yaşının sararttığı dişlerinin arasından iç geçirerek, küçük çocuğa dönmüş, öfkeli bir

merhametle, umutsuzca, "Ah, *miserabile*[1], *miserabile!* Baban sen doğmadan önce öldü," demişti.

Bu, can alıcı nokta olmuştu. Kocakarı başka konulara geçmiş, onu şaşkın bir şekilde annesinin yüzünün sararmasını, gözlerinin kırmızıya dönüşmesini izler halde bırakmıştı. Annesi uzanarak onu okşamış ama hiçbir şey söylememişti.

Sokağa eğildiğinde, Vincent, ablası Octavia'nın bebeğe bakmak üzere yerinden kalktığını gördü. Ondan da nefret ediyordu. Kendisine ihanet etmişti. Annesinin onu çalışmaya göndermesine karşı çıkmamıştı. Sonra, kukla adam köprünün altına geldi ve Vincent, ağabeyi Larry' nin siyah bir atın üzerinde gerçek bir kovboy gibi ilerlemesini izledi.

Bu kadar uzaktan bile, arnavutkaldırımı taşlar üzerinde yankılanan nal seslerini duyabiliyordu. Çocuklar ve köprü, lokomotiften yükselen buhar bulutları arasında kayboldu. Tren, iri kıvılcım yağmurlarıyla birlikte demiryolu deposuna doğru kıvrıldı.

Geç olmuştu. Gece havası şehri serinletmişti. Annesi ve diğer kadınlar tabureleriyle sandıklarını topladılar, kocalarına ve çocuklarına seslendiler. Üvey babası, bebek arabasını apartman kapısına doğru sürdü. Uykuya hazırlanma vaktiydi.

Vincent, pencere eşiğinden ayrıldı ve yatak odalarından geçerek mutfağa döndü. Koridor kapısının kilidini çevirerek evi ailesine açtı. Sonra, bacağı kadar kalın olan İtalyan ekmeğini aldı ve kabuklu tarafından üç kocaman dilim kesti. Bunların üzerine kırmızı şarap sirkesi, sonra da kıvamlı, yeşil-sarı zeytinyağı döktü. Geriye çekildi ve onları memnun bir ifadeyle inceleyerek üçüne de

---

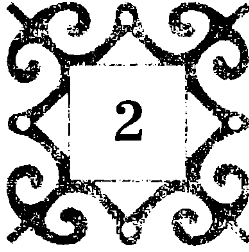
1 zavallı!

tuz serpti. Pütürlü ekmek, hoş kırmızı beneklerle ve yağlı, yeşil lekelerle kaplanmıştı. Gino ve Sal, bu uyku öncesi atıştırmaya bayılacaklardı. Hep birlikte yiyeceklerdi. Bekledi. Gino'nun sokaktan, hâlâ açık duran pencerelerden ve odaların bulunduğu koridordan gelen yüksek, aralıksız çığlığını duydu.

Bu çığlık, kollarında bebeği tutan Lucia Santa'nın kanını dondurdu. 30. Cadde'nin köşesinde duran Octavia, 31. Cadde'ye doğru döndü. Caddeyi geçen Larry atını geri çevirdi. Şakakları korkuyla zonklayan baba, koşmaya ve küfretmeye başladı. Ama çocuğunki isterik bir zafer çığlığıydı. Gino, karanlıkta ok gibi fırlayarak düşmanlarını kuşatmıştı ve "Şehri yakın, şehri yakın!" diye avaz avaz bağırıyordu. Oyun böyle bittiği halde, sihirli sözcükleri söyleyerek bağırmayı ve koşmayı bırakmıyordu. Sonra, havaya sıçrayarak annesinin kocaman, tehdit saçan karaltısına doğru yöneldi; Zia Louche'ye yaptığı kabalığı hatırladı ve birden yönünü değiştirdi; kapıdan girerek merdivenlerden yukarı çıktı.

Lucia Santa, onu yere çarpma niyetine karşın, müthiş gururuna ve çocuğunun çılgın sevincine karşı duyduğu şefkate, birgün mutlaka denetim altına alması gereken benliğine yenildi. Onun zarar görmeden geçmesine izin verdi.

Napolili İtalyanlar, karanlık sokaklardan çekildiler ve şehri Larry Angeluzzi'nin 35. Cadde'deki ahıra doğru dolu dizgin ilerlerken arnavutkaldırımı taşlar üzerinde çıkardığı nal tıkırtılarına bıraktılar.

ANGELUZZI-Corbo ailesi, 10. Cadde'nin en iyi apartmanında yaşıyordu. Dört katın her birinde tek daire vardı; dolayısıyla pencereler, batıda 10. Cadde'ye, doğuda ise arka avluya bakıyor, karşılıklı olarak havalanabiliyordu. Katın tamamına, üstelik de en üst kata sahip olan Angeluzzi-Corbo'lar, koridorun arka bölümünü de ek depo olarak kullanabiliyorlardı. Buzdolabı, bir şifoniyer, tenekeler dolusu domates püresi ve kutularca makarna duvarın dibine yığılmıştı; altı oda olmasına karşın, her yer tıka basa doluydu.

Daire, orta dişi olmayan uzun bir *E* biçimindeydi. Mutfak, alt rafı oluşturuyordu; pencereleri 10. Cadde'ye açılan yemek odası, yatak odaları ve oturma odası uzun, dikey çizgi boyunca uzanıyor ve oturma odasına bitişik olan ve bir de kapısı bulunan Octavia'nın küçük yatak odası ise *E*'nin üst dişini meydana getiriyordu. Gino, Vinnie ve Sal oturma odasında dik olarak katlanabilen tekerlekli bir yatakta uyuyorlardı. Yatak gün boyunca bir köşede duruyor ve üzeri perdeden bozma kalın bir kumaşla örtülüyordu. Anne ve baba, çizginin başındaki yatak odasında, Larry ise bir sonraki odada uyuyordu. Sonra, mutfak olarak adlandırdıkları yemek odası geliyordu –yemek yemek ve oturmak için kullandıkları büyük tahta

bir masası vardı– sağ tarafta ise su ısıtıcısı, lavabosu ve sobasıyla gerçek mutfak bulunuyordu. Komşuların düşüncesine göre, daire fazlasıyla ferahtı ve Lucia Santa'nın savurganlığının bir örneğiydi.

OCTAVIA, bebek Aileen'i annesinin yatağına koydu ve kendi odasına geçerek gündelik bir elbise giydi. Geri geldiğinde üç çocuk da çoktan uykuya dalmış, kocaman yatakları oturma odasının orta yerine açılmıştı. Odaların bulunduğu koridor boyunca ilerleyerek, mutfağa yüzünü yıkamaya gitti. Annesi yemek odasında oturmuş bekliyor, ufak bir bardak şarabı yudumluyordu. Octavia, annesinin tartışmaları bitinceye dek uyanık kalacağını ve sonra da birlikte komplocular gibi, aile servetiyle ilgili planlar yapacaklarını biliyordu: Long Island'da bir ev, zeki çocuk için yüksek öğrenim...

Lucia Santa, gönül alma düşüncesiyle, İtalyanca olarak söze girdi, "Fırıncının oğlu, gözü hep senin üstünde. Sana dondurmaları onunla konuşmayasın diye mi veriyor?" Annesinin ince alayı Octavia'nın hoşuna gitti, ama yatak odasından gelen sese kulak kabartarak durakladı. Annesi endişeyle sordu, "Lena'yı yatağın ortasına mı koydun? Yuvarlanmaz değil mi?"

Octavia çok öfkelendi. Annesi mahallenin genç erkeklerinden tiksindiğini bilse de, bu kasıtlı takılmayı bağışlayabilirdi. Ama o, küçük üvey kızkardeşine Aileen adını vermişti. Uzun uzun düşünen Lucia Santa sonunda ikna olmuştu. Amerikalı olmanın zamanı gelmişti. Ama adı İtalyan lehçesiyle söylenemiyordu. Bu imkânsızdı ve böylece Lena olarak kısalıp yaygınlaşmıştı. Lucia Santa, kızını hoşnut etmek için gösterdiği birkaç cesur çabanın ardından, bir gün kendini tutamayarak İtalyanca olarak bağırmıştı. "Bu da Amerikalı değil!" Böylece

bebek, ailenin diğer çocukları hariç, herkes tarafından Lena diye çağrılır olmuştu. Aksine cüret ettiklerinde, Octavia'nın tokadı yüzlerine iniyordu.

Anne ve kız çarpışmaya hazırlandılar. Octavia, buklelerini okşadı, sonra mutfak rafından manikür takımını aldı. Ağdalı, küçümseme yüklü bir İngilizce'yle, "Asla bu maçolardan biriyle evlenmeyeceğim," dedi. "Tek istedikleri köpek gibi davranabilecekleri bir kadın bulmak. Senin ömrün boyunca yaşadıklarını yaşamak istemiyorum." Tırnakları üzerinde özenli bir operasyona girişti. Onları bu gece boyayacaktı ve bu annesinin sinirine dokunacaktı.

Lucia Santa, kısa ve derin nefesler alarak, tam operaya yaraşır abartılı bir sakinlikle kızını inceledi. Öfke konusunda birbirlerine çok benziyorlardı; berrak kara gözlerde şimşekler çakıyor, yuvarlak, duygulu yüzler hiddet ve küskünlükle kararıyordu. Ama anne konuştuğu zaman, sesi makuldu.

"Ah," dedi. "Amerika'da bir kız annesiyle böyle mi konuşuyor? *Bravo*[1]. İyi bir okul öğretmeni olacaksın." Başını soğukça kızına doğru eğdi. "*Mi... mi dispiace*... Ben... ben bundan hoşlanmıyorum." Genç kız, bu türden başka bir küstahlığın, annesinin bir kedi gibi üzerine atlamasına yol açacağını, elinin de yüzünde olacağını biliyordu. Octavia korkmuyordu; ancak saygılı davranması akıllıca olurdu ve annesinin, aile reisinin ona çok güvendiğini, ona saygı gösterdiğini, ona karşı asla dış dünyanın tarafını tutmayacağını da biliyordu. Vefasızlığından suçluluk duydu çünkü annesinin yaşamını ziyan ettiğini düşünüyordu.

Octavia, sözlerinin acımasızlığını hafifletmek için gülümsedi. "Ben yalnızca evlenmek istemediğimi ya da

---

[1] Aferin!

evlensem bile çocuk sahibi olmak istemediğimi kastetmiştim," dedi. "Tüm yaşamımdan sadece *bunun için* vazgeçmek istemiyorum." Bunun için derken, küçümsemesinin yanı sıra, nereden kaynaklandığını bilmediği gizli korkusunu da dile getiriyordu. Lucia Santa, Amerikalı kızını baştan aşağı süzdü. "Ah," dedi, "zavallı çocuğum." Octavia gitgide öfkeleniyor, yüzüne kan hücum ediyordu, ancak sessizdi. Annenin aklına başka bir şey geldi; kalkıp yatak odasına gitti ve posta hesap cüzdanı arasında duran iki adet beş dolarlık banknotla geri döndü. "İşte çabuk, baban ve kardeşin gelmeden önce onları cebine koy. Yarın işteyken postaneye götürürsün."

Octavia, kayıtsızca ancak hırsla, "O benim babam değil," dedi.

Sözlerden çok ardlarındaki gizli nefret annenin gözlerini hızlı, yakıcı yaşlarla doldurdu. Yalnızca ikisi Lucia Santa'nın ilk kocasını hatırlayabiliyordu; yalnızca ikisi bu ilk yaşamı gerçekten paylaşmış, birlikte acı çekmişti. O, üç çocuğunun da babasıydı; ama aralarından yalnızca bu çocuk onu anılarında yaşatabilmişti. Daha da kötüsü, Octavia babasını tutkuyla severdi ve ölümü onu derinden etkilemişti. Anne bütün bunları biliyordu; bu ikinci evliliğin kızının kendisiyle ilgili bazı duygularını yıktığını da biliyordu.

Yetişkin kadın alçak sesle, "Sen genç bir kızsın, dünyayı anlamıyorsun," dedi. "Frank, üç küçük çocuklu perişan bir dulla evlendi. Bize ekmeğimizi verdi. Zia Louche hariç herkes kapımıza tükürürken hepimizi korudu. Kendi baban düşündüğün kadar iyi biri değildi. Ah, sana ne hikâyeler anlatabilirdim ama o senin baban." Şimdi yaşlar dinmişti ve Lucia Santa alışılmış kederli anılar maskesini, genç kızı her zaman üzüntüye boğan o acı ve öfke maskesini takmıştı.

Bu tartışmayı birçok kez yapmışlardı ve yaralar hiç kapanmamıştı.

"Yardım etmeyecek," dedi Octavia. Gençti, acımasızdı. "Zavallı çocuğu, Vinnie'yi o alçak fırıncının yanında çalıştıracaksın. Bu yaz hiç eğlenemeyecek ve bu arada senin iyi kocanın tek becerebildiği kapıcılık etmek. Neden iş bulamıyor? Bu Tanrı'nın belası kibir neden? Kahrolası kendini kim sanıyor? Benim babam çalışırdı. Tanrı aşkına, o çalışırken öldü." Gözyaşlarına hâkim olabilmek için sözlerine ara verdi.

Sonra yavaşça, annesini gerçekten ikna edebileceğine inanırmışcasına devam etti. "Ama o uyanıklık edeceğim derken, demiryolundaki işini kaybetti. Patron ona, 'Bir kova su getirmek için bütün günü harcama,' diyor ve o da kovayı alıp bir daha asla geri dönmüyor. Bunun çok eğlenceli olduğunu düşünüyordu, bununla gerçekten gurur duyuyordu. Ve sen tek kelime söylemedin. Tek bir Tanrı'nın belası söz etmedin. Ben olsam onu kapının önüne koyar, asla eve almazdım ve cehennem biraraya gelse, asla onun bana başka bir bebek vermesine izin vermezdim." Bunu, aşağılarcasına, gece boyunca süren hükmetme töreni gibi karanlık bir suç işlemesine asla izin vermeyeceğini ima eden bir bakışla söylemişti. Ama şimdi annesinin sabrı tükenmişti.

"Anladığın bir şeyden bahset," dedi Lucia Santa. "Genç, aptal bir kızsın ve yaşlı, aptal bir kadın olacaksın. Tanrı bana sabır versin." Şarabını bir dikişte bitirdi ve bıkkın şekilde iç geçirdi. "Ben yatıyorum. Kapıyı kardeşin için açık bırak. Ve kocam için."

"Yakışıklı Lorenzo'muz için endişelenme," dedi Octavia. Tırnaklarına oje sürmeye devam etti. Anne hoşnutsuzlukla parlak kırmızılığa baktı; odaya geri geldi.

"Lorenzo'ya ne olmuş?" diye sordu. "İşi geceyarısı

bırakıyor. Eve gelmemesi için bir neden mi var? 9. Cadde'deki şu İrlandalı küçük sürtükler hariç, bütün kızlar sokaklardan çekildi." Sahte bir coşkuyla ekledi, "Tanrı'ya şükürler olsun ki, yalnızca güzel, görgülü İtalyan kızlarının kalbini kırıyor." Biraz da gururla gülümsedi.

Octavia, soğukça, "Larry, Le Cinglatalar'da kalabilir," dedi. "Bay Le Cinglata yeniden hapse girmiş."

Anne derhal anladı. Le Cinglatalar, kendi şaraplarını imal ediyor ve kendi evlerinde bardaklarda satıyorlardı. Kısacası, İçki Yasağı'na karşı gelerek kaçakçılık yapıyorlardı. Le Cinglata'nın karısı, daha geçen hafta, güya Lorenzo bir araba üzümü boşaltmaya yardım etti diye Lucia Santa'ya üç büyük şişe göndermişti. Sinyora Le Cinglata, uzun yıllar önce İtalya'da, kilisede vekaletle evlenen üç gelinden biriydi. Hepsinden daha ürkek, hepsinden daha utangaçtı. Güzel! Bu gecelik yapılacak bir şey yoktu. Anne omuz silkti ve yatmaya gitti.

Ama önce oturma odasına geçti ve bir çarşafla üç çocuğun üzerini örttü. Sonra, açık pencereden dışarı, karanlık sokağa baktı ve kocasının hâlâ 10. Cadde'yi aşağı yukarı adımladığını gördü. Yavaşça seslendi, "Frank, çok geç kalma." Ama o ne karısına baktı, ne de gökyüzünü gördü.

Sonunda yatağındaydı ve şimdi uyumak için isteksizdi, çünkü ne kadar uzun süre uyanık kalırsa kocasının ve oğlunun davranışlarını da o kadar denetleyebilirmiş gibi geliyordu. Dünyayı terketmelerini ve evlerine girmelerini, o uyuduğu zaman uyumalarını sağlayamadığı için derin bir sıkıntı, gerçek bir hoşnutsuzluk hissetti.

Kolunu uzattı. Bebek, güvenli bir şekilde duvarla kendisi arasına hapsolmuştu. Dışarıya seslendi, "Octavia, uyu artık, git yat, geç oldu. Yarın işe gideceksin." Ama gerçekte, evin içinde hâlâ uyanık biri varken uyuya-

mıyordu. Sonra kızı, tek söz etmeden, kafa tutarcasına odasının önünden geçip gitti.

Boğucu yaz karanlığında uyuyan çocukların nefeslerini dinleyerek iç çeken Lucia Santa, yaşamını gözden geçirdi. İkinci kez evlenerek ilk çocuğuna üzüntü getirmişti. Gerçek anlamda yas tutmadığı için Octavia'nın kendisini suçladığını biliyordu. Ama genç, bakire bir kıza, babasının, yatağını paylaştığı ve yaşamınıņn geri kalanını birlikte geçirmeyi tasarladığı kocasının gerçekten sevmediği bir adam olduğunu anlatamazdı.

O patrondu ama ileri görüşlü olmayan bir reisti; geri kalan ömrünü çalıştığı rıhtımdan birkaç blok ötedeki döküntü apartmanlarda geçirmekten hoşlanan, ailesine bağlılıktan yoksun bir suçluydu. Ah, ona ne çok gözyaşı döktürmüştü. Her zaman yiyecek parası verirdi ama maaşının geri kalanını, biriktirilecek parayı şaraba ve arkadaşlarıyla kumar oynamaya harcardı. Kendisi için tek bir sent vermezdi. Ona göre Lucia Santa'yı, çeyizsiz bir dilenciyi yeni ülkeye getirip yatağına alarak büyük bir cömertlik göstermişti; daha da cömert olması gerekmiyordu. Bu anlaşma yaşam boyu geçerliydi.

Lucia Santa, tüm bunları belirsiz bir kırgınlıkla hatırladı; ancak tüm gerçeğin bu kadar olmadığını da biliyordu. Kızı onu severdi. Yakışıklı bir adamdı. Ayçiçeği çekirdeklerini güzel beyaz dişleriyle kırar ve küçük Octavia da onları babasının ağzından, annesinin ağzından asla almadığı şekilde alırdı. Kızını severdi.

Gerçek çok basitti. Nazik, çalışkan ama cahil, zevk düşkünü bir adamdı. Hissettikleri, milyonlarca kadının müsrif kocalara karşı hissettiklerinden farklı değildi. Bu adamlar evin parasını kontrol edebilir, çocukların geleceğini belirleyebilir, her türlü karar alma yetkilerini kullanabilirlerdi; ne çılgınlık! Erkekler yeteneksizdi. Dahası

ciddi değillerdi. Korkunç bir günde öldüğünde, her kadının yaptığı gibi, çoktan onun gücünü ele geçirme yolunda çabalamaya başlamıştı.

Yine de ağlamıştı. Ah, hem de nasıl ağlamıştı. Dehşetle karışık bir yastı bu. Geçmişte kalan dudaklar, gözler, eller için tutulan bir yas değil, bu yabancı dünyadaki kalkanı için atılan bir çığlık, çocuklarının ekmek kaynağı, karnındaki bebeğin koruyucusu için dökülen gözyaşlarıydı. Bu dullar, herkes görsün diye saçlarını yolarlar ve yanaklarını paralarlar, deli gibi çığlıklar atıp şiddet gösterilerinde bulunurlar, yas elbiselerine bürünürlerdi. Onlar, gerçek yasçılardı; çünkü, gerçek yas, korkuyla desteklenirdi. Onlar *yaslıydı*. Sevgililer eskisi gibi seveceklerdi.

Ölümü, komik denecek ölçüde garipti. Gemilerden biri boşaltılırken, tahta iskele yukarıdan suya çökmüş, beş adamla birlikte, kasalarca muzu da nehrin balçığına sürüklemişti. İnsan kolları ve bacakları, muz hevenkleriyle birlikte gömülmüştü. Hiçbiri yüzeye çıkmamıştı.

Kendini bunu düşünmeye zorladı. Ölüyken, onlara yaşarken verdiğinden daha fazla şey vermişti. Karanlıkta, şimdi, yıllar sonra, genç haliyle dalga geçerek acımasızca gülümsedi. Gençken bu şekilde düşünebilir miydi? Mahkeme, çocukların her birine, hatta herkes için fazlasıyla görünür olan doğmamış Vinnie'ye bile biner dolar verilmesini kararlaştırmıştı. Para, gözetime bırakılmıştı çünkü burada, Amerika'da bilgelik hâkimdi; aileler bile çocuklarının paralarının sorumluluğunu üstlenemiyordu. Kendisi de, caddede Zia Louche ve Octavia dışında kimsenin haberi olmadan üç bin dolar almıştı. Sonuçta, hiçbir şey boşuna değildi.

Karnında çocuğuyla geçirdiği o ayları, şu anda bile hatırlamak istemiyordu. Bir iblisin çocuğu gibi, babası

daha o doğmadan ölen bir çocuk. Şu anda bile, dehşetli bir batıl korkuyla sarsılıyor; şu anda bile, on üç yıl sonra, gözlerinden yaşlar boşanıyordu. O zaman yaptığı gibi kocasının ölümü için değil ama kendisi ve doğmamış çocuğu için ağladı. Kızı Octavia bunu asla bilemez ve anlayamazdı.

Sonra en utanç verici olan kocasının ölümünden yalnızca bir yıl, bu ölen kocanın oğlunun doğumundan ise yalnızca altı ay sonra, o koca kadın, ömründe ilk kez bir erkeğe, sonradan ikinci kocası olacak erkeğe tutulmuştu. Âşıktı. Bu, genç kızların ya da rahiplerin platonik aşkı değildi; roman kahramanlarına karşı duyulan türden, genç bir kıza anlatılabilecek bir duygu da değildi. Hayır; aşk, sıcak bedenlere, kızgın kalçalara, ateşli göz ve yanaklara göre bir sözcüktü. Aşk, dolgun, süngerimsi vücutların temasıydı. Ah, çocukların annesi için ne çılgınlıktı, ne budalalıktı. Cennetteki İsa'ya şükürler olsun ki, şimdi tüm bunları geride bırakmıştı.

Hem de ne için? Frank Corbo, otuz beşindeydi. Hiç evlenmemişti. Zayıftı, atletikti ve mavi gözlüydü; bu yaşta bekâr olması tuhaf sayılırdı; suskunluğu, sessiz yapısı ve gururu –toplum ve yazgı karşısında aciz kalanlarda görülen o saçma gurur– da aynı şekilde garipti. Genç dula koca ve dört aç karına ekmek kapısı arayan komşular, onu her türlü mantıksızlığa yatkın görüyor ve iyi bir aday olduğunu düşünüyorlardı. Düzenli şekilde, demiryolu ekibinin sabah vardiyasında çalışıyordu ve öğleden sonraları da kur yapmak için boştu. Dedikodu falan çıkmazdı.

Böylece komşular, yardımseverliklerinden ve kendilerini koruma içgüdülerinden dolayı, ikisinin iyi bir anlaşma yapacaklarına inanarak vicdan rahatlığıyla onları bir araya getirmişlerdi.

Yaptığı kurlar, şaşırtıcı derecede acemice ve masumcaydı. Frank Corbo, yalnızca, hızlı, soğuk fahişe vücutlarını tanımıştı; aşkla tertemiz olan bir evlilik yatağına bir delikanlının heyecanıyla gelecekti. Üç çocuk annesinin peşinden, genç bir kızın peşinden koşar gibi koşuyor, kendini insanların gözünde daha da gülünç duruma düşürüyordu. Akşamüzeri geç saatlerde, apartmanın önünde oturup oynayan ya da uyuklayan çocuklarına göz kulak olduğu sırada, onu ziyaret ediyordu. Bazı akşamlar, onlara yemeğe geliyor ve çocuklar yataklarına girmeden önce ayrılıyordu. Sonunda bir gün, Lucia Santa'dan kendisiyle evlenmesini istemişti.

Lucia Santa, ona genç bir delikanlı gibi davranarak nazlı bir bakış fırlatmıştı. "İlk kocamdan olan bebek hâlâ arabada gezerken, beni istemeye utanmıyor musun?" demişti. O nefret dolu, karanlık bakışı da ilk kez o zaman görmüştü. O, kekeleyerek, çocuklarını da onu sevdiği kadar sevdiğini, kendisiyle evlenmese bile çocuklar için para vereceğini söylemişti. Aslında, demiryolunda iyi para kazanıyordu ve çocuklara her zaman dondurma ve oyuncaklar getiriyordu. Hatta, birkaç kez, çocuklara giysi alması için bile ona para vermişti. Önceleri reddetmeye çalışmıştı ama o öfkelenmiş ve "Bu da neyin nesi, benimle arkadaş olmak istemiyor musun? Benim diğer adamlar gibi olduğumu mu düşünüyorsun? Para benim umrumda değil," diyerek kirli, yeşil banknotları parçalamaya başlamıştı. Bir nedenle, bu, Lucia Santa'nın gözlerini yaşlarla doldurmuştu. Parayı ondan almıştı ve o asla hediyelerinin karşılığını istememişti. Artık sabırsızlanan Lucia Santa'ydı.

BAHARDA bir pazar günü, Frank Corbo, davetli olarak, İtalyan aileleri için haftanın ziyafeti sayılan öğle ye-

meğine gelmişti. Yanında bir galon ev yapımı sert İtalyan şarabı ve bir kutu kremalı hamur tatlısı, *gnole* ve *soffiati* getirmişti. Gömlek ve çok düğmeli bir ceket giymiş, kravat takmıştı. Kendisi hakkında çocuklarla masaya oturmuştu; ürkek, sakar, onlardan daha çekingendi.

Spagetti, Lucia Santa'nın meşhur domates sosuyla servis edilmişti; kusursuz şekilde yuvarlak olan köfteler, sarımsak ve taze maydanozla tatlandırılmıştı. Zeytinyağlı ve kırmızı şarap sirkeli yeşil salata ve sonra şarapla yenmek üzere de ceviz vardı. Her şeyde, baharatlardan, sarımsaktan ve keskin karabiberden kaynaklanan bir acılık hissediliyordu. Tıka basa yemişlerdi. Sonunda, çocuklar, oynamak için sokağa inmişlerdi. Lucia Santa, dedikoduları önlemek amacıyla onları evde, yanında tutabilirdi ama yapmamıştı.

Böylece, o altın renkli öğleden sonra, güneş ışıkları uzun demiryolu arazisini yalarken ve zavallı bebek Vincenzo'nun gözleri uygun şekilde yerleştirilmiş bir yastıkla günahtan korunurken, oturma odasındaki kanepenin üzerinde kaderlerini mühürlemişlerdi; annenin dikkatini hafifçe dağıtan tek şey, çocuklarının aşağıdaki sokaktan tatlı tatlı yükselen sesleri olmuştu.

Ah, zevk, zevk, aşkın tadı! O kadar uzun süre kendini alıkoyduktan sonra, vücut kokusu bir afrodizyaktı, yaklaşan mutluluğa çalınan bir çandı; şu anda bile, bunca yıl sonra, anısı hâlâ canlıydı. Ve bu aşk alışverişinde patron olan kendisiydi.

Kendini dünyaya karşı o kadar katı, o kadar güçlü gösteren adam, göğsünde ağlamıştı ve o zaman, hızla gözden kaybolan güneş ışıkları altında, onun otuz beş yıllık yaşamı boyunca, asla gerçek bir sevecenlikle okşanmadığını anlamıştı. Bu, onun için çok fazlaydı. Sonradan değişmişti. Aşkla çok geç tanışmış ve kendi acizli-

ğinden nefret etmişti. Ama Lucia Santa, yalnızca bu tek öğleden sonra için, onun birçok davranışını affetmişti ama hepsini değil ve onu ilk kocasını asla sevmediği kadar sevmişti.

İlk çocuğu doğana kadar çok az anlaşmazlık olmuştu. Gino'ya karşı beslediği içten sevgi, karısı ve üvey çocuklarına duyduğu sevgiyi öldürerek kansere dönüşmüş ve kocası bir canavar haline gelmişti.

Ama evliliklerinin ilk yılında, aşktan aldığı güvenle, ona, İtalya'da, yoksul bir kiracı çiftçinin oğlu olarak geçirdiği çocukluğunu anlatmıştı. Sık sık açlık çekmiş, sık sık üşümüştü ama asla unutamadığı şey, ailesinin ona çok küçük gelen kullanılmış ayakkabıları giydirmesiydi. Ayakları, sanki her kemik kırılmış ve sonra acayip bir yumru halinde birbirine tutturulmuşçasına, korkunç şekilde deforme olmuştu. "Senden hiçbir şey gizlemiyorum; böyle ayakları olan bir adamla evli kalman gerekmiyor," der gibi ona ayaklarını göstermişti. Lucia Santa gülmüştü. Ama onun yirmi dolarlık, kahverengi damarlı deriden bir ayakkabı satın aldığını öğrendiğinde gülmemişti. Bu, gerçek bir delinin davranışıydı.

Onunkiler gibi bir anne baba İtalya'da az bulunurdu, ayyaş köylüler. Çiftliği işletmesi ve ekmeklerini getirmesi için ona güvenmişlerdi. Köydeki genç bir kıza âşık olduğunda, evlenmesini yasaklamışlardı. O da kaçmış ve bir hafta boyunca ormanda yaşamıştı. Sonunda onu bulduklarında, neredeyse bir hayvandan farksızdı. Şoka girmiş, akıl hastanesine kapatılmıştı. Birkaç ay sonra taburcu olmuş ama evine dönmeyi reddetmişti. Amerika'ya, ömrünün en derin yalnızlığını yaşadığı dünyadaki en kalabalık şehre göç etmişti.

Kendisine çok iyi bakmış, bir daha hastalanmamıştı. Yalnızlıkla ve sıkı çalışmayla geçen yaşamında huzur

bulmuştu. Diğer insanlarla duygusal anlamda yakınlık kurmadığı sürece güvenlikteydi; sabit bir şeyin bir ölçüde hareketin tehlikelerinden uzak olması gibi. Ama onu yaşama geri döndüren bu aşk, tehlikeye de geri döndürmüştü ve belki, o pazar öğleden sonra, onu bu kadar zayıf kılan da, hayvanlardaki gibi bir içgüdüydü.

Şimdi, on iki yıllık birlikte yaşamdan sonra kocası, ona karşı da diğer insanlara olduğu kadar ketumdu.

BİRİSİ içeri girmişti. Mutfakta dolaşıyordu. Ama ayak sesleri tekrar dışarı çıktı ve merdivenlerden aşağı indi. Kocası, yalnızca kendisinin bildiği anlaşılmaz nedenlerle sokağa geri dönmüştü.

Gece! Gece! Kocasını yatağında istiyordu. Büyük oğlunu evde istiyordu. Herkesin yerden dört kat yüksekte olan, dünyaya karşı tuğla, beton ve demirle korunan bu güvenli şato apartmanda uykuda olmasını istiyordu. Herkesin uykuda, karanlıkta uykuda, yaşamın tehlikelerinden uzakta olmasını istiyordu; öyle ki artık nöbet tutması gerekmeyecek, kendini huzurun kollarına bırakabilecekti.

İç geçirdi. Hiçbir desteği yoktu. Yarın, kapıcılık işini üstlenmesi için Frank'le konuşmalıydı. Le Cinglata'nın icabına bakmalı, çocukların giysilerini suya bastırmalı, çamaşır sabununu kaynatmak için sobayı hazırlamalıydı. Etrafında uyuyan çocukların soluk alıp verişlerini dinledi; Lena kendi yatağında, oğlanların üçü onunkinden yalnızca bir koridorla ayrılan odada, Octavia, hava girsin diye kapısı açık duran yatak odasında... Nefesi onların yükselip alçalan iç çekişlerine karıştı ve sonra uykuya daldı.

* * *

OCTAVIA, dar yatağında gerindi. Suni ipek kombinezonunu gecelik olarak giymişti. Oda, minik bir masa ve bir sandalyeden başka mobilya koymak için fazlasıyla küçüktü ama kapatabildiği bir kapısı vardı.

Uyuyamayacak kadar öfkeli ve gençti. Hayaller kurdu. Gerçek babasını hayal etti.

Ah, onu nasıl da severdi ve ölerek kendisini sevecek hiç kimsesi olmadan tek başına bıraktığı için ona nasıl da kızmıştı. Her günün sonunda, onu apartmanın önünde karşılar ve kirli sakallı yüzünü öperdi; hafif uzamış siyah kıllar o kadar sertti ki, dudakları örselenirdi. Boş yemek kabını merdivenlerden yukarı taşır ve bazen de liman işçilerinin kullandığı adi çelik kıskaçlı ambalaj kancasını göstermesi için onu kandırırdı.

Ve sonra evde, akşam yemeği için tabağını getirir, düzgün dişli çatalı, en keskin bıçağı, parlatılmış ve bir elmas gibi ışıldayan küçük şarap bardağını özenle yerleştirirdi. Sabrı tükenen Lucia Santa yemeğin servis yapılabilmesi için bir şaplak atarak onu masadan uzaklaştırıncaya kadar titizlenirdi. Yüksek sandalyesinde oturan Larry, asla araya giremezdi.

Şu anda bile, bunca yıl sonra, uyumayı beklerken, "Neden daha dikkatli değildin?" düşüncesi aklından bir çığlık gibi geçiyor, zaman zaman, "Ailesini gözetmezdi. Parasını gözetmezdi. Yaşamını gözetmezdi. O her şeyde dikkatsizdi," diyen annesini yineleyerek, onu bu hazin ölüm için suçluyordu.

Babasının ölümü, bu sıska, mavi gözlü, çarpık ve değişken suratlı yabancıyı getirmişti. İkinci koca, üvey baba... Küçük bir çocukken bile onu hiç sevmezdi; hediyelerine kuşkuyla bakar, Larry'yle el ele tutuşur, onu bırakmadan, üvey baba sabırla kendisini buluncaya kadar annesinin arkasına saklanırdı. Bir keresinde, sevecen bir

hareket yapmış ve Octavia tıpkı bir hayvan gibi ürkerek elinden kaçmıştı. Kendi çocukları doğuncaya kadar, Larry onun gözdesiydi. Bir nedenle, Vincent'ı asla sevmemişti, aşağılık piç... İğrenç, iğrenç!

Ama şu anda bile, evlendi diye annesini suçlayamıyor, bunca üzüntü getirdiği için ondan nefret edemiyordu. Annesinin bu uğursuz adamla neden evlendiğini biliyordu. Biliyordu.

LUCIA Santa'nın yaşamının en korkunç dönemlerinden biriydi ve kocasının ölümünü izleyen acıların çoğu, arkadaşların, akrabaların ve komşuların hatasıydı.

Hepsi, teker teker, yeni doğan bebeğe, Vincent'a, New Jersey'deki zengin kuzen Filomena'nın bakmasına izin vermesi için Lucia Santa'nın peşinde dolanmışlardı. Yalnızca kısa bir süre için, anne gücünü geri kazanıncaya kadar. "O çocuksuz çift için ne büyük bir nimet. Ve İtalya'dan birinci derece öz kuzenin Filomena güvenilir biri. Çocuk güvenlikte olur. Ve Filomena'nın zengin kocası da o zaman kuşkusuz vaftiz baba olmayı kabul eder ve çocuğun geleceğini garanti altına alır." Nasıl da sonsuz keder yüklü bir acıma ifadesiyle, son derece şefkatli bir biçimde konuşmuşlardı, "Ya sen, Lucia Santa, herkes senin için endişeleniyor. Nasıl da zayıfsın. Doğumdan sonra henüz kendini toparlayamadın. Hâlâ sevgili kocanın yasını tutuyorsun ve yardım parasının üstünde duran avukatlar tarafından paçavralara ayrılıyorsun. Bakıma, dinlenmeye ihtiyacın var. Çocuklarının hatırı için kendine iyi bak. Ya ölürsen ne olacak?" Oh, onlardan her türlü tehdit beklenirdi. "Çocukların da açlıktan ölürler ya da bir yetimhaneye giderler. İtalya'daki büyükbabalarının yanına gönderilemezler. Yaşamını koru, çocuklarının tek dayanağı sensin." Ve devam ettikçe etmişlerdi.

Ve çocuk birkaç ay, hayır, bir ay, belki de birkaç hafta içinde geri dönecekti. Kim bilir? Ve Filomena da pazar günleri onu almaya gelecekti, kocasının bir arabası vardı. Onu Bebek Vincenzo'yu ziyaret etmesi için Jersey'deki güzel evlerine götüreceklerdi. Bir onur konuğu olacaktı. Diğer çocukları da şehir dışında, temiz havada bir gün geçireceklerdi. *La la la la.*

Onları ya da kendi sorumluluklarını ya da çocuklarını nasıl reddedebilirdi? Zia Louche bile siğilli başını onaylar şekilde sallamıştı.

Yalnızca küçük Octavia ağlamaya başlamış, çocuksu bir çaresizlikle, üst üste, "Onu geri vermeyecekler," demişti. Herkes korkusuna gülmüştü. O zaman kendi isteksizliğinden utanan annesi de gülümsemiş ve Octavia'nın kısa, siyah buklelerini okşamıştı.

Küçük kıza, "Yalnızca ben iyileşinceye kadar," demişti. "Sonra, Vincenzo eve gelecek."

Sonraları anne, çocuğun gitmesine nasıl izin verebildiğini anlayamamıştı. Doğru, kocasının ölümünün şoku ve Vincenzo'nun doğumundaki ebenin hoyratlığı onu halsiz bırakmıştı. Ama bu, asla kendi kendisini zihninde mazur görmesine yetmemişti. Ona çok fazla utanç getiren bir davranıştı; kendisini öylesine küçümsemesine yol açmıştı ki, ne zaman zor bir karar vermesi gerekse, tekrar yüreksizlik etmeyeceğinden emin olmak için, bu tek davranışı hatırlamıştı.

Böylece küçük Vincent ayrılmıştı. Tuhaf Filomena Teyze, bir öğle vakti, Octavia okuldayken gelmişti ve Octavia eve döndüğünde beşik boştu.

Ağlamış ve avaz avaz bağırmıştı ve Lucia Santa *bir* sol eliyle, *bir de* sağ eliyle, yüzüne, küçük kızının kulaklarını çınlatan okkalı birer tokat indirmişti ve "Şimdi seni ağlatacak bir şey var işte," demişti. Annesi bebekten

kurtulduğu için mutluydu. Octavia ondan nefret etmişti. Tıpkı bir üvey anne kadar kötüydü.

Ama sonra annesini sevmesine ve ona güvenmesine yol açan o korkunç, güzel gün gelmişti. Bir bakıma, kendisini küçük bir kız olarak görüyordu ama öykü defalarca anlatıldığı için şimdi Octavia'ya sanki her şeyi görmüş gibi geliyordu. Çünkü olduğu gibi anlatılmış, bir aile efsanesi haline gelmiş, akşam sohbetlerinde bahsedilmiş, Noel sofrasında cevizle şarap arasında ağızdan ağıza yayılmıştı.

Sıkıntı, bir hafta sonra başlamıştı. Filomena, o ilk pazar gelmemişti; Lucia Santa'yı küçük oğlunu ziyarete götürecek araba yoktu. Yalnızca şekerci dükkânına bırakılan bir telefon mesajı! Filomena, ertesi hafta gelecekti ve iyi yürekliliğini ve üzüntüsünü göstermek için de postada beş dolarlık bir havale olacaktı, küçük bir barış armağanı.

Lucia Santa, o karanlık pazar günü kara kara düşünmüştü. Alt kat komşularından tavsiye almaya gitmişti. Ona güvence vermişler, aptalca şeyler düşünmemesinde ısrar etmişlerdi. Ama gün ağır ağır ilerledikçe, o, daha da kasvetlenmişti.

Pazartesi sabahı erkenden Octavia'ya, "Koş. 31. Cadde'ye git ve Zia Louche'yi getir," demişti. Octavia sızlanmıştı. "Okula geç kalacağım." Annesi, "Bugün, o güzel okuluna gitmiyorsun," diye karşılık vermişti. Bunu öylesine tehditkâr bir ifadeyle söylemişti ki, kız evden uçarcasına fırlamıştı.

Zia Louche, başının çevresinde bir şal, sırtında dizlerine kadar uzanan mavi bir yün örgü hırkayla gelmişti. Lucia Santa, geleneksel kahveyi ikram etmiş, sonra, "Zia Louche, ben küçüğü görmeye gidiyorum. Kıza ve Lorenzo'ya göz kulak ol. Bana bu iyiliği yap," demişti. Duraksamıştı. "Filomena dün gelmedi. Sence gitmeli miyim?"

Sonraki yıllarda, Lucia Santa, eğer o gün Zia Louche kuşkularını gidermiş olsa oraya gitmeyeceği konusunda her zaman ısrar etmiş ve verdiği dürüst yanıt için de yaşlı kadına daima borçlu kalacağını tekrarlamıştı. Çünkü, kocakarı başını tövbekâr bir büyücü gibi sallayarak, "Sana kötü bir tavsiye verdim, Sinyora. İnsanlar hoşlanmadığım şeyler söylüyorlar," demişti. Lucia Santa, açık konuşması için ona yalvarmış ama Zia Louche bunu yapmamıştı, çünkü hepsi dedikoduydu, hiçbiri endişeli bir anneye anlatılacak şeyler değildi. Fakat dikkat edilmesi gereken bir şey vardı: Beş dolar gönderme sözü. Yoksullar bu tür bir yardımseverliğe güvenmeseler iyi ederlerdi. En iyisi gitmek ve herkesin içini rahatlatmaktı.

Anne, aydınlık bir kış günü, 42. Cadde'deki Weehawken Feribot İskelesi'ne yürümüştü ve İtalya'dan geldiğinden beri ilk kez tekrar bir gemi yolculuğu yapmıştı. Jersey'de bir tramvay bularak, üzerinde adres yazılı bir kâğıt parçasını göstermiş ve sonra dost canlısı bir kadın elinden tutup ona Filomena'nın oturduğu yeri gösterinceye kadar bloklar boyunca yürümüştü.

Ah, içinde yaşayan iblis için ne de güzel bir evdi. İtalya'da gördüğü hiçbir şeye benzemeyen sivri bir çatısı vardı, yetişkin insanların kullanmayacağı bir oyuncak gibiydi. Beyaz ve temizdi, mavi panjurları ve üstü kapalı bir verandası vardı. Lucia Santa, aniden ürkekleşmişti. Böylesine varlıklı insanlar, asla kendisi gibi yoksul bir kadına kalleşlik yapmazlardı. Pazar sözünün tutulmaması birçok şekilde açıklanabilirdi. Yine de veranda camına vurmuştu. Ara kapıdan geçmiş ve evin kapısını çalmıştı. Üst üste çalmış, çalmış ve çalmıştı.

Sessizlik korkutucuydu; sanki ev terk edilmiş gibiydi. Lucia Santa, endişeden zayıf düşmüştü. Sonra, evin içinde, bebeği ağlamaya başlamıştı ve berbat, gülünç

kuşkusundan utanmıştı. Sabır! Bebeğin ağlamaları, dehşet çığlıklarına dönüşmüştü. Zihni bir anda bomboş olmuştu. Kapıyı itmiş, hole geçmiş, merdivenlerden yukarı çıkarak bu çığlıkları bir yatak odasına kadar izlemişti.

Oda nasıl da güzeldi; Vincenzo'nun sahip olduğu en güzel odaydı. Her taraf maviydi. Mavi perdeler, mavi bir beşik, küçük mavi bir şifonyerin üzerinde duran beyaz tüylü oyuncak bir at... Ve oğlu, bu güzel odada, kendi çişinin içinde yatıyordu. Altını değiştirecek, dehşet çığlıklarını yatıştıracak hiç kimse yoktu.

Lucia Santa, onu kollarına almıştı. Kendi çişiyle sıcacık ve sırılsıklam olan vücut topağına dokunduğunda, buruşuk pembe yüzü ve kuzguni bebek saçlarını gördüğünde, yalnızca ölümün bu çocuğu kendisinden koparta-bileceği bilinciyle yüreği vahşi, sonsuz bir sevinçle dolmuştu. Tüm süreklilik güvencelerini dikkate alarak, güzel odaya bir hayvanın sessiz öfkesiyle göz gezdirmişti. Sonra şifonyerdeki bir çekmeceyi açmış ve bebeği giydirecek bazı giysiler bulmuştu. O sırada, Filomena hızla odaya dalmıştı.

Sonra, sonra tam bir dram sergilenmişti. Lucia Santa, diğerini kalpsizlikle suçlamıştı. Bir bebeği yalnız bırakmak! Filomena itiraz etmişti. Yalnızca bakkal dükkânını açması için kocasına yardım etmeye gitmişti. On beş, hayır, on dakika uzaklaşmıştı. Ne korkunç, ne talihsiz bir rastlantıydı. Ama Lucia Santa da bazen bebeğini yalnız bırakmıyor muydu? Yoksul insanlar diledikleri kadar özenli olamıyorlardı (Filomena kendini yoksulların arasına dahil ettiğinde, Lucia Santa nasıl da dudak bükerek gülmüştü); bebeklerinin ağlamaya terk edilmesi şarttı.

Anne, düşünemeyecek kadar körelmişti; acı verici, aciz bir öfkeyle körelmişti ve neler hissettiğini söyleye-

memişti. Çocuğu ağlar halde evde bırakıldığında, imdada yetişen kendi canı ve kanıydı. Ama tek başına bırakılırsa ve yanında ancak yabancı bir yüz belirirse, bir bebek ne düşünürdü? Fakat Lucia Santa sadece, "Hayır, senin için bunu söylemek kolay, o senin kanından olmadığı için zahmete girmek istemiyorsun. Sen dükkâna yardıma git. Ben bebeğimi eve götüreceğim," demişti.

Filomena, soğukkanlılığını yitirmişti. Şirretleşerek, "Anlaşmamıza ne oldu peki?" diye bağırmıştı. "Çocuğun için güvenilmez biri gibi arkadaşlarımın karşısına nasıl çıkarım? Ya satın aldığım bunca şeye, havaya atılan paraya ne olacak? Sonra sinsice, "İkimiz de söylenenden fazlasının kastedildiğini biliyoruz," demişti.

"Ne? Ne?" diye üstelemişti Lucia Santa. Sonra her şey ortaya dökülmüştü.

İyilik yapma girişimi, acımasız bir entrikaydı. Komşuların hepsi, zaman verilirse, çocuklarının ekmeği için çalışmak zorunda kalan çaresiz dulun, yavaş yavaş bebek üzerindeki tüm haklarından vazgeçeceği ve Filomena'nın bebeği evlat edinmesine izin vereceği konusunda ona güvence vermişlerdi. Dolambaçlı şekilde tedbirliydiler ama Lucia Santa'nın yüklü bir servet edinmeyi bile umduğunun anlaşılmasını sağlamışlardı. Hiçbir şey açıkça söylenemiyordu elbette. Dikkate alınacak hassas duygular vardı. Lucia Santa, vahşi bir kahkahayla bunların hepsini yarıda kesmişti.

Filomena, ağız değiştirmişti. Yeni giysilere, şu güzel odaya bak. O, tek çocuk olacaktı. Her şeyi olacaktı, mutlu bir çocukluk geçirecek, üniversiteye gidecek, bir avukat, bir doktor, hatta bir profesör olacaktı. Lucia Santa'nın vermeyi asla umamayacağı şeyler. O kimdi ki? Parası yoktu. Ekmeği için tüm yaşamı boyunca itilip kakılacaktı.

Lucia Santa dinlemiş, şaşkına dönmüş, dehşete düşmüştü. Filomena, "Hadi, sana neden her hafta para göndereceğimi bal gibi anlamıştın," dediğinde, anne başını bir yılan gibi geri çekerek tüm gücüyle diğer kadının yüzüne tükürmüştü. Sonra, kollarında çocukla evden kaçmıştı. Filomena, lanetler yağdırarak peşinden koşmuştu.

Şimdi gülünerek anlatıldığı kadarıyla hikâyenin sonu buydu. Ama Octavia, hiç anlatılmayan kısmı da gayet net hatırlıyordu: Annesinin kollarında bebek Vincent'la eve gelişini.

Evden içeri soğuktan ateşi yükselmiş halde girmişti, mantosu uyuyan bebeğe sarılıydı, solgun yüzü öfke ve çaresizlik dalgasıyla kararmıştı. Tir tir titriyordu. Zia Louche, "Gel, sıcak kahve var, otur," demişti. "Octavia, fincanlar!"

Bebek Vincent ağlamaya başlamıştı. Lucia Santa onu yatıştırmaya çalışmış ama bebeğin çığlıkları giderek daha da yükselmişti. Anne, suçluluktan gözü dönmüş halde, sanki bebeği fırlatacakmış gibi dramatik bir hareket yapmış, sonra Zia Louche'ye, "İşte, al onu," demişti. Kocakarı, çatlak sesiyle bebeğe agucuklar yapmaya başlamıştı.

Anne, yuvarlak mutfak masasına oturmuştu. Yüzünü gizleyerek, başını eline dayamıştı. Octavia fincanlarla geldiğinde, hâlâ yüzünü gizleyerek, "Gördün mü? Küçük bir kız gerçeği biliyor ve biz gülüyoruz," demişti. Nefret yüklü parmaklarıyla narin vücudu örseleyerek kızını okşamıştı. "Gelecekte çocukların sözlerine kulak verelim. Biz yaşlı insanlar hepimiz hayvanız. Hayvanız!"

"Ah," diye mırıldanmıştı Zia Louche. "Kahve. Sıcak kahve. Sakinleş biraz." Bebek ağlamayı sürdürmüştü.

Anne, kımıldamaksızın oturmuştu. Octavia, dünyaya, yazgıya karşı duyulan korkunç bir öfkenin onu konu-

şamayacak duruma getirdiğini görmüştü. Solgun cildi gitgide kararırken, Lucia Santa, parmaklarını gözlerine bastırarak gözyaşlarını frenlemişti.

Anneyle konuşmaya korkan Zia Louche, bebeği azarlamıştı. “Hadi, ağla,” demişti. “Ah, ne kadar da iyi geliyor. Ne kadar da kolay, ha? Buna hakkın var. Ah, ne kadar da güzel. Daha yüksek. Daha yüksek.” Ama sonra, bebek, zamanın başka bir boyutunu yansıtan dişsiz, kırışık yüze gülerek sakinleşmişti.

Yaşlı kocakarı, sahte bir kızgınlıkla bağırmıştı, “Bu kadar çabuk mu bitirdin? Hadi. Ağla.” Bebeği nazikçe sarsmıştı ama Vincent, dişsiz dişetlerini göstererek, onunla alay edercesine gülmüştü.

Sonra yaşlı kadın, kederli, düz bir sesle, yavaşça, “*Miserabile, miserabile*. Baban sen doğmadan önce öldü,” demişti.

Bu sözlerle annenin kontrolü kırılmıştı. Tırnaklarını sertçe yüzüne bastırmıştı ve iri damlalar halinde sel gibi boşanan gözyaşları, yanaklarında meydana getirdiği iki uzun kesikten sızan kana karışmıştı. Kocakarı, cırtlak sesiyle, “Hadi, Lucia, artık biraz kahve iç,” demişti, ama hiçbir karşılık gelmemişti.

Uzun bir süre sonra anne, sıkıntılı yüzünü yukarı kaldırmıştı. Siyah giysili kolunu lekeli tavana doğru uzatmış, kin ve nefret yüklü, ölümcül ciddiyette bir sesle, “Tanrı belalarını versin!” demişti.

O anda şeytani bir gurura kapılan Octavia, annesini yeniden sevmişti. Ama bir sonraki olayı o kadar yıl sonra, şu anda bile utançla hatırlıyordu. Lucia Santa, tüm saygınlığını yitirmişti. Sövüp saymaya başlamıştı. Zia Louche, “Şişt, şişt... Bunları dinleyen küçük kızı düşün,” demişti. Ama anne hızla daireden fırlamış ve dört kat merdiveni bir çırpıda inerek, yumrukladığı kapıları der-

hal kilitleyen yardımsever komşulara ağza alınmayacak küfürler yağdırmıştı.

İtalyanca olarak, "İblisler, kaltaklar, çocuk katilleri!" diye haykırmıştı. Görünmez dinleyicilerine, anne babalarının işkembelerini yemeleri gerektiği, ancak hayvanlara yaraşır iğrenç bir suç işledikleri gibi, yakası açılmadık küfürler savurarak merdivenlerde bir yukarı bir aşağı koşmuştu. Çılgınlar gibi bağırıyordu. Sonra Zia Louche, bebek Vincent'ı Octavia'nın kollarına bırakıp merdivenlerden aşağı inmiş, Lucia Santa'yı uzun siyah saçlarından yakalayarak evine geri getirmişti. Genç kadın, çok daha güçlü olduğu halde, acıyla inleyerek kendini bırakmış, umutsuzca masanın yanına çökmüştü.

Çok geçmeden kahvesini alınış, sakinleşmiş ve kendini toplamıştı. Yapılacak çok iş vardı. "Ama nasıl bildin, bir çocuk böyle bir kötülüğü nasıl anlayabilir?" diye mırıldanarak Octavia'yı okşamıştı. Yine de Octavia, "Hatırla, Filomena'nm Vinnie'yi çalacağı konusunda haklıydım," diyerek ona yeniden evlenmemesini söylediğinde, annesi yalnızca gülmüştü. Sonra susmuş ve "Korkma. Ben sizin annenizim. Hiç kimse çocuklarıma zarar veremez. Ben hayattayken asla," demişti.

Annesi, güç ve adalet terazisini elinde tutmuş, aile hiçbir zaman yozlaşmamıştı. Octavia, kendini güvende hissederek uykuya daldı. Zihninde uçuşan son görüntü, annesinin kollarında bebek Vincent'la, öfkeli ve muzaffer bir ifadeyle, yine de onun gitmesine izin vermiş olmanın suçlu utancım yansıtarak Filomenalar'dan dönüşüydü.

LARRY Angeluzzi, (yalnız annesi ona Lorenzo derdi) kendisini on yedi yaşında yetişkin bir adam olarak görüyordu, haklıydı da. Geniş omuzlu, orta boyluydu ve adaleli kolları vardı.

On üç yaşındayken, Batı Yakası Islak Temizleme'nin at arabasını sürmek için okulu terk etmişti. Para toplanması, atların bakımı ve müşterilere iyi hizmet verilmesi, bütünüyle onun sorumluluğundaydı. Ağır çamaşır torbalarını soluğu kesilmeksizin dört kat yukarı taşırdı. Herkes en az on altısında olduğunu sanırdı. Kocaları çoktan işe gitmiş evli kadınlar ona bayılırlardı.

Bekâretini bu teslimatlardan biri sırasında yitirmişti, keyifli bir şekilde, iyi niyetle, her zamanki gibi dostça, hiç önemsemeden, araba tekerleklerini yağlarmışçasına işinin diğer bir küçük ayrıntısı gibi, yarı görev, yarı eğlence; çünkü kadınlar genç değillerdi.

Kukla adamlık işi, bir ata binerek şehir sokakları boyunca bir trene yol göstermek, kahramanlık hislerini açığa çıkartıyordu ve parası iyiydi, iş kolaydı, frenciliğe ya da makasçılığa terfi etmesi de mümkündü. Tüm bunlar yaşam boyu sürecek harika işlerdi. Larry hırslıydı; patron olmak istiyordu.

Daha şimdiden, doğuştan kadın avcısı olanların olgun çekiciliğine sahipti. Gülümsediği zaman dişleri beyaz inciler gibi parlardı. Güçlü, belirgin, düzgün hatları, kuzguni siyah saçları, bir yayı andıran siyah kaşları ve uzun kirpikleri vardı. İçten şekilde arkadaş canlısıydı, herkesin onun hakkında iyi şeyler düşündüğüne inanırdı.

İyi bir erkek evlattı, kazandığı parayı her zaman annesine verirdi. Doğru, şimdi kendisi için de biraz para ayırıyor, onu saklıyordu ama şu da unutulmamalıydı, on yedi yaşındaydı ve İtalya'da değil Amerika'da yaşayan bir genç adamdı. Kibirli değildi ama insanları tehlikeye karşı uyarmak için kırmızı bir fener salladığı sırada yük treni arkasında yavaşça kıvrılırken, siyah atı üzerinde 10. Cadde boyunca ilerlemeyi seviyordu. 30. Cadde'deki demir ve tahta köprünün altından geçerek ve atını onu ve

beyaz buhar bulutları çıkaran lokomotifi bekleyen çocuklar için şaha kaldırarak kendi mahallesine girdiğinde, içinde her zaman bir sevinç dalgası uyanırdı. Bazen, atını kaldırım kenarında durdururdu ve gençler, özellikle de kızlar, kısa bir gezinti için yalvararak etrafına toplanırlardı. Erkek kardeşi Gino, onu, bir resme hayranlık duyan bir eksper gibi seyrederdi. Bir ayağı diğerinin önünde ve başı hafifçe arkada geriye eğilerek biraz uzakta durur, gözlerinde hayranlık parıltıları dolaşırdı; ağabeyinin ata binmesine öylesine tapardı ki sanki dili tutulurdu.

Ama, çalışkan olmasına ve bu kadar genç bir adam için büyük sorumluluklar yüklenmesine karşın, Larry'nin bir kusuru vardı. Genç kızları kandırarak onlardan yararlanıyordu. Onun için çok kolaydılar. Öfkeli anneler kızlarını Lucia Santa'ya getiriyor ve onları çok geç saatlere kadar dışarıda tuttuğunu, onlarla evlenmeye söz verdiğini haykırarak olay çıkarıyorlardı. *La la*. Kız tavlamadaki başarısıyla ünlüydü, mahallenin Romeo'suydu, caddedeki yaşlı hanımlar arasında da çok popülerdi. Saygı(!) duyduğu hanımlar arasında. İtalya'da yetişmiş bir genç adam gibiydi. Cana yakınlığı kadar doğal olan iyi tavırları, her zaman yoksulların sayısız dertlerine yardım etmeye hazır hale getirirdi onu: yeni bir apartmana taşınan birine yardım etmek için kamyon ödünç alır, yaşlı bir teyze Bellevue Hastanesi'ne yattığında kısa süreli ziyaretlere giderdi. Ama hepsinden önemlisi, gerçek bir hevesle toplumsal yaşamın tüm olaylarına katılırdı: Düğünler, cenazeler, vaftizler, ölü nöbetleri, *Komünyonlar*[1] ve *Konfirmasyonlar*[2]... Genç Amerikalılar bu kutsal aşiret geleneklerini küçümserdi. 10. Cadde'nin yaşlı kadınları ona en ulu övgülerini bahşederler, nelerin gerçekten önemli

---

[1] Şarapla ekmek yenilen Kudas Ayini
[2] Kiliseye kabul töreni

olduğunu her zaman bildiğini söylerlerdi. Aslında, hiçbir İtalyan'ın daha önce bu kadar genç bir adama verildiğini hatırlamadığı bir onura da layık görülmüştü. Ondan Guargios'un, uzak kuzeninin oğlunun vaftiz babası olması istenmişti. Lucia Santa bunu yasaklamıştı. Böylesi bir sorumluluk için çok gençti; onur onun başını döndürürdü.

LARRY, Gino'nun, "Şehri yakın!" diye bağırdığını duydu, onun koşmasını seyretti, insanların sokakları boşaltarak apartmanlara girdiklerini gördü. Cadde boyunca ilerleyerek, atını 35. Cadde'deki ahıra doğru sürdü, sonra hızla esen rüzgârı ve arnavutkaldırımı taşlar üzerinde yankılanan yüksek nal tıkırtılarını kulaklarında hissederek dörtnala gitmeye başladı. Seyis uyumuştu, o yüzden atın bakımını Larry yaptı. Artık serbestti.

Doğruca 36. Cadde üzerinde, birkaç blok ileride bulunan Le Cinglatalar'ın evine gitti. Sinyora Le Cinglata, mutfağında rakı ve şarap servisi yapar, bardakları ağzına kadar doldurarak esprilerini en fazla içen müşterilere dağıtırdı. Burada asla aynı anda beş ya da altı kişiden fazlası olmazdı; hepsi de İtalyan işçiler, bekâr erkekler ya da karıları hiçbir zaman İtalya'dan yanlarına gelmemiş olan adamlardı.

Bay Le Cinglata, işinin tehlikeli bir parçası olan o otuz günlük cezasını doldurmakla meşguldu. Sinyora Le Cinglata böyle zamanlarda hep, "Ah, polisler!" derdi. "Kocamı çarmıha gerdiler." Dindar bir kadındı.

Larry daireye girdiğinde üç adam vardı. Onlardan biri, kocasının hapiste olmasından cesaret alan kara suratlı bir Sicilyalı, Sinyora'ya asılıyor, yanına geldiğinde eteğini çekiştiriyor, açık saçık İtalyan şarkıları söylüyordu. Davranışlarında ilkel bir adamın masum zamparalığı, çocuksu garezi vardı. Larry, onların masasına oturdu.

Büyük adamlarla İtalyanca çene çalmaktan hoşlanıyordu. Sinyora'nın hoşgeldin gülümsemesine karşılık verdi ve onlarla eşit olduğunu varsayması Sicilyalı'yı rahatsız etti.

Kalın, koyu kaşlarını alaycı bir hayret ifadesiyle yukarı kaldırarak, İtalyanca bağırdı, "Sinyora Le Cinglata, burada çocuklara servis yapıyor musunuz? Şarabımı emziklik bebeklerle mi içmek zorundayım?" Kadın masaya Larry için bir vişneli gazoz bıraktı ve Sicilyalı ikisine birden müthiş sinsi bir bakış fırlattı. "Ah, afedersiniz," dedi saygılı, kırık dökük bir İngilizce'yle. "Bu sizin oğlunuz mu, yoksa yeğeniniz mi? Tamam, kocanız küçük hücresindeyken sizi koruyor. Ah, afedersiniz." Katılıncaya kadar güldü.

Balıketinde, iri yarı ve çetin bir kadın olan Sinyora eğlenmiyordu. "Yeter," dedi. "Kes artık ya da içecek başka bir yer bul. Ayrıca dua et de kocama bu sevimli davranışını anlatmayayım."

Sicilyalı beklenmedik bir ciddiyetle, "Asıl sen kendi sevimli davranışını kocana anlatan biri çıkmazsa Tanrı'ya şükret. Neden bir çocuk yerine bir erkek denemiyorsun?" dedi. Sonra operadaki bir şarkıcı gibi, iki eliyle birden göğsüne vurdu.

Hiçbir şekilde utanmayan ama sabrı tükenen Sinyora Le Cinglata, "Lorenzo, merdivenlerden aşağı fırlat şunu," dedi ters ters.

Herkesin bildiği gibi, sözler öylesine söylenmişti ve yalnızca adamın gitmeye ikna olması amaçlanmıştı. Larry, yüzünde dostça bir tebessümle, ortamı yatıştıracak bir şeyler söylemeye başladı. Ama onuru kırılan Sicilyalı ayağa kalktı ve kırık dökük İngilizce'siyle gürledi. "Bana bak küçük boklu Amerikan horozu bozuntusu. *Sen* mi *beni* merdivenlerden aşağı fırlatacaksın? Seni bir çırpıda bütün bütün yutarım."

Adamın geniş, sakallı yüzü, amirane bir öfkeyle kaplanmıştı. Larry, sanki bu adama vurmak akraba katilliği olacakmış gibi ansızın çocukça bir korku dalgası hissetti. Sicilyalı bir anda yanında belirdi ve Larry, iri, esmer surata okkalı bir sağ yumruk savurdu. Sicilyalı mutfak döşemesinin üzerine düştü. Larry'nin korkusu aniden kayboldu ve adamı küçük düşürdüğü için yalnızca acıma ve suçluluk duydu.

Çünkü adam yumruklarını kullanmamıştı ve kendisine gerçekten zarar vermek niyetinde değildi. Bir çocuğu cezalandırmak için pençelerini dolamaya gelen dev cüsseli, zalimlik taşımayan insani bir ayı gibi davranmıştı. Larry, onun bir sandalyeye oturmasına yardım etti, içmesi için bir kadeh rakı getirdi, gönül alıcı sözler mırıldandı. Adam, kadehi elinin tersiyle fırlattı ve daireyi terk etti.

GECE yavaş yavaş ilerliyordu. Bazı adamlar geliyor, bazıları ayrılıyordu. Bazıları, eski, kirli bir deste kartla kılıç oynuyorlardı, işletmenin sağladığı hizmetlerden biri de buydu.

Larry, yaşadığı serüven nedeniyle suskunlaşmış halde, bir köşede oturuyordu. Sonra duyguları değişti. İçinde büyük bir gurur hissetti. İnsanlar, onu sakınılması gereken bir adam gibi saygıyla anacaklar, ama kötü ya da acımasız olduğunu düşünmeyeceklerdi. O, kovboy filmlerindeki kahramandı, asla yerdeki bir adama vurmayan Ken Maynard gibi. Üzerine bir durgunluk çöktü, kendini çok mutlu hissetti ve sonra Sinyora Le Cinglata onunla İtalyanca olarak, garip, flört eder bir tarzda konuşmaya başladı ve kanı hızla harekete geçti. Zaman gelmişti.

Sinyora Le Cinglata, bir galon şarap ve bir şişe rakı daha getirmesi gerektiğini söyleyerek izin istedi. Mutfaktan çıktı, uzun koridor boyunca ilerleyerek, en uçtaki ya-

tak odasına gitti. Orada bir kapı vardı. Larry, sanki kadın gençlere özgü cesaretine şaşıracak ya da öfkelenecekmiş gibi, şişeleri taşımasına yardım edeceğini mırıldanarak onu izledi. Ama Sinyora onun arkalarındaki kapıyı kilitlediğini duyduğunda, duvara karşı dizilmiş birçokları arasından bordo renkli galonluk kocaman testiyi almak üzere öne doğru eğildi. O böyle yaptığı sırada, Larry, elbisesini ve jüponunu iki eliyle yukarı sıyırdı. Kadın, muazzam pembe şalvarıyla, karnı çıplak halde döndü ve gülerek itiraz etti: "*Eh, giovanetto*[1]." Elbisesinin geniş kumaş düğmeleri deliklerinden kurtuldu ve sırtüstü yatağa düştü, kocaman uçlu, sarkık göğüsleri dışarı fırladı, bol şalvarı kenara çekildi. Larry, birkaç muhteşem gözü kapalı vahşi darbeyle işini bitirdi ve bir sigara yakarak yatağa uzandı. Sinyora düğmelerini ilikledi, saygın bir şekilde, bir eline bordo testiyi ve diğerine de berrak, ince rakı şişesini aldı ve birlikte müşterilerin yanına döndüler.

Mutfakta, Sinyora Le Cinglata, şarapları doldurdu ve onu okşadığı aynı ellerle kadehlere dokundu. Larry'ye de yeni bir bardak vişneli gazoz getirdi ama onun yıkanmamasından titizlenen Larry gazozu içmedi.

Larry, gitmeye hazırlandı. Sinyora Le Cinglata, onu kapıya kadar izledi ve "Kal, gece boyunca kal," diye fısıldadı. Larry ona geniş bir gülümsemeyle baktı ve fısıldayarak, "Hey, annem dedikoduların peşine düşer sonra," dedi. Kaçmak istediğinde, bu çaresiz, saygılı evlat rolünü oynardı.

Eve gitmedi. Köşede biraz oyalandı ve ahıra geri döndü. Eyerini bir yastık gibi kullanarak, samanların ve bir at battaniyesinin üzerine yatağını yaptı. Bölmelerinde huzursuzca kımıldanan atlar onu rahatlatıyordu, atlar düşlerini bulandıramazdı.

[1] delikanlı

Bu şekilde yatarken birçok gece olduğu gibi ve tüm genç erkeklerin yaptığı gibi geleceğini gözden geçirdi. İçinde büyük bir güç hissetti. Kendini başarı ve şöhrete yönelmiş biri olarak gördü. Yaşadığı çevrede, onun yaşındaki oğlanların en güçlüsüydü, en yakışıklısıydı; kızlarla en başarılı olan oydu. Yetişkin bir kadın bile onun esiriydi. Ve bu gece yetişkin bir adamı dövmüştü. Yalnızca on yedisindeydi ve genç zihninde dünya hep aynı kalacaktı. O zayıf düşmeyecek ya da dünya güçlenmeyecekti.

Güçlü biri olacaktı. Ailesini zengin edecekti. Onunla evlenecek ve ailesini sevecek, arabaları ve geniş evleri olan genç, varlıklı Amerikan kızlarını düşledi. Yarın işten önce atıyla Central Park'a gidecek ve binici yolunda dolaşacaktı.

Herkes ona hayranlıkla bakarken kollarında zengin bir kızla 10. Cadde'den aşağı indiğini düşledi. Kız ailesini sevecekti. Züppe biri değildi. İnsanların ailesini, annesini, kızkardeşini ve arkadaşlarını küçük görebileceklerini de asla düşünmemişti. Çünkü onların hepsini olağanüstü buluyordu, çünkü gerçekten onun bir parçasıydılar. Düşünceleri içten ve masumdu; kovboyların taştan bir ovada uyumaları gibi, bu pis kokulu ahırda, fethettiği gönüllerin heyecanıyla uyumaya çalışırken, Larry Angeluzzi mutlu yazgısından asla kuşku duymuyordu. Huzur dolu bir uykuya daldı.

ANGELUZZI-Corbo ailesinde, yalnızca çocuklar –tek bir yatakta birbirlerine dolanmış olan Vincent, Gino ve Sal– gerçek düşler görüyorlardı.

3

SABAHLEYİN Octavia, gece havasının son serinliklerinin daha ağustos güneşi yükselmeden yok olduğu sırada kalktı. Mutfak lavabosunda yüzünü yıkadı ve odaların bulunduğu koridor boyunca geri yürürken, üvey babasının yatakta olmadığını gördü. O, zaten az uyurdu ve erken kalkardı. Diğer boş yatak odası, haklı olduğunu kanıtlıyordu: Larry eve hiç gelmemişti. Sal ve Gino'nun üzeri açılmıştı, BVD marka çamaşırlarının arasından cinsel bölgeleri görünüyordu. Octavia, onları buruşuk yatak çarşafıyla örttü.

İşe gitmek üzere giyinirken, o alışık olduğu umutsuzluk ve çaresizliği hissetti. Ilık yaz havası ve uyuyan vücutların yaydığı hoş, ılık kokunun yakınlığı nefesini tıkadı. Sabah ışıkları, ucuz yıpranmış mobilyaları, solmuş duvar kâğıtlarını, iyice aşınan renkli kısımlarına siyah yamalar yapılmış yer muşambasını gözler önüne seriyordu.

Böyle zamanlarda kendisini mahvolmuş hissediyordu: bir gün, sıcak bir yaz sabahı, yoksulluk içinde yaşayan çocuklarıyla, önünde uzanan çamaşır, yemek ve bulaşıkla geçecek bitmez tükenmez günlerle, böyle bir yatakta ve böyle bir evde, annesi kadar yaşlı olarak uyanmaktan korkuyordu. Octavia acı çekiyordu. Acı çekiyordu çünkü yaşam mükemmel değildi, insanlar bütünüyle

farklı değillerdi. Evlilik yatağında geçirilen birkaç karanlık dakika sonucunda dünyaya geliyorlardı. Ne kadar savunmasız olduğunu, günün birinde bu yatakta yatması *gerekeceğini* bildiğinden, başını öfkeyle, hatta korkuyla salladı.

OCTAVIA, ucuz görünüşlü mavi-beyaz elbisesini giyip dalgalı saçlarını taradı ve 10. Cadde'nin mavi arduvaz kaldırımına çıktı. Daha şimdiden cayır cayır yanan taşlar üzerinde ilerledi, merakından dolayı, belki kardeşini görebilir umuduyla Le Cinglatalar'ın oradan geçerek 7. Cadde'yle 36. Cadde'nin köşesindeki terzi atölyesine yürüdü.

Lucia Santa, biraz sonra uyandı ve ilk fark ettiği şey, kocasının eve gelmediği oldu. Hızla kalktı ve dolabı kontrol etti. Yirmi dolarlık ayakkabılar oradaydı. Geri dönecekti.

Diğer yatak odasından geçerek mutfağa gitti. *Bravo.* Lorenzo eve gelmemişti. Lucia Santa'nın yüzünde sert bir ifade belirdi. Kahve hazırladı ve günlük planlarını yaptı. Vincenzo fırında çalışmaya başlayacaktı, güzel. Gino'nun kapıcılık işinde kendisine yardım etmesi gerekecekti, güzel. Bu, kaytaran babası için bir ceza olacaktı. Koridora çıkarak süt şişelerini ve bacağı kadar kalın ve bir çocuk kadar da uzun olan kocaman İtalyan ekmeğini aldı. Ekmeği geniş dilimler halinde kesti ve birine kendisi için tereyağ sürdü. Çocuklar biraz daha uyuyabilirlerdi.

Günün sevdiği saatlerinden biriydi. Sabah serinliği devam ediyordu, çocuklar uyanmak üzereydiler ve geri kalan herkes dışarıdaydı, kendisi de yaşam ödevleri için güçle doluydu.

* * *

"*QUE bella insalata*" –ne güzel salata– sözcükleri, uyuyan çocuklara tam uyandıkları anda erişti. Hepsi birden yataktan fırladı ve Gino pencereden dışarı baktı. Aşağıda seyyar satıcı vardı, arabasının oturulacak yerinde durmuş, iyice açtığı avuçlarının her birinde tuttuğu pırıl pırıl yeşil marulları gökyüzüne ve pencereden bakanlara doğru kaldırmıştı. "*Que bella insalata*," dedi yeniden, kimseden satın almalarını istemiyor, insanların yalnızca güzelliğe bakmalarını bekliyordu. Sesinde sahtekârlık değil, gurur hissediliyordu, atı cadde boyunca kısa adımlarla ilerledikçe bağırışını tekrar etti. Arabasında, gözkamaştırıcı beyazlıkta kasalarca soğan, iri kahverengi patatesler, kilolarca elma, taze soğan desteleri, pırasalar ve maydanoz demetleri vardı. Gür sesi, çaresiz bir hayranlıkla, ilgisizce, meraklılarına bir çağrı gibi yükseliyordu: "Ne güzel salata."

Lucia Santa, kahvaltıda çocuklarına talimatları sıraladı. "Dinleyin," dedi. "Babanız kısa bir yolculuğa çıktı. O geri dönünceye kadar bana yardım etmelisiniz. Vincenzo *panetteria*[1]'da çalışacak. O yüzden, sen Gino, bugün binanın merdivenlerini yıkamama yardım edeceksin. Temiz su kovalarını bana getirip paspası sıkacaksın ve sersem olmadığını kanıtlamak için yerleri süpüreceksin. Salvatore, sen de trabzanların tozunu alabilirsin ve tabii Lena'yı da yıkayabilirsin." İki küçük çocuğa gülümsedi.

Vincenzo, somurtkan bir ifadeyle başını salladı. Ama Gino ona sakin, içgüdüsel bir meydan okumayla baktı. "Bugün meşgulüm, anne," dedi.

Lucia Santa, başını nazikçe ona doğru eğdi. "Ah," dedi. "Sen her gün meşgulsün. Ama ben de meşgulüm." Gülüyordu.

---

[1] fırın

Gino, bu avantajı kullanarak, isteğinde ısrar etti. Çok ciddi bir hali vardı. "Anne, bugün demiryolundan buz taşımalıyım; Joey Bianco'ya söz verdim. Satmadan önce sana da bedava buz getiririm." Sonra, dahi bir ifadeyle ekledi, "Ve Zia Louche'ye de."

Lucia Santa, ona, Vinnie'yi kıskandıran bir şefkatle baktı. Sonra, "Tamam," dedi. "Ama buzdolabımın ağzına kadar dolması gerektiğini de unutma; ilk önce benimkinin."

Vincenzo, ekmek dilimini hızla tabağa çarptı ve annesi ona tehditkar bir bakış fırlattı. Sonra Gino'ya, "Ama bu öğleden sonra eve gelip yardım edeceksin, yoksa oklavayı yersin," dedi. Gönlü bunu yapmaya razı değildi ama çocuk artık daha fazla oyun peşinde koşmamalıydı.

GINO Corbo, on yaşındaki her çocuk gibi, büyük planlar yapmıştı, bunların hiçbiri de annesine anlattığı planlar değildi. Ön odanın penceresinden dışarı baktı, sokağın karşısında uzanan ve başıboş bırakılmış yük vagonlarıyla ağzına kadar dolu olan demiryolu deposunu seyretti. Arka tarafta, Hudson Nehri mavi ışıltılar saçıyordu. Gökyüzü, çocuk gözlerine harikulade berrak görünüyordu. Daireyi koşarak geçti ve kapıdan fırladı, merdivenleri üçer beşer inerek kendini ağustos güneşinin kollarına bıraktı.

Kavurucu bir sıcak vardı, lastik ayakkabılı ayaklarının altındaki kaldırım ılıktı. Soluk mavi kot pantalonu ve ipleri kaçmış naylon polo gömleği rüzgârda uçuşuyor, sonra tekrar vücuduna yapışıyordu. Etrafına bakınarak arkadaşı ve ortağı Joey Bianco'yu aradı.

Joey on ikisindeydi ama Gino'dan daha kısa boyluydu. 10. Cadde'nin en zengin çocuğuydu ve bankada iki yüz dolardan fazla parası vardı. Kışın kömür, yazın da

buz satardı ve ikisini de demiryolu vagonlarından çalardı. Ayrıca, 9. Cadde'de, sokaklar boyunca uzanan Paddy Market'te de kâğıt alışveriş poşetleri satardı.

İşte kocaman tahta arabasını arkasında sürükleyerek geliyordu. 10. Cadde'deki en güzel yük arabasıydı. Gino'nun gördüğü tek altı tekerlekli yük arabasıydı ve sandık bir dolarlık buzu alabiliyor ya da üzerine binen üç çocuğu çekebiliyordu. Küçük, sağlam tekerleklerin kalın kauçuk lastikleri vardı, uzun tahta bir sap ön iki tekerleği yönlendiriyor, sandığın kendisini diğer dört tekerlek taşıyordu. Joey'in arabasının normal halat yerine çamaşır ipi bile vardı.

Güne başlamak için, birlikte geleneksel limonlu dondurmalarını yediler. *Panettiere* onlara bizzat servis yaptı, çalışkanlıklarından çok memnun olduğu için de külahlarına fazladan birer top koydu.

Gino geldiğinde, Joey Bianco çok mutlu olurdu. Gino parayı toplamasına ve saymasına karışmazdı. Ve Gino vagonların tepesine tırmanırdı. Vagonların tepesine tırmanmaktan Joey de hoşlanırdı ama arabasını tek başına bırakmaktan nefret ederdi. Gino, Joey'e, "Hadi gel, bin de sana bir tur attırayım," dedi. Joey, direksiyon ipini tutarak gururla sandığa yerleşti ve Gino da arabayı cadde boyunca itti. Makasçı kulübesini geçerek, rayların arasındaki çakıllık alana geldiler. Depoya dağılmış yüksek yük vagonları sayesinde gözlerden gizlendiklerinde durdular. Joey, açık duran bir lombar kapağını gözüne kestirdi ve arabasından buz kıskaçlarını aldı.

Gino, bir komutan edasıyla, "Şu kıskaçları bana ver," dedi. Yük vagonuna doğru koştu ve demir merdiveni tırmanarak tepedeki açık lombar kapağına ulaştı.

Yerden yüksekte, vagonun çatısında dururken, kendini özgür hissetti. Uzakta, öndeki yatak odalarının pen-

ceresini ve apartmanların geniş duvarlarını gördü. Orada, dükkânlar, insanlar, atlar, at arabaları ve kamyonlar vardı. Gino, Union Pasific, Santa Fe, Pennsylvania gibi tuhaf isimleri olan kahverengi, siyah, sarı demiryolu vagonları denizinde yol alan bir kaptana benziyordu. Boş sığır vagonlarının kokusu havaya karışıyordu. Arkasına dönerek, aşağıda yeşil ve mavi suyla içiçe geçen Jersey Kayalıkları'nın dik yamaçlarına baktı. Birkaç yuvarlak kara lokomotif, yüzlerce hareketsiz yük vagonu arasında yavaşça çufçufluyor, çıkan beyaz dumanlar yaz sabahına hoş, taze bir yanık kokusu yayıyordu.

Joey, yukarı doğru seslendi, "Hadi Gino, aynasız gelmeden buzları aşağı gönder."

Gino, parlak çelik kıskacı aldı ve kalıplarca buzu lombarın dışına sürükledi. Neyse ki buzlar tepeye kadar yığılıydı ve onları bir asılışta dışarı çekmek kolay oluyordu. Kalıpların her birini vagonun kenarına doğru itti ve onların çakılların üzerine düşmesini seyretti. Büyük gümüşi parçacıklar hızla ayrılıyor ve onun bulunduğu yere kadar sıçrıyordu. Joey, kollarını kristal kalıpların etrafına doladı ve onları kucaklayarak arabaya taşıdı. Araba, bir çırpıda ağzına kadar dolmuştu. Gino, aşağı indi ve Joey önden çekip yönlendirirken o da arkadan itti.

Gino, önce annesinin buzdolabını doldurmaya niyetliydi ama *Panettiere* onları caddeyi geçtikleri anda yakaladı ve bir dolar vererek ilk partinin hepsini satın aldı. Sonra geri dönerek yeni bir yükleme yaptılar. Bu kez de bakkal yollarını kesti, bir dolar, artı gazoz ve sandviç karşılığında tüm yüklerini satın aldı. Kana kana gazozlarını içerlerken annelerinin beklemesine, evdeki buzdolaplarının boş kalmasına göz yumdular. Üçüncü parti ilk katta yaşayan ailelere gitti. Neredeyse öğlen olmak üzereydi. Dördüncü yükleme sırasında başları belaya girdi.

Demiryolu aynasızı, onları beklediklerinden önce fark etti. O sırada deponun derinliklerine çekilmiş, yeni buz vagonlarını açıyorlardı, böylece buzlarını azalmış bir kaynaktan almaları gerekmeyecekti. Üç ya da dört kurban öldürüp sonra da her birinin en iyi yerinden bir ısırık alan bir hayvan gibi dolanıyorlardı. Böylece aynasız bekledi ve sonra 10. Cadde yönünden onlara doğru yürüyerek kaçış yollarını kesti.

Onu ilk önce Joey gördü ve Gino'ya seslendi: "*Hay aksi*, bu Charlie Chaplin." Gino, tünediği yerden, çarpık bacaklı aynasızın Joey'i tişörtünden yakalamasını ve yüzüne hafif bir şaplak atmasını izledi.

Joey'i hâlâ sımsıkı tutan aynasız, Gino'yu çağırdı, "Evet evlat, hemen aşağı in yoksa ben oraya gelirim ve kıçını patlatırım."

Gino, ciddi bir yüzle, sanki öneriyi gerçekten dikkate alırmış gibi ama dolap planları yaparak aşağı baktı. Güneş çok yakıcıydı ve dünyaya özel, korkusuz bir ışık yayarak kanını kaynatıyordu. Gino heyecanla ürperdi ama korku duymadı. Güvende olduğunu biliyordu. Aynasız, Joey'i tekme tokat deponun dışına atacak ve arabayı da parçalayacaktı. Ama Gino anne kuşlar hakkında bir hikâye okumuştu ve aşağıya aynasıza doğru bakarken, bundan esinlenerek bir plan hazırladı. Joey'i ve arabayı kurtaracaktı.

Kasıtlı olarak, esmer, köşeli, neredeyse yetişkin adam yüzünü vagona dayadı ve aşağıya seslendi, "Ha, ha. Charlie Chaplin sinek yakalayamaz." Sonra uzağa sindi ve yük vagonunun diğer tarafındaki merdivenden aşağı inmeye başladı. Ama yalnızca birkaç adım attı ve bekledi.

Aynasız, haşin bir sesle Joey'e, "Burada kal," dedi. Sonra Gino'nun yolunu kesmek amacıyla vagonun altına saklandı. Tam o sırada, Gino'nun hızla merdivenleri geri

tırmandığını gördü. Aynasız, Joey'e bakmak için geri süründü.

Gino vagonun tepesinde aşağı yukarı zıplıyor, "Charlie Chaplin şeker kapamaz," diyerek tempo tutuyordu.

Aynasız, yüzüne tehlikeli, sesine de tehditkâr bir ifade vererek "Çocuk!" dedi, "seni uyarıyorum. Şu vagondan aşağı in yoksa seni yakaladığım zaman dünyanın kaç bucak olduğunu gösteririm."

Bu sözler, Gino'nun aklını başına getirmiş gibi göründü ve endişeyle aşağı baktı. Aynasıza nanik yaptı ve yavaşça, hantal bir şekilde, yük vagonunun tepesi boyunca koştu, sıçradı ve bir sonraki vagona kondu. Yerdeki aynasız, Joey arabasıyla birlikte kaçmayı denemesin diye geriye doğru tehditkâr bir bakış fırlattıktan sonra Gino'nun peşine düştü ve ona kolayca ayak uydurdu. Tren yalnızca on veya on bir vagon uzunluğundaydı.

Gino birkaç vagon atladı, sonra diğer taraftan aşağı iniyormuş gibi yaptı. Aynasız altta pusuya yattı. Böyle yaparak Joey'i gözleyemeyecekti ama aldırmadı. Vagonların tepesindeki çocuğun kıçını patlatmayı kafasına koymuştu.

Hoplayıp zıplayarak el kol işaretleri yapan Gino, vagonlar üzerinde deponun derinliklerine doğru koştu ve sonra gözlerine dik dik bakarak aynasızın yetişmesini bekledi. Sonra, başını kaldırdı, Joey'in arabasını çekerek caddenin karşısına özgürlüğe doğru koştuğunu gördü.

"Çocuk, aşağı gelsen iyi edersin," dedi aynasız. "Beni peşinden koşturuyorsun ve bunu ödeyeceksin." Copunu salladı. Blöf olarak silahını çekmeyi düşündü ama depo ekiplerinin birinde çalışan İtalyan işçiler onu görebilirlerdi ve o zaman mimlenirdi. Tekrar demiryolu vagonunun altına saklandığı sırada, Joey'in ve arabasının em-

niyetli bir şekilde caddenin karşısına geçmiş olduklarını gördü. O kadar öfkelendi ki Gino'ya avaz avaz bağırmaya başladı, "Seni küçük kara suratlı piç kurusu, hemen aşağı gelmezsen hayalarını sökeceğim!"

Hoşnut bir şekilde, tehdidinin işe yaradığını gördü; çocuk vagonlar üzerinde geri yürüdü ve tam başının üzerinde durdu. Ama sonra bu esmer, endişeli çocuk yüzü, kendisine doğru eğildi. Küçük çocuğun, eşit güç taslayan, ani, öfkeli bir küçümsemeyle bağırdığını duydu, "Siktir git, Charlie Chaplin." Göz kamaştırıcı büyük bir buz kütlesi vızıldayarak aynasızın başını sıyırıp geçti ve çocuk vagon tepeleri boyunca hantal hareketlerle sendeleye sendeleye ilerleyerek depo labirentinin derinliklerine ulaştı.

Şimdi gerçekten çok öfkelenen ama kendinden emin olan aynasız, ona yetişmek için hızla ileriye koştu, başı komik bir şekilde yukarı doğru kalkmıştı. Çocuk kendisini oyuna getirmişti. Küfür yediğine değil ama Charlie Chaplin diye çağrıldığına kızmıştı. Gururlu biriydi ve çarpık bacakları onu alınganlaştırıyordu.

Gino, aniden gözden kayboldu. Aynasız, onu ters taraftaki merdivenden inerken yakalamak amacıyla, hızla yük vagonunun altına saklandı. Ayağı raylara takıldı ve değerli bir saniye yitirdi. Diğer tarafa ulaştığında, avından hiçbir iz görmedi. Görüş alanını genişletmek için geriledi.

Gino'nun trenin tepesinde, adeta gerçekten uçarmışçasına, hiçbir sarsaklık belirtisi göstermeksizin bir vagondan diğerine süzülerek, 10. Cadde'ye doğru ilerlediğini ve sonra aynasızdan çok uzakta olan bir vagonun üst tarafında gözden kaybolduğunu gördü. Aynasız, son hızla koşmaya başladı ama oraya vardığında ancak çocuğun 10. Cadde'yi geçerek apartman duvarının güvenli gölge-

sine sığındığını görebildi. Geriye göz bile atmayan Gino, dinlenmek ve limonlu bir dondurma almak için durdu. Diğer çocuktan iz yoktu.

Aynasız, gülmek zorunda kaldı, buna engel olamıyordu. Çocuktaki cesarete bak, dedi kendi kendine. Onun gibi küçük bir ciğeri beş para etmez! Ama aynı şekilde, onun da günü gelecekti; Charlie Chaplin olacaktı, kabul; onları bağırtacak ama güldürmeyecekti.

GINO caddeyi geçtikten sonra arkasına bakmaya zahmet etmedi. Joey Bianco'yu ve buz parasını bulmak istiyordu. Annesinin dördüncü kat penceresinden bağırdığını duydu. "Gino, *bestia*[1], buzlar nerede? Hadi, yemeğe gel."

Gino, yukarı baktı ve annesinin başının üzerinde uzanan mavi gökyüzünü gördü. "İki dakika sonra oradayım," diye bağırdı. Köşeyi dönerek, 30. Cadde'ye doğru koşmaya başladı. Tam düşündüğü gibi, Joey orada bir sahanlıkta oturuyordu, arabası demir bodrum parmaklıklarına bağlanmıştı.

Joey ağlamaklı bir şekilde, kara kara düşünüyordu ama Gino'yu görünce havalara sıçradı. Heyecanla, "Anene anlatmaya gidecektim... Vay canına, ne yapacağımı bilemedim," dedi.

13. Cadde, toz içindeydi ve güneşle doluydu. Gino, arabaya bindi ve Joey onu iterken, o da yön verdi. 9. Cadde'den birer salamlı baget sandviç ve birer kola aldılar. Sonra gölgelik olan 31. Cadde'ye gittiler ve sırtlarını Runkel Çikolata Fabrikası'nın duvarına vererek oturdular. Sandviçlerini, bütünüyle hoş bir gün geçiren adamların memnuniyeti ve iştahıyla yediler: sıkı çalışma, macera ve kendi alınterleriyle kazandıkları mis gibi ekmekleri...

---

[1] hayvan

Joey, hayran kalmıştı ve durmadan, "Ahbap, beni kurtardığın kesin, Gino. Şu aynasızı aklınla yendiğin kesin," diyordu. Gino, alçakgönüllü davrandı çünkü bu hileyi kuşlar hakkındaki bir kitaptan öğrendiğini biliyordu ama bunu Joey'e söylemedi.

Yaz güneşi kayıplara karışmıştı. Artık hızlı, koyu bulutlar vardı. Tozlu, kavurucu hava, kızgın kaldırım taşlarının kokusu ve eriyen asfalt, muazzam gök gürültülerinin serbest bıraktığı ani bir yağmur sayesinde yok olmuştu; belli belirsizce, yeşil bir şeylerin ele geçmez hayaleti ve kokusu hissediliyordu. Yükleme platformunun altına sığındılar. Yağmur, bardaktan boşanırcasına yağdı, suların bir kısmı şakırtılar halinde platform zeminine ulaştı ve yüzlerini yukarıya, serin damlalara doğru çevirdiler.

Gölgelik, mahzen benzeri karanlıkta ancak kâğıt oynanacak kadar ışık vardı. Joey, pantolonunun cebinden yağlı desteyi çıkardı. Gino, oynamaktan nefret ederdi çünkü hep Joey kazanırdı. Yedibuçuk oynadılar ve Gino buzdan kazandığı elli senti kaybetti. Yağmur hâlâ yağıyordu.

Joey, hafifçe kekeleyerek, "Gino, işte, elli sentini geri al, beni aynasızın elinden kurtarmana karşılık," dedi.

Gino'nun kalbi kırılmıştı. Kahramanlar asla para almazdı.

"Hadi ama," dedi Joey daha kararlı bir tonda. "Ayrıca arabamı da kurtardın. Elli senti iade etmeme izin vermelisin."

Gino, parayı gerçekten de istemiyordu. Joey ona bir iş yapmış gibi para öderse, maceranın tadı kaçacaktı. Ama Joey neredeyse ağlamak üzereydi ve Gino bir şekilde parayı alması gerektiğini anladı. "Tamam," dedi. Joey, parayı ona uzattı.

Yağmur hâlâ yağıyordu. Joey huzursuzca kâğıtları

karıştırırken sessizce beklediler. Yağmur damlaları tüm şiddetiyle düşmeye devam etti. Gino, yarım doları kaldırımın üzerinde bir topaç gibi döndürdü.

Joey, bozukluktan gözünü ayırmıyordu. Gino, onu cebine koydu.

"Yeniden Yedibuçuk oynamak ister misin?" diye sordu Joey. "İki katına?"

"Yok," dedi Gino.

Sonunda yağmur durup güneş ortaya çıktığında onlar da platformun altında köstebek gibi sürünerek güneşi izlediler. Yıkanmış güneş, batıda Hudson Nehri'nin üzerindeydi. Joey, "Hay Allah geç oluyor," dedi. "Eve gitmem gerek. Geliyor musun, Gino?"

"Ih, ıh," dedi Gino. "Ben gelmeyeceğim." Joey'in arabasını çekerek 10. Cadde'ye doğru ilerlemesini izledi.

Son vardiya işçileri Runkel Fabrikası'ndan çıktılar. Adamlar, yaptıkları çikolata gibi kokuyorlardı, yağmurun yenilediği havaya ağır gelen koku, çiçekler gibi hoş ve ağdalıydı. Gino, platformun üzerine oturdu ve dışarı çıkan kalmayıncaya kadar bekledi.

Gördüğü her şeyden son derece hoşnuttu: Güneşin koyu kırmızı bir renge boyadığı apartman tuğlaları, yeniden sokakta oynamaya çıkan çocuklar, caddeye doğru yavaşça yol alan ve ardında altın benekli pislik topaklarından tane tane izler bırakan birkaç at arabası... Kadınlar pencereleri açmaya geldi; yastıklar kenarlarda belirdi; siyah saç boneleriyle çevrelenmiş solgun kadın yüzleri, bir kale duvarı boyunca sıralanmış insan figürlü oluklar gibi sokağa sarktı. Sonunda, Gino'nun gözleri, taşan su oluğunda hızla akan yağmur suyu seline takıldı. Düz bir tahta parçası buldu, yarım doları cebinden çıkardı, onu tahta üzerinde dengeledi ve caddeye doğru inmesini izledi. Sonra, tahtanın peşinden koştu, 10. Cadde'ye yaklaştığı-

nı fark etti, tahtayı ve bozukluğu aldı, sonra geri dönerek yukarı, 9. Cadde'ye doğru yürümeye başladı.

Yolda, boş ev sıralarının yanından geçerken, Larry yaşlarında bir grup çocuğun dört kat yukarıdaki çatıdan sarkan bir ipte sallandıklarını gördü. İkinci kat penceresinin kenarından atlıyor ve Tarzan gibi havada uçarak yoldan çok yüksekte olan boş ev penceresiyle 31. Cadde arasında sallanıyorlardı.

Kırmızı tişörtlü sarışın bir çocuk, muhteşem yarım turunu tamamladı, pencereyi tutturamadı, çarptığı duvarı ayaklarıyla itti ve kıvrıla kıvrıla, geldiği yoldan geri süzüldü. Bir an için gerçekten uçuyormuş izlenimi bıraktı. Gino onu büyük bir imrenmeyle seyretti. Ama hiç şansı yoktu. Bunu yapmasına asla izin vermezlerdi. Çok küçüktü. Yoluna devam etti.

9. Cadde'yle 31. Cadde'nin birleştiği köşede, asma demiryolunun dikdörtgen biçimindeki açıklı koyulu gölgesinde, Gino, tahta parçasını bozukluk elli sentlik binicisiyle birlikte su oluğuna bıraktı. Bata çıka, küçük dalgaları aşarak, sırılsıklam gazete parçalarına, meyve kabuklarına ve çöplerine takılarak, hayvan pisliklerinden geri kalanları düzgünce aşındırarak suyun altında parıldayan mavi-siyah asfaltlı sokağın dibine sürtünerek 30. Cadde'ye doğru inmesini seyretti. Tahta parçası, bozukluğu düşürmeden, köşeyi döndü ve 30. Cadde'den aşağı, 10. Cadde'ye doğru ilerlemeye başladı. Gino, dikkatli bir şekilde onun yanından koştu, bir gece önce onu kovalayan çocukları görür mü diye de yan gözle bakınmayı ihmal etmedi. Kayığı, teneke kutuların etrafından dolaştı, çöp yığınlarının çevresinde fırıl fırıl döndü ama her seferinde özgürlüğünü kazanarak sonunda su oluğunda oluşan bir dizi minik gökkuşağına doğru süzüldü. Sonra Gino, kayık aşağı doğru, 10. Cadde'deki köprünün altın-

daki lağım ızgaralarına ilerlerken, yarım dolarını yakaladı. Düşünceli düşünceli caddenin köşesine yürüdü ve tam o anda, başı aşağıda "Teneke Tepmece" oyunundan kaçan küçük Sal'dan midesine bir darbe yedi. Sal, heyecanla bağırdı, "Annem seni arıyor. Biz çoktan yemeklerimizi yedik ve senin canına okunacak!"

Gino geri döndü ve olukta gökkuşakları arayarak tekrar 9. Cadde'ye gitti. Boş evlerin bulunduğu yere ulaştı ve ipi bir başına sarkar halde buldu. Gino, bodruma inip eve girdi, çökük basamakları tırmanarak ikinci kata çıktı. Ev, bütünüyle tahrip olmuştu, su boruları kurşun için çalınmış, aydınlatma gereçleri ortadan kaybolmuştu. Sıva tabakası altındaki zemin, tehlikelerle doluydu. Hayalet odalar ve kapıları olmayan kapı pervazları boyunca, ayaklarının ucuna basarak ilerlerken, her şey sakin ve tehlikeliydi. Sonunda, pencereye ulaştı ve sokağı gördü. Dikdörtgen pencere iskeleti, boş bir taş oyuktan ibaretti. Gino, kenara çıktı, dışarı eğildi ve ipi yakaladı.

Kendini çıkıntıdan boşluğa bıraktı ve şahane bir an boyunca gerçekten kendi başına uçuyormuş hissini yaşadı. Havada, sokağa doğru süzüldü ve turu tamamlayarak, üç parçadan oluşan bir pencere çıkıntısına kondu. İleri atıldı ve geri geldi. İleri atıldı ve tekrar dışarı seğirtti, gitgide hızlanarak, ileri geri süzülerek, pencere çıkıntılarına ve duvara vurarak ayaklarının yardımıyla sanki bunlar kanatlarıymış gibi kendini geri iterek, kolları onu daha fazla taşıyamayıncaya kadar sallandı ve sonra ipte yarım yol aşağı kaydı. Elleri sızlayarak kendini kaldırım üzerinde frenledi ve koşar adımlarla 10. Cadde tarafına indi. Zamanlaması daha iyi olamazdı.

Alacakaranlık çökmüştü. Gino şaşkındı ve başının şimdi gerçekten belada olduğunu bildiğinden kararlıydı. Yüzündeki şaşkınlık ifadesini korumaya çalışarak 31.

Cadde'den aşağı, 10. Cadde'ye koştu. Ama ailesinden hiç kimse, hatta Sal bile daha şimdiden apartmanların önünde oturan insanların arasında değildi. Dört kat merdiveni uçarcasına çıkmaya başladı.

İkinci kattan geçerken, Octavia'yla annesinin birbirlerine bağırdıklarını duydu. Endişeyle yavaşladı. Daireden içeri girdiğinde, ikisini burun buruna, solgun yanaklarında kırmızı benekler uçuşur, gözlerinde siyah şimşekler çakar halde buldu. İkisi de sessiz, tehditkâr bir ifadeyle ona doğru döndüler. Ama Gino büyülenmiş gibiydi. Gözleri, masaya oturmuş olan ağabeyi Vinnie'den başkasını görmüyordu. Vinnie'nin yüzü, undan ölü gibi bembeyazdı, giysileri de tümüyle unla kaplıydı. Çok yorgun görünüyordu ve una bulanmış yüzünde gözleri, kocaman, kopkoyu görünüyordu.

"Ah, eve döndün demek!" dedi annesi. "*Bravo.*" Gino, iki kadının ona yargıç gibi baktıklarını fark ederek aceleyle masaya oturdu; böylece ona yemek getireceklerdi. Açlıktan ölüyordu. Kafasının yanına inen beklenmedik bir tokat, gözlerinin önünde yıldızlar uçuşmasına neden oldu, başı dönerken annesinin bağırdığını duydu: "İt oğlu it! Bütün gün kayıplara karıştın! Neler yaptın? Şimdi de beyefendi elini yüzünü yıkamadan masaya oturup yemek bekliyor. Yürü çabuk. *Figlio de puttana*[1]! *Bestia*! Vincenzo, sen de yıkan, kendini daha iyi hissedeceksin." İki çocuk mutfak lavabosuna giderek yıkandılar ve masaya geri döndüler.

Yaşlar, tokat yüzünden değil ama bu kadar güzel bir günün bu kadar tatsız bir biçimde sona ermesinden dolayı, Gino'nun gözlerini yakıyordu. Önce bir kahraman; sonra sanki kendisinden nefret eden öfkeli annesi ve ablası... Bir suçlu gibi, utanmış halde başını önüne eğdi;

[1] Orospu çocuğu!

annesi burnuna bir tabak sosisle biberi dayayıncaya kadar aç olduğunu bile unuttu.

Octavia, Gino'ya kızgın bir bakış fırlattı ve Lucia Santa'ya, "O da payına düşeni yapmak zorunda," dedi. "Kendi babası bir metelik bile vermezken, Vinnie ne halt etmeye onun için çalışacakmış? O da çalışmazsa, Vinnie fırından ayrılır. Vinnie de yaz tatilini eğlenerek geçirmeyi hak ediyor."

Gino, kıskançlık hissetmeden, Octavia'yla annesinin, yorgun, halsiz halde yemeğini yiyen Vinnie'ye sevecenlikle baktıklarını fark etti. Ablasının gözyaşlarına boğulmak üzere olduğunu görebiliyordu. İki kadının Vinnie'nin üzerine titremelerini, ona sanki yetişkin bir adammış gibi servis yapmalarını izledi.

Gino, elini cebine attı ve elli senti çıkararak annesine verdi. "Bunu buz satarak kazandım," dedi. "Alabilirsin. Eve her gün elli sent getirebilirim."

"Depolardan buz çalmasını engellesen daha iyi edersin," dedi Octavia.

Lucia Santa hevesle, "Eh, demiryolu çocukların birazcık buz almasına aldırmaz," dedi. Gino'ya yüzünde tuhaf ama sıcak bir gülümsemeyle baktı. "Parayla pazar günü ağabeyini sinemaya götür," dedi ve onun için büyük bir dilim ekmek üzerine tereyağ sürdü.

Yıkanıp bulandığı undan arınmasına karşın, Vinnie'nin yüzü hâlâ beyazdı. Bir çocuğun yüzüne yakışmayan garip yorgunluk ve gerginlik çizgileri, Octavia'nın ona sarılmasına ve endişeyle "Sana ne yaptırıyorlar Vinnie? İş çok mu zor?" diye sormasına neden oldu.

Vinnie omuz silkti. "Sorun değil. Yalnızca çok sıcak," dedi. Sonra, gönülsüzce ekledi, "Un torbalarını mahzenden taşırken üstüm kirleniyor."

Octavia anladı. "Adi piç kuruları," diye tükürürcesi-

ne söylendi. Annesine, "Senin iğrenç *paesano*[1] *Panettiere*'n Vin gibi bir çocuğa bu ağır torbaları taşıttırıyor," dedi. "Değerli oğlu benden randevu koparmaya çalıştığında, sokağın ortasında yüzüne tüküreceğim."

Vinnie onlara umutla baktı. Octavia o kadar öfkeliydi ki, ona işi bıraktırabilirdi. Sonra kendinden utandı, çünkü annesinin paraya ihtiyacı vardı.

Lucia Santa omuz silkti ve "Haftada beş dolar ve ek olarak ekmeğimiz de bedava, bir incelik," dedi. "Sonra Vincenzo servis yaptığında bedava limonlu dondurma, üstelik bu yazın biriktirilen para. Babaları uzaktayken..."

Octavia birden parladı. Annesinin babanın ailesini terk etmesini bu kadar sakin bir şekilde kabullenmesi onu öfkelendiriyordu. "Sorun bu işte," dedi. "Babası gitti. Zaten bir boka yaramıyordu." Çok kızgın olmasına karşın, iki küçük çocuğun, böyle pis bir sözcük kullandığı için yönelttikleri bakış onu eğlendirdi. Ama annesi gülmüyordu ve Octavia daha ılımlı bir tonla, "Bu adil değil. Bu Vinnie için hiç de adil değil," dedi.

Anne, sert bir İtalyanca'yla, "Sen kaltak ağzıyla konuşarak mı öğretmen olacaksın?" diye sordu. Duraklayarak karşılık bekledi. Octavia'nın kendisi hakkındaki düşünceleri onu sinirlendirmişti. Sonra devam etti, "Eğer içinde emirler verebileceğin bir ev istiyorsan, git evlen, çocuk doğur, karnından dışarı çıkarlarken çığlıklar at. *O zaman* onları dövebilirsin, *o zaman* kimin nerede, ne zaman ve nasıl çalışacağına karar verebilirsin." Kızına, soğuk, ölümcül bir rakibe bakar gibi baktı. "Yeter!... *Bastanza!...*" dedi.

Gino'ya döndü. "Sen, *giovanetto*. Sabahtan akşama kadar seni göremiyorum. Üzerinden bir araba geçmiş olabilir. Kaçırılmış olabilirsin. Bu birinci konu. Şimdi baban

---

[1] köylü

bir süreliğine uzağa gitti ve bu nedenle herkesin bana yardım etmesi gerekiyor. Yarın yine yok olursan, bunu yersin...” Dolabı açıp bayramlarda *ravioli* yaparken hamur açmakta kullandığı ince tahta sopayı çıkardı. “...Oklavayı.” Sesi boğuklaştı, daha öfkeli hale geldi. “Tanrı şahidim olsun, seni görünür hale getiririm. Seni öylesine morartırım ki Kutsal Ruh bile olsan ortadan kaybolamazsın. Şimdi, yemeğini ye. Sonra tabakları yıka, masayı temizle ve yerleri süpür. Ayrıca bu gece seni merdivenlerden inerken görmeyeyim!”

Gino irkilmişti. Korkmadığı halde, onca curcuna arasında alarma geçmiş ve gerginleşmişti. Bunun sonunda, bazen ondan kurtulmasına izin verilebilir şiddetli bir darbe gelirdi. Ama hiçbir şey olmadı. İki kadın aşağı indi ve Gino gevşeyerek, aç damağında enfes bir şekilde karışan tombul sosisleri ve yağlı, etli biberleri midesine indirdi. Fırtına dinmişti, olumsuz duygular yoktu. Yarın annesi için çalışacaktı, ona yardım edecekti.

Vinnie gözlerini tabağına dikmişti, yemiyordu. Gino, neşeyle, “Hey, o aşağılık *Panettiere* için çalışırken güçlendiğine bahse girerim,” dedi. “Seni büyük bir sepet taşırken gördüm. Onu nereye götürüyorsun?”

“Hah,” dedi Vinnie. “9. Cadde’de bir dükkânları daha var. O kadar da kötü değil. Yalnızca unu mahzenden yukarı taşırken zorlanıyorum.” Gino ona baktı. Yolunda gitmeyen bir şeyler vardı.

Ama Vinnie kendini şimdiden daha iyi hissediyordu ve bütün gün boyunca hissettiği şeyin korku olduğunu anlamadan, yemeğinden ağız dolusu büyük lokmalar aldı. Yaygın bir gaddarlığa uğradığını bilmiyordu. Yuvanın sıcaklığından, sıkıcı işlerini görmek için yabancılardan emir almaya gönderilen bir çocuk... Bu, varlığının bir parçasını para için satmakta ilk deneyimiydi, annesi için

bir şey yapmaya ya da beş sent karşılığında büyük ağabeyinin ayakkabılarını parlatmaya hiç benzemiyordu.

Ama sonbaharda okul açılacak ve onu özgür bırakacaktı, annesiyle ablasının onu nasıl ailenin ve tatlı sert kurallarının dışına yolladıklarını unutacaktı. Yaz güneşinde beyzbol oynayamayacağım, arkadaşlarıyla konuşarak bloğun etrafında amaçsızca dolaşamayacağını, plili bir kâğıt külah limonlu dondurmayı uykulu uykulu yalayarak 31. Cadde'nin gölgesine gizlenemeyeceğini daha fazla düşünmedi. Yalnızca çocukların hissedebildiği o korkunç kederi hissetti, çünkü onların diğerlerinin üzüntülerinden, genel insan umutsuzluğundan haberleri yoktu.

Gino masayı temizledi ve tabakları yıkamaya başladı. Vincent da kurulamasına yardım etti. Gino, ona demiryolundaki aynasızla, boş ev ve iple ilgili serüvenlerinden ve Joey'le kâğıt oynamalarından bahsetti; ama tüm blok boyunca süren tekne yolculuğu hakkında hiçbir şey söylemedi, çünkü on yaş bu tür saçmalıklar için fazlasıyla büyüktü.

Yağ ve isle kaplanmış kirli bir kap vardı. Gino, onu fırına sakladı. Sonra iki çocuk caddeyi seyretmek üzere oturma odasına gittiler. Gino bir pencere eşiğine, Vinnie de diğerine oturdu. İkisi de yorgunluktan ölmüştü.

Gino, "Annemle Octavia ne demeye bana bu kadar öfkelendiler?" diye sordu. "Yalnızca unuttum. Yarın her şeyi yapacağım."

"Öfkeliler çünkü Babiş gitti. Nerede olduğunu bilmiyorlar. Kaçmış olmalı."

İkisi de Vinnie'nin şakasına güldü. Yalnızca çocuklar kaçardı.

10. Cadde'nin uzaklarında, bir kukla adamın kırmızı fenerini ve onun arkasında ağır aksak ilerleyen lokomotifin küçük şişman bir hayalete benzeyen beyaz nokta

halindeki ışıldağını görebiliyorlardı. Aşağıdaki insanlar, sokak lambalarının, *Panettiere*'nin limonlu dondurma tezgâhının mavi kırmızı renkli yay biçimli ışıklarının, bakkal ve şekerci dükkânlarının vitrin ampüllerinin aydınlattığı gölgeler gibiydiler.

Gino ve Vincent, çocukluklarının pencere eşiğinde oturur halde uyuklarken, yorgun yüzlerinde Hudson Nehri'nden esen serin rüzgârı hissettiler. Akarsuyun ve bir de sanki şehre gelmeden önce estiği çok uzak mesafelerden taşıdığı çimen, ağaç ve diğer yeşil şeylerin kokusunu duydular.

4

AĞUSTOS sonlarına doğru, çocuklar dışında herkes yazdan nefret ederdi. Günler, kızgın beton, erimiş asfalt, benzin ve meyve-sebze satan sokak satıcılarının at arabalarından dökülen hayvan pisliği kokularıyla dolardı. Şehrin Angeluzzi-Corbolar'ın yaşadığı batı yakasında, lokomotifleri izleyen buhar bulutları yukarıda asılı kalır, hava sıcaktan hareket edemez hale gelirdi. Lokomotifler yük vagonlarını düzenli, uzun sıralar halinde bir araya topladıkça, yanan ateşten yayılan siyah parçacıklar ortalığa uçuşurdu. Pazar öğleden sonra, her şey hareketsizken, terk edilmiş sarı, kahverengi ve siyah demiryolu vagonları, saydam altından güneş ışıkları altında yekpare geometrik bloklar oluşturur, balta girmemiş bir çelik, demir, beton ve tuğla ormanını yanılsamalarla doldururdu. İçe ve dışa kıvrıla kıvrıla uzanan gümüşi demiryolu rayları pırıl pırıl parlardı.

Araya girip gölge yapacak bir duvar olmaksızın her yönden 12. Cadde'deki nehre bakan 10. Cadde, gün boyunca şehrin diğer caddelerinden daha aydınlık ve daha sıcak olurdu. Şimdi terk edilmişti. Görkemli pazar öğle ziyafeti, saat dörde kadar sürecek, şarapla birlikte fındık fıstık yenilerek aile destanları anlatılacaktı. Bazı kimseler, başarıya ulaşarak Long Island ya da Jersey'deki ken-

di evlerine taşınan daha şanslı akrabalarını ziyaret ediyorlardı. Diğerleri günü, cenazelere, düğünlere, vaftizlere katılarak ya da hepsinden önemlisi Bellevue'deki hasta akrabalara sevinç ve yemek götürerek geçiriyorlardı.

Daha fazla Amerikalılaşmış olanlar, ailelerini Coney Adası'na bile götürebiliyorlardı ama bunu yılda bir kereden fazla yapamazlardı. Yolculuk uzundu; kendi yiyecek ve içeceklerini kâğıt torbalarda yanlarında götürdükleri halde, ailelerin kalabalıklığı sosisliler ve gazozlar için muazzam harcamalar gerektiriyordu. Erkekler gitmekten nefret ederlerdi. Bu İtalyanlar hiçbir zaman bir plajda tembel tembel uzanmamışlardı. Tüm hafta boyunca demiryolu raylarında çalışarak güneşe maruz kalırlardı. Pazar günleri bir ev ya da bahçenin serinliğini isterlerdi, akıllarını ve dikkatlerini bir deste kâğıtla meşgul etmek isterlerdi, şarap yudumlamak ya da parmaklarını bile kıpırdatmalarına izin vermeyecek kadınların gevezeliklerini dinlemek isterlerdi. Coney Adası'na gitmektense işe gitmeyi yeğlerlerdi.

Hepsinden iyisi, çalışmadan geçirilen pazar öğleden sonrasıydı. Çocuklar sinemaya gider, anne ve babalar ağır yemeğin üzerine birlikte şekerleme yapar ve mutlak bir gizlilik ve gevşemeyle sevişirlerdi. Bu, haftanın tek boş günüydü ve titizlikle korunurdu. Güç toplanırdı. Aile bağları sağlamlaşırdı. Tanrı'nın bile bir tarafa attığı bir gün olduğu yadsınamazdı.

Pazar günleri boş ve güzel olan sokaklar, 10. Cadde' den uzaklara düz bir sıra halinde yürünerek katedilirdi. Mahalleliler araba alamayacak kadar yoksul olduklarından, hiçbiri mavi-gri arduvaz taşlar serpiştirilmiş beton kaldırımların simetrisini bozamazdı. Güneş, engebesiz siyah asfaltın, demir sahanlık parmaklıklarının ve pürüzlü kumtaşı basamakların üzerinde parlardı. Bütün bun-

lar, kör edici yaz güneşi altında sonsuza kadar sabit kalmış gibi görünürdü; hava, sanki aylak fabrika bacaları bu tek günde örtüsünü açmışçasına göz kamaştırırdı.

Ama Lucia Santa bu günü, düşmanı, her şeyden habersiz olan Le Cinglatalar'ı kıstıracağı bir mücadele günü olarak seçmişti.

Herkes evin dışındaydı. Octavia, sorumluluk sahibi İtalyan kızı olarak, Sal ve Bebek Lena'yı yürüyüşe götürmüştü. Vincenzo ve Gino sinemaya gitmişlerdi. Lucia Santa serbestti.

En büyük oğlu, babasız bir ailenin siperi ve kalkanı, kanbağına ya da annesine göstermesi gereken saygıyı göstermemişti. Lorenzo, pazar yemeğinde hazır bulunmamıştı. Son iki gecedir uyumaya eve gelmiyordu ve her sabah yalnızca annesine geç saatlere kadar çalışması gerektiğini ve demiryolunun ahırında uyuduğunu söylemek için ortaya çıkıyordu. Ama Lucia Santa güzel takımının dolaptan kaybolduğunu fark etmişti ve iki beyaz gömleğinden biriyle küçük bir valiz de yokolmuştu. Bu kadarı yeterliydi. *Bastanza!* Karar sözü söylenmişti.

Henüz on sekizini bile doldurmamış, evlenmemiş, kendi ailesinin reisi olmamış oğlu, yuvasını, annesinin krallığını terk etme cesaretini mi gösteriyordu? Bu, aile adı için ne büyük bir utançtı. Mahalledeki saygınlığına indirilmiş bir darbeydi. Adil yönetimine karşı gösterilmiş bir küstahlıktı. Bu bir isyandı. Katlanılmaz bir isyandı.

Sırtında siyah giysisi, başında saygıdeğer pazar günü şapkası ve tülü, kolunda yatılı bir okul müdiresine yaraşır çantası ve kısa bacaklarında kalçalarına doğru daralan jartiyerlerle tutturulmuş kahverengi pamuk çorabıyla, Lucia Santa alev alev yanan sokağa çıktı ve 10. Cadde'de yukarı ilerleyerek, Le Cinglatalar'ın yaşadıkları 36. Cadde'ye yürüdü. Yürürken, yaratmak zorunda kalacağı

olay için öfkesini biledi. Yirmi yıl önce, hiç görmediği bir adamla uyumak zorunda kalacağı için kilisede ağlayarak onca yaygara çıkartan bu küçük sürtük, bu ikiyüzlü!.. Oh, ne korkunç, ne dehşet verici, oh, ah, ah!.. Lucia Santa acımasızca gülümsedi. Yapmacık tavırlar takınan bu insanlar... Bu, doğuştan kaltak olan birinin doğal eğilimiydi. Evlilik yeminleri ve yasal belgeler... Böylece insan başını dik tutabilir, herkesin yüzüne bakabilirdi, zengin ya da yoksul; bu önemliydi. *Disgrazia*[1] olmadığı sürece. İnsan, namusuna hakaret eden biri olursa hiç vicdan azabı çekmeden cinayet işleyebilirdi. Ama burası İtalya değildi. Kana susamış yeni göçmenlere yaraşır düşünceleri bir yana bıraktı.

Ama doğrusu, Amerika'nın artık kendisini gözetecek bir ailesi olmayan saygıdeğer bir İtalyan kızına yapabileceği buydu. Le Cinglata artık bir kadındı. Ama ne çalımlar... Kendini ne havalara sokmalar... Ah, bunlar her zaman kurnaz olurdu.

Ve oğlu... Amerika'da olsun ya da olmasın, on yedi yaşında olsun ya da olmasın, çalışsın ya da çalışmasın, ya annesine itaat edecek ya da ağzına şaplağı yiyecekti. Ah, eğer gerçek babası yaşasaydı onlar sahici tokatlar olurdu ama o zaman, Lorenzo da asla baba evini terk etme cesaretini gösteremezdi.

Le Cinglatalar'ın apartmanının gölgesi imdadına yetişti. Lucia Santa, kemirgenlerin tanıdık kötü kokularıyla dolu olan serin, karanlık koridorda dinlendi, merdivenleri tırmanmak için ve kendisini bekleyen çarpışma için güç topladı. Bir an için dayanılmaz bir umutsuzluk hissetti, aniden yazgıya ve yaşama karşı ne kadar savunmasız olduğunun bilincine vardı. Yabancı alışkanlıkların ve yabancı bir dilin yabancılaştırdığı çocuklar, hayatta

[1] Utanç

kalma mücadelesinde ayrı bir yük olan son derece değişken bir koca...

Ama bu tür düşünceler insanı felakete sürüklerdi. Yukarı çıktı. Oğullarından hiçbiri gangster olmayacaktı, utanmaz yaşlı bir kadına denizanası gibi yapışan aşağılık biri olmayacaktı. Karanlık koridorda, bu kasvetli merdiven boşluğunda, bir an için Lucia Santa'nın gözlerinin önünde elektrikli sandalyelerin, Sicilyalı ya da kıskanç koca tarafından bıçaklanmış kanlar içindeki oğlunun korkunç görüntüleri belirdi. O sırada Le Cinglatalar'ın kapısı açıldı, hızla akarak yüreğini ürperten kanı onu çatışmaya hazırladı.

Ama bir şey onu hemen duraksattı. Kapıda, kalın gri bıyıkları, temiz beyaz tişörtü ve iri göbeğinin şişirdiği siyah askılı pantolonuyla, Le Cinglata'nın kocası duruyordu. Hapisteki kısa konaklaması rengini bile soldurmamıştı.

O zaman Lucia Santa kuşkuya kapıldı. Koca evdeyken, oğlunun burada ne işi olabilirdi? Hepsi dedikodu olabilir miydi? Ama buna inanmıyordu, masanın yanında duran Le Cinglata karısını görünce bu düşüncesi daha da pekişti. Bu yüzde bir düşmanın bakışları vardı, küstah bir suçluluk ve tuhaf bir kıskançlık ifadesi birbirine karışmıştı.

Siyahlara bürünmüş bu kadın, yüzü Lucia Santa' nınkinden daha ince ve genç olması dışında Lorenzo' nun annesi olabilirdi. Onun yaşındaki bir kadın, bir çocuğun ahlakını bozma yürekliliğini gösterebilirdi. Her ikisi de böylesine toy ve kadın böylesine masum olabilir miydi?

"Ah, Sinyora," dedi Bay Le Cinglata. "Gelin oturun ve bir bardak şarap için." Ona beyaz metal kaplama bir masayı gösterdi. Yarım galonluk bir testiden bir bardak

doldurdu. "Geçen yıl üzümler iyiydi. Bu şarap İtalya kokuyor." Sonra, göz kırparak ekledi, "Bu sattığım şarap değil, inanın bana." Yalnızca Lucia Santa gibi saygı duyulan bir konuğa bu hasattan servis yapıldığı anlaşılıyordu.

Bayan Le Cinglata, üzerine toz karabiber serpilmiş, sert ve gevrek bir tabak *tarelle*[1] çıkardı. Onu masanın üzerine koydu, sonra kollarını kavuşturdu. O içmiyordu.

Sinyor Le Cinglata, kendisine de bir bardak doldurdu ve öylesine içten bir dostlukla, "İçin, Lucia Santa," dedi ki, beklenmedik bir kibarlık gördüğünde her zaman olduğu gibi annenin eli kolu bağlandı. İçti. Sonra, tasarladığından daha nazik bir biçimde, "Yoldan geçiyordum ve Lorenzo'nun burada, Sinyora Le Cinglata'nın müşterileri ağırlamasına yardım ediyor olabileceğini düşündüm," dedi.

Koca gülümsedi ve "Hayır, hayır. Pazar öğleden sonraları dinleniriz. Gece oluncaya kadar çalışmayız. Eninde sonunda, Yahudi değiliz," dedi.

Lucia Santa, biraz daha güçlü bir biçimde, "Böyle söylediğim için beni bağışlayın," dedi. "Bir anneyi anlamalısınız. Lorenzo bu tür bir iş için henüz çok genç. Doğru kararları veremiyor. Geçen gece babası yaşında bir adamı, üstelik de onu öldürmeyi göze alabilecek bir Sicilyalı'yı dövmüş. Kuşkusuz sizin bundan, tüm bu olanlardan haberiniz vardır Sinyor Le Cinglata."

Koca samimi ve hoşgörülüydü. "Ah, evet, haberim var. İyi bir çocuk. *Bravo, bravo,* sizin Lorenzo'ya. Onu büyüklerine saygılı, yardımsever, çalışkan, iyi bir İtalyan olarak yetiştirdiniz. Ona ödediğimiz parayı annesine verdiğini biliyorum. Güvendiğim, evimi kullanma ayrıcalığı tanıdığım pek fazla insan yoktur ama Lorenzo ile ilgili hiçbir kuşkum olamaz. Ne kadar da dürüst bir yüzü var." Buna benzer daha nice övgüleri sıralamaya devam etti.

[1] Bir tür kurabiye

Lucia Santa sabırsızlandı ve araya girdi. "Ama cennetten çıkma bir melek de değil. Söz dinlemesi gerekir. Haksız mıyım? Bir oğul annesine saygı gösterir mi, göstermez mi? Şimdi de giysilerinden bazıları kayboldu. Böylece ben de belki bir gece burada kaldığını bilmenizin iyi olabileceğini düşündüm."

Bayan Le Cinglata ilk kez konuştu ve Lucia Santa onun utanmazlığına, kaba sesine hayret etti. "Ah," dedi kadın. "Oğlunuz yetişkin bir adam. Kendi ekmeğinin yanı sıra diğer çocuklarınızın ekmeğini de kazanıyor. Artık İtalya'da değiliz. Fazlasıyla sert bir idare sergiliyorsunuz, Sinyora."

İşte şimdi Le Cinglata karısı büyük bir hata yapmıştı. Saygısızlıkla karşılaşan Lucia Santa öfkelenebilir ve gerçek duygularını dile getirebilirdi. Soğukça ve kibarca, "Ah, Sinyora, çocukların ne dertler yarattığını bilemezsiniz," dedi. "Hiç çocuk sahibi olmayacak kadar şanslı olduğunuza göre, nasıl bilebilirsiniz ki? Ah, bir annenin endişeleri, Tanrı'ya çıkarılan ıstavrozlar... Bunlar sizin hiçbir zaman katlanmak zorunda kalmayacağınız şeyler. Ama size şunu söylememe izin verin, sevgili Le Cinglata. Amerika ya da Amerika değil, Afrika ya da hatta İngiltere, bu bir şey ifade etmez. Benim çocuklarım evleninceye kadar benim çatımın altında uyurlar. Benim çocuklarım ayyaşlara dönüşemezler ya da ayyaşlarla dövüşemezler, ya da hapse giremezler ya da elektrikli sandalyeye mahkûm olamazlar."

Le Cinglata karısı öfkelendi ve bağırdı. "Ne? Ne? Siz *bizim* saygıdeğer insanlar olmadığımızı mı söylüyorsunuz? Oğlunuzun buraya gelmek için fazla iyi olduğunu mu? Ama siz kimsiniz? İtalya'nın neresindensiniz? Ne benim bölgemde ne de sizinkinde Angeluzzi ya da Corbo adını taşıyan tek bir soylu yoktu. Ve şimdi benim kocam,

oğlunuzun gerçek babasının en yakın dostu ve iş arkadaşı, neredeyse vaftiz babası, *o* Lorenzo'yla arkadaşlık edemeyecek mi? Söylediğiniz bu mu?"

Şimdi Lucia Santa tuzağa düşmüştü ve diğer kadının kurnazlığına lanet etti. Verebileceği hazır bir karşılığı vardı ama onu kullanamadı, çünkü kocanın değil ama karısının dostluğuna karşı çıkıyordu. Cesaret edemedi. Kıskanç ve aldatılmış bir koca, hem karısından hem de sevgilisinden intikam alırdı. Kendini savunurcasına, "Hayır, hayır, elbette ziyarete gelebilir," dedi. "Ama çalışamaz. Geç saatlere kadar, dalaşan adamların arasında kalamaz. Burada uyuyamaz," diyerek kuru bir tavırla sözlerine son verdi.

Le Cinglata'nın karısı gülümsedi. "Kocam oğlunuzun burada uyuduğunu biliyor. Boş dedikodulara kulak asmıyor. Karısının kendisini bir çocukla rezil edeceğine inanmıyor. Oğlunuzun koruyuculuğuna minnet duyuyor. İyi davranışlarına karşılık oğlunuza yirmi dolar veriyor. Şimdi söyleyin bana. Bir çocuğun kendi annesi onun hakkında en kötüsüne mi inanır?"

Koca yadsımasını bekler gibi kendisine bakarken, Lucia Santa zorunlu olarak, "Hayır, hayır. Ama insanlar konuşuyor. Tanrı'ya şükür ki kocanız sağduyulu bir adam," dedi aceleyle. Bir budala ve bir ahmak, diye düşündü öfkeyle. Oğlu hakkında en kötüsünü düşünen bir anneye gelince, ondan daha fazla kimin hakkı vardı?

Ama o sırada, kapıyı çalmaksızın, sanki kendi evine girermiş gibi, Lorenzo içeri girdi, aniden durdu ve sergilediği görüntü annenin her şeyi anlamasına yetti.

Larry hepsine içten bir sevecenlikle gülümsedi: annesine, sonra metrese, sonra da boynuzlarını uzattığı kocaya. Hepsi de ona gülümsediler. Ama anne, kocanın delikanlıya yönelik gülümsemesinde bir sahtelik, bir kü-

çümseme olduğunu gördü; bu, kandırılamamış bir adamın gülümsemesiydi. Le Cinglata karısı –ki ancak onun yaşındaki bir kadının yüzünde böyle bir ifade olabilirdi– dolgun, ıslak ve kırmızı dudaklarıyla, delip geçen kara gözleriyle doğrudan delikanlının yüzüne bakıyordu.

Lucia Santa, Lorenzo'yu kararlı bir ince alayla izledi. Yakışıklı, vefasız oğlu. Ama o; mavi-siyah ipek gibi saçları, düzgün bronz sert yüz hatları, fazlasıyla kemikli ve erkeksi iri burnu, yeniyetmelere özgü lekelere boyun eğmemiş cildiyle o; Yehuda, başını çevirdi ve sevecen bir şaşkınlıkla annesine baktı. Taşıdığı valizi yere bıraktı ve "Anne, burada ne arıyorsun?" diye sordu. "Ben de tam seni evde yakalayamamamın ne kötü bir talihsizlik olduğunu düşünüyordum."

Anne neler olduğunu biliyordu. Onun buraya geldiğini aklından bile geçirmeden, gizlendiği bir yerde nöbet tutarak, ayrıldığını görene kadar beklemişti. Sonra da temiz giysilerini almak için hızla eve dalmıştı. *Figlio de puttana*, diye düşündü, nasıl da iki yüzlüydü.

Ama öfkesinin açığa çıkmasına izin vermedi. "Ah, oğlum," dedi. "Yeni evine mi taşınıyorsun? Sinyor ve Sinyora Le Cinglata seni evlat mı ediniyorlar? Aşçılığım mı hoşuna gitmiyor? Ailenden birisi bir şekilde seni gücendirdi mi? Bir değişiklik yapıyorsun, öyle mi?"

Larry güldü ve "Ah hadi anne, şakayı bırak," dedi. Kadirşinas biriydi. Annesinin kıvrak zekâsını takdir etti. Ona kocaman, ışıltılı bir gülümseme gönderdi. "Sana bir süre burada kalacağımı ve yardım edeceğimi söyledim. Sana fazladan biraz para vermek istiyorum. *Zi*[1] Le Cinglata'nın mahkemeye ve sonra da köye gitmesi ve üzüm alması gerekiyor. Endişelenme anne, kazandığım her kuruşu sana vereceğim."

---

1 Amca

"Onur duydum," dedi anne. Hepsi birden gülümsedi, hatta Sinyor Le Cinglata bile. Ama onunkisi, delikanlının boynuzlusunu "Amca" diye çağırmakla kendisini çok akıllı sanmasına yönelik bir gülümsemeydi.

Sinyor Le Cinglata konuya iyi niyetle yaklaştı. "Lucia Santa," dedi içtenlikle. "Ben Lorenzo'yu kendi öz oğlum gibi görüyorum. Ah, çocuklarımızın olmaması ne büyük bir talihsizlik! Ama şimdi ben uzaktayken karımı kim koruyacak? Bu iş ağır ve yalnız bir kadın için tehlikeli. Evin içinde güçlü bir erkek olmalı. Oğlunuzun demiryolunda düzenli çalışma saatleri var. Sonra, sabahın erken saatlerine kadar buraya geliyor. Gün boyunca uyuması gerekiyor. Çocuklarınız bir içeri bir dışarı, bir oraya bir buraya koşturuyor. Neden Lorenzo burada, ortalığın sessiz olduğu bir yerde dinlenmesin? Oğlunuza sonsuz bir güvenim var ve asılsız dedikodulara aldırmıyorum. Benim kazandığım parayı kazanan bir adamın komşularının düşüncesi hakkında endişelenmeye ihtiyacı olmaz."

Anne için her şey yeterince açıktı. Bu insanlara karşı ezici bir küçümseme hissetti. Burada, paranın hatırı için karısının kendisini boynuzlamasına göz yuman bir koca, üstelik de bir İtalyan vardı. Burada kocasının, işi ve parayı kendisinin namusundan, iyi ününden daha fazla önemsediğini ve karısını fahişesi yaptığını bilen bir eş vardı. Lucia Santa gerçekten sarsılmıştı, yaşamında dehşete kapıldığı ender anlardan biriydi.

Bu tür insanlarla yaşamak oğlunu nereye götürürdü? Yine de öfkelenmeden Lorenzo'ya, "Bütün eşyalarını topla, *figlio mio*[1] ve yuvana geri dön. Seni almadan buradan ayrılmayacağım," dedi.

---

[1] oğlum!

Larry hepsine utangaç şekilde gülümsedi. "Hadi anne," dedi. "Beş yıldan beri çalışıyorum ve eve para getiriyorum. Çocuk değilim ben."

Lucia Santa, siyah giysileri içinde cesur bir komutan edasıyla ayağa kalktı. Dramatik bir şekilde, "Ben senin annenim ve sen yabancıların önünde bana karşı gelme cüretinde mi bulunuyorsun?" dedi.

Le Cinglata karısı, zalim bir küçümsemeyle, "*Va*[1], *va, giovanetto.* Annenle git. Bir anne çağırdığı zaman, çocukların itaat etmeleri gerekir," dedi.

Larry'nin bronz yüzü kırmızıya döndü ve Lucia Santa onun gözlerinde bir erkeğin öfkesini gördü. Ölen babasına benziyordu. "Daha çok bekler," dedi Larry.

Anne birden onun üzerine atıldı ve yüzüne okkalı bir tokat patlattı. Larry de onu iterek mutfak masasına doğru sendelemesine yol açtı.

Le Cinglatalar donakalmışlardı. Şimdi ortalık iyice karışacaktı. Anneyle oğulun arasına girdiler.

"Ahhh." Lucia Santa uzun, tatminkâr bir ıslık koyverdi. "Bir oğul annesine el kaldırıyor. *Animale!*[2] *Bestia! Figlio de puttana!* Tanrı'ya şükür baban öldü. Tanrı'ya şükür oğlunun yabancılar uğruna kendi öz annesine vurduğunu görmüyor."

Larry'nin yüzünde beş kırmızı parmak izi vardı ama artık öfkeli değildi. Asık bir yüzle, "Ah anne, yalnızca seni ileri ittim. Buna bir son ver," dedi. Derin bir suçluluk duydu, annesinin gözlerindeki utanç yaşlarını görünce vicdanı sızladı.

Lucia Santa, Le Cinglatalar'a döndü. "İstediğiniz oldu ha? Güzel," dedi. "Oğlum burada kalabilir. Ama size şunu söylememe izin verin. Oğlum bu gece benim evim-

---

1 Git

2 Hayvan

de olacak. Yoksa ben polis merkezinde olacağım. Henüz reşit değil. Onu ıslahevine ve sizleri de hapse göndereceğim. Şarap ve viski satmak başka bir şey ama burada Amerika'da çocukları koruyorlar. Sizin de söylediğiniz gibi Sinyora, İtalya'da değiliz." Oğluna, "Sen, dostlarınla kal," dedi. "Onların küçük düşmelerini istemem. Kal, keyfine bak. Ama sevgili oğlum, seni uyarıyorum, bu gece benim evimde uyu. Yoksa ne kadar büyük olursan ol, seni başka bir yere kapatırım," diyerek soylu bir çıkış yaptı.

Eve yürürken düşündü. Ah, insanlar servetlerini işte böyle kazanıyorlardı. Para her şeyden önce geliyordu. Ama ne de boktan kimselerdi. Ne de hayvanlardı. Yine de, paraları olduğu zaman, insanın gözünün içine bakmaya cesaret ederlerdi.

O gece, çocuklar yataklarına yatırıldıktan sonra, Octavia ve anne büyük yuvarlak mutfak masasının başına kahve içmeye oturdular. Larry'den hiç iz yoktu. Annesinin Larry'yi ıslahevine yerleştirme kararı, Octavia'yı biraz ürkütmüştü. Ertesi gün işe gidemeyecekti. İkisinin birlikte ifade vermek için polis merkezine gitmeleri gerekecekti. Octavia, annesinin bu kadar katı ve acımasız olabileceğini, Larry'nin Le Cinglatalar'dan kazandığı fazladan parayı böylesine hor görebileceğini asla düşünmemişti.

Kapının vurulması onları irkiltti ve Octavia açmaya gitti. Bir film yıldızınınki kadar güzel bir takım giymiş olan uzun boylu, esmer, yakışıklı bir adam ona gülümsedi. Kusursuz bir İtalyanca'yla, "Burası Sinyora Corbo'nun evi mi?" diye sordu. Sonra ekledi, "Beni Le Cinglatalar gönderdi, avukatlarıyım; sizi görmemi istediler."

Octavia ona bir fincan kahve getirdi. Dost ya da düşman, bir konuğa her zaman içecek bir şeyler ikram edilirdi.

"Evet," dedi genç adam. "Sinyora Corbo, oğlunuz için bu kadar tedirgin olmakla mantıksızlık ediyorsunuz. Herkes kaçak içki imal ediyor. Bu yanlış bir şey değil. Başkan'ın bile azıcık alkol alma alışkanlığı var. Ayrıca o kadar zengin misiniz ki birkaç dolardan daha yararlanamıyorsunuz?"

"Avukat Bey," dedi anne, "Neyi ya da nasıl söylediğinizle ilgilenmiyorum." Genç adam, alınmaksızın, onu dikkatle inceliyordu. Sözlerine devam etti. "Oğlum annesinin, erkek kardeşlerinin, kız kardeşlerinin evinde uyur. Bir karısı oluncaya kadar. Aksi takdirde ıslahevine gidip keyfine bakar. On sekizinde ayrılmasına izin veririm ve ona annelik etmem. Ama reşit oluncaya kadar başka seçeneğim yok. Çocuklarımın hiçbiri, kadın satıcısı ya da hapishane kuşu ya da katil olamaz."

Genç adam, onun yüzüne dik dik baktı. Sonra çabuk çabuk, "Güzel. Birbirimizi anlıyoruz. Hem de tamamen, Sinyora," dedi. "Şimdi beni dinleyin. Hiçbir surette polise gitmeyin. Size söz veriyorum oğlunuz yarın kesinlikle burada olacak. Bu konu bir daha canınızı sıkmayacak. Evet, her şey söylendi, öyle değil mi?"

"Bu gece," dedi Lucia Santa.

"Nasıl?" diye karşılık verdi genç adam. "Beni düşkırıklığına uğrattınız. Tanrı bile bu gece oğlunuzun eve gelmesini sağlayamaz. Siz bir annesiniz, yaşam deneyiminizle onun gururunu anlıyor olmalısınız. Kendisini bir erkek olarak görüyor. Bırakın da bu küçük zaferin tadını çıkarsın."

Anne memnundu ve gururu okşanmıştı ve gerçeği kabul etti. Onaylar şekilde başını salladı.

Genç adam hızla ayağa kalktı ve "*Buona sera*[1], Sinyora," dedi. Octavia'yı başıyla selamladı ve evi terk etti.

[1] İyi akşamlar

"Görüyor musun?" diye sordu anne sertçe. "Kardeşini işte bunlardan korumaya çalışıyorum."

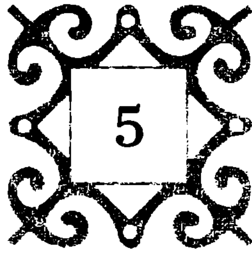
Octavia şaşkına dönmüştü.

Anne devam etti, "Avukatmış!... Ha, ha. Bunlar Kara Korsan'la iş yapıyorlar. Adamın yüzünden 'Ben katilim' ifadesi okunuyordu."

Octavia içten bir neşeyle güldü. "Anne, sen çılgınsın, gerçekten öylesin," dedi. Sonra annesine sevgi ve hayranlıkla baktı. Bu adamı tehlikeli bir suçlu sanan basit, köylü annesi, ürkmemiş ya da en küçük korku belirtisi göstermemişti. Aslında, başlangıçta oklavayı kapacakmış gibi görünmüştü.

"Öyleyse yarın işe gidebilir miyim?" diye sordu Octavia.

"Evet, evet," dedi Lucia Santa. "Git çalış. Bir günlük parandan olma. Bunu kaldıramayız. Bizim gibi insanlar asla zengin olmayacaklar."

KOLLARINDA bebek Lena'yı tutan Lucia Santa, oturma odasının penceresinden dışarı, Ağustos sonu sabahının göz alıcı ışıklarına baktı. Sokaklar, araç ve insan doluydu ve hemen aşağıda bir sokak satıcısı, hep aynı kibirli temposuyla bağırıyordu. "Patates! Muz! Ispanak! Bedava, bedava, bedava!" Arabası, kırmızı, kahverengi, yeşil ve sarı zerzevat sandıklarıyla doluydu. Lucia Santa, gözlerini, bir çocuğun yer muşambasına karaladığı canlı resme de dikmiş olabilirdi.

Demiryolu deposu tarafında, erkekler ve genç çocuklardan oluşan bir insan kalabalığı gördü. Tanrı'ya şükür, Lorenzo gece vardiyasının ardından yatağında güvendeydi, yoksa bacaklarında ve midesinde derman bırakmayan o müthiş, keskin sızıyı duyacaktı. Dikkatle sokağı seyretti.

Yük vagonunun tepesinde duran ve aşağıdaki insanlara sabit gözlerle bakan küçük bir çocuk gördü. Bir seferde birkaç adım atarak hızla ve telaşla, bir ileri bir geri yürüyordu. Güneş, göğüs kısmında beyaz bir kaçık bulunan mavi bir naylon gömlek üzerinde parıldıyordu. Bu ancak Gino olabilirdi. Ama ne yapıyordu? Neler olmuştu? Vagonun yakınında lokomotifler yoktu. Tehlikede olduğu söylenemezdi.

Lucia Santa, kadınların kendilerini fark ettirmeden pencerelerinden, aşağıda oynayan, gözlemler yapan çocuklarını seyrederken hissettikleri o gücü, o neredeyse ilahi duyguyu hissetti. Tıpkı bir bulutun ardından, yukarıya doğru göz gezdirip onu fark edemeyecek kadar meşgul olan çocuk kullarını gözleyen Tanrı efsanesindeki gibi.

Üniformalı demiryolu polisi yük vagonunun merdivenini tırmanırken parlak siyah bir deri ışıltısı belirdi ve anne anladı. Koşarak yatak odasına girdi ve "Lorenzo, uyan. Acele et," diye bağırdı. Onu sarstı. Sesine, onu yerinden zıplatacak ısrarcı bir tizlik kazandırdı. Larry, bir anneden başka her kadının yakışıksız bulacağı şekilde, kıllı göğsü ve bacakları ve BVD'leriyle, saçları karmakarışık ve yüzü yaz uykusunun teriyle kayganlaşmış halde bir çırpıda yataktan fırladı. Annesinin peşinden oturma odasının penceresine gitti. Gino'nun onu yakalamak amacıyla yukarı tırmanan aynasızdan kaçmak için yük vagonunun tepesinden atlamasına yetişebildiler. Gino havada süzülürken, anne bir çığlık koyverdi. Sonra onun yerde bekleyen başka bir siyah üniformalı aynasız tarafından yakalandığını gördüler. Larry, "Tanrı aşkına, sana kaç kez bu çocuğu buz çalmaktan vazgeçirmeni söyledim?" diye haykırdı. Sonra koşarak yatak odasına girdi, pantolonunu ve lastik ayakkabılarını giyerek merdivenlerden aşağı fırladı.

Binanın dışına geldiğinde, annesi pencereden, "Çabuk, acele et, onu öldürüyorlar," diye bağırdı. Az önce polislerden birinin Gino'nun kulağına bir şaplak patlattığını görmüştü. Tüm grup, 10. Cadde'deki kulübeye doğru yürüyordu. Lucia Santa, Larry'nin koşarak caddeyi geçtiğini, hızla onların yanına ulaşarak Gino'nun elini polisten kurtardığını gördü. O anda, Le Cinglatalar'daki

aşağılayıcı davranışlarını, son birkaç haftadır takındığı küskün tavırlarını affetti. Hâlâ ağabeyliğin ne anlama geldiğini, aileden daha kutsal bir görev olmadığını; yurttan, kiliseden, eşten, kadından ve paradan önce geldiğini biliyordu. Tanrı gibi, günahkârın kötülüklerden arınmasını seyretti ve sevinçten havalara uçtu.

Larry Angeluzzi, caddeyi, cinayet işlemek için acele eden bir adam gibi koşarak geçmişti. Yeterince itilip kakılmıştı. Geçen haftalar boyunca, büyük bir öfke, utanç ve suçluluk duygusuyla yaşamıştı. Kendisi hakkındaki izlenimi yerle bir olmuştu. Gerçekten de annesine vurmuştu ve onu yabancıların önünde küçük düşürmüştü. Ayrıca bunların hepsini onu kullanan ve sonra da başından atan insanlar uğruna yapmıştı. Ayak işlerine gönderilen, sonra da denetim altına alınan bir çocuk; bir alay konusu. Kendi gözünde bir alçak haline gelmişti, kendi cennetinden düşen bir melek. Bazen bu şekilde davrandığına inanamıyor; bunun bir kaza olduğunu, annesinin dengesini kaybederek sendelediğini, onu sakinleştirmek için elini kaldırdığını, sakarlık ettiğini düşünüyordu. Ama bu düşüncenin ardından hızlı bir utanç dalgası geliyordu. Şimdi, bir kurtuluş aradığını anlamadan, Gino'yu aynasızdan uzaklaştırdı ve sanki fiziksel bir temas varmışçasına, olanları izleyen annesinin gözünü üzerinde hissetti.

Gino ağlıyordu ama bunlar acı ya da korku gözyaşları değildi. Son ana kadar kaçabileceğinden emindi. Yük vagonunun tepesinden sert çakılların üzerine atlamayı bile göze almıştı ve yara almamayı başarmıştı. Akıttığı gözyaşları, küçük bir çocuğun küçük, çaresiz, kapana kısılmış görünmekten kaynaklanan sarsıcı öfke ve yitik gurur gözyaşlarıydı.

Larry, aynasızlardan birini, Charlie'yi tanıyordu ama diğeri bir yabancıydı. Larry, Charlie ile mahalledeki kız-

lar hakkında karşılıklı hikâyeler anlatarak, çarpık bacaklı adamın kendini beğenmişliğine gülerek kulübede birçok kış gecesi geçirmişti. Ama ikisine birden soğukça, "Siz ikiniz benim küçük kardeşime ne yapıyorsunuz bakayım?" dedi. Havayı yumuşatmayı amaçlamıştı; dostça ve sevimli davranmanın tam sırası olduğunu biliyordu. Ama sözcükler ağzından kaba bir meydan okuma şeklinde döküldü.

Yabancı olan uzun boylu aynasız, Charlie Chaplin'e, "Bu herif de kimin nesi?" diye sordu ve Gino'yu yakalamak üzere uzandı. Larry, Gino'yu arkasına itti ve "Eve git," dedi. Gino yerinden kımıldamadı.

Charlie Chaplin, ortağına, "O, gece vardiyasının kukla adamı," dedi. Sonra, "Dinle Larry, küçük kardeşin tüm yaz boyunca buz çaldı," dedi. "Bir keresinde bana buz fırlattı ve siktirip gitmemi söyledi. İşte böyle bir çocuk. Kardeşin olsun ya da olmasın, onun kıçını morartacağım. Şimdi kenara çekil evlat, yoksa zararlı çıkarsın. Ayrıca işinden de olursun. Unutma, sen de demiryolu için çalışıyorsun. Ve *yanlış yapıyorsun, Adamım.*"

Onları seyreden işçilerden biri, İtalyanca olarak, "Daha şimdiden kardeşine birkaç sağlam tokat patlattılar," dedi.

Larry, ayaklarının altında çakıl yerine kaldırımı hissedinceye kadar geriledi. Deponun dışındaydılar. "Artık demiryolu arazisinde değiliz. Siz ikinizin yetkisi yok," dedi. Larry, mantıklı davranmaya karar verdi; işini kaybetmek istemiyordu. "Ama beni şaşırttın, Charlie. Ne zamandan beri bir şirket adamı oldun?" dedi. "10. Cadde'de yaşayan her çocuk depodan buz çalıyor. Senin kızın küçük kardeşi bile. Kahretsin, acemi çaylak yok karşında. Tamam, kardeşime vurdun çünkü o sana buz attı. Artık ödeştiniz." Göz ucuyla, önce kalabalığı, sonra da Gino'yu

gördü. Gözyaşları dinmişti ve ciddi, küçük çocuk yüzünde gülünç bir intikama susamışlık ifadesi vardı. Larry, üvey erkek kardeşine sevecence, "Bir daha bu depoya adım atarsan sana iyi bir sopa çekerim. Şimdi, gel hadi," dedi.

İş tatlıya bağlanmıştı. Herkes saygınlığını korumuştu, o da fazla sertleşmemiş ve düşman edinmemiş, tükürdüğünü yalamamıştı. Larry, sağduyusundan dolayı gurur duyuyordu. Ama uzun boylu, yabancı aynasız her şeyi mahvetti. Charlie Chaplin'e, "Yani buraya kadar bunca yolu bana boşu boşuna mı getirttin?" dedi. Charlie omuz silkti. Uzun boylu aynasız uzanıp elinin tersiyle Gino'ya bir tokat attı ve sertçe, "Seni bir daha burada göreyim de bak neler oluyor," dedi. Larry, ona öyle kuvvetli vurdu ki, siperli siyah kasketi kalabalığa doğru uçtu. Daire genişledi ve herkes ağzından kan sızan aynasızın ayağa kalkmasını bekledi. Kasketi yokken, neredeyse tamamen kel haliyle, çok daha yaşlı, çok daha az korkutucu görünüyordu. Aynasız doğruldu ve Larry'nin karşısına dikildi.

İkisi de birbirlerine sabit gözlerle baktılar. Aynasız, tabanca kılıfını çıkardı ve siyah ceketiyle birlikte Charlie'ye verdi. Haki gömleği içinde, geniş göğüslü görünüyordu. "Tamam, demek şu sert çocuklardan birisin. Şimdi benimle dövüşeceksin," dedi yavaşça.

"Burada olmaz," dedi Charlie. "Şu sığır vagonlarının arkasına geçelim." Hep birlikte depoya, doğal çakıllık alana geri döndüler. Tuzak kurma düşüncesi yoktu. Bu bir onur sorunuydu. Aynasızların ikisi de Batı Yakası'nda yaşıyordu; yasal yetkilerini kullanmaları, şimdi mahalle halkının gözünde sonsuza dek saygınlıklarını zedeleyebilirdi.

Larry, BVD'sinin üstünü çıkardı ve onu pantolonunun içine tıkıştırdı. Genç olmasına karşın, yetişkin

adamlarınki kadar kıllı ve hatta onlarınkinden daha geniş bir göğsü vardı. Larry'nin tek bir korkusu vardı: annesinin aşağı inmesi ve bir olay çıkarması. Eğer bunu yaparsa, evi bir daha dönmemek üzere terk edecekti. Ama yukarıya doğru göz attığında, onun hâlâ pencerede durduğunu gördü.

Yaşamında ilk kez Larry, gerçekten dövüşmek, birisinin canım yakmak, kendi dünyasının hâkimi olduğunu kanıtlamak istiyordu.

İnsanlar, dövüşü seyretmek için koşarak caddeyi geçiyorlardı. Apartman pencerelerinden başlar sarkıyordu. *Panettiere*'nin oğlu Guido yanma geldi ve "Ben seni destekliyorum," dedi. Onun arkasında, yüzünde endişeli bir ifadeyle Vinnie duruyordu.

Larry ve aynasız, yumruklarını kaldırdılar. O anda, Larry, pencereden bakan annesinin ve kalabalığın arasında gergin ve gözleri korkudan faltaşı gibi açılmış halde duran iki küçük kardeşinin tüm gücünü kendinde hissetti. Büyük bir güç dalgası hissetti. Asla altta kalmayacaktı; asla yenik düştüğünü görmeyeceklerdi. Kendinden yaşça büyük olan adamın üzerine atıldı. Birbirlerine, omuzları ve kollarıyla savuşturdukları yumruklar savurdular. Aynasızın savunma yumruklarından biri, saldırıya geçen Larry'nin yüzünün tam ortasına isabet etti ve yanağının üzerinde uzun, kanlar sızan bir kesik bıraktı.

Panettiere'nin oğlu, hızla aralarına girerek öfkeyle bağırdı, "Yüzüğü çıkar, seni ödlek piç. Adilce dövüş." Aynasız, kıpkırmızı oldu ve parmağının eklem yerine kadar kaydırdığı üzeri pütürlü altın nikâh yüzüğünü alıp Charlie Chaplin'e fırlattı. Kalabalıktan yuhalama sesleri yükseldi. Aynasız birden Larry'nin üzerine atıldı.

Yüzünden akan onca kandan biraz korkan, yine de öldürücü bir nefretle dolu olan Larry, aynasızın midesi-

ne boksörlere özgü bir sağ yumruk indirdi. Aynasız yere devrildi. Kalabalık bağrıştı. Guido da, "Yere ser onu Larry. Yere ser onu!" diyerek bağırmayı sürdürdü. Aynasız ayağa kalktı ve herkes sustu. Larry, annesinin uzaklardan "Lorenzo, yeter artık!" diye bağırdığını duydu. İnsanlardan bazıları dönerek caddenin karşısına, yukarı, apartman penceresine doğru baktılar. Larry, annesine sesini kesmesi için öfkeli, amirane bir el hareketi yaptı.

Aynasız darbenin şiddetinden değil ama dinlenmek için yeniden yere devrilinceye kadar, iki adam birbirlerine yumruk savurmaya devam ettiler. Soluğu kesilmişti. Ayağa kalktığında Larry onu yüzüne attığı can yakıcı bir yumrukla tekrar yere serdi.

Küçük düşmüş olmaktan öfkelenen yaşça büyük adam, Larry'yi boynundan yakaladığı gibi tekmelemeye çalıştı. Larry onu ileri savurdu. İkisi de bitkin düşmüştü ve hiçbiri kesin bir zafer kazanacak kadar başarı gösterememişti. Charlie Chaplin aynasızı ve Guido da Larry'yi tuttu. Her biri arkadaşını geriye çekti. Kavga bitmişti.

"Tamam," dedi Charlie Chaplin otoriter bir sesle. "İyi bir dövüş oldu. İkiniz de korkak olmadığınızı gösterdiniz. El sıkışın ve kırgınlığa son verin."

"Doğru," dedi Guido. Sonra, Larry'ye göz kırptı ve aynasızlara yönelik tenezzül yüklü bir sesle, "Berabere kaldılar," dedi. Kalabalıktan bazıları Larry'nin elini sıktı ve omuzunu sıvazladı. Herkes kavgayı onun kazandığını biliyordu.

Sonra, hem Larry hem de aynasız yüzlerine utangaç birer gülümseme yerleştirdi. Gülerek tokalaştılar ve dostluklarını göstermek için birbirlerinin omuzunu sıvazladılar. Aynasız, alçak bir sesle, "Hiç fena değilsin, evlat," dedi. Kalabalıktan onaylama mırıltıları yükseldi. Larry kolunu Gino'ya doladı ve "Gidelim, kardeşim," dedi.

Caddeyi geçerek binanın merdivenlerini tırmandılar. Guido ve Vincent da onlarla beraber geldiler.

Evden içeri girdiklerinde anne, Gino'ya, onun kolaylıkla sıvıştığı bir tokat atmaya çalıştı. Sonra Larry'nin yanağını gördü. Ellerini ovuşturdu ve kederle, "*Marrone*[1], *marrone*," diye söylenerek aceleyle kesiğin üzerine ıslak bir bez koymaya koştu, bu arada Gino'ya, "*Animale*, senin yüzünden abin dayak yiyor," diye bas bas bağırıyordu.

"Ah, anne," dedi Larry gururla ve sevinçle. "Kavgayı ben kazandım; Guido'ya sor."

"Kesinlikle," dedi Guido. "Oğlunuz profesyonel bir dövüşçü olabilir, Bayan Corbo. O aynasızı nasıl da yere serdi. Adamın yüzüğü olmasa tek bir yara almayacaktı."

Gino, heyecanla, "Anne, Larry o piçi tam dört kez yere devirdi," dedi. "Bu sana dövüşü kazandırıyor, doğru mu, Larry?"

"Tabii," dedi Larry. "Ama küfretmeyi kes." Annesi, kardeşi ve tüm aile için derin bir sevgi hissetti. "Hiç kimse ailemden birine el kaldıramaz," dedi. "Demiryolundaki işim olmasa herifi öldürürdüm."

Lucia Santa hepsine kahve verdi. Sonra, "Lorenzo, uykuna geri dön. Unutma bu akşam çalışıyorsun," dedi. Guido ve Vinnie fırına gitmek üzere ayrıldılar. Larry giysilerini çıkararak yatağa uzandı. Yattığı yerden, Gino'nun heyecanlı ve mutlu bir sesle annesine dövüşle ilgili her ayrıntıyı anlattığını duyabiliyordu.

Larry kendisini yorgun ama huzurlu hissetti. Artık bir alçak değildi. Bu gece, ardında büyük siyah lokomotif ve sayısız vagonla, atı üzerinde 10. Cadde'de ilerlediğinde, caddedeki insanlar ona bakacak, ona seslenecek, onunla konuşacaklardı. Saygı görecekti. Kardeşini ve aile

[1] hergele

onurunu korumuştu. Hiç kimse ailesinden birine kötü davranmaya cesaret edemeyecekti. Uykuya daldı.

Mutfakta anne, yüzünde korkunç bir öfke ifadesiyle, Gino'ya, "Bir daha demiryoluna gidersen, seni öldürürüm," dedi. Gino omuz silkti.

Lucia Santa mutluydu ama kavgayla ilgili bütün bu yaygara yüzünden de biraz kızgındı. Erkek gururu ve boş propaganda, sanki böyle şeylerin gerçekten büyük önemi varmış gibi... Artık bundan bahsedildiğini duymak istemiyordu. Birçok kadının hissettiği ama asla açıklamaya cesaret edemediği, erkek kahramanlığına yönelik o gizli küçümseme duygusunu hissetti; onlar erkeklerin kahramanlık gururunu çocukça buluyorlardı, çünkü her şeye karşın, hangi erkek tüm kadınların aşk alışverişinde yaptıkları gibi yaşamını günler ve yıllar boyunca tehlikeye atardı? Bırakalım çocuk doğursunlar, bırakalım vücutları yıllarca kocaman uğursuz bir mağaraya açılsın. O zaman kan damlayan kırmızı burunlarından, küçük bıçak yaralarından bu kadar gurur duymazlardı. Gino hâlâ kavga hakkında zırvalıyordu. Onu ensesinden bir kedi yavrusu gibi tuttu ve kapıdan dışarı fırlattı. Arkasından "Sakın yemeğe geç kalayım deme!" diye bağırdı.

YAZIN geri kalanında, Lucia Santa, Octavia'yla mücadele etmek zorunda kaldı. Betonu delip geçen dayanılmaz bir sıcak vardı. Kaldırımlar ve su olukları, kurumuş, kömür haline gelmiş pislik parçalarıyla kaplıydı: milyonlarca insan ve hayvanın kalıntıları. Cansız kayaların kocaman yapıları bile, bir köpeğin tüylerini dökmesi gibi, havaya kum tanecikleri döker gibi görünüyordu.

Mücadeleyi Octavia kazandı. Önce işini değiştirdi ve dikiş makineleri satışıyla uğraşan bir kuruluş olan Melodi A.Ş.'de dikiş öğretmeni oldu. Octavia, her satın

alınan mal için geçerli olan ücretsiz dersleri veriyordu. Maaşı daha önce kazandığından haftada üç dolar daha azdı ama yükselme olanağı vardı. Ayrıca, bir de, işte annesi ve bebek Lena için elbiseler dikebiliyordu. Sonunda Lucia Santa'yı ikna etmişti. Bu, birinci zaferiydi.

Vinnie yaz boyunca çok zayıflamıştı. Anne endişeleniyordu, kızı da öyle. Birgün Octavia üç küçük erkek kardeşini Hudson Belediyesi Yardımlaşma Derneği'ndeki ücretsiz diş kliniğine götürmüştü. Daha önce, çocukları iki haftalığına yaz kamplarına ya da özel kır evlerine gönderen Herald Tribün Açıkhava Fonu için başvuruların açıldığını söyleyen bir ilan görmüştü. Vinnie'nin ismini kaydettirmişti. Bu, onun *Panettiere*'nin yanında işe başlamasından önceydi.

Annesine konuyu şimdi açıyordu. Vinnie yalnızca iki haftalık ücretinden olacaktı. Zaten sonbaharda okullar açıldığında işinden ayrılmak zorunda kalacaktı. İşte onun için kırda, seçilmiş bir çiftçi aileyle, tüm harcamaları karşılanan bir iki hafta geçirmek için bir fırsat vardı. Anne, para yüzünden değil ama bir şehir çocuğunun temiz kır havasında birkaç hafta geçirmesi gerekliliğinin temel nedenini anlayamadığı için karşı çıkmıştı. Kendisi de bir köylü olduğu halde, bunu aklı almıyordu. Ayrıca, yabancı bir çiftin iki hafta boyunca hiç tanımadıkları bir çocuğu onu çalıştırmadan ya da masrafını çıkarttırmadan evlerine almaya razı olacaklarına inanası gelmiyordu. Octavia insanların küçük bir ödeme aldıklarını açıklayınca anladı. İyi bir miktar olmalıydı.

Sonunda Lucia Santa razı oldu. Gino, iki hafta için fırında Vinnie'nin yerini alacaktı. Vinnie'ye oradan hoşlanmazsa Octavia'nın gelip onu alması için postalayabileceği bir mektup verildi. Sonra Vincent gitmek istemedi. Yabancı insanlarla yaşama düşüncesi onu korkutuyordu.

Ama Octavia çok öfkelenip ağlayacak hale gelince, o da sonunda yola çıktı.

Gino, *Panettiere* için çalışarak, ailenin çalışkanlık ve güvenilirlik ününü yerle bir etti. Bir ekmek teslimatından saatlerce geri dönmüyordu. Geç geliyor ve erken ayrılıyordu. Un torbalarını mahzen merdivenlerinden aşağı fırlatıyor, yukarı sürüklüyor, bu arada torbaları parçalayarak unları da döküyordu. Tonlarca pizza ve limonlu dondurma tüketiyordu. Yine de kimse ona kızamıyordu. *Panettiere*, yalnızca, anneye, Gino'nun gelecek yaz Vinnie'nin yerini almasının kabul edilemez olduğunu bildirmiş ve ikisi birlikte gülmüşlerdi. Bu, Octavia'yı kızdırmıştı. Tanrı esirgesin, eğer Vinnie onların güldüğü şeyi yapmış olsaydı, anne onu etleri morarıncaya kadar döverdi.

Octavia emeğinin karşılığını almıştı. Birdenbire yaz sona ermiş, okulların açılmasına bir hafta kalmıştı ve Vinnie eve dönmüştü. Değişim hayret vericiydi. Parlak kahverengi deriden yeni bir valizi vardı. Yeni bir beyaz flanel pantalon, beyaz bir gömlek ve mavi bir ceket giymiş, mavi bir kravat takmıştı. Yüzü bronzlaşmış ve dolgunlaşmıştı. Boyu en az üç santim uzamıştı. Sosyal hizmet görevlileri onu Büyük Merkez Gar'dan tuttukları bir taksiden indirdiklerinde, bütünüyle görmüş geçirmiş bir adam olmuştu.

O gece, Angeluzzi-Corbo ailesi erkenden evlerine çekildi. Vinnie, onlara kırda başından geçenleri anlatırken, Gino ve Sal'in gözleri hayretten faltaşı gibi açıldı, hatta küçük Lena bile dinler göründü.

Kır, tuğla yığınlarının ya da kaldırımların olmadığı bir yerdi. Sokaklar topraktandı; her tarafta üzerlerinden küçük ve yeşil elmalar sallanan ağaçlar vardı. İnsan nereye giderse gitsin, çalılarda yetişen ağaççilekleri vardı.

İnsan istediği zaman istediği her şeyi hemen yiyebiliyordu. Kırda ahşap küçük beyaz bir ev vardı ve geceler o kadar soğuktu ki insanın battaniye örtmesi gerekiyordu. Herkesin bir arabası vardı çünkü metro ya da tramvay yoktu. Anne etkilenmemişti. Daha önce kırda yaşamıştı. Ama kaçırdıklarını düşündükçe, Gino'nun aklı başından gitmişti.

Sonra Vincent onlara pijamalarını gösterdi. Ailede böyle bir takıma sahip olan ilk kişiydi. Pijamalar sarı ve siyahtı ve onları kendisi seçmişti. Anne, "Ama bunlarla mı uyuyorsun?" diye sordu. Kışın herkes kalın iç çamaşırlarıyla ve elbette yünden bir örgü kazakla uyurdu. Sıcak havalar için BVD'leri vardı. Pijamalar Çinliler'e göreydi.

Lucia Santa, "Ama neden bu insanlar sana bütün bu giysileri aldılar?" diye sordu. "Çiftlikten bu kadar çok mu para kazanıyorlar?"

"Hayır," dedi Vinnie gururla, "beni sevdiler. Gelecek yıl yine gelmemi istediler ve Gino'yu da getirebileceğimi söylediler. Onlara ailemiz hakkındaki her şeyi anlattım. Bana mektup yazacaklar ve bir Noel hediyesi gönderecekler. O yüzden benim de onlara bir şey göndermem gerekecek."

"Çocukları yok mu?" diye sordu anne.

"Hayır," dedi Vincent.

Onu mutlu görünce, Octavia, düşünmeden, "Fırına geri dönmek zorunda değilsin, Vin. Okulların açılmasına zaten bir hafta kaldı. *Panettiere* de cehennem olabilir," dedi. Vinnie sevinmişti. İkisi birden Lucia Santa'ya doğru baktılar ama o onaylar şekilde onlara gülümsedi. Yüzü düşünceliydi.

Hayret ediyordu. Demek dünyada yabancı çocukları mutlu eden iyi insanlar da vardı. Ne tür insanlardı bunlar? Sevgilerini ve paralarını hiç görmedikleri ve belki de

bir daha hiç görmeyecekleri bir çocuk için heba edebildiklerine göre kimbilir nasıl güvenli bir yaşamları vardı? Belli belirsizce, kendi dünyasının dışında, başka bir gezegen kadar farklı bir başka dünya olduğunu sezinledi. Bu, onlar gibi insanların asla içinde yer alamayacakları bir dünyaydı. Onlar cömertlikle dünyaya gelmişlerdi ve cömertlik kayan bir yıldız gibi kendi kendini tüketmiş, kül olmuştu. Ah, İtalya'da zenginler, nüfuzlu toprak sahipleri, yoksul çocuklarını canlı canlı yerlerdi. Ama çocuklarının bu gecelik mutlu ve umut dolu olması yeterliydi. O da yaşamından hoşnuttu.

Yaz, Octavia için kötü bitti. Babacan, güleryüzlü ve her zaman çok nazik bir adam olan patronu, bir akşam onu ofisine çağırdı.

"Bayan Angeluzzi," dedi, "Sizi dikkatle izledim. İyi bir öğretmensiniz. Makineleri satın alan ve derslerinize katılan kadınlar sizden ve makinelerinden çok hoşnutlar. İşte sorun da bu, sevgili kızım."

Octavia şaşırmıştı. "Ne demek istediğinizi anlamadım," dedi.

"Eveeet, gençsiniz, zeki olduğunuz da belli. Bu iyi, çok iyi. Ayrıca azimlisiniz. Başladığınız işi bitiriyorsunuz. Zorluk çeken bir kadın fark ettim, çok aptal bir kadın, bu açıkça görülüyordu ve siz tekniği kapıncaya kadar onunla uğraşmayı sürdürdünüz. Açıkça söylemem gerekirse, siz bugüne kadar çalıştığımız en iyi elemansınız." Sevecen bir tavırla Octavia'nın kolunu okşadı ve o hızla geri çekildi. Adam gülümsedi; tutucu İtalyan yetiştiriliş tarzı onu ele vermişti. Bu insanlara göre, bir adam bir kadına yalnızca bir nedenle dokunurdu.

Onun övgüsünden dolayı, Octavia'nın mutluluktan başı dönüyordu. Sonunda gerçek bir öğretmendi. Her zaman adil olmuştu.

"Ama Octavia," diye nazikçe devam etti patron, "Melodi Dikiş Makineleri A.Ş.'nin iş dünyasında yer alma nedeni dikiş kursları vermek değil. Hatta insanları dükkâna çekmek için reklamını yaptığımız düşük model makineleri satmak da değil. Biz iyi makineler satmak istiyoruz. En iyilerini. Şimdi, işte gerçek işiniz bu. Sizi tezgâhtarlığa terfi ettiriyorum, iki dolarlık artışla. Ama yine aynı şeyi yapacaksınız. Yalnızca biraz sokulgan olun." Octavia'nın gözleri aniden öfkeyle parladı ve adam gülümsedi. "Hayır, bana karşı değil. Sokulgan olun ve kurs verdiğiniz bu hanımlarla dışarı çıkın. Onlarla kahve için, gerçekten arkadaşça davranmaya çalışın. İtalyanca biliyorsunuz ve bunun yardımı oluyor. Şimdi, reklamını yaptığımız makinelerden para kazanmıyoruz. İşiniz bu insanları makinelerini daha iyi modellerle değiştirmeye yönlendirmek. Anlıyorsunuz değil mi? Şimdi yaptığınızı yapmaya devam edin. Yalnızca arkadaşları olun, hatta belki gece bile onlarla dışarı çıkabilirsiniz. Ertesi gün işe biraz geç gelirsiniz. Eğer iyi satarsanız kendi çalışma saatlerinizi düzenlersiniz." Yeniden onun kolunu okşamaya başladı, durdu ve ona keyifli, babacan bir biçimde gülümsedi.

Octavia ofisten, etkilenmiş, mutlu ve gururu son derece okşanmış halde ayrıldı. Artık iyi bir işi vardı, geleceği olan bir iş. O öğleden sonra, kahve molasında, genç evli kadınların bazılarıyla dışarı çıktı. Kadınlar onunla öylesine saygılı bir biçimde konuştular ki, kendini çok önemli hissetti. Tıpkı gerçek bir öğretmen gibi. Onlardan birine makinenin nasıl çalıştığını sorduğunda, kadın iyi olduğunu söyledi ve "Patronunuz makinemi çok pahalı olan bir modelle değiştirtmeye çalıştı," diye ekledi. "Ama bunu neden yapayım ki? Yalnız çocuklarım ve kendim için elbiseler dikiyorum ve böylece biraz para artırıyo-

rum." O zaman Octavia patronunun kendisinden ne yapmasını istediğini açıkça gördü.

Satıcılık işine başladıktan sonra, yaşamında ilk kez, kendi kişisel ilişkileriyle, grubuyla, hemcinsleriyle, ailesiyle hiç ilgisi olmayan ahlaksal ve zihinsel bir karar vermek zorunda kaldı. Dünyada ilerlemenin, kendisi gibi insanları soymak anlamına geldiğini öğrendi. Göçmen annesinin bu biçimde dolandırıldığını düşündü. Eğer faturaları şişirerek fazla para almak sözkonusu olsaydı, işini kaybetmemek için bunu yapabilirdi. Ama hâlâ öylesine toydu ki, kişiliğini, gülücüklerini, dostluk sözlerini kullanmak, ona, vücudunu maddi çıkarlar için kullanmak gibi geliyordu. Zaman zaman denedi ama bir satışı bağlamak için gerekli olan son yapışkanlıklara yatkın değildi.

İki hafta içinde işten atıldı. O ayrılırken patron kapının yanında durdu. Hafif acıklı bir biçimde gülümseyerek başını iki yana salladı ve, "Sen iyi bir kızsın, Octavia," dedi. Ama o, gülümsemesine karşılık vermedi. Kara gözleri öfkeyle parladı ve ona küçümseyerek baktı. Kendisini anlamaya çalışabilirdi. O hiçbir şey kaybetmemiş, yaşam biçimi galip gelmişti. Onunkisi yenilmişlere karşı kazanılan zaferin kolay sevecenliğiydi. Ama Octavia böylesine hoşgörülü olmayı başaramıyordu.

Octavia'nın hayalleri yıkılmaya başlamıştı. Şimdi, sevdiği öğretmenler sanki övgüleriyle, daha iyi bir yaşam, ulaşmaya gücünün yetmeyeceği bir yaşam kurdurma ısrarlarıyla kendisini gerçekten kandırmışlar gibi geliyordu. Ona, dünyası için çok pahalı olan bir ideal benimsetmişlerdi.

Octavia, giysi atölyesine geri döndü. Yeni işine başlayınca, annesine tüm hikâyeyi anlattı; anne sessizce dinledi. Çocuğu dizlerinin arasında tutarak, küçük Sal'ın

saçlarını tarıyordu. Yalnızca, "Senin gibi insanlar asla zengin olmayacaklar," dedi.

Octavia, öfkeyle, "Yoksul insanlara bunu yapamazdım. Sen de yapamazdın. Bu alçak heriflerin ceplerini para ile doldurmak bize göre değil," dedi.

Lucia Santa, bezgince, "Ben bu tür hileler için çok yaşlıyım. Yeteneğim de yok. Para için bile olsa, insanlardan onlara nazik davranacak kadar çok hoşlanmıyorum," dedi. "Ama sen, sen gençsin, öğrenebilirsin. Bu o kadar da güç değil. Ama hayır. Benim çocuklarım kitap okurlar, sinemalara giderler, zengin insanlar gibi davranabileceklerini düşünürler. Kibirli görün. Yoksul ol. Benim için hava hoş. Ben yoksuldum, çocuklarım da yoksul olabilirler." Sal'ı kapıya doğru itekledi.

Sal geriye döndü ve, "Gazoz almam için bana iki sent ver anne," dedi. İki senti ona her zaman veren anne, "Biraz önce ablana ne söylediğimi duymadın mı? Biz yoksuluz. Şimdi *kaybol*," dedi öfkeyle.

Sal ona ciddi gözlerle baktı. Lucia Santa, kızgınlıkla, tüm çocuklarının fazlasıyla ağırbaşlı olduklarını düşündü. Sonra Sal, kusursuz bir çocuk mantığıyla, "Bundan sonra bana iki sent vermezsen zengin mi olacağız?" diye sordu. Octavia bir kahkaha koyverdi. Anne para cüzdanını aldı ve ciddi bir yüzle Sal'a gümüş bir beş sentlik verdi. Sal başka bir şey söylemeden evden dışarı fırladı.

Lucia Santa omuz silkti ve Octavia'ya gülümsedi. Ama anne, yine de, eğer çocuklarıma gazoz için hiç iki sent vermeseydim zengin olabilirdik diye düşünüyordu. Eğer onlara sinema ve beyzbol için hiç para vermeseydim; eğer haftada yalnızca bir kere et pişirseydim; elektrikleri yalnızca zifiri karanlık olduğunda yaksaydım... Eğer çocuklarımı, onlar liseyi bitirinceye kadar beklemek yerine bütün yıl boyunca işe gönderseydim, geceleri ki-

tap okumalarına ve radyo dinlemelerine izin vermek yerine kartonlar üzerine düğme iliştirtseydim... Kim bilir?

Pintilik derecesinde tutumluluk sayesinde, Long Island'da binlerce ev satın alınmıştı. Ama bu kendi ailesi için asla işe yaramayacaktı. Kendisi de dahil, onların hepsi sefil olacaktı. Ve bu kendi hatasıydı. İyi bir annenin yapması gerektiği gibi onları yoksullukla cezalandırmamıştı.

İnsanlar hakkında hayallere kapılmazdı. Onlar çok kötü değillerdi, kasıtlı olarak kötü niyetli değillerdi. Ama Allahları paraydı. Para insanı özgür bırakabilirdi. Para insana umut verebilirdi. Para insanı güven altına alabilirdi. Paradan vazgeçmek mi? Bu vahşi ormandaki bir adamın silahını bırakmasını istemekle aynı şeydi.

Para çocukların yaşamını korurdu. Para onları karanlıklardan çıkarırdı. Parası olmadığı için gözyaşı dökmeyen kim vardı? Para çağırdığında kimler gelirdi? Doktorlar, rahipler, saygılı oğullar.

Para yeni bir yurttu. Gece uyanık yatarak postanede çoğalan miktarları düşünen Lucia Santa, bir tutuklunun duvarların ardında kalacağı günleri sayarken hissettiği o korkuyla karışık ani ürpertici acıyı hissetti.

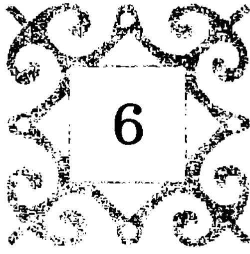
Ve para arkadaşlardı, saygılı akrabalardı. Bunların paralarını yüzlerine vuracak yeni bir İsa asla yükselemezdi.

Zengin olmak değil ama para sahibi olmak; insanın sırtını dayayabileceği bir duvar gibi para sahibi olmak ve sonra dünyaya karşı koymak.

Octavia annesinin para hakkında düşündüğünü biliyordu. Doktorlar için para, giysiler için para, gaz sobası için para, okul kitapları için para, Komünyon giysileri için para. Long Island'da bir ev için para ve belki küçük Sal koleje gidecek tek kişi olabilirdi.

Octavia, bütün bunlara karşın annesinin parayı umursamadığını düşündü. Zeytinyağının en iyisini, peynirin pahalısını, jambonun ithal olanını satın alırdı. Sofraya haftada en az üç kez et koyardı. Başka aileler ev ilaçları verip ateşin ya da soğuk algınlığının geçmesini beklerken, o çoğu zaman hastalanan çocukları için doktor çağırırdı. Paskalya'da her çocuğun yeni bir takımı ya da elbisesi olurdu. Ama her birkaç haftada bir, annenin kenara koyması için Octavia'ya vereceği bir beş veya on dolar olurdu. Şimdi posta hesap cüzdanlarında bin beş yüz doların üzerinde para vardı, kendisi ve annesi dışında hiç kimsenin bundan haberi yoktu. Octavia, annesinin bir ailenin yaşamındaki büyük adımlardan birini atma ve Long Island'da bir ev satın alma kararını vermesine yol açacak o büyülü işaretin ne olacağını merak ediyordu.

SONBAHAR gelmişti, çocuklar okula gidiyorlardı, geceler caddede oturmak için oldukça soğuktu ve bütün bir akşamı gevezelik yaparak geçiremeyecek kadar çok iş vardı. Giysiler yıkanacak ve ütülenecek, ayakkabılar parlatılacak, ilave para kazanmak için düğmeler kartonlara tutturulacaktı. Gaz sobaları gizlendikleri yerlerden, arka bahçelerden ve mahzenlerden çıkarılmıştı. Şehir, ışıklarını değiştirmişti; güneş donuk bir sarıya dönmüş, kaldırımlar ve su olukları çelik grisi bir renk almıştı. Binalar daha uzun, daha ince ve birbirlerinden daha ayrık hale gelmişti. Artık beton ve asfalt kokusu duyulmuyordu. Hava, toz ve sıcaktan oluşan yaz yoğunluğunu kaybetmişti. Demiryolu deposundaki sığır lokomotiflerinin beyaz dumanları doğa kokusu taşıyordu. İşte böyle bir günün sabahı Frank Corbo evine ve ailesine geri döndü.

BÜYÜK çocuklar okula ya da işe gitmişlerdi. Lucia Santa da Zia Louche'yle birlikte kahve içiyordu. Merdivenlerde ayak sesleri duydular ve kapı açıldığında, Frank Corbo, daireye girmeden önce gururlu ama hoşgeldin işareti bekleyen bir çocuk gibi birkaç saniye öylece durdu. İyi görünüyordu, yüzü esmerleşmiş ve dolgunlaşmış, bakışları yumuşamıştı. Lucia Santa, soğukça, "Ah, demek eve geldin sonunda," dedi. Ama bastırılmış, dile getirilmemiş yakınmaya karşın, sesinde bir hoşgeldin mesajı vardı. Yaşça daha büyük olan Zia Louche, geri dönen bir kocaya nasıl davranılması gerektiğini biliyordu. "Ah, Frank! Ne kadar iyi görünüyorsun. Seni böylesine iyi görmek ne kadar hoş," dedi ve ona bir fincan kahve getirmeye koştu. Frank Corbo masaya, karısının karşısına oturdu.

Bir an boyunca birbirlerinin gözlerinin içine baktılar. Hiç birinin söyleyebileceği bir şey yoktu. Yaptığı şeyi yapmaması mümkün olmamıştı. Özür dileyemezdi, anlayış görmek için yalvaramazdı. Hastalık ve ölümü nasıl kabul etmesi gerekiyorsa bunu da öyle kabul etmeliydi. Ve aynı şekilde mümkün olmayan bir başka şey de onu affedebilmesiydi. Ayağa kalktı ve kapıya gitti, sanki kalmayabilirmiş gibi orada bıraktığı valizi aldı ve onu odanın en uzak köşesine koydu. Sonra kahvesinin yanında yemesi için acele bir omlet yaptı.

Servis yapmak üzere başını masaya doğru eğdiğinde, kocası onu yanağından öptü ve o da öpücüğü kabul etti. Bu, birbirlerine ihanet eden iki insanın davranışıydı ve bu öpücükle hiç bir zaman intikam almaya çalışmayacaklarına dair kendi kendilerine söz veriyorlardı.

İki kadın ve adam kahve içerek oturdular. Zia Louche, "Söylesene toprağa geri dönmek nasıldı?" diye sordu. "Ah iş, gerçek bir iş, bir erkek için en iyi şeydir. İtalya'da insanlar günde on altı saat çalışırlardı ve asla hasta olmazlardı. Ama sen, çok iyi görünüyorsun. Kır yaşamı sana yaradı anlaşılan?"

Baba, onaylarcasına başını salladı. Nazikti. "İyiydi," dedi.

İki küçük çocuk, Sal ve bebek Lena, oynadıkları ön odadan çıkarak koridorda ilerlediler. Babalarını gördükleri zaman durdular ve birbirlerinin elini tuttular. Gözlerini ona diktiler.

Zia Louche, "Gelip babanızı öpün, hadi," dedi tiz sesiyle. Ama baba, çocuklara, sevgiyi ve tehlikeyi hatırlayan o aynı çaresiz ve savunmasız hayalet gibi, anılar tedbirle karışmış halde, bir tür şaşkınlıkla bakıyordu. Yanına geldiklerinde eğildi ve onları sonsuz bir yumuşaklıkla alınlarından öptü. O bunu yaptıktan sonra, karısı, gözlerinde kendisini her zaman çok rahatsız eden o sıkıntılı bakışı gördü.

Baba cebinden, kâğıttan iki küçük kahverengi şeker pakedi çıkardı ve çocukların her birine bir tane verdi. Çocuklar onun sandalyesinin yanına yere oturdular, babalarının bacaklarına kedi gibi sürtünerek paketlerini açtılar ve hediyelerini incelediler.

Görünüşte onların farkında olmayan baba, kahvesini içti, bir daha da onlara dokunmak için hiçbir hareket yapmadı.

Zia Louche ayrıldı. Kapı kapanınca, baba cebinden bir tomar para çıkardı, kendisi için iki banknot ayırdı ve geri kalanını Lucia Santa'ya verdi. Tam yüz dolar vardı.

Lucia Santa çok etkilenmişti. "Belki de doğru şeyi yaptın," dedi. "Daha iyi görünüyorsun. Kendini nasıl hissediyorsun, Frank?" Hafif endişeli sesi, merak yüklüydü.

"Daha iyi," dedi kocası. "Hastaydım. Ayrılmadan önce tartışmak istemedim, o yüzden sana söyleyemedim. Şehirdeki gürültü, evdeki gürültü. Sürekli başım ağrıyordu. Orası sakindi. Gündüzleri deli gibi çalıştım ve geceleri de deliksiz uyudum. Bir erkek daha başka ne isteyebilir ki?"

İkisi de sessizdi. Adam, sonunda, özür diler gibi, "Fazla bir para değil ama kazandığımın hepsi bu. Kendim için tek bir sent bile harcamadım. Valizi, giysileri ve geçimimi patronum temin etti. Burada kalıp merdivenlerini yıkamaktan daha iyiydi," dedi.

Anne, yavaşça, rahatlatıcı bir biçimde, "Bu çok para," dedi. Ama, "Gino merdivenlerini senin yerine yıkadı," diye eklemeden de edemedi. Onun öfkeleneceğini sanıyordu. Ama Frank başını salladı ve ılımlı, yumuşak bir sesle, kinayesizce, "Çocuklar babalarının günahlarının cezasını çekmek zorundalar," dedi.

Kilise müdavimi bir Hıristiyan gibi konuşmuştu ve kuşkularını doğrularcasına, ceketinin cebinden kırmızı kenarlı kutsal bir kitap çıkardı.

"Bunu görüyor musun?" diye sordu. "Bu kitap doğrulardan bahsediyor ve ben onu bile okuyamıyorum. İtalyanca ve ben yine de onu okuyamıyorum. Gino okuldan eve döndüğünde bana okuyabilir. Sayfaları işaretli."

Anne ona dikkatle baktı. "Yorgun olmalısın," dedi. "Yatağına yat ve uyu. Çocukları aşağıya, sokakta oynamaya göndereceğim."

Kocası soyunup yatağa girdiğinde, yüzünü ve ellerini silebilmesi için ona ıslak bir havlu getirdi. Ne ona sahip olmak için bir girişimde bulunuyor ne de bir arzu belirtisi gösteriyordu. Gözlerini kapatıp yatağa geri uzandığında, sanki gözlerini yeniden girdiği ortama kapatıyor gibiydi. Lucia Santa, sağlıklı dış görünüşünün, görünüşteki iyi şansının altında korkunç derecede kötü bir şeyler olduğunu sezinledi. Ona doğru bakarken, sevdiği, uzun yıllardır kocası olan bu adam için garip bir acıma duygusu hissetti. Sanki o hücresinde kaybolup giden tutuklusuymuşçasına, sanki günlük koşuşturmaca içinde, her saniye, her dakika, her gün, onun sonunu uzatmıştı. O, zararsız bir gardiyandı, onu izlememiş, onu yargılamamış, onu cezalandırmamıştı. Ama kaçmasına da asla izin veremezdi. Lucia Santa yatağa oturdu ve elini onunkinin üzerine koydu. Çoktan uykuya dalmıştı. Bir süre öylece oturdu, ailenin geri kalanı eve döndüğünde yatağında güven içinde uyuyor olacağı için, Octavia, Larry, Gino ve Vincent onu ilk kez bu kadar savunmasız görecekleri için ve böylece ona karşı merhamet duyabilecekleri için bir bakıma mutluydu.

O akşam baba kalkıp onlara katıldığında aile yemekteydi. Octavia, “Merhaba,” dedi buz gibi bir sesle. Larry’nın selamlaması sıcaktı, son derece içten bir biçimde, “İyi görünüyorsun, baba. Seni çok özledik,” dedi.

Gino ve Vincent ona merakla uzun uzun baktılar. Baba, Gino’ya, “Ben uzaktayken annene iyi davrandın mı?” diye sordu. Gino, olumlu anlamda başını salladı. Baba masaya oturdu ve sonra sanki o anda aklına gelmiş gibi, bir dolarlık iki banknotu cebinden çıkararak onları tek söz etmeden Gino ve Vincent’a verdi.

Octavia, Vincent’ın iyi davranıp davranmadığını sormamasına kızmıştı. Vincent’ı anlıyordu ve onun in-

cindiğini, verilen doların bunu onaramayacağını biliyordu. Bu, onu daha da öfkelendirdi, çünkü üvey babasının bunu kasten yapmadığını anlamıştı.

Birdenbire baba hepsini şaşırtan bir açıklama yaptı.

"Bu gece bazı arkadaşlarım beni ziyarete gelecek," dedi. Sanki bir şekilde buranın gerçekten kendi evi olmadığını, asla bu ailenin reisi olamayacağını biliyormuş ya da hissediyormuş gibi bugüne kadar asla arkadaşlarını eve getirmemişti. Oyun arkadaşlarını bile eve bir bardak şarap içmeye davet etmemişti. O gece Larry'nin işe gitmesi gerekiyordu ama Octavia, bunlar aileye karşı üvey babasıyla işbirliği yapan birileriyse diye, evde kalarak bu insanlarla tanışmaya ve annesine destek olmaya karar verdi.

KONUKLAR geldiğinde, ev düzenliydi, tabaklar yıkanmıştı, taze kahve sobanın üstünde ve dükkândan alınma kek de masadaydı. Bay ve Bayan John Colucci ve dokuz yaşındaki oğulları Job.

Colucciler genç insanlardı, otuzlarındaydılar. Bay Colucci zayıf ve asık suratlı biriydi, sesinde Amerika'da doğmadığını belli eden çok hafif bir aksan vardı. Gömlek ve ceket giymiş, kravat takmıştı. Karısı çekici ve iri yapılı bir kadındı ama şişman değildi. Hiç aksanı yoktu ama kocasından daha İtalyan görünüyordu.

Bütün Angeluzzi-Corbo ailesi, Colucciler'in Frank Corbo'ya karşı gösterdikleri sevecenlikten dolayı şaşkına dönmüştü. Hayranlık dolu bir ifadeyle, "Demek bu senin karın." Ve sanki dilleri tutulmuş ve hayrete düşmüşler gibi, "Bunlar senin çocukların mı?" diyerek içtenlikle elini sıkıyorlar, sevecen bir biçimde halini hatırını soruyorlardı. Ona sanki zengin bir amca gibi davranıyorlar, diye düşündü Lucia Santa. Kocasının onların sevgisine karşılık verdiğini görebiliyordu. Asla duygularını açığa vurabilen

biri olmamıştı ama bunu, evlendiklerinden bu yana ilk kez duyduğu ve konuşmacının dinleyicilerinin istek ve düşüncelerine boyun eğeceği anlamına gelen o ifadeyi barındıran konuşma biçiminden, saygılı sesinden anlayabiliyordu. Yerinde duramıyor, konuklarını hoşnut edebilmek için çırpınıyordu. Sanki yaşamında ilk kez insanların kendisi hakkında iyi bir kanıya sahip olmasını istiyordu. Kahve servisini de şahsen yapıyordu.

Hepsi büyük mutfak masasının etrafına oturmuştu. Octavia, en iyi Amerikan modası giysileriyle, yüzünden düşürmediği gülümsemesiyle, alçak, tatlı sesiyle çok hoştu. Colucciler'in davranışlarıysa kusursuzdu. Bay Colucci'nin bir büroda çalıştığı ve ellerini kullanmadığı açıktı. Bayan Colucci, asla İtalya'da öğrenmiş olamayacağı kibar bir İtalyanca konuşuyordu. Dağ köylülerinin çocukları değillerdi, memur sınıfından, İtalya'daki köklü devlet memurları kuşağından geliyorlardı. Bay Colucci, ailesi yoksulluktan değil dinsel nedenlerle Amerika'ya göç eden birkaç İtalyan'dan biriydi. Protestan mezhebine mensuptular ve burada, Amerika'da yeni bir tarikat oluşturmuşlardı: Doğrucu Baptist Cemaati.

Frank Corbo'yla tanışmaları elbette Tanrı'nın isteğiyle gerçekleşmişti. Çiftliğin sahibi Colucciler'in birinci dereceden kuzeniydi ve oğullarının sağlığını düşünerek yaz tatillerini çiftlikte geçirmişlerdi. Lucia Santa, artık şehirli olan köylü, geçen yaz boyunca yeteri kadar duyduğu bir konunun yeniden tekrarlanması üzerine kaşlarını kaldırdı. Ama Bay Colucci sözlerine devam etti, şehirde birbirlerinden yalnızca birkaç blok ötede yaşamaları ve her sabah Frank Corbo'nun evinin önünden geçmesi Tanrı'nın gücünü ortaya koyuyordu. Bay Colucci, 31. Cadde'nin köşesindeki Runkel Çikolata Fabrikası'nda çalışıyordu. Hepsinden iyisi, fabrikada Frank Corbo için

bir iş bulabileceğinden emindi ama ziyarete gelmelerinin nedeni bu değildi.

Hayır. Bay Colucci, Frank Corbo'ya okuma yazma öğreteceğine söz vermişti. Metin olarak da İncil'den yararlanacaklardı. Bu gece, ona verdikleri ziyaret sözünü yerine getirmek, ona yalnızca okuma yazma değil ama Tanrı'yı da öğretmek için gelmişlerdi. Doğrucu Baptist Cemaati kilisesindeki toplantılarına katılması gerekecekti. Bay Colucci, kocasının haftada üç gece kiliseye gelmesi halinde, Bayan Lucia Santa Corbo'nun itiraz etmeyeceğinden ve kırılmayacağından emin olmak istemişti. Nezaketten, bir İtalyan eşe ve anneye gösterilmesi gereken saygıdan haberi vardı. Dini sakıncalardan hiç söz etmemişti, sanki hiçbir engel olmayacağını biliyordu.

Lucia Santa, ona daha sevecen bir gözle baktı. Kocasının bir Protestan olacağı anlamını çıkarmıştı ama bu, onun için her açıdan önemsizdi. O, yetişkin bir adamdı. Ama Runkel'daki iş. Eve bedava çikolata ve kakao getirebilirdi. Dikkate değer bir maaşı olurdu. Bu, iyi bir fırsattı. Kocası isterse Yahudi bile olabilirdi. Yine de onay vermedi, çünkü bu ona düşmezdi; babaya karşı çıkılamazdı. Yalnızca onu teşvik etti.

Gerginlik yatıştı, birbirlerine kendilerinden bahsettiler, İtalya'nın hangi bölgesinden olduklarını, oradan ne zaman ve neden ayrıldıklarını anlattılar. Colucciler sigara ya da içki içmiyorlardı. Yaşamları dinden ibaretti, çünkü Tanrı'nın varlığına inanıyorlardı. İnançlarının şekillendirdiği birçok şaşılacak mucize hikâyesi anlattılar. Kilisedeki toplantılarında, inananlar kendilerinden geçmiş şekilde yerlere düşmüş ve daha önce hiç duymadıkları bir dil konuşmuş, ayyaşlar tamamen iradelerine kavuşmuş, aksatmadan karılarının ve çocuklarının vücutlarında mosmor izler bırakan kötü adamlar azizler kadar

nazik hale gelmişlerdi. Lucia Santa, ölçülü bir şaşkınlıkla kaşlarını kaldırdı. Bay Colucci devam etti. "Günahkârlar adeta Tanrı'ya dönüştü. Ben kendim de büyük bir günahkârdım, ne biçimde olduğumu söylememeyi tercih ederim." Karısı bir an için başını önüne eğdi ve yeniden yukarı baktığında dudaklarında küçük, metin bir gülümseme vardı. Ama Bay Colucci bunu övünerek söylememişti. Bu, korkunç bir felaketin kurbanı olan ve büyük acıların ardından kendi erdemleri dışında kurtarılan bir adamın davranış biçimiydi.

Bay Colucci, sözlerini açıklamak üzere devam etti. Frank şu anda o inancı hissetmiyor olsa bile, bu önemli değildi. Onlar arkadaşlarıydılar, ona ve Tanrı'ya karşı duydukları sevgi nedeniyle, kendisine yardım etmek için her şeyi yapacaklardı. Zamanı geldiğinde inanç kendiliğinden oluşacaktı.

Aile, "sevgi" ve "Tanrı" sözcüklerine karşın, konuşulanlardan etkilenmişti. Ne Bay Colucci gibi bir adamla karşılaşmışlar ne de böyle birinin varlığını duymuşlardı. Lucia Santa, bu iyi fırsata karşılık bir ödeme gerektirecek bir istek, bir dalavere bekledi. Ama hiçbiri gelmedi. Taze kahve yapmak ve *tarelle*'yi getirmek üzere ayağa kalktı. Baba hepsine, kayıtsız ancak sözümona hoşnut bir ifadeyle baktı.

Her şeyin uyum içinde olduğundan kimsenin kuşkusu yoktu. Bay Colucci bunu sezdi ve coştu. Dinleri hakkında daha fazla açıklamada bulundu. Herkes birbirini sevmeliydi, hiç kimse dünya nimetlerine imrenmemeliydi. Yakında Kıyamet Günü gelecek, Tanrı dünyayı yok edecek ve yalnızca seçilenler, gerçek inananlar kurtarılacaktı. Bayan Colucci başını salladı. Doğal, koyu, kan kırmızısı güzel ağzı inançla gerilmişti, odada dolaşan muhteşem kara gözleri ışıl ışıldı.

Kendileriyle ilgilenilmediğini sezen çocuklar, sessizce sıvıştılar. Gino, Vincent ve Job koridoru geçerek ön odaya gittiler. Bay Colucci devam etti. Lucia Santa, onu nazik bir sessizlik içinde dinledi. Bu insanlar kocasına iş bulacaklardı. *Bravo.* Onun dualarını alabilirlerdi. Sal ve Lena hariç tüm çocukları, Komünyon ve Konfirmasyonlarını Katolik Kilisesi'nde gerçekleştirmişlerdi ama Lucia Santa bunu, Paskalya'da onlara yeni giysiler giydirir gibi, ilkel bir toplumsal ayinin parçası olarak yapmıştı. Kendisi de uzun zamandır, bir felaketten dolayı adını bilinçsizce bedduayla birlikte anmasının haricinde, Tanrı'yı düşünmekten vazgeçmişti. Öldüğü zaman hiç kuşkusuz tedbir olarak kendi kilisesinin son törenleriyle uğurlanacaktı. Ama şimdilerde Noel ya da Paskalyalar'da bile ayinlere katılmıyordu.

Octavia, daha fazla etkilenmişti. Gençti, iyiliğe ve iyi şeyler yapma arzusuna duyulan inanç onda saygı uyandırmıştı. Bayan Colucci kadar güzel olmayı isterdi. Bir an için, Larry'nin evde bulunmayıp çekiciliğini onun üzerinde kullanmamasının iyi bir şey olduğunu düşündü. Kuşkusuz bunu yapardı.

Baba, sanki Bay Colucci'nin onun umutsuzca duymak istediği bir şey söylemesini beklermiş ve sanki Bay Colucci onun için bir anahtar olacak sihirli bir söz söylemeye çok yaklaşmış gibi baktı ve dinledi. Beklemeyi sürdürdü.

Ön odada, Gino, kışın soba borusunu barındıran duvardaki yuvarlak delikten kâğıt destesini aldı. "Yedibuçuk oynamak ister misin?" diye sordu Job'a. Çoktan yere oturmuş olan Vinnie, cebinden sentleri çıkarıyordu. Gino, onun karşısına oturdu.

"Kâğıt oynamak günahtır," dedi Job. Annesine benzeyen ama hiçbir şekilde efemine olmayan, neredeyse se-

vimli, ufak tefek, ağırbaşlı bir çocuktu. Yere oturdu ve onları izlemeye başladı.

"Tanrı aşkına bir el atmak istemez misin?" diye sordu Gino tatlı tatlı.

"Ant vermek günahtır," dedi Job.

"Zırvalık," dedi Vinnie. Kendisi hiç ant vermezdi ama Gino'ya ant vermemesini söyleyen bu sümüklü de kim olduğunu sanıyordu?

Gino başını yana eğdi ve Job'a bilmiş bilmiş baktı. "Bu mahallede böyle konuşursan ufaklık, pantolonunu çıkartıp sokak lambasına asarlar. Eve koşarak gitmek zorunda kalırsın ve herkes de çıplak kıçını görür," dedi. Job'un yüzündeki korkulu ifade, onları tatmin etti. Kâğıt oynadılar ve oyuna daldılar.

Job, aniden, "Peki tamam, ama siz ikiniz cehenneme gideceksiniz, hem de çok yakında," dedi.

Gino ve Vinnie hiç istiflerini bozmadılar.

"Babam dünyanın sonunun yaklaştığını söyledi," dedi Job sakin bir biçimde.

Gino ve Vinnie bir an için oynamayı bıraktılar. Bay Colucci onları etkilemişti.

Job, güvenle gülümsedi. "Buna da sizin gibi insanlar neden olacak. Tanrı'yı kızdırıyorsunuz çünkü kumar oynamak ve ant vermek gibi kötü şeyler yapıyorsunuz. Eğer sizin gibi insanlar benim ve babamın söylediği her şeyi yapsaydı belki Tanrı dünyanın sonunu getirmezdi."

Gino kaşlarını çattı. Komünyon ve Konfirmasyon'unu geçen yıl yapmıştı ve ona kutsal kitabı öğreten rahibeler bu konuda hiçbir şey söylememişlerdi. "Bu ne zaman olacak?" diye sordu.

"Yakında," dedi Job.

"Ne zaman olacağını söyle bize," diye yine de saygılı bir biçimde ısrar etti Gino.

"Gökten ateşler yağacak, seller ve fırtınalar olacak. Her şey infilak edecek. Yeryüzü ikiye ayrılacak, insanları cehenneme çekecek ve okyanuslar her şeyi örtecek. Herkes cehennemde yanacak. İnanan ve doğru davranan birkaç kişi dışında. Sonra Tanrı herkesi yeniden sevecek."

"Evet ama ne zaman?" diye ayak diredi Gino. Bir soru sorduğunda her zaman yanıt verilmesini isterdi, konunun ne olduğu hiç önemli değildi.

"Bundan yirmi yıl sonra," dedi Job.

Gino sentlerini saydı. "Ben bir beşlik koyuyorum," dedi Vinnie'ye. Vinnie kâğıtları dağıttı. Yirmi yılda her şey olabilirdi.

Vinnie kaybetti. O espritüel olacak kadar büyüktü. "Job gibi bir adım olsaydı, benim için dünyanın sonu o kadar da çabuk gelemezdi," dedi.

İki kardeş muzipçe Job'a baktılar ve o ilk kez öfkelendi. "Bana İncil'deki en ulu kişilerden birinin adı verilmiş," dedi. "Job ne yapmış biliyor musunuz? O inanmış. Elbette Tanrı onu sınamış. Tanrı çocuklarını öldürmüş ve sonra karısının kaçmasını sağlamış. Sonra Tanrı onu kör etmiş ve ona milyonlarca sivilce vermiş. Sonra Tanrı tüm parasını ve evini almış. Sonra ne olmuş biliyor musunuz? Tanrı Job'un evine Tanrı'yı hâlâ seviyor mu diye sorması için bir iblis göndermiş. Job ne demiş biliyor musunuz?" Heyecanla durakladı. "Tanrı verir ve Tanrı geri alır. Tanrı'mı seviyorum."

Vinnie etkilenmişti ve Job'a dikkatle baktı. Gino ise çok kızmıştı ve "Gerçekten bunu mu kasdetmiş, yoksa öldürüleceğinden mi korkmuş?" diye sordu.

"Tabii ki bunu kasdetmiş," dedi Job. "Sonra Tanrı buna karşılık ona birçok iyi şans vermiş çünkü o inanmış. Babam Job'un ilk Doğrucu Baptist olduğunu söylü-

yor. İşte bu yüzden Doğrucu Baptistler dünyanın sonu geldiğinde kurtarılacaklar ve bizi dinlemeyen herkes milyonlarca yıl boyunca toprak altında kalacak. Hatta daha da fazla. Siz ikiniz kağıt oynamayı ve ant vermeyi hemen bıraksanız iyi edersiniz."

Ama o yalnızca kaçık bir küçük çocuk olduğu için, Gino onları kamburlaştırıp sonra da bir çağlayan gibi eski yerlerine kaydırarak kâğıtları karıştırdı. Job, böyle bir ustalığa hayran kalmış halde onu seyretti. Gino, ona baktı ve "Denemek ister misin?" dedi. Desteyi Job'un eline tutuşturdu. Job kâğıtları karıştırmayı denedi ve onları yere saçtı. Dikkatli ve ciddi bir yüzle onları topladı ve yeniden denedi. Birdenbire odayı kocaman bir gölge doldurdu. Bayan Colucci onlara bakıyordu; yatak odalarının bulunduğu koridordan geçtiğini duymamışlardı.

Vinnie ve Gino onun güzelliğinden büyülenmiş halde bakakaldılar. O ise, tek kaşı havada, oğlunu yukarıdan aşağıya son derece soğukça süzdü.

Job kekeledi, "Anne, ben oynamıyordum. Gino bana yalnızca nasıl karıştırılacağını gösteriyordu. Yalnızca onların oynamasını seyrettim."

Gino, tatlı bir sesle, "Yalan söylemiyor Bayan Colucci, yalnızca seyretti," dedi. "Biliyorsunuz," diye ekledi büyük bir hayranlıkla, "ben ne söylersem söyleyeyim oynamazdı."

Bayan Colucci gülümsedi ve "Oğlumun bana asla yalan söylemeyeceğini biliyorum, Gino. Ama kâğıtlara dokunmak bir başlangıçtır. Babası ona çok kızacak," dedi.

Gino ona kendinden emin bir biçimde gülümsedi. "Babasına anlatmak zorunda değilsiniz."

Bayan Colucci, "Elbette ona anlatmayacağım. Ama Job anlatacaktır kuşkusuz," dedi soğukça. Gino şaşırmıştı ve Job'a sorgularcasına baktı. Bayan Colucci, daha yu-

muşak bir sesle, "Bay Colucci ailemizin reisidir, Tanrı' nın insanları yönettiği gibi," dedi. "Tanrı'dan sır saklayamazdın, değil mi Gino?" Gino ona düşünceli bir ifadeyle baktı.

Vinnie öfkeyle kâğıtları karıştırıyordu. Bu insanların gerçek yüzünü göremediği, sanki kendisinden hoşlanmışlar gibi davrandığı, onların iyi tavırlarına kandığı için Gino'ya çok kızmıştı. Bayan Colucci'nin güzel yüzünde sanki onları asla üzerinde konuşulamayacak kadar utanç verici bir şey yaparken yakalamış gibi, onların kâğıt oynamalarına yönelik tiksinti dolu bir bakış görmüştü. "Bu işe burnunu sokmayı kes, Gino," dedi. Sonra bir el kâğıt dağıttı.

Anlayamadığı bir şeyden dolayı meraka kapılan Gino, Job'a, "Babana anlatacak mısın? Şaka yapmıyorsun ya?" dedi. "Eğer ona anlatmazsan, annen de anlatmayacak. Doğru değil mi, Bayan Colucci?" Kadının yüzünde şiddetli bir tiksinti ifadesi belirdi ama hiçbir şey söylemedi.

Job yanıt vermedi ama gözlerinden yaşlar süzülmeye başladı. Gino afallamıştı. "Babana kâğıtları eline tutuşturduğumu söyleyeceğim. Zaten yaptığım da bu. Değil mi, Vin? Hadi, ona anlatacağım," dedi.

Bayan Colucci, "Babası Job'un ona anlatacağı her şeye inanacaktır. İyi geceler, çocuklar. Arkadaşlarına iyi geceler de, Job," dedi sertçe. Job hiçbir şey söylemedi ve ikisi birlikte koridoru geçerek mutfağa gittiler.

İki kardeşte de daha fazla kâğıt oynayacak heves kalmamıştı. Gino bir pencereye gitti, onu açtı ve eşiğin üzerine oturdu. Vincent da diğer pencereye giderek aynı şeyi yaptı.

Çalışır durumdaki, çelik üzerinde çelik bileyen siyah, görünmez bir lokomotifin ışıldağı dışında demiryo-

lu deposu karanlıktı. Hudson Nehri bile cansız sonbahar mehtabı altında neredeyse mavi-siyah bir renk almıştı ve onun ötesindeki Kayalıklar'ın yamaçları gölgeler içinde olan dağlardı. Pencerenin altında boylu boyunca uzanan 10. Cadde karanlık ve sessizdi, serin bir ekim gecesi rüzgârı tarafından süpürülerek kokulardan ve insanlardan arındırılmıştı. Yalnızca 31. Cadde'nin köşesinde yaşam vardı, birkaç yeniyetme delikanlı bir şenlik ateşinin etrafına toplanmıştı.

Gino ve Vincent, babalarının Coluccciler'le birlikte binanın dışına çıktığını gördüler. Onlarla birlikte 9. Cadde'deki tramvaya yürüyordu. O geri gelinceye kadar baktılar. Onun gözlerini uzun süre alevlere dikerek, şenlik ateşinin yanında durduğunu gördüler. Onu dikkatle gözlediler. Sonunda caddeden aşağı yürüdü ve eve girdi.

Gino ve Vincent, pencerelerinden ayrıldılar. Yataklarını açtılar. Vinnie kırdan aldığı pijamalarını giydi. Gino, ona bakarak, "Şu Job, iyi bir çocuk ama bizim mahallede yaşamadığı için çok şanslı," dedi.

Bay Colucci yalnızca konuşmuyor, söylediğini de yapıyordu. Frank Corbo, ertesi hafta Runkel Çikolata Fabrikası'nda çalışmaya başlamıştı ve gece eve gelişi çocuklar için bir bayram oluyordu. Üstü başı ve giysileri kakao kokuları yayarak dönüyordu. Cebinde her zaman tırtıklı büyük bir çikolata parçası oluyordu. Halis çikolataydı, şekerci dükkânının çikolatasından çok daha lezzetliydi. Onu çocuklar arasında paylaştırması için Gino'ya veriyordu. Gino da onu bir bıçakla ikiye keserek yarısını Vinnie'ye veriyor, yarısını da kendisi alıyordu. Sonra her biri Sal'a ve bebek Lena'ya bir parça veriyorlardı. Gino hep babasının bir kazmayla kocaman bir çikolata dağının üzerinde çalıştığını ve onu küçük parçalara ayırdığını sanıyordu.

Baba, Paskalya'da yeni inanca uygun olarak vaftiz edilecekti. Her gece dini hikâyeler okumak için Colucciler'e ve sonra da ibadet ve daha fazla hikâye için kiliseye gidiyordu. Bazen Gino'ya İncil'den pasajlar okutturuyor ama Gino her zaman şikâyet ediyordu; özellikle babasının en sevdiği, öfke ve intikam hırsıyla dolu olan Tanrı'nın insanlara hesap sorduğu anlatılan bölümleri kötü bir şekilde ve apaçık bir hoşnutsuzlukla okuyordu. Gino, bunu öylesine gelişigüzel ve sıkıntılı bir sesle okuyordu ki, babasını yalnızca kızdırıyordu. Bir gün Frank Corbo yumuşak bir biçimde ve bir gülümsemeyle ona, "*Animale*! Tanrı'ya inanmıyor musun artık? Ölmekten ve cehenneme gitmekten korkmuyor musun?" dedi.

Gino şaşırdı ve kafası karıştı. "Ben Komünyon ve Konfirmasyon'umu yaptım," dedi. Baba ona baktı, omuz silkti ve bir daha da asla ondan kendisine bir şey okumasını istemedi.

Sonraki iki ay boyunca her şey yolunda gitti. Kavga patırtı olmadı.

Ama sonra, kocasını bu kadar iyi, çalışkan, huzurlu, yumuşak başlı gören Lucia Santa, onun daha da iyi olmaması için hiçbir neden bulunmadığını düşündü. Hiç evde durmadığından, çocuklarının onu hiç göremediğinden, kendisini akrabaları ziyarete götürmediğinden yakınmaya başladı. Sanki baba böyle bir sızlanma bekliyormuşçasına, yeni kişiliği gerçekten hoşuna gitmiyormuşçasına kıyamet koptu; karısına bir tokat attı, çığlıklar ve bağrışmalar oldu, Octavia babasını bir mutfak bıçağıyla tehdit etti. Her şey yine eski zamanlardaki gibiydi. Baba evi terk etti ve ertesi sabaha kadar da geri dönmedi.

Yavaş yavaş değişmeye başladı. Kiliseye eskisi kadar sık gitmiyordu. Birçok gece doğrudan eve geliyor ve yemek bile yemeden hemen yatağa giriyordu. Yatakta göz-

lerini tavana dikerek yatıyor, uyumuyor, konuşmuyordu. Lucia Santa ona bir tabak sıcak yemek getiriyordu; bazen yiyiyor, bazen de elindekini savurarak yatak örtülerinin kirlenmesine neden oluyordu. Sonra da onun yatak çarşaflarını o gece değiştirmesine izin vermiyordu.

Kısa bir süre uykuya dalıyor, sonra geceyarısına doğru inleyerek ve çırpınarak uyanıyordu. Korkunç başağrıları çekiyor ve Lucia Santa da şakaklarını alkolle ovuyordu. Yine de ertesi sabah işe gidebilecek kadar iyi oluyordu. Hiçbir şey onu işinden alıkoyamıyordu.

O kış, geceler bir kâbusu andırıyordu. Babanın haykırışları bebeği uyandırıyordu. Gino, Vincent ve Sal birbirlerine sokuluyorlardı. Gino ile Vincent meraklanıyor ama kontrollerini yitirmiyorlardı, Sal ise o kadar korkuyordu ki tir tir titriyordu. Octavia uyanıyor ve annesinin babaya karşı bu kadar sabır göstermesine öfkeden köpürerek yatağında yatıyordu. Larry tüm bunları kaçırıyordu, çünkü gece çalışıyor ve sabahın erken saatlerine kadar dışarıda kalıyordu.

Baba gittikçe kötüleşiyordu. Gecenin bir yarısı uyanıyor ve önce alçak, sonra giderek yükselen bir ritimle, İncil'in ritimleriyle karısına küfürler ediyordu. Babanın gür, canlı sesi zifiri karanlığı delerek birdenbire daireyi doldurduğunda, herkes uykuda oluyor, ev karanlık oluyordu. "Orospu ... Kahpe ... Bitli, pis, kokuşmuş, yalancı piç..." Sonra daha yüksek ve daha hızlı bir tonda, "Cehennem zebanisi - orospu çocuğu - orospunun anası," sözleri yankılanıyordu. Son olarak uzun bir dizi küfür geliyor ve bunu acı yüklü şiddetli bir inilti ve dehşetli bir yardım çığlığı izliyordu. "*Gesù*[1], *Gesù*! Bana yardım et, bana yardım et!"

---

[1] İsa

Hepsi korkuyla uyanıyor, yataklarında doğrularak, onun bir sonraki hareketinin ne olacağını hiç bilmeden bekliyorlardı. Anne, alçak sesle konuşarak onu sakinleştirmeye çalışıyor, ailenin uyuyabilmesi amacıyla sessiz olması için yalvarıyor, dairenin içi keskin alkol kokusuyla doluncaya kadar şakaklarını ovuyordu.

Octavia ve Lucia Santa onu hastaneye gönderme konusunda tartışmışlardı. Lucia Santa bunu düşünmeyi bile reddetmişti. Uykusuzluktan ve endişeden bitkin düşen Octavia sinir krizi geçirmiş ve annesi de onun yüzüne bir tokat atmak zorunda kalmıştı. Bir gece, baba, "*Gesù, Gesù*," diye inlemeye başladığı sırada, yanıt olarak Octavia'nın yatak odası kapısının ardından alaycı bir inilti geldi. Baba İtalyanca küfredince, Octavia onun lehçesini taklit ederek ve haykırarak karşılık verdi. Yabancı dilde söylediği pis sözler, karanlıkta kulak tırmalayıcı, babanın küfürlerinden çok daha hayret vericiydi. Sal ve bebek Lena ağlamaya başladılar. Vinnie ve Gino, uyku ve korkudan sersemlemiş halde, yataklarının kenarına oturdular. Lucia Santa, durması için yalvararak kızının yatak odası kapısını yumrukladı. Ama Octavia kontrolünü kaybetmişti ve ilk susan baba oldu.

Baba ertesi sabah işe gitmedi. Lucia Santa çocukları okula gönderirken onun dinlenmesine izin verdi. Sonra, kocasına kahvaltısını götürdü. Bir tahta kadar sertti. Gözlerini anlamsızca tavana dikmişti. Onu sarstığı zaman, boğuk bir sesle konuştu, "Ben öldüm, beni giysilerim olmadan gömmelerine izin verme. Ayağıma güzel ayakkabılarımı giydir. Tanrı beni çağırdı. Ben öldüm." Anne, onun kol ve bacaklarına dokununca çok korktu. Buz gibiydiler ve kaskatıydılar. Sonra baba yakarmaya başladı, "*Gesù, Gesù*! Acı bana. *Aiuto*[1], *aiuto*."

---

[1] Yardım et.

Lucia Santa, onun elini tutmaya çalıştı. "Frank, bırak doktoru çağırayım," dedi. "Sen hastasın, Frank."

Baba, ancak ölü bir adamın yapabileceği kadar öfkelendi. Boğuk ve tehditkâr bir sesle karşılık verdi, "Eğer doktor gelirse, onu pencereden fırlatırım." Ama bu gözdağı, Lucia Santa'nın endişelerini giderdi, çünkü soğuk mavi gözler şimdi öfkeyle parlıyordu. Dokunduğu vücudundan sıcaklık fışkırıyordu. Sonra birinin merdivenlerden çıktığını ve eve girdiğini duydu. Larry gece vardiyasından dönmüştü.

Lucia Santa ona seslendi, "Lorenzo, buraya gel ve babanı gör." Sesinin tonu, Larry'nin hızla koridora, oradan da yatak odasına yönelmesine neden oldu.

"Bak ne kadar hasta ve doktoru görmek istemiyor," dedi anne. "Konuş onunla."

Üvey babasının görünüşü, Larry'yi hayrete düşürdü. Değiştiğini, ince yüzünün sıskalaştığını, ağzında gergin bir ifadenin belirdiğini, yüz hatlarının delilik çizgilerine dönüştüğünü hiç farketmemişti. Yumuşak bir sesle, "Hadi baba. Ölsen bile, bir doktor getirmeliyiz," dedi. Belki insanlar annemin seni zehirlediğini falan söylerler. Anlıyorsun ya? Bir rapor almalıyız." Üvey babasına gülümsedi.

Ama Frank Corbo, sanki oğlan gerizekâlı ya da deliymiş gibi, ona küçümseme yüklü bir bakış yöneltti. "Doktor yok," dedi. "Bırakın da dinleneyim." Gözlerini kapadı.

Lucia Santa ve Larry, dairenin diğer ucundaki mutfağa gittiler. Anne, "Lorenzo, Runkel'a git ve Bay Colucci'yi getir. O Frank'le konuşabilir. Geçen gece yine çok kötüydü. Eğer böyle devam ederse... Hayır, Bay Colucci'yi getir," dedi.

Larry yorgunluktan ölüyordu ve yatağa girmek istiyordu. Ama her zaman çok güçlü ve özgüven sahibi olan annesinin akıtamayacak kadar gururlu olduğu gözyaşla-

rına kapılmak üzere olduğunu gördü. Onun için çok derin bir sevgi ve acıma duygusu hissetti, ancak yine de sanki bu kendisini ilgilendirmeyen bir trajediymiş gibi, bu meseleye bulaştırılmaktan dolayı tuhaf bir hoşnutsuzluk duydu. Annesinin kolunu okşayarak "Tamam anne," dedi ve Bay Colucci'yi bulmak üzere evden çıktı.

BAY Colucci, bir büro çalışanı olması gerçeğine karşın, işten ayrılamadı. Saat beşte geldi, yanında da başka üç adam getirdi. Giysileri kakao kokuyordu. Yatağında cansız yatan Frank Corbo'yu görmek üzere içeri geçtiler.

Müritler gibi onun etrafını sardılar. "Frank, Frank," dedi Bay Colucci yumuşak bir sesle. "Bu ne anlama geliyor? Ne yapıyorsun? Karını ve çocuklarını terk edemezsin. Onlara kim ekmek getirecek? Tanrı seni şimdi çağırmıyor; daha yapacağın birçok iyi şey var. Frank, gel şimdi, kalk, seni seven bir dosta kulak ver. Henüz zamanın dolmadı." Diğer adamlar, sanki bir duayı bitirir gibi, "Amin" diye mırıldandılar. "Başağrıların için sana bir doktor getirmeliyiz," dedi Bay Colucci.

Baba tek dirseği üzerinde doğruldu. Artık yaşam dolu olan, alçak, öfkeli bir sesle konuştu. "Sen bana hiçbir zaman doktorlara ihtiyacımız olmayacağını, Tanrı'nın karar verdiğini ve insanların iman ettiğini söyledin. Şimdi ihanet ediyorsun. Sen bir hainsin," dedi. Kolunu uzatarak, işaret parmağını neredeyse Colucci'nin gözünün içine soktu. Adeta bir heykel gibiydi.

Bay Colucci afalladı. Yatağın üzerine oturdu ve Frank Corbo'nun elini avucuna aldı. "Kardeşim, dinle beni," dedi. "Ben inanıyorum. Ama karının ve çocuklarının böylece ortada kalacaklarını gördükçe, inancım sarsılıyor. Benimki bile. İnancımın senin yıkımına neden olmasına seyirci kalamam. Hastasın. Şu başağrıların var. Acı

çekiyorsun. Sevgili kardeşim, sen inanmıyorsun. Tanrı'nın seni çağırdığını ve öldüğünü söylüyorsun. Karşı geliyorsun. Yaşama sarıl şimdi. Biraz daha acı çek. Kıyamet Günü geldiğinde Tanrı'nın merhameti üzerinde olacak. Kalk şimdi ve evime yemeğe gel. Sonra kiliseye gideceğiz ve kurtuluşun için birlikte dua edeceğiz." Bay Colucci ağlıyordu. Diğer adamlar ise başlarını eğmişlerdi. Baba, onlara faltaşı gibi açılmış gözlerle, görünüşte aklı başında bir ifadeyle baktı.

Resmi bir şekilde, "Kalkacağım," dedi ve giyinebilmesi için dışarı çıkmalarını işaret etti. Colucci ve diğer adamlar mutfağa geçtiler ve Lucia Santa'nın onlar gelmeden önce hazır ettiği kahvelerini içmek üzere masaya oturdular.

Bay Colucci gözlerini sessizce tahta masaya dikmişti. Müthiş bir üzüntü içindeydi. O yatakta gördüğü, İsa'nın ve gerçek inananın bir karikatürüydü, inanç onu mantıklı bir sonuca ulaştırmıştı: yatarak ölümü beklemek. Lucia Santa'ya, "Sinyora Corbo, kocanız bu akşam dokuzda evde olacak. Doktoru getirtin. Korkmayın, ben yanında olacağım," dedi. Elini onun omuzuna koydu. "Sinyora, inanın bana, kocanız gerçek dostlara sahip. Dualarımız onunla olacak. O iyileşecek ve ruhu kurtulacak."

Lucia Santa, onun dokunuşu üzerine ölçülü fakat amansız bir öfkeye kapıldı. Kendi üzüntülerine ve acılarına yabancı olan, sonra da tek çocuğuyla onu teselli etme küstahlığını gösteren bu adam da kimdi? Toydu, işgüzar dindarlığından suçluydu; kocasının hastalığından o sorumluydu. O ve arkadaşları, saçmalıklarıyla, Tanrı'yla aralarındaki iğrenç ve yaltakçı samimiyetle kocasının aklını karıştırmışlardı. Bunun dışında Bay Colucci için bir tiksinti hissi taşıyordu. İçten içe onun yaşama ya da

hemcinslerine hiç aldırmadığını, güzel bir eşle tek çocuklu kalarak büyük bir güvensizlik ve inançsızlık gösterdiğini düşünüyordu. Kocasının yatağı başında ağlamasını hatırlayınca, onun için ve yaşamın ötesinde bir şeyler, bir görkem arayan tüm erkekler için çok güçlü bir küçümseme hissetti. Sanki yaşamın kendisi yeterli değilmiş gibi! Nasıl da havalara giriyorlardı. Bakışlarını Bay Colucci'den, merhametinden, kederinden öteye çevirdi, adam artık yüzünü göremiyordu. Ondan nefret ediyordu. Yazgıya boyun eğmek zorunda kalan mazlumun ıstırabını ve öfkesini duyacak olan kendisiydi; Bay Colucci'ye gelince, onunkiler kolay gözyaşları olacaktı.

7

DOKTOR, 10. Cadde'deki birçok köhne apartmanın sahibi olan bir adamın oğluydu. Bu İtalyan köylü baba, onca çaba harcamış, ter dökmüş, memleketini terk etmiş, yurttaş kiracılarının ellerindeki her senti sökerek almış, akşam yemeğinde haftada dört kez *pasta*[1] ve *fagioli*[2] yemek zorunda kalmıştı ve tüm bunları oğlu bir Samariten[3] olsun diye yapmamıştı. Dr. Silvio Barbato gençti ama Hipokrat yeminiyle ilgili yanlış hayallere kapılmamıştı. Şehrin batı yakasında fareler gibi yaşayan bu güneyli İtalyanlar'a karşı duygusallık gösteremeyecek kadar akıllıydı ve babasına karşı derin bir saygı besliyordu. Ama yine de çekilen acıları soğukkanlılıkla karşılayamayacak kadar da gençti. Merhamet duygusu içinden sökülememişti.

Lucia Santa'yı tanıyordu. Çocukken, babası zengin olmadan önce, 10. Cadde'de yaşamıştı ve ona karşı yaşlı bir kadına gösterilmesi gereken saygıyı göstermişti. Perşembeleri ve pazarları spagetti, salı, çarşamba, cuma ve cumartesileri *pasta* ve *fagioli* ve pazartesileri de bağırsaklarını temizlemek için *scarola*[4] yiyerek, onunkinden

---

1 makarna
2 fasulye
3 Bir Hıristiyan efsanesine göre, kendini düşünmeksizin başkalarının yardımına koşan kimse
4 marul

farklı bir yaşam sürmüştü. Onda saygı ve korku uyandıramıyor ve tamamen profesyonelce davranamıyordu. Ama ne zaman buna benzer bir eve girse, babasını takdir ediyordu.

Kurtuluşu gerçekleşmişti. Babası onu doktor olmaya zorlamakla kurnazlık etmişti. İnsanlar her zaman hasta olurdu, her yerde hastane vardı, iş gelirdi. Kötü ya da iyi dönemlerde hava mikrop doluydu. Bazıları kısa sürede kurtulurdu ama çoğu kez uzun bir ölüm süreci yaşanırdı. Yaşayan herkesin de bir doktorun cebine koyacak kadar parası vardı.

Kahvesini içmek üzere oturdu. Bunu yapmalıydı, yoksa onu bir daha asla çağırmazlardı. Koridordaki buzdolabı muhtemelen hamamböcekleriyle doluydu. Kız –adı neydi?– çalışacak kadar büyüktü ve evlenmesi gerekecek kadar da gelişkindi, yoksa başı belaya girecekti. Hasta hakkında bir şeyler anlatan birçok insan vardı. Aile dostları ve akıl hocaları toplanmışlardı; doktorları en fazla kızdıran şey de buydu. Yaşlı kadın dostlar en kötüleriydi.

Sonunda yatalak hastayı gördü. Sakin görünüyordu. Dr. Barbato onun nabzına baktı, tansiyonunu ölçtü. Normaldi. Bu sakin, sert yüzün ardında, dayanılmaz bir gerilim olmalıydı. Diğer doktorlardan buna benzer vakalar dinlemişti. Yeni ülkenin ihtişamı altında ezilip giden hep erkekler olurdu, asla kadınlar değil. Çıldıran ve kilit altına alınması gereken birçok İtalyan erkek vakası olmuştu, sanki yurtlarını terk ettiklerinde zihinlerinin yaşamsal merkezini de parçalara ayırıyorlardı.

Dr. Barbato ne yapılması gerektiğini biliyordu. Frank Corbo hastaneye kaldırılmalı, uzun süre dinlenmeli, baskıdan uzak tutulmalıydı. Ama bu adamın çalışması gerekliydi, besleyecek çocukları vardı. Çok tehlike-

li bir kumar oynamak zorunda kalacaklardı. Dr. Barbato muayeneye devam etti. Çarşafı geri çekince, korkunç şekilde deforme olmuş bir çift ayak görerek irkildi ve neredeyse batıl bir korku hissetti. İtalyanca, "Bu nasıl oldu?" diye sordu. Yanıt bekleyen sesi kibar fakat kararlıydı.

Baba dirsekleri üzerinde doğruldu ve çarşafı tekrar bacaklarının üzerine çekti. "Bu sizi ilgilendirmez," dedi. "Beni kesinlikle rahatsız etmiyorlar." Bu bir düşmandı.

Doktor, "Demek baş ağrılarınız var," dedi.

Baba, "Evet," diye yanıtladı.

"Ne kadar zamandır?"

"Kendimi bildim bileli," dedi baba.

Burada yapılacak hiçbir şey yoktu. Dr. Barbato kuvvetli bir ağrı kesici reçetesi yazdı. Anne gizli yerinden para almak için aceleyle diğer odaya koşarken, sabırla ücretini bekledi. Kendini biraz rahatsız hissetti. Her zaman, ona para veren insanların biraz daha iyi giyimli olmalarını, daha iyi mobilyalara sahip olmalarını isterdi. Sonra radyoyu fark etti ve vicdan azabı son buldu. Güçleri böyle bir lükse yetiyorsa, hastalığa da yeterdi.

Frank Corbo ertesi hafta işe geri döndü. Büyük ölçüde iyileşmişti. Bazen geceleri yüksek sesle inliyor ve küfrediyordu ama bu yalnızca birkaç dakika sürüyordu ve her zaman geceyarısından sonra uykuya dalıyordu. Ama haftasonuna doğru, bir gün eve öğle yemeğinden hemen önce geldi. Kapı girişinde durdu ve karısına, "*Padrone* beni eve gönderdi," dedi. "Çalışamayacak kadar hastayım." Lucia Santa'nın dehşetini görerek ağlamaya başladı.

Karısı onu mutfak masasına oturttu ve kahve getirdi. Vücudu çok zayıftı. Evlendikleri günden bu yana hiç konuşmamışçasına konuşuyordu. Korku dolu bir sesle, "O kadar hasta mıyım?" diye sordu. "*Padrone* çok sık ara verdiğimi ve makineyi unuttuğumu söylüyor. Uzun bir

süre dinlenmemi ve sonra kendisini görmeye gitmemi istedi. Ama düşündüğü kadar hasta değilim, iyileşiyorum, kendimi denetliyorum. Artık kendime özen gösteriyorum. Doğru değil mi?"

Lucia Santa, "İş hakkında endişelenme, biraz dinlen," dedi. "İyi olman gerek. Bu öğleden sonra biraz yürüyüşe çık, Lena'yı parka hava almaya götür." Bakışlarını aşağıya yönelterek eğik başına baktı. Daha mı iyiydi yoksa daha mı kötüydü? Beklemekten başka yapabileceği bir şey yoktu.

Bebek Lena'yla birlikte ayrılırken, anne şeker ve puro alması için ona bir dolar verdi. Cebinde biraz para olmasından hoşlandığını ve bunun onu neşelendireceğini biliyordu. Tüm öğleden sonra dışarıda kaldı ve akşam yemeği için tam vaktinde geri döndü.

Tüm aile masanın etrafına toplanmıştı: Octavia, Larry, Vincent, Gino ve Sal. Hepsi de babalarının işini kaybettiğini biliyorlardı ve tuhaf bir sessizlik içindeydiler. Ama o sakindi ve karısına o kadar iyi davranıyor, o kadar yardımcı oluyordu ki az sonra herkes rahatlamıştı. İşini kaybetmiş olma şoku sanki kafasındaki tüm diğer saçmalıkları yerle bir etmişti. Hep birlikte sohbet ettiler. Larry, hamamböceklerinin duvarda beyzbol oynadıklarını söyleyerek oğlanları kandırıyor ve Sal ile Gino arkalarını döner dönmez de tabaklarındaki patatesleri çalıyordu. Octavia kucağına oturttuğu bebek Lena'yı besliyordu. Vinnie ise olan biteni seyrediyordu. Larry onu oyuna getirememişti. Yemek servisi yapan annesi sanki yanından geçip gidiyormuş gibi elbisesini çekiştirdi ve o da durarak ilk yemeği ona verdi.

Herkes masayı terk ettiğinde, Lucia Santa kocasına kiliseye gidip gitmeyeceğini sordu. Artık Bay Colucci'ye ihtiyacı olmadığı yanıtını aldı. Anne hayrete düşmüştü.

Ailesine zarar vermek pahasına da olsa hiçbir zaman kurnazlık etmeyen kocası, Coluccciler'i yalnızca iş bulmak için kullanmış olabilir miydi? Ama o halde hastalık neyin nesiydi? Çelişki, onu tedirgin etmişti.

Daha sonra, uyku vakti geldiğinde, Lucia Santa, geceyarısına kadar dikiş dikmek üzere mutfak sandalyesine yerleşti. Şimdilerde, kocası nöbet geçirdiğinde her zaman bütünüyle giyinik ve hazır olmak istiyordu. Eğer geceyarısına kadar bir şey olmazsa, emin bir şekilde yatağına yatacak, tehlike geçmiş olacaktı.

Frank Corbo ona baktı ve kendisine göre sevecen bir biçimde, "Git. Git biraz dinlen," dedi. "Ben biraz daha oturacağım ve sonra yatağa geleceğim." Karısı onun gece yarısından sonrasını kastettiğini biliyordu. Şimdi saat neredeyse on birdi. Diğerleri uyumuştu ve Larry de işe gitmişti. Lucia Santa, sağduyusunun gerçekleri yansıtmış olmasından dolayı, büyük bir rahatlama ve gurur dalgası hissetti. O, daha iyiydi. Erkeklerin böyle hastalıkları olurdu ama sonra geçerdi. "Biraz bunu bitireceğim," dedi. Dikişini dikerken o da purosunu içti. Kocası ona bir bardak şarap ikram etti ve hatta Colucci inancına aykırı olmasına karşın bir tane de kendisi için aldı. Aralarında bebek Lena'nın yattığı yataklarına çekildiklerinde saat geceyarısını geçmişti. Lucia Santa, kocasının yalın, dümdüz bir sesle, "Bu oyuncak bebeğin aramızda ne işi var? Ben pencereden dışarı fırlatmadan çabuk al onu," diye söylendiğini duyarak uyandığında ortalık simsiyahtı, gecenin zifiri karanlığıydı. Lucia Santa, bir kolunu uyuyan bebeğe doladı ve alçak, telaşlı bir sesle, "Frank, ne oluyor? Sorun nedir?" diye sordu. Hâlâ uyku sersemliğini atamamış, ne olduğunu anlayamamıştı.

Baba, alçak, tehditkâr bir sesle, "Bu oyuncak bebeği neden aramıza koydun?" diye sordu.

Lucia Santa, sesini yükseltmemeye çalıştı.

"Frank, Frank, bu senin küçük kızın. Uyan Frank," diye fısıldadı.

Uzun bir sessizlik oldu ancak Lucia Santa yeniden uyumaya cesaret edemedi. Ansızın tüm yatak şiddetle sarsıldı.

Kocası tıpkı bir intikam meleği gibi doğruldu. Yatak odası ve çocukların uyuduğu ön oda ışıkla doldu. Baba bütünüyle giyinik halde ayakta duruyordu. Yüzü öfkeden adeta simsiyah olmuştu. "DEFOLUN BU EVDEN. PİÇLER, OROSPU ÇOCUKLARI, KALTAKLAR. BEN HEPİNİZİ ÖLDÜRMEDEN DEFOLUN BU EVDEN!" diye bağırırken sesi tıpkı bir gökgürültüsünü andırıyordu.

Anne, bebeği kollarında sımsıkı tutarak geceliğiyle yataktan fırladı. Ön odaya gitti ve korkudan tir tir titreyen Gino ve Vincent'a, "Çabuk, giyinin ve Salvatore'yi de alarak Zia Louche'ye gidin. Hemen şimdi" dedi.

Baba, deliler gibi bağırıyor, küfürler ediyordu ama Vincent'ın gitmek üzere olduğunu görünce, "Hayır, Vincenzo kalabilir. Vincenzo bir melektir," dedi. Ama anne Vincent'ı koridora doğru itti.

Baba ve anne karşı karşıya geçtiler. Babanın gözlerinde en ufak bir merhamet kırıntısı yoktu. Yavaşça ama gerçek bir nefretle, "Oyuncak bebeğini al ve bu evden defol," dedi. Lucia Santa, evdeki tek yatak odası kapısına, Octavia'nın kapısına baktı.

Baba onun bakışını gördü. "Beni kızının kapısını çalmak zorunda bırakma. Onu sokağa, ait olduğu yere götür," dedi.

Kapı açıldı. Octavia, çoktan giyinmiş halde orada duruyor, sağ elinde de terzi makasını tutuyordu.

Anne, çabucak, "Octavia, benimle gel," dedi. Octavia korkmuyordu; odasından dışarı annesini ve çocukları korumak üzere savaşmaya hazır halde çıkmıştı. Ama

üvey babasının yüzündeki zalim keyif ifadesini görünce korkuya kapıldı. Bebek Lena'yı annesinin kollarından aldı ve makası elinden bırakmadan mutfağa koştu. Vinnie, Sal ve Gino bir araya toplanmışlar, kışlık çamaşırlarının üzerine yalnızca paltolarını giymişlerdi. Onları merdivenlerden aşağıya ve binanın dışına iteledi. Lucia Santa kocasıyla yalnız kalmıştı.

Geceliğinin üzerine giysilerini geçirdi, sesi titreyerek ona, "Frank, sorun ne? Bütün gün çok iyiydin, şimdi sorun ne?" diye sordu.

Mavi gözler donuk, sert yüz durgundu. "Herkes evden dışarı," diye yineledi bir kez daha. Yanına geldi ve onu odaların bulunduğu koridor boyunca kapıya doğru itti.

Larry ve *Panettiere* daireye dalarak aralarına girdiler. Baba, Larry'yi boğazından yakaladı ve onu duvara yaslayarak, "Bana bugün bir dolar verdin diye yoluma çıkabileceğini mi sanıyorsun?" diye bağırdı. Üvey oğluna bir avuç dolusu bozukluk fırlattı.

Larry uyanık ve dikkatliydi. "Baba, ben yardım etmeye geldim. Polisler yoldalar. Sakin olmalısın," dedi özenle. Birdenbire bir siren sesi yankılandı. Baba pencereden dışarı bakmak üzere ön odaya koştu.

Aşağıda, sokakta, sırtlarında paltolar olan üç küçük çocuğunun bir araya toplanıp Octavia'nın etrafını sardıklarını ve Octavia'nın da polis arabadan iner inmez onu işaret ettiğini gördü. Sonra iki polisin koşarak apartmana girdiklerini gördü. Birden sakinleşti, odaların bulunduğu koridoru izleyerek mutfağa geri döndü ve son derece mantıklı bir sesle onlara, "Polislerin copları vardır. Hiç kimse polislere karşı koyamaz. Tanrı bile coplara karşı koyamaz," dedi. Mutfak sandalyelerinden birine oturdu.

İkisi de İrlandalı ve uzun boylu olan iri yarı iki po-

lis memuru, sakin ve ihtiyatlı bir biçimde açık kapıdan daireye girdiler. Larry onları kenara çekti ve alçak sesle bir şeyler söyledi. Baba ise onları seyrediyordu. Sonra Larry onun bulunduğu yere geldi ve babasının yanına oturdu. Gözlerinde endişe yaşları vardı. "Beni dinle, Baba. Bir ambulans geliyor. Sen hastasın, anlıyorsun değil mi? Artık zorluk çıkarma. Annemin ve çocukların hatırı için," dedi.

Frank Corbo onu sertçe itti. İki polis hemen ileri atıldılar ama anne onların önüne geçti. "Hayır, bekleyin, bekleyin," dedi.

Kocasının yanına gitti ve sanki *Panettiere* ve polislerin duyamamaları için fısıltıyla konuşmaya başladı. Sokağın soğuğundan kurtulan Octavia ve çocuklar, odanın diğer ucunda durmuş onları seyrediyorlardı. Anne, "Frank, hastaneye git. Seni iyileştirecekler. Çocuklar, polislerin seni dövdüğünü ve merdivenlerden aşağı sürüklediğini görürlerse ne hissederler sonra? Frank, Frank, mantıklı ol. Her gün seni görmeye geleceğim. Bir ya da iki haftada iyi olacaksın. Hadi, git şimdi," dedi.

Baba ayağa kalktı. O sırada, beyaz önlüklü iki stajyer doktor merdivenlerin tepesinde belirdi ve açık daire kapısından içeri girdi. Baba, başı önünde, kara kara düşünerek masanın yanında duruyordu. Sonra başını kaldırdı ve canlı bir sesle, "Herkes kahve içmeli. Ben yaparım," dedi. İki beyaz önlüklü stajyer ona doğru ilerlediler ama anne onların yolunu kesti. Larry de onun yanına gitti. Anne, stajyerlere ve polislere, "Lütfen onun suyuna gidin. Eğer suyuna giderseniz sizinle gelecektir. Ama zor kullanırsanız tam bir hayvan olacaktır," dedi.

Kahve süzülürken, baba mutfak musluğunda traş olmaya başladı. Doktorlar gergin ve tetikteydiler. Polislerse coplarıyla hazır bekliyorlardı. Baba işini çabucak bitirdi

ve kahve fincanlarını masaya yerleştirdi. Çocuklar ve Octavia masanın uzak tarafındaydılar. İnsanlar kendisini sevindirmek için kahvelerini içerlerken, o, karısını temiz bir gömlek getirmeye yolladı. Sonra onları gözlerinde küçümseme yüklü bir pırıltıyla incelemeye başladı.

"*Figlio de puttana*," diye başladı yine. "Kötü adamlar. Siz ikinizi tanıyorum polis bozuntuları. Gece, geç saatte, fırına gidiyorsunuz ve viski içiyorsunuz. Siz böyle mi iş yapıyorsunuz? Ve sen, *Panettiere*. Yasaya karşı gelerek arka odanda viski imal ediyorsun. Oh, gece herkes uykudayken ben hepinizi görüyorum. Her şeyi görüyorum. Geceleri ben her yerdeyim. İnsanların günahlarını görüyorum. Canavarlar-iblisler-katiller-orospu çocukları hepinizi tanıyorum. *Beni* alt edebileceğinizi mi sanıyorsunuz?" Hızla ve tutarsızca bağırıyordu, sonra mutfak masasını itti ve bütün kahve fincanlarını devirdi.

Tetikte bekler gibi bir hali vardı; boyu uzamış ve tehditkâr bir havaya bürünmüştü. Larry ve anne korkarak ondan uzak bir köşeye büzüştüler. İki beyaz önlüklü stajyer iki polisle birlikte bir hat oluşturup ona doğru ilerledi. Birdenbire, baba, kocaman tahta masanın diğer tarafında oğlu Gino'nun yüzünü gördü. Çocuğun cildi dehşetten bembeyaz olmuş, gözleri neredeyse ifadesizleşmiş, duygusallıktan bütün feri sönmüştü. Sırtı düşmanlarına dönük olan baba, oğluna göz kırptı. Gino'nun yüzüne yeniden renk geldiğini, korkunun yerini şaşkınlığın aldığını gördü.

Ama artık komedi sona ermişti. Dört adam, henüz ona dokunmadan, babanın etrafını sardılar. Baba, durmaları ve söyleyeceği önemli bir şeyi dinlemeleri için yalvarırcasına, iki avucunu birden onlara doğru kaldırdı. Ama konuşmadı. Elini cebine attı ve karısına önce evin anahtarlarını, sonra da cüzdanını verdi. Lucia Santa, onu

kolundan yakalayarak evden dışarı ve merdivenlerden aşağı sürükledi. Larry de babanın diğer koluna yapıştı. Polisler ve beyaz önlüklü adamlar hemen arkalarından geldiler.

10. Cadde ıssızdı. Rüzgâr, apartmanın önüne park edilmiş olan ambulansın ve polis arabasının çevresinde şiddetle esiyordu. Frank Corbo, karanlık sokakta karısının karşısına geçti. Alçak bir sesle, "Lucia Santa, bırak eve geleyim. Beni götürmelerine izin verme. Beni öldürecekler," dedi. Sokağın diğer tarafında bir lokomotif düdüğü duyuldu. Karısı başını eğdi. Kocasının kolunu bıraktı ve ondan birkaç adım uzaklaştı. Beyaz önlüklü iki stajyer, hiç uyarmadan babanın üzerine atıldılar, kollarına bir şey geçirdiler ve onu kâh itekleyerek, kâh taşıyarak ambulansa bindirdiler. Polislerden biri de yardımcı olmak için arkaya atladı. Çıt çıkmıyordu. Baba artık bağırmıyordu. Ortalıkta yalnızca uçuşan birçok mavi ve beyaz giysili kol görünüyordu. Anne, yumruğunu ısırdı ve Larry de donakalmış halde durdu. Ambulans yola koyuldu ve sonra orada kalan polis memuru yanlarına geldi.

İlk şafak vakti bulutları, yıldızları gizlemişti ama hava henüz tam olarak aydınlanmamıştı. Larry, polise kendilerinin, babasının, çocukların ve o gece evde bulunanların adlarını vererek tüm bunların nasıl başladığını anlatırken, Lucia Santa da sokakta ağladı.

ERTESİ pazara kadar kimsenin babayı ziyaret etmesine izin verilmedi. Akşamı yemeğinden sonra Lucia Santa kızına, "Sence onun eve gelmesine izin vermeli miyim, bu güvenli olur mu dersin?" diye sordu. Dürüst bir karşılık vermeye korkan Octavia, omuz silkti. Annesinin iyimserliği onu hayrete düşürüyordu.

Larry, ailenin en büyük erkeği olarak, idareyi ele aldı. Kadınların korkaklıklarını hor gören bir adam gibi konuşarak, "Bir gece birazcık yoldan çıktı diye, babamı Bellevue'de çürümeye bırakacağınızı mı söylemek istiyorsunuz? Onu o kahrolası yerden alalım. O düzelecek, endişelenmeyin," dedi.

Octavia, "Senin için cömert bir kodaman gibi konuşmak kolay," dedi. "Hiç evde durmuyorsun. Bütün gün dışarıda fahişelerin, aptal küçük sürtüklerinin peşinden koşuyorsun. Sen berbat küçük eğlencene bakarken, annemin, çocukların ve benim boğazlarımız doğranacak. Sense eve geldiğinde ç-o-o-k üzgün olacaksın. Ama sen yaşayacaksın ve biz ölmüş olacağız. O kadar da kafasız olamazsın, Larry."

"Ah, sen de her zaman pireyi deve yaparsın," dedi Larry. "Yaşlı adam bir kez Bellevue'nün tadını aldıktan sonra, artık bir daha asla hastalanmaz." Sonra, ciddiyetle ve kötü niyet gütmeksizin ekledi. "Senin derdin şu ki sevgili ablacığım, onu hiçbir zaman sevmedin."

"Neden sevecektim?" dedi Octavia öfkeyle. "Ne Vinnie için ne de hatta kendi öz çocukları için hiçbir şey yapmadı. Annemi kaç kez dövdü? Hatta onu bir kez de hamileyken dövdü ve ben bunu asla unutmayacağım."

Lucia Santa, yüzü sıkıntılı, siyah kaşları çatılı halde ikisini de dinledi. Onlarınki, konuyla ilgisi olmayan çocukça bir tartışmaydı; söyledikleri kendisi için hiçbir anlam ifade etmiyordu. Onlar, duygusal ya da zihinsel açıdan yeterli değillerdi.

Diğer birçokları gibi, bu bilgisiz, eğitimsiz köylü kadın da kendisine yakın olan insanları hayata döndürme veya ölüme terk etme yetkisine sahipti. Yılın her günü insanlar sevdiklerini yargılamak ve onları ele vermek zorundaydılar. Lucia Santa duygusal açıdan düşünmü-

yordu. Ama sevgi ve merhametin de yaşamda bir değeri, belli bir önemi vardı.

Çocuklarına babalık eden, onu umutsuz ve çaresiz dulluğundan kurtaran ve yaşamdan zevk almasını sağlayan adam, artık onun için hiçbir gerçek değer taşımıyordu. O, aileye savaş getirecekti. Octavia evi terk edebilir, ondan kurtulmak için erken bir evlilik yapabilirdi. O, yaşam mücadelesinde bir engel olacaktı. Büyük ya da küçük, çocuklarına karşı sorumlulukları vardı. Kişisel, lüks bir heyecan olan, karmaşık olmayan yaşamların heyecanı olan aşkı aklından çıkarmıştı.

Ama aşkın dışında onur vardı, görev vardı, dünyaya karşı kurulan birlik vardı. Frank Corbo asla bu onura ihanet etmemişti; yalnızca ona sadık kalmayı başaramamıştı. Hem o, bu çocuklardan üçünün babasıydı. Ortada bir kan bağı vardı. Gelecek yıllarda bu çocukların yüzlerine bakabilmeliydi. Onlara hesap vermesi gerekecekti, çünkü babaları onlara hayat vermişti, ona borçlulardı. Bunun ardında, gizliden gizliye, anne babalarının yaşlanıp acizleştiklerinde ve çocuklarının çocukları haline geldiklerinde ve merhamet bekleme sırası kendilerine geldiğinde, kendi yazgılarına karşı duydukları o ilkel korku vardı.

Bunca zaman boyunca kıvrılıp bükülen, Sal ve Vinnie'yle dalaşan ve konuşmalara ilgisiz görünen Gino, birdenbire annesine, "Babam o gece bana göz kırptı," dedi.

Şaşıran anne, "kırpma" kelimesini anlamadı. Octavia açıkladı.

Lucia Santa, heyecana kapıldı. "Görüyor musunuz?" dedi. "Numara yapıyordu. Ne yaptığının farkındaydı ama iradesi zayıftı, kendine engel olamıyordu."

"Tabii ya," dedi Larry. "Gino'nun çok korktuğunu gördü, o yüzden yaptı. Size bunun ciddi bir şey olmadı-

ğını söylemiştim. Birazcık hasta, hepsi bu. Onu eve getirelim."

Anne, Octavia'ya, "Ne dersin, tamam mı?" diye sordu. O zaten kararını vermişti ama kızının da onayını almak istiyordu. Octavia, başını diğer tarafa çeviren Gino' ya baktı.

"Bir deneyelim," dedi. "Ben elimden geleni yapacağım."

Hep birlikte annenin hazırlanmasına yardım ettiler. Babanın eve o gün gelememesi olasılığına karşı, yiyecekleri paketlediler; küçük bir kâse spagetti, meyve ve yarım somun köy ekmeği koydular. Birbirlerine şakalar bile yaptılar. Lucia Santa, "Ah, o gece Vincenzo'nun bir melek olduğunu söylediğinde, işte o zaman onun deli olduğunu anlamıştım," dedi. Bu, yıllar boyunca tekrarlanacak tatsız bir şaka olarak kalacaktı.

Sonunda gitmeye hazırdı. Gino, ona, "Babam gerçekten bugün mü eve geliyor?" diye sordu.

Anne ona baktı. Yüzünde anlayamadığı bir tür korku ifadesi vardı. "Bugün olmasa bile, o zaman yarın, endişelenme," dedi. Gözlerindeki kaygılı ifadenin kaybolduğunu gördü ve çocuğun mutlak güveni, ona alışık olduğu o sıcak güç ve sevgi hissini aşıladı.

Annesinin Gino'ya söylediklerini duyan Vinnie, gerçek bir sevinçle, "Yaşasın! Yaşasın!" diye bağırdı. Octavia, annesine, "Çocukları iyice temizleyeceğim ve giydirip süsleyerek evin önüne çıkaracağım," dedi.

Larry de onunla birlikte gidiyordu. Ayrılmadan önce çocuklara, "Şimdi, eğer babamı bugün eve getirirsek, kimse onu rahatsız etmesin, bırakın dinlensin. Yalnız sizden yapmanızı istediği her şeyi yapın," dedi. Onu dinleyen anne, ruhunda büyük bir sevinç hissetti; her şeyin iyi bir biçimde sona ereceğine, o korkunç gecenin görün-

düğü kadar önemli olmadığına inandı. Evde mükemmel bir hava esiyordu; herkes heyecanla kendinden geçmişti. Aslında, polis ya da ambulans çağırmalarına ya da onu hastaneye yatırmalarına gerek yoktu. Ama belki de böylesi daha iyi olmuştu. Şimdi kuşkular giderilmişti ve hepsi de bundan kazançlı çıkacaktı.

Siyahlar içindeki cesur tavrıyla Lucia Santa, yiyecek paketini kendisi taşıyarak şehir dışına, Bellevue'ye giden tramvaya binmek üzere 23. Cadde'ye yürüdü. Büyük oğlu da iyi, saygılı bir evlat gibi koluna girmişti.

Lucia Santa ve oğlu, kalabalık bir danışma masasının başına gittiler ve beklediler. Uzun bir süre sonra, doktoru görmeleri gerektiği söylendi ve tarife uyarak onun ofisine yöneldiler.

Bu muazzam hastanenin profesyonel kadrosunun dünyadakilerin en iyisi olduğu, hemşirelerinin başka hemşirelerden daha yetenekli ve çalışkan olduğu ve yoksullara yönelik tıbbi bakımının mümkün olanın en iyisi olduğu söyleniyordu. Ama Lucia Santa için, o pazar öğleden sonra, bütün bunlar çok az önem taşıyordu. Bellevue, ona, yoksulların korkulu rüyası, ölmeden önce yaşamdan gördükleri son acıklı ve utanç verici aşağılanma gibi geliyordu. Ayaktakımından kimselerle, insanlığın acizleriyle, zavallılarla doluydu. Veremliler, is yüklü havayı içlerine çekerek, beton şehrin ciğerlerini kemiren zehiri damıtmasını izleyerek, kasvetli balkonlarda oturuyorlardı. Bunaklar, ziyarete geldiklerinde onlara yiyecek bir şeyler getiren ve bir umut kırıntısını canlandırmaya çalışan akrabalar dışında, yalnız başlarına yatıyorlardı. Bazı koğuşlarda, yaşamın, Tanrı'nın ve insanlığın delirttiği, ölme isteğiyle küllü su içmiş ya da vücutlarına başka korkunç zararlar vermiş kişiler vardı. Şimdi, diğer acılarının yerini alacak fiziksel acılarla yaşama sımsıkı sarıl-

mışlardı. Ayrıca dünyadan koparak bir tür müşfik karanlığa dalan şu deliler vardı.

Lucia Santa, yer hakkında daha başka her ne söylenirse söylensin, gerçeğin söylenmesi gerektiğini düşündü: burası bir hayır hastanesiydi. Ona ve onun gibi insanlara hiçbir şey borçlu değildi ve onlardan da hiçbir şey almayacaktı. Karanlık, fayans kaplı koridorları, ilaç, tedavi ve dikiş atılmasını bekleyen çocukların gürültüleriyle doluydu. Bir koğuşta, otomobillerin ve sarhoş ana babaların sakat bıraktığı çocuklar, tek tekerlekli sandalyeyi kapmak için mücadele ediyorlardı.

Bazı yataklarda gerçekten hasta olanlar yatıyordu. Çalışmaları, karıları ve çocukları için ekmek parası kazandıran, ölüm korkuları çaresiz, savunmasız ailelerini düşündükçe pekişen adamlardı bunlar.

İnsanların sevdiklerine her gün yiyecekler, tencereler dolusu spagettiler, torbalarca portakallar ve havlular, tuvalet sabunları ve temiz iç çamaşırları getirdiği bir hastaneydi. İnsan damarlarının acıma, sevecenlik ya da sevgi olmaksızın bir araya getirildiği bir fabrikaydı. Bir hayvanın yükünü kaldırabilmesi için sağlıklı kılındığı bir yerdi. Burası incinmiş ruhları dikkate almazdı; ilke olarak asla çiçekler dağıtmayan zoraki bir yardımseverlik gösterirdi. Şehrin doğu yakasındaydı; ortaçağa özgü kule benzeri şekli ve demir kapılarıyla bir cehennem simgesi gibiydi. Bu kapılardan geçen dindar yoksullar ıstavroz çıkarır, ağır hastalar kendilerini ölümün kollarına bırakırlardı.

Lucia Santa ve oğlu doktorun ofisini buldular ve içeri girdiler. Anne, beyaz önlüklü bu kadar genç bir adamın kocasının üzerinde söz sahibi olmasına inanamadı. Oturtulur oturtulmaz, doktor ona kocasını o gün göremeyeceğini, bazı gerekli belgeleri imzalamasının herkes için en iyisi olacağını söyledi.

Anne, Larry'ye alçak bir sesle İtalyanca olarak, "Ona şu göz kırpma olayını anlat," dedi. Doktor, İtalyanca, "Hayır, Sinyora, bana siz anlatın," dedi. Anne şaşırdı; adam fazlasıyla Amerikalı görünüyordu.

Zenginlerin İtalyanca'sını konuşuyordu ve kendisine beyefendilere yaraşır bir nezaket gösteriyordu. Lucia Santa ona, o korkunç gece deliliğin en yüksek derecesinde, kocasının en büyük öz oğluna nasıl göz kırptığını açıkladı. Onun endişelerini gidermek, gerçekten deli olmadığını göstermek için. Zayıflık, ailesine karşı hissettiği kızgınlık ya da yazgısına karşı duyduğu umutsuzluk nedeniyle kendini bıraktığı açıktı. Onlar yoksuldular. O da gerçekten geçimini kazanamayacak kadar hastaydı. Erkeklerin bazen bu kadar garip davranmasının nedeni de buydu. Ayrıca tüm kış boyunca dışarı şapkasız çıkmıştı. Soğuktan aklını üşütmüştü. Şunu da unutmamalıydı ki 8. Cadde'deki yeni metro için kazı yaparken, birkaç dakika canlı canlı toprağa gömülmüş ve başını yaralamıştı.

Hastalığın fiziksel ve harici olduğunu, basit bir bakımla iyileştirilebileceğini göstermek için devam etti durdu ama her seferinde göz kırpma olayına geri döndü. O gece, hepsini kandırmıştı. Herkes, doktorlar bile oyuna gelmişti.

Doktor, göz kırpmasının çok tuhaf olduğunu, soğuğun ve kafaya gelen bir darbenin kusurlu olabileceğini onaylarcasına başını sallayarak, yüreklendirici bir şeyler mırıldanarak, büyük bir nezaket ve anlayışla dinledi. Anne, bu nezaketin bir acıma ifadesi olduğunu anlamadı. Sözlerini bitirdiğinde, doktor, güzel İtalyanca'sıyla konuşarak, kendisinin bir düşman olduğunu ortaya koydu.

"Sinyora," dedi, "kocanız çok hasta. Bu hastanede kalamayacak kadar hasta. Evinizde kalamayacak kadar

hasta. Başka bir yere gönderilmeli. Belki bir ya da iki yıl içinde iyi olabilir. Kimse bilmiyor. Bu tür şeyler hâlâ gizemini koruyor."

Anne, alçak bir sesle, "Hiçbir belgeyi imzalamayacağım. Ben kocamı görmek istiyorum," dedi.

Doktor, Larry'ye bir göz attı ve başını iki yana salladı. Larry, "Hadi anne, seni yarın yine getiririm, belki o zaman babamı görebiliriz," dedi.

Lucia Santa, kıpırdamadan, bir hayvan gibi dilsiz halde oturdu. Doktor, nazik, umutsuz bir sesle, "Sinyora, kocanızın ateşi olsaydı, sıtma nöbeti geçirseydi, onu hayatını kazanmaya göndermezdiniz; soğuğa ve çalışmaya yollamazdınız. Bacakları kırık olsaydı, onu yürütmezdiniz. Dışarı çıkıp insanların arasına karışmak, onun için çok fazla. Bu, onun için son derece üzücü. Hastalık, ölmemesi için bir belirti. Kocanıza duyduğunuz sevgiyi bu belgeleri imzalayarak gösterebilirsiniz," dedi. Masasının üzerindeki sarı, saman kâğıdı bir dosyayı eline aldı.

Anne, başını kaldırdı ve gözlerini ona dikti. Kaba bir İtalyanca'yla, "Asla imzalamayacağım," dedi.

Doktor kıpkırmızı oldu. Sonra ağırbaşlı bir biçimde, "Kocanız için bir paketiniz olduğunu görüyorum. Onu kendiniz götürmek ister misiniz? Yanında kalmanız mümkün olmayacak ama onunla bir dakika konuşabilirsiniz," dedi. Onun kibarlığından dolayı, bu kez de annenin yüzü kızardı ve olumlu anlamda başını salladı. Doktor, masasındaki telefonla biriyle konuştu. Sonra ayağa kalktı ve Lucia Santa'ya, "Benimle gelin," dedi. Larry sandalyesinden doğrulduğunda, doktor, "Sen anneni burada beklersen daha iyi olur sanırım," dedi.

Lucia Santa, adımlarını hızlandırıp yavaşlatarak, uzun bir yol gittikten sonra her tarafına bazıları perdelerle gözlerden gizlenmiş banyo küvetleri yerleştirilmiş

fayans kaplı kocaman bir odaya açılan bir kapıya gelinceye kadar, karanlık, hapishane benzeri koridorlarda beyaz önlüklü adamı takip etti. Sonra, doktoru odanın diğer tarafında, uzak köşede bulunan başka bir kapıya doğru izledi. Ama doktor birdenbire perdeli banyo küvetlerinden birinin yanında durdu. Sanki sendelemesini ya da düşmesini önlemek istermiş gibi, sağ eliyle onu kolundan sıkıca tuttu, sol eliyle de perdeyi metal çubuk boyunca geri çekti.

Kolları yanına bağlanmış çıplak bir adam, berrak su dolu bir küvetin içinde oturuyordu. Anne, "Frank!" diyerek bir çığlık attı. Dehşete kapılarak dişlerini gösterip hırlayan vahşi bir hayvanın çarpık ifadesiyle yüzü uzayan eksik akıllı ona doğru döndü. Ruhsuz bir öfkeyle parlayan mavi gözler cam gibiydi. Kendisine değil ama yukarıdaki görünmez gökyüzüne bakıyorlardı. Bu umutsuz, şeytani, deliliğe ait bir yüzdü. Kadının uzun, çaresiz, keder çığlığı, onlara doğru koşan görevlileri getirdiği sırada, doktor perdeyi indirdi. Kahverengi kâğıt sarılı paket, Lucia Santa'nın çoraplarını ve ayakkabılarını mahvederek fayans zemine düştü.

Az sonra yeniden ofiste oturuyordu. Larry ise onun ağlamasını durdurmaya çalışıyordu. Ama o, yeniden dul bir kadın olacağı, sonsuza kadar boş bir yatakta uyuyacağı için, babasız kalacak olan diğer çocukları için ağlıyordu; yazgıya yenildiği, mağlup düştüğü için ağlıyordu. Yıllardan bu yana ilk kez dehşete kapıldığı için ağlıyordu; bir adamı sevmişti, onun çocuklarını doğurmuştu ve sonra onu ölü değil ama ruhu vücudundan kopmuş halde görmüştü.

Tüm belgeleri imzaladı. Göstermiş olduğu nezaket için doktora teşekkür etti. Hastaneden ayrıldıklarında, Larry onu eve bir taksiyle götürdü. Onun için endişeleni-

yordu. Ama 10. Cadde'ye ulaştıklarında, kendini tamamen toparlamıştı; merdivenleri çıkması için yardım etmesi bile gerekmedi. Çocukların, Gino, Vinnie ve Sal'ın caddenin köşesinde beklediklerini hiç fark etmediler.

İkinci
Bölüm

8

İLKBAHARIN güneşli ilk cumartesi günü, Octavia, evde iyi bir temizlik yapmaya karar verdi. Vinnie ve Gino, binanın kapıcılık işlerini yapmaya; koridorları ve merdivenleri yıkamaya ve apartmanın arka bahçesini temizlemeye yollanmışlardı. Küçük Sal ve Bebek Lena'ya sandalyelerin ve kocaman tahta masanın tozunu almaları için eski bezler verilmişti. Sandalyeler bir sürü yuvarlak çıtalarıyla, masa ise altındaki büyük esrarengiz tahta kemerleriyle iki küçük çocuğun içinde oturabileceği ve saklanabileceği mağaralar oluşturuyordu. Mükemmel bir şişe limon yağıyla her şeyi pırıl pırıl, yeşil-siyah ve kaygan hale getiriyorlardı öyle ki Octavia'nın kuru bir bezle tekrar üzerlerinden geçmesi gerekiyordu.

Gömme dolaplardaki her şey dışarı çıkartılmıştı ve raflara yeni, temiz gazeteler serilmişti. Tüm Çin porselenleri, yıkanıp toz tabakalarından arındırılmak üzere mutfak masasının üzerine yayılmıştı.

Bir saat içinde, Vincent ve Gino, uzun saplı süpürgeleriyle, paspaslarıyla, kovalarıyla ve sabunlu sıcak su yapmak için kullandıkları çaydanlıkla eve geri döndüler. Gino, "Her yeri bitirdik. Benim dışarı çıkıp beyzbol oynamam gerekiyor," dedi.

Octavia, hızla geriye baktı. Kızmıştı. Son birkaç ay-

dır Gino çok değişmişti. Her zaman sorumsuz bir çocuk olmuştu; ama mecburen ortadan kaybolamıyor, güleryüzle ve iyi çalışıyordu. Şimdi somurtuyor, meydan okuyordu. Her konuda bencillik ediyordu. Octavia ikisine de kaşlarını çattı. Vinnie de gitgide yoldan çıkıyordu.

Octavia içeriye seslendi, "Anne, bak. Bir çaydanlık sıcak suyla tüm binayı temizlemişler. Dört kat merdiveni, dört koridoru ve girişteki mermeri. Hem de lanet bir çaydanlık dolusu sıcak suyla." Küçümseme yüklü bir biçimde güldü.

Lucia Santa, mutfaktan, "Eh iyi, yeter ki birazcık temiz görünsün," dedi.

Octavia, neredeyse avazı çıktığı kadar bağırdı. "Bir çaydanlık sıcak suyla kahrolası nasıl temiz görünebilir ki?" Annesinin güldüğünü duydu ve kendisi de güldü. Çok güzel bir sabahtı. Dairenin içi sarı ışık baskınına uğramıştı.

Paspaslarla ve kovayla orada duran iki çocuk çok komik görünüyorlardı. Bu işi yapmaktan ölesiye nefret ediyorlardı ve ikisinin de yüzleri tiksintiyle buruşmuştu. "Tamam," dedi Octavia, "Vinnie, sen dolapları halletmeme yardım et; Gino, sen de pencerelerin iç taraflarını sil. Sonra sen ve Vinnie tüm döküntüleri aşağıya, bahçeye götürebilirsiniz, ben de o arada pencereleri bitiririm."

"Daha çok beklersin," dedi Gino.

Octavia ona bakmaya bile tenezzül etmedi. "Sakın bir kurnazlık yapayım deme," dedi.

"Ben dışarı gidiyorum," dedi Gino.

Vinnie ve Sal, Gino'nun küstahlığı karşısında donakalmışlardı. Kardeşlerden hiçbiri bugüne kadar asla Octavia'ya karşı gelmeye cesaret edememişti; Larry bile bazen ondan emir alırdı. Şımarıklık ettiklerinde, söz dinlemediklerinde her zaman saçlarını çeker, onları tokatlar-

dı. Hatta bir keresinde Larry'nin kafasına bir süt şişesiyle vurmuştu.

Octavia, dolabın içinde yarı yarıya diz çökmüştü. Omzunun üzerinden, "Beni yerimden kaldırma," dedi.

"Umrumda değil," dedi Gino. "Lanet olası pencereleri silmeyeceğim, ben beyzbol oynamaya gidiyorum."

Octavia birden ayağa fırladı ve onun tepesine dikildi. Bir eliyle saçlarını yakaladı, diğer eliyle de yüzüne iki okkalı tokat attı. Gino uzaklaşmaya çalıştı ama Octavia ondan çok daha güçlüydü. Onu sımsıkı tutuyordu. Ablası ona birkaç yumruk attı ama yine de gerçekten canını yakmadı. "Şimdi seni gidi küçük piçkurusu, pencereleri silmeyeceğini bir daha söyle de seni geberteyim!" diye haykırdı.

Gino karşılık vermedi. Beklenmedik bir güç patlamasıyla, kendini onun elinden kurtardı. Ona, nefretle ya da korkuyla değil ama el kol bağlayan acıklı bir hayretle, çaresiz, savunmasız bir şaşkınlıkla baktı. Octavia bu bakışa hiçbir zaman alışamamıştı. Bazen Vinnie'yi çok daha kötü döverdi, o yüzden hissettiği suçluluk olamazdı. Üvey babaya yönelik duygularına karşın, Lena, Sal ve Gino'yu asla üvey kardeşleri olarak görmemişti. Onlar annesinin çocuklarıydılar.

Lucia Santa mutfaktan içeri geçti. Octavia'ya, "Yeter, bitir artık," dedi. "Gino, yalnızca öndeki iki pencereyi sil sonra da dışarı çıkıp oyna."

Ama Gino'nun ince, esmer yüzü şimdi inat ve öfkeyle kaplanmıştı. "Hiçbir kahrolası pencereyi silmeyeceğim," dedi. Ne yapacaklarını gôrmek için bekledi.

Lucia Santa, tereddütlü, gönül alıcı bir biçimde, "Küfretme, senin gibi küçük bir çocuğa hiç yakışmıyor," dedi.

Gino, "Octavia sürekli küfrediyor. Üstelik o bir kız.

Ona hiçbir şey söylemiyorsun. Diğer insanlarla birlikteyken ise olağanüstü yapmacık bir hanımefendi," diye bağırdı. Anne gülümsedi ve Octavia da kendisini açıkça gülmekten alıkoymak için başını diğer tarafa çevirdi. Bu doğruydu. Erkek arkadaşları, özellikle de *Panettiere*'nin oğlu, onun nasıl sövüp saydığını asla tahmin edemezdi. Evde, annesine ya da küçük kardeşlerine sinirlendiği zaman kullandığı sözcükleri onun önünde kullanmaya cesaret edemezlerdi. Bazen, öfkeden deliye döndüğünde kendisini bile şaşırtırdı. Kız arkadaşlarından biri ona "ağzı bozuk bakire" adını takmıştı.

"İyi, iyi," dedi anne. "Yemek saatine kadar yardım et; sonra dışarı gidebilirsin. Sofra birazdan hazır olacak." Octavia'nın onu hiçe saydığı için kızdığının farkındaydı ama her şey o kadar iyi gidiyordu ki aile içinde de huzur olsun istiyordu.

Onun bu sürprizi karşısında, Gino, meydan okurcasına, "Ben aç değilim. Dışarı hemen şimdi gidiyorum. Öğle yemeğinin canı cehenneme," dedi. Köşeden beyzbol sopasını aldı ve çıkmak üzere döndü. O sırada, annesinin ağzını kızartan tokadına maruz kaldı.

Lucia Santa öfkelenmişti. "*Animale*. Kalın kafalı. Sen de tıpkı baban gibisin. Şimdi bütün gün evde kalacaksın," diye bağırdı.

Gino, annesine kafa tutmadı. Lucia Santa, onun küçük bir çocuğun düşkırıklığıyla çılgın, iki iri siyah öfke havuzuna dönüşen gözlerinin içine baktı. Gino, beyzbol sopasını havaya kaldırdı ve onu körü körüne fırlattı ama kimseye çarpmaması için de özen gösterdi. Uzun, ince sopa yumuşak bir kavis çizip masadaki Çin porseleni yığınını süpürüp götürdü. Müthiş bir şangırtı koptu. Desenli tabak ve fincan parçaları tüm odaya yayıldı.

Bunu birkaç saniyelik büyük, şaşkın bir sessizlik iz-

ledi. Gino, annesine ve Octavia'ya ürkek bir bakış fırlattı, geri döndü ve kapıdan dışarı, merdivenlerden aşağı, 10. Cadde'ye ve ilkbaharın parlak güneş ışıklarına kaçtı. Annesi, ancak karabiber, kızarmış sarımsak ve zeytinyağı kokuları içindeki karanlık koridora doğru bağıracak kadar toparlanabildi. *"Figlio de puttana!* Öküz! Hayvan! Sakın eve yemeğe geleyim deme!"

Gino, 31. Cadde'den yukarı yürürken, kendini çok daha iyi hissetti. Herkesin canı cehenneme, diye düşündü. Annesinin ve ablasının da canı cehenneme. Hepsi de cehenneme gidebilirlerdi. Kolunun çekildiğini hissedince yerinden sıçradı ama onu tutan Vinnie'ydi.

"Hadi eve," dedi Vinnie. "Octavia seni eve getirmem gerektiğini söyledi."

Gino, arkasına döndü. Vinnie'yi itti ve "Dövüşmek mi istiyorsun, seni piç kurusu?" dedi.

Vinnie, ona endişeyle baktı ve, "Hadi, pencereleri silmene yardım edeceğim. Sonra da çıkıp top oynarız," dedi.

Gino, 9. Cadde'ye doğru koşmaya başladı ve Vinnie çok daha hızlı bir koşucu olmasına karşın, birinin onu kovaladığına dair bir işaret yoktu.

ARTIK özgürdü ama tuhaf bir huzursuzluk hissetti. Yine de öfkeli değildi. Kimsenin ona söylediklerini yapmayacaktı işte; Larry'nin bile. Larry'yi düşünmek onu duraklattı. Mahalleden tüymesi gerekecekti. Larry'yi onun peşinden gönderecekleri kesindi.

9. Cadde'de, Gino, şehir merkezinin dışına giden bir at arabasının arkasına asıldı. Birkaç blok sonra, sürücü, iri yarı bıyıklı bir İtalyan onu gördü ve çabuk çabuk kamçısını salladı. Gino aşağı atladı, yerden bir taş aldı ve onu arabanın bulunduğu tarafa fırlattı. Gerçekten nişan almamış-

tı ama taş çok yakına isabet etti. Küfürlü bir kükreme duyuldu, araba durdu ve Gino, 8. Cadde'ye doğru kaçtı. Burada da bir taksinin arkasına asıldı. Şoför onu gördü ve öylesine hızlandı ki Central Park'a gelinceye kadar yere atlayamadı. Sürücü, Gino'ya bir nanik işareti yaptı ve sırıttı.

Ömründe ilk kez Central Park'tan içeri girdi. Bir at yalağının yakınında bir çeşme gördü ve ılık sudan biraz içti. Bir gazoz alacak tek bir senti bile yoktu. Zenginlerin oturduğu muazzam, beyaz, kare taş binaları görünceye kadar, parkın derinliklerine, mümkün olduğu ölçüde batıdan doğuya doğru yürüdü. Bunlar, kendisi için hiçbir anlam ifade etmiyordu. Çocukça düşlerinde paraya yer yoktu. O, bir savaş meydanında kahramanlık, bir beyzbol sahasında mükemmellik hayalleri kuruyordu. Kendi eşsizliğini düşlüyordu.

Gino, parkta, sırtını bir ağaca dayayarak oturabileceği ve gökyüzüne yükselen beton yığınlarım ya da hareket halindeki otomobillerin ve at arabalarının yaprak perdeleri arasından fırlayan siyah gölgelerini göremeyeceği bir yer bulmaya çalıştı. Bir ormanın hayalini arıyordu. Ama nerede durursa dursun ya da oturursa otursun, ne zaman tam bir dönüş yapsa, ağaçların yukarısındaki taş binaların bir cephesini, neredeyse gökyüzünde asılı duran bir reklam panosunu, çalan korna seslerini ya da at nalı tıkırtılarını buldu. Benzin kokularıyla çimen ve ağaç kokuları birbirine karışıyordu. Sonunda bitkin düşen Gino, betondan bir kıyısı olan bir gölün yakınına uzandı ve gözlerini yumarak, yüksek binaların sağlamlıklarını kaybetmelerini ve havadar hale gelmelerini, bir peri masalındaki bir resim gibi ağaçların yukarısında asılı hale gelmelerini sağladı. Daha sonra ormandan çıkacak ve şehre girecekti. Hiçbir uyarı olmaksızın, uykuya daldı.

Büyülü bir uyku uyudu. İnsanların yakınlarda yürü-

düklerini ve ona baktıklarını biliyordu. Yanında bir top zıpladı ve iki kuş satıcısı topun peşinden gelip onu süzdüler. Ama o, onları gerçekten görmesine yetecek kadar uyanamadı. Sanki yıllar geçiyormuşçasına, mevsimler değişti. Önce hava çok sıcaktı ve Gino, çimen boyunca bir ağaç gölgesine yuvarlandı. Sonra hafif, güneşli yağmur damlaları düştü, ıslandı ve sonra üşüdü. Ortalık karardı ve yaz gibi yeniden güneş açtı. Ama o kalkamayacak kadar yorgundu. Başını özenle kolları arasına bırakarak, burnunu ve gözlerini serin çimenlere gömerek, sanki tüm yaşamını uykuda geçirmişçesine uyudu ama uyandığı zaman yalnızca bir öğleden sonra kaybolmuştu.

Şehrin asılı duran çan kuleleri, yaklaşan alacakaranlık nedeniyle masmaviydi; gökyüzünde sarı güneş ışınları yoktu. Park, siyah ve yeşildi. Gino'nun karanlık basmadan önce eve varabilmesi için acele etmesi gerekiyordu.

Central Park'tan 72. Cadde'ye çıktı. Şimdi endişelenmeye başlamıştı. Yuvasına, kendi evine, kendi mahallesine ulaşmak istiyordu; kardeşlerini, ağabeyini, ablasını ve annesini yeniden görmek istiyordu. Onlardan hiç bu kadar uzun süre ayrı kalmamıştı. Bir taksinin arkasına asıldı. Şanslıydı; taksi, önce şehir merkezine ve oradan da 9. Cadde'ye doğru gitti. Ama 31. Cadde'de taksi çok hızlanmıştı. Gino yine de ayaklarını yere ulaşmadan önce ileri geri sallayarak atladı. Hızla koşarak dengesini buldu. Aniden bir metalin arkasında acı acı bağırdığını duydu. Şiddetli bir darbe hissetti ve kendisini ayakları yerden kesilmiş halde, havada uçar durumda buldu. Kaldırıma çarptı ve sıçradı. Yaralanmamıştı ama korkmuştu, çünkü bir aracın altında kaldığını biliyordu.

Büyük mavi bir arabanın yarısı kaldırımda, yarısı da su oluğunda duruyordu. Aşağı uzun boylu bir adam indi

ve Gino'ya doğru koştu. Mavi gözleri, seyrek saçları vardı; yüzü öylesine korkulu ve endişeli bir ifade yansıtıyordu ki Gino onun için üzüldü. Hemen, "Ben iyiyim, bayım," dedi. Ama adam kırık kemik var mı diye vücudunun her tarafını yoklamaya başladı. Yalnızca kotunun bacak kısmında büyük bir yırtık vardı ve dışarı kan boşanıyordu.

Adam, neredeyse panik derecesine varan bir endişeyle, "Bir şeyin yok ya, evlat? Kendini nasıl hissediyorsun?" diye sordu.

Gino, "Dizim acıyor," dedi. Adam, bacağa baktı. Hafif hafif kan sızan derin bir sıyrık vardı. Adam, Gino'yu bir bebekmiş gibi kaldırdı ve onu arabanın ön koltuğuna oturttu. Etraflarına toplanmış olan insanlara, "Bu çocuğu hastaneye götürüyorum," dedi.

Adam, arabasını 30. Cadde'ye, Fransız Hastanesi'nin önüne park etti ve bir sigara yaktı. Yüzünü inceleyerek Gino'ya dikkatle baktı. "Şimdi bana doğruyu söyle, evlat, kendini nasıl hissediyorsun?"

"Ben iyiyim," dedi Gino. Midesi düğüm düğüm olmuştu. Kendisine bir araba çarptığı için birazcık korkmuştu.

"Bana dizini göster," dedi adam.

Gino pantolonunun paçasını kıvırdı. Kanama durmuştu ve tüm dizi kaplamaya başlayan kabuklu bir yara vardı. "Yaralandığım zaman hiç kanım akmaz," dedi Gino gururla. "Yaram hemen kabuk bağlar."

Adam iç geçirdi ve, "İçeri girsek daha iyi olur sanırım," dedi.

Gino çabucak, "Bu hastaneler insanı her zaman bekletir ve benim eve gitmem gerekiyor yoksa annem gerçekten deliye dönecek. Ben iyiyim, bayım," dedi. Arabadan aşağı indi. "Üstelik sizin hatanız da değildi." Ses tonu,

bir başka kişiyi yatıştırmaya çalışan birininkinin aynısıydı. Topallayarak arabadan uzaklaştı.

Adam arkasından seslendi, "Bir dakika bekle, evlat." Bir kâğıt para uzatarak camdan dışarı eğildi. Beş dolardı.

Gino utanmıştı. "Yok," dedi. "Benim hatamdı. Para falan istemem."

"Al bunu," dedi adam sertçe. "Sırf bir kodaman olmak istiyorsun diye anneni mangırlarını yeni bir pantolona harcamak zorunda bırakma." Ciddi olduğunda, *Lindbergh*[1]'e benziyordu. Gino parayı alınca, adam onun elini sıktı, gülümsedi ve rahatlamış, pohpohçu bir sesle, "Aferin evlat," dedi.

Şimdi Gino'nun eve varması için tüm yapması gereken, asma demiryolunun altından 9. Cadde'yi geçmek ve 30. Cadde'den aşağı, 10. Cadde'ye yürümekti.

İçinde büyük bir sevinç duygusu hissederek, köşeyi döndü. Sal sokakta oynuyor, annesi taburesinde apartmanın önünde oturuyordu. Yanında Zia Louche ve bir de başka bir kadın vardı. Octavia, *Panettiere*'nin oğluyla konuşarak limonlu dondurma tezgâhının yanında duruyordu. Gino, onun yanından geçti ve ikisi de birbirlerini görmemiş gibi yaptılar. Apartmanın önünde durdu ve kendisine bir şeyler söyleyen annesinin karşısına dikildi.

Öfkeli değildi, bunu anlayabilmişti. "*Buona sera*," dedi sakince. "Eve gelmeye karar verdin demek? Yemeğin fırında." Etrafa şöyle bir göz gezdirdi ve Zia Louche'yle konuşmaya başladı. Gino, bacağımı fark etmedi bile, diye düşündü acı acı.

Topallayarak merdivenleri tırmandı. İçi rahattı. Herşey unutulmuş gibi görünüyordu. Şimdi ilk kez dizindeki hafif hafif zonklayan ağrının farkına vardı. Ağzında

---

[1] Atlantik Okyanusu'nu ilk kez geçen pilot

kuruluk ve tuz tadı vardı, gözleri biraz acıyordu ve bacakları pelte gibi olmuştu.

Vinnie mutfakta kitap okuyordu. Gino'yu görünce, fırından bir tabak biber, yumurta ve patates çıkardı ve onları masanın üzerine koydu. Sonra buzdolabının bulunduğu koridora çıktı ve bir şişe sütle geri döndü. Gino, doğruca şişeden bir yudum aldı. Sonra yemeğe oturdu.

Vinnie, yavaşça ama biraz suçlar gibi, "Bütün gün nerelerdeydin? Annemle Octavia endişelendi ve Larry seni her yerde aradı. Seni merak ettik," dedi.

"Ya, tabii," dedi Gino alayla. Ama kendini daha iyi hissetti. Birkaç ağız dolusu lokma aldıktan sonra daha fazla yiyemedi. Bacağını sandalyenin üzerine uzattı. Kaskatı kesilmişti. Pantolonunun paçasını yukarı çekti. Kabuklu yara kocamandı, kanlıydı ve çikolatalı bir kek gibi şişmişti.

"Vay!" Vinnie etkilenmişti. "Bunun üzerine biraz tentürdiyot koysan iyi edersin. Yüzüne ve ellerine de. Kavgaya mı tutuştun?"

"Yok," dedi Gino, "Bir arabanın altında kaldım." Bunu söylerken neredeyse haykırmıştı. Lavaboya gitti ve elini yüzünü yıkadı. Sonra ön odaya geçti, yatağı açtı ve giysilerini çıkardı. Üşüyordu, bu yüzden üzerine bir battaniye örttü. Pantolonundan beş dolarlık banknotu aldı ve onu elinde tuttu. Midesi ürperiyordu, yüzüne ateş basmıştı. O sırada onu göremediği için, arabanın hızla üzerine gelerek ona çarpmasını ve vücudunun havada uçmasını zihninde canlandırdı. Vinnie, yatakta, onun yanında oturuyordu. "Bana bir araba çarptı," dedi Gino sesi titreyerek. "Görüyor musun? Adam bana beş dolar verdi. İyi bir adamdı. Hatta beni bir hastaneye götürmek istedi ama yaralanmamıştım. Bagaj yolculuğu yapıyordum ve doğruca onun önüne fırladım. Hepsi benim hatamdı." Elini açtı. "Görüyor musun? Tam beş papel."

İki çocuk da gözlerini paraya diktiler. Bu bir servetti. Vinnie kiliseye kabul edildiğinde, Zia Louche'den altın bir beş dolar almıştı ama onu harcamasına hiçbir zaman izin verilmeyecekti. "Vay canına!" dedi Vinnie. "Ne yapacaksın onunla, anneme mi vereceksin?"

"Sen öyle san," dedi Gino. "Bana bir araba çarptığını öğrenirse dayak yerim." Sonra ciddileşerek, "Senin her zaman yapmak istediğin gibi, şişelerce alkolsüz bira imal edelim Vinnie ve onları satıp para kazanalım. Hatırlıyor musun? Belki iyi bir iş kurabiliriz."

Vinnie çok sevinmişti. Bu, her zaman onun rüyası olmuştu. "Şaka yapmıyorsun ya?" diye sordu. Gino başını sallayınca, Vinnie, "Parayı ben saklasam daha iyi olur. Annem onu senden alabilir ve seni onu biriktirmeye zorlayabilir," dedi.

"Hayır bayım," dedi Gino kuşkuyla. "Bu parayı ben kendim saklayacağım."

Vinnie şaşırmıştı ve incinmişti. Gino, her zaman parasını saklamasına izin verirdi. Buz parasını, Yedibuçuk'tan kazandıklarını....

"Dostum," dedi Vinnie. "Bırak da beş doları ben saklayayım. Onu kaybedeceksin."

Gino, nispet yapar gibi, "Araba bana çarptı, sana değil. Sen benimle gelmedin bile. Octavia'nın tarafını tuttun. Seni ortak aldığım için şanslısın," dedi.

Vinnie ona dikkatle baktı. Gino daha önce asla bu şekilde davranmamıştı. "Tamam," dedi. "Parayı sen sakla."

Gino yastığına geri uzandı ve neredeyse dalgın bir biçimde, "Ayrıca alkolsüz bira işinde benim patron olmam gerekiyor. Para benim," dedi.

Bu, Vinnie'yi incitti. O, yaşça daha büyüktü ve bu da kendi fikriydi. Az kalsın, 'Senin de beş dolarının da canı cehenneme,' diyecekti. Ama onun yerine, "Tamam, patron sensin. Dizine bir bandaj ister misin?" dedi.

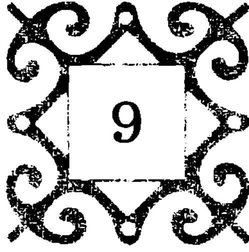
"Yok, acımıyor," dedi Gino. "Alkolsüz birayı nasıl yapacağımızı konuşalım. Ayrıca unutma, bana bir araba çarptığını kimseye söylemeyeceksin. Yoksa dayak yerim."

Vinnie, "Masrafları hesaplamak için gidip bir kâğıt kalem alacağım," dedi. Mutfağa geçti, masayı temizledi ve tabakları yıkadı. Anne, Gino'nun yemeğini yedikten sonra ortalığı temizlemesi gerektiği konusunda kesin emir vermişti. Sonra okul çantasından kalemi ve bloknotu aldı.

Vinnie ön odaya geri döndüğünde, hava neredeyse tamamen kararmış, günbatımının son kırıntıları kalmıştı. Loş ışıkta, Gino'nun gevşemiş elini battaniyenin üzerinde gördü. Buruşuk beş dolarlık banknot yerde duruyordu. Gino uykuya dalmış gibi görünüyordu, vücudu tamamen hareketsiz, gözleri kapalıydı.

Ama yataktan tuhaf sesler geliyordu. Vinnie daha yakına gitti ve kardeşinin uykusunda ağladığını, yüzünden aşağı yaşlar boşandığını gördü. Vinnie, kâbusundan uyandırmak amacıyla onu sarstı ama kardeşi rahat ve derin nefesler alarak uyumaya devam etti. Sonunda, ağlama sesleri, yüzünü ve kirpiklerini ıslak bırakarak kesildi. Vinnie, kardeşi uyanıp beş doları geri isterse diye bir süre yatağın yanında bekledi. Sonra parayı duvardaki gizli yerlerine koydu.

Vinnie, karanlıkta pencere eşiğinde oturdu. Çok sessiz bir geceydi, caddede yaşayan insanların geç saatlere kadar aşağıda kalmaları için ilkbahar çok erkendi. Demiryolu depoları bile sakindi; hareket eden lokomotifler, çelik çınlamaları yoktu. Vinnie, kardeşinin iyi olduğundan emin olmak amacıyla, bir yandan da yapacakları alkolsüz bira için şişeleri nereden alabileceklerini planlayarak bir süre yatağa baktı. Gino'nun kendisinin patron olmasına izin vereceğini biliyordu.

SONBAHARIN dumanlı gri ışıkları, şehri bütünüyle çizgiler ve gölgeler arasında bırakmıştı. 10. Cadde'deki köprü, sanki çelikten iki çizgi çizilmiş arnavutkaldırımı bir sokağın iki kat yukarısında değil de, dipsiz bir boğazın üzerinde yükseliyormuşçasına, yarı yarıya gözlerden gizlenmişti. Köprünün altından, 29. Cadde yönünden, kahverengi hantal bir atın çektiği üstü açık bir yük arabası geliyordu. Araba, tahta kıymıklarından yapılmış ince, uzun sandıklarla yüklüydü, sandıklarsa şaraplık mor üzümlerle doluydu.

Araba, 30. ile 31. Cadde arasında, yarı yolda durdu. Sürücü ve yardımcısı, apartmanlardan birinin önüne yirmi sandık yığdılar. Sürücü geriye çekildi ve sanki notayla şarkı söyler gibi şehir semalarına doğru seslendi. "Cate-rin-a, üzümlerin seni bekliyor." Dört kat yukarıda bir pencere açıldı, çocuklar, adamlar ve kadınlar dışarı eğildi. Birkaç saniye sonra, insanlar, sanki merdivenlerden aşağı uçmuşlar gibi apartmandan dışarı fırladılar. Adamın biri çıtaların arasındaki salkımları bir köpek gibi koklayarak kasaların etrafını dolaştı. "Bu yıl üzümler güzel mi?" diye sordu sürücüye. Sürücü, yanıt vermeye tenezzül etmedi. Para için elini uzattı. Adam ödedi.

Bu arada, adamın karısı, kendisi ve diğer çocukların

her biri bir sandık alıp mahzenden içeri taşırken, iki çocuğu da üzümlere bekçilik etmekle görevlendirdi. Baba, sandıkların birinden bir çıta söktü, içindekini kısmen sergileyerek, yemek amacıyla siyaha çalar büyük bir salkım üzüm aldı. Çocuklar ve karısı yüklerini bırakıp geri döndüklerinde, onlara ve bekçilerin her birine de birer salkım verildi. Her apartmanın önünde aynı sahne tekrarlanıyordu: Armut salkımlı kara üzümleri yiyen çocuklar, bu kadar şanslı olmayan diğer adamlar şarabı için ona şans dilemek üzere etrafına üşüşürlerken mutlu bir şekilde kendi sandık yığınına yaslanmış duran baba... Hepsi de mahzenlerinin duvarları önüne yığılmış kırmızı-siyah kocaman testileri düşünerek, dudaklarını yalıyorlardı.

Gino, babaları şarap yapan şu diğer şanslı çocukları kıskanıyordu. Joey Bianco'nun babasının yanında durdu ama babası da Joey de ona üzüm vermeyecek kadar cimriydi. Joey'in babası o kadar pintiydi ki, tadına baksınlar diye akrabaları ve yakın arkadaşları için bile tek bir sandık açmazdı.

Ama o sırada, şişman ve tombul *Panettiere*, başında beyaz fırıncı şapkasıyla, kule gibi üç sandık yığınını dükkânının önüne götürmeye geldi. Sandıklardan ikisini açtı ve çocukların hepsine kocaman salkımlar dağıttı. Gino da atıldı ve payını aldı. *Panettiere*, gür, homurtulu sesiyle, "*Ragazzi*[1], taşımaya yardım ederseniz herkese pizza vereceğim," dedi. Çocuklar, karıncalar gibi üç sandık yığınının başına üşüştüler ve sihirli bir şekilde yeraltına, mahzene çekilerek ortadan kayboldular. Gino, taşıyacak hiçbir şeyi olmadan öylece kalakaldı.

Panettiere ona azarlar gibi baktı, "Ah, Gino, *figlio mio*, senin halin ne olacak? İş hiç aklına gelmiyor, kay-

---
[1] Gençler

tarmak için her yolu deniyorsun. Bu sana ders olsun; çalışmayana aş yok. Yaylan şimdi," dedi.

Panettiere arkasını dönmeye hazırlandı ama genç delikanlının gözlerindeki kızgın ifade onu durdurdu. "Ah," dedi. "Bu senin hatan değil. Sen çalışmak için hızlı hareket edemiyorsun. Eğer geride bir tane kalmış olsaydı onu taşıyacaktın, değil mi?" Gino başıyla onaylayınca, *Panettiere* ona dükkâna girmesini işaret etti. Diğer çocuklar ödüllerini almak üzere mahzenden yukarı geldiklerinde, Gino dışarıda, caddede pizzasını yiyiyor, sıcak domates sosu ağzından ve damağından şekerli üzüm suyu tadını siliyordu.

Ağızları üzüm ve domates sosuyla mor ve kırmızıya bürünen çocuklar, çöken akşam karanlığında bağrışarak caddede ileri geri koşuyor, uluyan canavarlar gibi köprünün merdivenlerinde aşağı yukarı yarışıyor, alttan geçen lokomotifin çıkardığı buharlar arasında dans ediyor ve kıvılcım yağmurlarıyla birlikte yeniden ortaya çıkıyorlardı. Beton şehir, sonbahar yüzünden üstlerinde simsiyah yükseliyordu. Bu, çöken gece karanlığından kaçmaları için pencerelerden çağrılmadan önceki son çılgınlıklarıydı. Sonra boş sandıkları yol kenarına yığdılar ve yaşça büyük olan çocuklardan biri, bir şenlik ateşi yakmak için yığının etrafındaki kâğıtların arasına bir kibrit yerleştirdi. 10. Cadde, turuncu ışıklar saçan bir işaret fenerine dönüştü ve çocuklar çevresinde büyük bir daire oluşturdular. Pencerelerden dışarı sarkan annelerin bağırışları, bir dağ yamacından aşağı inen çobanlarınki gibi uzayıp yayılarak soğuk, loş, vadi benzeri sokaklarda yankılandı.

Lucia Santa, bir bulutun ardındaki Tanrı gibi, dirseklerini kılıfsız bir yastık üzerine dayamış halde, 10. Cadde 358 numaradaki binanın en üst kat penceresinden dışarıya bakıyordu. Kendi çocuklarının ve diğerlerinin,

serin, rüzgârlı sonbahar gecesinin hafifçe dalgalanan gölgelere dönüştürdüğü turuncu şenlik ateşi ışıklarıyla iki eşit parçaya ayrılan köprünün üzerinde koşarak üzüm yemelerini seyrediyordu. Bu yıl soğuklar erken bastırmıştı. Şehir halkı için kutsal dinlenme mevsimi olan yaz çoktan sona ermişti.

Ertesi gün okullar açılacaktı. Çocuklar için beyaz gömlekler hazırlanmalı, pantolonlar onarılmalı ve ütü yapılmalıydı. Bantlarla yamanmış lastik ayakkabılar yerine botlar giyilmeliydi. Saçlar kesilmeli ve taranmalıydı. Şapkalar, paltolar ve her zaman kaybedilen kışlık eldivenler alınmalıydı. Soba, mutfağa bitişik oturma odasına kurulmalı, kontrol edilmeli ve dolu tutulmalıydı. Kışlık doktor vergisi için kenara para konmalıydı. Lucia Santa, zihninin derinliklerinden Sal'a demiryolu depolarından kömür çaldırtarak para biriktirmeyi geçirdi. Ama Salvatore çok ürkekti ve bunu yapmaktan hoşlanmıyordu. Gino aracılığıyla bu artık hiç mümkün değildi. Çok büyümüştü; bir suçlu muamelesi görebilirdi. Bu Lucia Santa, her şeyi yoksulların kurnazlığıyla inceden inceye düşünüyordu.

O sırada, turuncu ışıkta, küçük bir çocuğun kaldırımdan biraz uzaklaştığını ve sonra koşarak şenlik ateşinin üzerinden atladığını gördü. Gino. Giysilerini mahvetmeye kararlı bir hali vardı. Sonra, daha da küçük bir çocuk aynı şeyi denedi ve bir kıvılcım yağmuruna yol açarak ateşin tam kenarına kondu. Lucia Santa, Gino'nun ikinci bir deneme için gerilediğini görünce, yüksek sesle bağırdı, "Allah seni kahretsin." Odaların bulunduğu koridor boyunca koşarak mutfağa girdi, kirli oklavayı kaptı ve merdivenlerden aşağı fırladı. Octavia, okuduğu kitaptan başını kaldırıp arkasından baktı.

Lucia Santa apartman kapısından fırladığında, Gino üçüncü kez şenlik ateşinin üzerinden süzülüyordu. Tam havadayken annesini gördü, sonra yere ulaştı ve sıvışmaya çalıştı. İnce, kirli sopa, onu sert ve can yakıcı bir biçimde kaburgalarından yakaladı. Annesini memnun etmek için bir çığlık koyverdi ve doğruca eve koştu. Sonra anne, Sal'ın da ateşin üzerinden süzüldüğünü gördü. Annesinin yanından geçtiğinde, pantolonu yanık kokuyordu. Lucia Santa, oklavayı savurmadan önce, ona savunmaya geçecek kadar zaman tanıdı ama yine de etlerini kızartarak onu yakaladı. Sal bir bağırış kopardı ve koşarak Gino'nun ardından eve daldı. Lucia Santa merdivenleri tırmandığında, onlar çoktan ceketlerini ve başlıklarını çıkarmışlar ve bir yatağın altına saklanmışlardı. En az bir yarım saat sesleri çıkmazdı. Bir gün, bir mevsim, yaşamının bir bölümü daha sona ermişti.

"Kitabını ortadan kaldır," dedi anne. "Çocuklarla ilgilenmeme yardım et." Octavia iç geçirdi ve kitabını bir kenara bıraktı. Kutsal dinlenme günü karşılığında, pazar geceleri her zaman annesine yardım ederdi. Pazar geceleri hep bir tür özel huzur hissederdi.

Octavia, banyo küvetinin üzerinde kurumaya bırakılan giysileri indirdi, küveti temizledi ve içine sıcak su döktü. Sonra kendi odasına gitti ve yatağın altına doğru seslendi. "Siz ikiniz, hadi dışarı." Gino ve Sal sürünerek çıktılar. Sal, "Annem hâlâ kızgın mı?" diye sordu. Octavia, sertçe, "Hayır ama hemen kımıldamazsanız olacak. Şimdi küvette itişmek yok, yoksa ikinizin de canına okurum," dedi.

Lucia Santa, mutfakta akşam yemeğini hazırlıyordu. Vinnie ise sinemadan eve dönmüştü ve annesinin sofrayı kurmasına yardım ediyordu. Banyosunu daha sonra yapacaktı.

Gino ve Sal banyodan çıktıklarında, uzun kollu ve paçalı kışlık çamaşırları onları bekliyordu. Yıpranmış ama kullanılabilir okul çantaları, unutulmuş gizli bir yerden meydana çıkarılmıştı. Köfteli sandviçler ve bardaklarca vanilyalı gazoz da onları bekliyordu. Anneleri, domates sosuyla pişirilmiş yemeklerle birlikte süt servisi yapmayı uygun bulmazdı.

Yemekten sonra, Octavia, hepsine, Sal, Gino ve Vinnie'ye bir konferans çekti. Bu, alışılmış bir şeydi. "Şimdi," dedi, "hiçbiriniz aptal değilsiniz. Bu dönem güzel karneler ve aynı zamanda güzel davranış notları da görmek istiyorum. Vinnie, geçen yıl çok iyiydin ama artık lise ikiye gideceğine göre daha da iyi olmalısın. New York Üniversitesi'ne girmek istiyorsun, değil mi? Eğer notların yeterince iyi olursa burs kazanabilirsin." Üniversite için para ödemeleri asla söz konusu olamazdı. Vinnie'nin okuldan hemen sonra işe gitmesi gerekmeseydi, bir şansı olabilirdi. Ama bu konuda Octavia'nın kendi planları ve kendi parası vardı. Vinnie üniversiteye gidecekti, hem de New York Üniversitesi'ne. Octavia ailesine sahip çıkacaktı. Kendisini sonunda öğretmenlik yapma fikrinden vazgeçirten de bu olmuştu.

Sözlerine devam etti. "Gino, davranış notların geçen yılkiler gibi olursa, seni hastanelik ederim. Seni öyle bir döverim ki her yerin mosmor olur. Ödevlerin de çok daha iyi olabilir. Şimdi harekete geçme zamanı, yoksa kendini ıslahanede bulacaksın ve tüm aileyi utandıracaksın." Bunu söylerken fazlasıyla abartıyordu; Gino hiçbir zaman ıslahaneye gidecek kadar kötü davranmamış, disiplin notları yüzünden hiç sınıfta kalmamış ve hatta hiç D almamıştı.

Octavia dinleyicilerini bulmuştu. Bebek Aileen bile beşiğinde doğrulmuş ve masanın yanındaki bir sandalye-

ye oturmak üzere dışarı çıkmıştı. Octavia uzandı ve bebeği kucağına aldı. "Sal," dedi. "Sen de geçen yıl çok iyiydin. Ama şimdi okul senin için daha da zorlaşacak. Ev ödevlerine yardım edeceğim, o yüzden endişelenme. Ben de en az okuldaki herhangi bir öğretmen kadar iyiyim." Bunu neredeyse böbürlenen küçük bir kızın gururuyla söylemişti. "Bir kere. İşten geldiğimde herkesi sokaktan yukarı istiyorum. O zamana kadar hava kararmış olur ve dışarıda durmanız için de hiçbir neden kalmaz zaten. Saat altıdan sonra evde olmayan biri çıkarsa onun canına okurum. Ayrıca ödevler yapılıp ben kontrol edinceye kadar kâğıt oynamak ya da aylaklık etmek yok. Siz Vinnie, Gino, Sal, her gece sırayla annenize bulaşıklar için yardım edin. O da biraz nefes alsın."

Basitliğiyle ve içtenliğiyle insanın kanını donduran, gösterişsizce ve başlangıçsızca söylenmiş son bir uyarıda daha bulundu. "Sınıflarınızı geçmezseniz, diğer çocuklardan geri kalırsanız, sizi öldürürüm." Aileen, kucağında huzursuzca kımıldandı. "Hiç kimse bu ailenin adına leke sürmeyecek ve sizler yaşamınızın geri kalanını 10. Cadde'de geçirecek cahil herifler olmayacaksınız."

Kızının sözlerine sinirlenen Lucia Santa araya girdi. "*Bastanza*. Yeter artık. Savaşa gitmiyorlar sonuçta." Sonra çocuklara döndü. "Ama şunu da unutmayın, sizi gidi serseriler. Ben okula gidip okuma-yazma öğrenebilmek için her şeyimi verirdim. İtalya'da yalnızca zenginlerin erkek çocukları okula giderlerdi. Ben sizin yaşınızdayken keçileri kovalardım, bostanları çapalardım ve hayvan pisliklerini kürerdim. Tavukları keserdim, bulaşıkları yıkardım ve evleri temizlerdim. Okul benim için bir hayalden ibaretti. Eğer babanız okula gidebilseydi daha iyi bir işi olurdu ve kim bilir o zaman belki de hastalanmazdı.

O yüzden şansınızın değerini bilin, yoksa oklavayı yeyince ne kadar şanslı olduğunuzu öğrenirsiniz."

Sal'ın gözleri faltaşı gibi açıldı. Gino ve Vinnie biraz etkilenmekle beraber sakin görünüyorlardı. Sal, korku yüklü bir sesle, "Ama anne, ya öğrenemezsem, ya yeterince akıllı değilsem ne olacak? Bu benim hatam olmaz," dedi. O kadar ciddiydi ki, iki kadın da gülümsedi.

Octavia, sevecenlikle, "Endişelenme, bu ailedeki herkes sınıfını geçecek kadar akıllı. Sen elinden gelenin en iyisini yap. Ben de sana yardım edeceğim. Ben lise sondayken sınıfın en akıllı kızıydım," dedi.

Ablalarının yumuşak, hüzünlü ses tonunu duyunca kendilerini ona takılmaktan alıkoyamayan Vinnie ve Gino, hep bir ağızdan, "Hah, hah!" dediler. Octavia'nın iri, kara gözlerinde birer şimşek çaktı ama gülümsedi ve Lucia Santa'ya, "Pekâlâ ama gerçekten de öyleydim; değil miydim anne?" dedi. Onların bilmedikleri bir başarıya duyulan bu özlem, çocukları onun tüm tehditlerinden daha fazla etkiledi. Geride kalırlarsa onları öldüreceğine dair söyledikleri hariç. Bu tehdidinde ciddi olduğundan bir an bile kuşku duymamışlardı.

Lucia Santa kızına baktı. Octavia'nın okula gitmeyi nasıl sevdiğini hatırlıyordu ve Lucia Santa'nın onun eğitime çok önem veren bu Amerikalı tavırlarına hoşgörüyle yaklaşmasına da bu neden olmuştu. Kendisi, büyük başarılara, büyük amaçlara güvenmiyordu. Çünkü ödül ne kadar büyük olursa, risk de o kadar büyük olurdu. İnsan, müthiş bir yenilgiyle çaresiz bir duruma düşebilirdi. Gösterişsiz ama güvenlik içinde yaşamak daha iyiydi. Ama yine de Lucia Santa, kızına hakettiği saygıyı gösterdi.

Anne, çocuklarına ciddi bir biçimde, "Evet, babanız böyle davranmasaydı, ablanız bir öğretmen olabilirdi." dedi. Gino'nun dalgın bir ifadeyle, doğruca gözlerinin

içine baktığını gördü. "Evet," dedi ona dönerek, "babanız üzerine düşeni yapıp ailesini geçindirseydi, Octavia işinden ayrılabilirdi. Ama o asla kendinden başkasını düşünmedi ve sen, *figlio de puttana*, sen de onun izinden yürüyorsun. Bu gece ateşin üzerinden atlıyorsun. Güzel giysilerini mahvediyorsun ve küçük kardeşine kötü örnek oluyorsun. Şimdi okul için yeni pantolon almam gerekecek. *Animale*'nin tekisin. Asla kimseyi düşünmüyorsun. Ama seni uyarıyorum!..."

Octavia çabucak araya girdi, "Tamam anne, bu başka bir konu. Asıl mesele, okulun yaşamları için ne kadar önemli olduğunu anlamaları. Eğer okula gidip bir şeyler öğrenirseniz saygın kişiler olursunuz. Yoksa yalnızca rıhtımda ya da Larry gibi demiryolunda çalışan kaba saba heriflerden biri haline gelirsiniz."

Çocuklar yataklarına çekildiklerinde, anne, giysilerin deliklerini yamayarak gelecek haftanın çamaşırlarını ütülemeye başladı. Sepettekiler o kadar birikmişti ki eğilmesi gerekmiyor, uzanması yetiyordu. Octavia, kitabını büyük şeker kâsesine dayamıştı. Çocuklardan birinn uykusunda huzursuzca dönmesiyle yatak odasından gelen yay gıcırtıları dışında mutlak bir sessizlik hâkimdi. İtaatkâr bir kabilenin reisleri olan kadınlar, tam bir huzur ve hoşnutluk içindeydiler. Her şey yolunda gidiyordu; ikisi de uzlaşma içindeydiler; kız sadık ama nüfuzlu bir ast, anne tartışılmaz ama akıllı ve sadık bir kızın yardımlarına karşı saygı ve takdir gösteren bir şef. Bu asla dile getirilmemişti ama babanın sürgüne gönderilmesi, onları büyük bir gerilimden ve endişeden kurtarmıştı. Neredeyse o gittiği için mutluydular ve artık mutlak bir saltanatları vardı.

Anne ateşe kahve koymaya kalktı çünkü Octavia kitabına daldığında gözü başka hiçbir şey görmezdi. Anne,

bu kitaplarda kızının başını döndürüp onu adeta büyülenmiş gibi kendinden geçiren ne olduğunu merak ediyordu. Bu, asla anlayamayacağı bir şeydi, daha genç olsaydı belki bir tür kıskançlık ve pişmanlık hissederdi. Ama o, uzun yıllar boyunca yapılacak önemli işleri olan meşgul bir kadındı ve tadını bilmediği zevkler yüzünden kendini mutsuz edemezdi. Tadını bildiği zevkler yüzünden yeterince üzüntüsü vardı. Ama artık bu konuda yapılabilecek hiçbir şey yoktu. Ütüden yükselen buhar ve düşünceleri, yüzünü buruşturmasına neden oldu.

Buzdolabından yeniden süt ve iyice zayıflayan Octavia'nın aklını çelmek üzere biraz iyi kalite biberli İtalyan jambonu almak için koridorun diğer ucuna gitmesi gerekti. Lucia Santa birinin yavaşça merdivenlerden yukarı çıktığını duydu ama her kim ise ancak ikinci katta olabilirdi. Ütü yaparken biraz temiz hava gelmesi için daire kapısını açık bıraktı. Zaten hiç kimse kapılarından geçmeden buzdolabına ve şifoniyere ulaşamazdı ve sonra da çatıdan yukarı çıkıp kaçamazdı. Kızıyla birlikte masaya oturdu; kahvelerini içtiler ve domuz jambonuyla kepek ekmeklerini yediler. İkisi de ayak seslerinin giderek yaklaştığını duyabiliyorlardı ve Zia Louche'nin şallı başı, yavaşça ve ihtiyatla, merdivenlerin son basamağında belirdi. Yaşlı kadın topallayarak ve İtalyanca küfürler savurarak daireden içeri girdi.

Onunla olağan resmi nezaket selamları vermeyecek kadar yakındılar. Lucia Santa ayağa kalkarak bir fincan kahve getirdi ve yaşlı kadının diğer insanların önünde asla bir şey yemediğini bildiği halde biraz daha ekmek dilimledi. Octavia, hoş ve saygılı bir biçimde, İtalyanca olarak, "Kendini nasıl hissediyorsun, Zia Louche?" diye sordu.

Yaşlı kadın, kızgın, sabırsız bir el hareketi yaptı. Bu,

yaklaşan ölümü bekleyen ve bu yüzden böyle bir soruyu densiz, tatsız bulan birinin hareketiydi. Sessizce oturdular.

"Uğraş, didin," dedi Lucia Santa. "Şu okul, ondan ne mucizeler bekliyorlar. Çocuklar bizzat Başkan gibi giyinmeli ve ben de bir köle gibi çamaşır yıkayıp ütü yapmalıyım."

Zia Louche, "Eh," dedi ve sanki yaşamın sorunsuz geçmesini bekleyen insanlara aldırmıyormuş gibi bir başka sabırsız hareket daha yaptı. Eski püskü siyah paltosunu ve sonra da düğmeleri dizlerine kadar inen uzun örgü hırkasını çıkardı.

Octavia, insanı delip geçen bu bakışlar altında okumaya devam edemeyeceğini düşündü; bu saygısızlık olurdu. Yerinden kalktı ve yavaşça ütü yapmaya başladı. Anne uzandı ve masanın üzerinde açık duran kitabı kapattı, böylece kızı ütü yaparken aşağı bakıp onu okuyamayacaktı. Sonra, Octavia, Zia Louche'den gelen dolaysız bir hitapla onurlandırıldığının farkına vardı.

"Sevgili genç bayan," dedi Zia Louche, yaşlılara özgü kaba bir samimiyetle, "Yakışıklı kardeşin bugün hiç ortalarda gözüktü mü?"

"Hayır, Zia Louche," diye ağırbaşlı bir yanıt verdi Octavia. Eğer başka birisi kendisine karşı bu ses tonunu kullanmış olsaydı, onun yüzüne tükürürdü, özellikle de hiçbir zaman bir evlilik yatağının zevklerini tatmadılar diye genç kızlarla her zaman sinsi bir merhamet yüklü bir sesle konuşan o cahillerin, o kendini beğenmiş, şişko, yaşlı evli kadınların ...

"Ya sen Lucia Santa, onu gördün mü?" diye sordu Zia Louche. Anne başını iki yana sallayınca, yaşlı kadın sertçe devam etti, "O zaman yakışıklı oğlun için hiç endişelenmiyorsun, on yedi yaşında bir delikanlı, böyle bir ülkede? Onun için hiç mi kaygılanmıyorsun?" Octavia, annesinin endişeyle kaş çattığını, yüzünün çarpıldığını gördü.

Lucia Santa, çaresizce omuz silkti. "O utanmaz yine ne yapmış? Pazar geceleri hiç evde uyumuyor. Bir şey mi oldu?"

Zia Louche, kaba ve haşin bir biçimde güldü. "Yaa, evet, bir şey oldu. Tam bir komedi. Amerika'da olağan sayıldığı üzere, en son öğrenen de anne oluyor. Sakinleş, Lucia Santa, yakışıklı oğlun yaşıyor ve güvenlikte. Kadın Avcısı..." Bu sonuncusunu İngilizce olarak, inanılmaz bir keyifle söylemişti. "... en sonunda cıvıl cıvıl bir kızla tanıştı. Tebrikler Lucia Santa, oğlunun evliliği ve yeni gelinin hayırlı olsun. Tam Amerikan tarzı."

Bunun sersemletici etkisi o kadar büyük oldu ki, Octavia ve annesi yalnızca gözlerini iri iri açabildiler. Yaşlı kadın, alaylı hareketiyle onların öfkesinin bir kısmını kendi üzerine çekebilmeyi umdu ama o sırada, nefes nefese konuşarak, siyah giysiler içindeki bedenindeki yaşlı kemiklerini sarsan kahkaha tufanına teslim olmak zorunda kaldı. "Hayır, hayır, Lucia Santa, beni bağışlamalısın, bu konuda tamamen senin tarafındayım ama ooh, senin şu hergele Lorenzo'n yok mu, *cue mascalzone*[1]. Bu çok fazla, bu gerçekten de çok fazla." Ama sonra, arkadaşının duygusuz yüzünü, gergin dudaklarını, kendisinin neden olduğu o neredeyse ölümcül aşağılanmışlık ifadesini gördü. Kendini toparladı. Kırışık, kemikli yüzüne, yaşına yaraşır ağırbaşlı bir ifade yerleştirdi. Ama onların endişelerine karşı duyduğu bir tür küçümsemeyi saklayamamıştı.

"Tekrar özür dilerim," dedi Zia Louche. "Ama bütün olanlardan sonra, onun gibi zampara bir oğuldan başka ne bekliyordun ki? Onu dövülmüş ya da öldürülmüş görmeyi mi tercih ederdin? Oğlun aptal değil, Lucia Santa. Sinyora Le Cinglata, yirmi yıldır kısır ve Sinyor Le Cing-

---

[1] tam bir serseri

lata da iki kez evlenmiş, kırk yıl kocalık yapmış ve hiçbir zaman baba olamamış, sonunda kutsandılar işte." Başını alaycı bir biçimde yana yatırdı. "Tanrı'ya şükürler olsun. Ama Le Cinglata olacak adam, daha yakındaki birine şükran borçlu olduğunu düşünüyor ve bu borcu geri ödeyebilmek için de bıçağını biliyor. Ahlaksız Le Cinglata karısı da oğlunla evlenme hayalleri kuruyor. İtalya'da doğup büyümüş bir kadının böyle davranması mümkün mü? Ah Amerika; utanmazlar ülkesi." Bunun üzerine, Lucia Santa, ellerini sitemle gökyüzüne kaldırarak, edepsiz Le Cinglata'ya içinden sessizce lanet okudu ama sonra hikâyenin geri kalanını dinlemek üzere hemen öne eğildi.

Zia Louche devam etti. "Oğlun sonunda bu kadar düşüncesizce evcilleştirdiği kaplanların tuzağına düşüyor. Le Cinglata'nın kocasına söyleyeceği tek bir sözcük yeter ve o ölü bir adam olur. Ama yaşlı kaltağa umut verirse ne olabilir? Nasıl bir rezalet çıkabilir? Yaşlı adamı zehirleyebilir ve ikisini birden elektrikli sandalyeye bile mahkûm ettirebilir. Ama oğlunu tanırsın, akıllıdır ve birine 'Hayır' demekten kaçınmak için her şeyi yapar. Böylece alelacele Belediye Binası'na koşar ve saçları örgülü olduğu günden bu yana 10. Cadde'de ata binmesini seyreden ama onunla hiç konuşmayan genç, saf bir İtalyan kızıyla evlenir. Hatta kimse onun bu gelini tanıdığını bilmiyor, herkesin önünde birbirleriyle hiç konuşmamışlar bile. Yakınları 31. Cadde'de yaşıyor, Marconozzi ailesi, saygıdeğer ama yoksul bir aile. Ah, oğlun çok kurnaz, bundan sonra bir rahip gibi yaşayacak."

Lucia Santa yavaşça, "Kızın iyi bir şöhreti var, değil mi?" diye sordu.

Zia Louche pis pis sırıttı. "Oğlun gibi adamlar, ancak bu tür kusursuz kızlarla evlenirler. Bu, onların yaşam felsefesidir. Bakirelerin değerini, zamparalardan daha iyi

kim anlayabilir ki? Ama kız dal gibi." Yaşlı kadın, çarpık çurpuk kemikleri tombul bir vücudunkinden daha belirgin olan sıska işaret parmağını havaya kaldırdı. "Aman Tanrım, Lorenzo onu bir tahta parçası gibi ikiye bölecek." Istavroz çıkardı.

Octavia öfkelenmişti, yoksullara özgü bu tipik, skandal konusu, kardeşinin yaşamının rezilliği evlilikten utanmıştı. İğrenç seks deliliği onlara da bulaşmıştı. Hayretle, annesinin artık kesinlikle huzursuz olmadığını ve hatta hafifçe gülümsediğini gördü. Octavia, hiç gerçekleşmemesi daha iyi olacak bu şaşırtıcı, endişelendirici haberin gerçekten kötü bir haber olmadığını anlayamıyordu. En korkunç kâbuslarının gerçeğe dönüşmesini bekleyen bir kadın için, bu nasıl kötü bir haber olabilirdi? Esrarengiz bir hastalık, kanlı şiddet eylemleri, hapishane, elektrikli sandalye... Hepsi de tamamen olanak dahilindeydi. Lorenzo, bir kaltakla ya da bir pasaklıyla ya da hatta İrlandalılar'dan biriyle de evlenebilirdi. Sonuçta, aceleyle evlenmişti, bu yoksulların oğullarında sık görülen bir durumdu ve ayıp da değildi; ayıplanacak olan kızın ailesiydi. "Herkes en kötüsünü düşünecek," dedi Octavia yüksek sesle. "Adi piç."

Ama artık Lucia Santa, Le Cinlatalar'ın işinin bozulmasına, oğlunun kurnazlığına açıkça gülüyordu. "Benim yakışıklı oğlum, nerede o şimdi?" diye sordu Zia Louche'ye.

Zia Louche, "Bırak da bitireyim," dedi. "Le Cinglata olacak adam, şimdi kendini onun babası yerine koyuyor. Bir kadın bir adamı iki kulağından yakalayıp da dizlerinin üzerine çöktürdü mü, onu her yöne çekebilir. Ama başka bir konu var. Kızın annesi, ah, birisi gelinin annesine olanları anlatmalı. Sorun da burada. Yoksul oldukları kadar da gururlulular. Kızlarının şerefinin lekelendiğini düşünecekler."

Lucia Santa, sabırsız bir hareket yaptı. "Ben giderim ve onlara anlatırım. Biz de kuşkusuz yoksul olduğumuz kadar gururluyuz. Birbirimizi anlarız. Ama şimdi, nerede onlar?" dedi.

Yaşlı kadın, kemikleri gıcırdadıkça inildeyerek, ayağa kalktı. Topallaya topallaya kapıdan dışarı çıktı ve merdiven boşluğundan aşağı seslendi, "Lorenzo, Louisa, yukarı gelin."

Üç kadın, yeni evli çiftin merdivenleri çıkmasını beklerlerken, yazgıdaki bu yeni değişiklik hakkında düşünüp taşınmaya başladılar. Anne, birdenbire, oğlunun kazancının kaybedilmesinin aile için ciddi bir darbe olacağının farkına vardı. Ama kendi çocukları oluncaya kadar, yetim kardeşlerine katkıda bulunması gerekecekti. Lucia Santa, bu konuda kararlıydı. Ayrıca, ikinci kattaki daire yakında boşalacaktı; oraya taşınabilirlerdi, böylece o da yeni gelinine göz kulak olabilir, çiftin ilk günlerdeki sıkıntılarını atlatmalarına ve doğacak bebeklerle ilgilenmelerine yardım edebilirdi; yakında büyükanne olacağından hiç kuşkusu yoktu. Sonra, yakışıklı oğlunun en sonunda seçtiği kızın, sonunda yuları onun boynuna geçiren kişinin güzelliğini görmek için büyük bir meraka kapıldı.

Octavia da şimdi parayı düşünüyordu. Şu hergele Larry, tam da paraya en fazla ihtiyaçları olduğu anda, aileyi yüzüstü bırakmıştı. Ansızın, bunun, evliliğinin gerçek nedeni olduğu, annenin onu haftalığının büyük kısmını elinden alarak, özgürlüğünü kısıtlayarak aşırı kudretli bir biçimde yönettiği, böylece onun da zincirlerinden kurtulmak için bu yolu seçtiği fikrine kapıldı. Ayrıca aile artık zor duruma düştüğüne göre, Larry burada bir gelecek görememiş olmalıydı. Octavia, onu utanmaz bir hain gibi karşılamaya ve aşiftesinin de bu ailedeki konu-

mu hakkında hiçbir kuşkuya kapılmamasını sağlamaya hazırlandı.

Zia Louche bekledi. Yüreğinde bir nebze kötülük olmadığı halde, böylesine gösterişli bir komediye tanıklık etmekten hoşnuttu.

Merdivenlerin tepesinde önce Larry'nin yakışıklı esmer başı gözüktü. Kız, onun arkasında zar zor seçiliyordu. Larry'nin yüzünde sevimli, utangaç bir sırıtış vardı; gülüşündeki alışılmış güven ifadesi, yabancı olan bir parça çekingenlikten etkilenmişti. Annesi onu yüzünde sıcak bir gülümsemeyle karışık bağışlayıcı bir küçümseme ifadesiyle bekledi.

Larry, çabucak, "Anne, Abla, sizi karımla tanıştırmak istiyorum," dedi. Sıska kızı arkasından çıkardı. "Lou, bu benim annem ve bu da ablam Octavia."

Anne, genç kıza sarıldı ve onu bir sandalyeye oturttu. Bu güzel, solgun, ince yüzü, büyüleyici, iri kahverengi gözleri, henüz gelişmemiş vücut hatlarını görünce, Octavia, kız için karşı konulmaz bir merhamet hissetti. Bu bir çocuktu, asla Larry'yi idare etmeyi başaramazdı, kendisini nasıl bir yaşamın beklediğini hiç bilmiyordu. Octavia, kardeşine, güçlü vücuduna, parlak siyah saçlarına bakınca, kendisine duyduğu hayalperest güveni bildiğinden, onun için de merhamet hissetti; çünkü bu rüyalarının sonu olacaktı; çünkü yaşamı sona ermişti. Onun arnavutkaldırımı taşlarda ve çelik raylarda kıvılcımlar uçuşturarak, siyah atı üstünde 10. Cadde'yi arşınlamasını, sanki tek başına muazzam bir yazgı ele geçirmiş gibi kendisinden bahsetmesini hatırladı. Erdemlerinin –annesine yardımcı olabilmek için zamanından önce işe girmesinin, okulu bırakmasının ve aklını hayat mücadelesine hazırlamamasının– onu yazgıya karşı savunmasız bıraktığını anlıyordu. Şimdi çocukları olacaktı, yıllar atın

köprünün altından geçmesi kadar hızla akıp gidecekti ve orta yaşlı biri haline gelecekti ve hâlâ hayal kuran bir Larry olacaktı. Octavia, onu eskiden, ikisi de çocukken sevmişti ve şimdi merhameti kendisini kardeşinin çocuk karısına nazik davranmaya zorluyordu. Larry'yi yanaklarından öptü ve kızın vücudunun korkudan kaskatı olduğunu hissederek yeni yengesini kucakladı.

Hep birlikte kahve ve sade çörekten oluşan düğün ziyafetinin başına oturdular ve yeni evli çiftin ikinci kattaki daire boşalıncaya kadar orada uyumasına karar verdiler. Larry canlanmıştı, neşeyle bir şeyler anlatıyordu; her şey yolunda gidiyordu. Kardeşi son derece huzurlu görünüyordu. Ama aniden, Louisa yüzünü elleriyle örttü ve ağlamaya başladı; alçak, nefes nefese hıçkırıklar arasında, "Eve gitmeliyim ve anneme anlatmalıyım," dedi.

Lucia Santa ayağa kalktı ve kararlı bir ifadeyle, "Hep birlikte gideceğiz. Artık akraba olduğumuza göre, hepimiz birbirimizi tanımalıyız," dedi.

Larry, tereddütle, "Şey, anne, benim gece vardiyasına gitmem gerekiyor. Sen Lou'yla git, ben de artık yarın giderim," dedi.

Genç gelin, ona korku dolu bir şaşkınlıkla baktı. Octavia öfkeyle bağırdı, "Biraz zor gidersin, Larry. Düğün gecen bir gün işe gitmemek için çok iyi bir mazeret. Annem ve Louisa'yla birlikte onların evine git ve karına arka çık."

Louisa ona, sanki küfür etmiş gibi, gözlerini iri iri açarak baktı. Larry güldü ve, "Abla, hadi, pireyi deve yapmaktan vazgeç," dedi. "Gelmemi istiyor musun, Lou?" Kız başıyla onayladı. Larry bir elini koruyucu bir biçimde onun sırtına koydu ve "O zaman geleceğim," dedi.

Kız, "Teşekkürler, Larry," deyince, Octavia yüksek sesle güldü. Annesinin ona son derece tehditkâr bir bakış

fırlatmasına şaşırdı; annesinin Larry'yi doğru olanı yapması için zorlamamasına da şaşırdı. Ama Lucia Santa oğluna nazikçe, "Bizimle gelsen daha iyi olur sanırım, Lorenzo," deyince annesinin yeni bir rol benimsediğini, artık kendisini bu sıradışı çocuğun efendisi olarak görmediğini ve onu –öfkeyle ya da nefretle ya da sevgisizlikle değil ama diğer sorumluluklara daha fazla güç ayırmak için bırakılması gereken bir sorumluluk olarak– ürpertici bir biçimde kalbinden dışladığını fark etti. Herkes ayrıldığında Octavia'nın morali o kadar bozuktu ki, tüm çamaşırları ütüledi ve kitabını da yeniden açmadı.

YAŞAM, küçük çocuklar için sürprizlerle doluydu, o yüzden, Gino, ertesi sabah, ağabeyi Larry'nin yatağında uzun, siyah saçlı bir kız görünce şaşırmadı. Sırtında edepli kışlık çamaşırlarıyla orada duran Gino, onları inceledi. Larry, farklı görünüyordu ve kızın da iyi göründüğü söylenemezdi. Çok derin bir bilinçsizlik, acıklı bir bitkinlik yüzünden savunmasız kalmış ve buz gibi evde uyumaktan ölü gibi bembeyaz olmuş iki solgun yüz, ölümün süzgün saflığına bürünmüştü. İkisinin de dağılmış ve karmakarışık olmuş ve sanki yüzlerinin üzerinde birleşmiş tek bir siyah ipek yığını varmış gibi birbirine geçmiş kuzguni siyah saçları vardı. Sonra Larry hareketlendi; vücuduna yeniden güç ve yaşam akın etti, bedeninde yükselen kan, yanaklarına renk getirdi. Gür, düzgün siyah kaşlar kımıldadı, gözkapakları açıldı ve kara gözler parladı. Larry, başını hızla kızınkinden geriye çekti, öyle ki, saçları artık karışmıyordu ve serbest kalmıştı. Gino'nun onları seyrettiğini gördü ve sırıttı.

Vinnie, çoktan süt şişesinin kapağını kaldırmış ve erken kalkan için bir ödül olan bir parmak donmuş buz-

lu kaymağı almıştı. Gino, başka bir süt şişesini açmaya çalıştı ama annesi bir bıçağın yassı tarafıyla eline vurdu.

Gino, giyinmesini tamamlamak üzere yatak odasına geri dönerken ağabeyi Larry başı karyolaya dayalı halde dik oturarak bir sigara içiyor ve kız da dünyaya karşı çevirdiği küçük ve kambur sırtıyla yüzü duvara dönük halde uyuyordu. Tavuk kanatları gibi deriden dışarı fırlamış omuz kemiklerini çevreleyen beyaz bir kombinezonun askıları görünüyordu. Gino yanlarından geçerken, Larry uzandı ve karısını soğuktan korumak amacıyla battaniyeyi onun üzerine çekti, bunu yaparken de uzun, kalın çamaşırının arasından kendi kıllı göğsü gözüktü.

GİNO, o yılı hiç unutmadı. Larry'nin evliliğiyle başlayan birçok şey birbirini izledi.

Bir gün okuldan eve dönerken, Joey Bianco'nun, Runkel'ın platformu üzerinde oturduğunu, bütün okul kitaplarının da kaldırıma dağılmış olduğunu gördü. Joey'in ağladığını fark etmek onu şaşırttı; ama gözyaşlarının ardındaki yüzü, düşünceli bir öfke ifadesiyle kasılmıştı. Gino, çekinerek ona yaklaştı ve, "Neyin var, Joey? Babana ya da annene bir şey mi oldu?" diye sordu.

Ağlamayı sürdüren Joey, başını iki yana salladı. Gino, kendini platformun üzerine çekerek, onun yanına oturdu. "Yedibuçuk oynamak ister misin?" diye sordu. "Bende onaltı sent var."

"Benim oynayacak param yok," dedi Joey kabaca. Sonra yüksek sesle bağırdı. "Bütün paramı kaybettim. Babam onu bankaya yatırmamı söyledi ve şimdi de banka tüm paramı kaybetti. Alçak herifler. Üstelik bu babamın umurunda bile değil, bana gülüyor. Herkes büyüdüğüm zaman kendime ait param olabileceğini söyledi ve

sonra onu benden çaldılar. Şimdiyse hepsi bana gülüyor." Ağlıyor ve küfrediyordu, incinmişti.

Gino çok sarsılmıştı. O, bunun ne korkunç bir darbe olduğunu herkesten daha iyi biliyordu. Gino kaç kez limonlu dondurma almış ve Joey iki sentini harcamak istemediği için ona da bir ısırık vermişti? Joey kaç kez sinema parasını biriktirmek ve onu bankaya yatırmak için pazarları öğleden sonra evde kalmıştı? Gino, yumuşak uzun ekmeğe, soslu kırmızı sosise, beyaz yağlı lahana turşusuna ve bir ton sarı hardala saldırıp, hepsini bir lokmada iştahla yutarken, Joey kaç kez cebindeki beş sentini sıkıca kavrayarak sosisli sandviç satıcısından ve onun turuncu çizgili bir şemsiyesi olan üç tekerlekli arabasından uzak durmuştu? Gino da kaybın üzüntüsünü hissetti, çünkü bu, bir bakıma kendisinin de parasıydı. Diğer çocuklar Joey'e güldükleri halde, Gino her zaman ona saygı duymuştu ve nefsini körletmesine yardımcı olmak için ona hiç olmazsa bir ısırık sosisli sandviç, bir tadımlık pizza, bir parça limonlu dondurma vermişti. Hatta Paskalya'da herkes on sente pembe-beyaz şeker yumurtalardan alırken, Paskalya yılda yalnızca bir kez gelmesine karşın, Joey yine de tutumlu davranırdı. Gino, arkadaşının belki de Chelsea'nin en zengin çocuğu ve kuşkusuz 10. Cadde'nin en zengin çocuğu olmasından gurur duyardı. Sonunda yavaşça ve korkuyla, "Joey, ne kadar kaybettin?" diye sordu.

Joey, umutsuz, ağırbaşlı bir sakinlikle, dili tutulmuş gibi, "İki yüz on üç dolar," dedi.

İkisi de tamamen donakalmış halde birbirlerine baktılar. Gino, bu kadar fazla olabileceğini hiç tahmin etmemişti. Joey, ilk kez olarak, faciasının boyutunun ve kesinliğinin farkına vardı. "Ah, Tanrım," dedi. Gino, "Hadi Joey, kitaplarını topla. Joey, eve gidelim," dedi.

Joey, platformdan aşağı atladı ve kitapların hepsine zalimce bir tekme savurdu, onları oluğun içinde metrelerce uzağa yayılıncaya kadar tekmeledi. "Kitapları siktir et. Okulu da siktir et. Herkesten öcümü alacağım. Asla eve gitmeyeceğim," diye haykırdı. Sonra 9. Cadde'ye doğru koşmaya başladı ve asma demiryolunun gri demir kış gölgeleri arasında gözden kayboldu.

Gino, okul kitaplarını topladı. Yırtılmışlardı, kirlenmişlerdi ve üzerlerine at pisliği taneleri bulaşmıştı. Onları pantalonuna sürterek temizledi ve sonra 10. Cadde'ye uzanarak Joey'in 356 numaradaki evine gitti.

Biancolar, üçüncü katta oturuyorlardı. Gino, zili çaldıktan sonra, bir kadının ağladığını duydu ve merdivenlerden aşağı koşmak istedi ama kapı çok çabuk açıldı. Joey'in tamamen siyahlar içindeki tıknaz, kısa boylu annesi, ona içeri girmesini işaret etti.

Gino, Joey'in babasını o saatte evde ve mutfak masasının başında oturur halde görünce şaşırdı. Ufak tefek, kambur, kocaman bıyıkları olan bir adamdı, sokakta her zaman buruşuk, gri bir fötr şapka takardı ve her nedense onu şimdi masada otururken de takıyordu. Önünde bir testi kırmızı şarap ve onun yanında da yarısı dolu bir bardak duruyordu.

"Joey'in kitaplarını eve getirdim," dedi Gino. "O, eve, öğretmene yardım ettikten sonra gelecek."

Kitapları masanın üzerine koydu. Ufak tefek adam gözlerini yukarı dikti ve bir sarhoş nezaketiyle, "*Buono giovanetto*-iyi delikanlı. Sen Lucia Santa'nın oğlusun ve Joey'in arkadaşısın, iyi bir çocuksun. Hiçbir zaman hiç kimseye kulak asmıyorsun, ha? Hep kendi bildiğini okuyorsun. Çok güzel. Çok güzel. Benimle bir bardak şarap iç ve baban olmadığı için de Tanrı'ya şükret," dedi.

"Ben içmem, Pasquale Amca," dedi Gino. "Yine de

teşekkürler." Oğlunun kaybı nedeniyle kendini bu kadar kötü hisseden Bay Bianco için üzülmüştü.

Anne, kocasına bakarak masaya oturdu.

"İç, iç," dedi Pasquale Bianco. Kadın, küçük bir şarap bardağı getirdi ve adam da onu doldurdu. "Amerika'ya," dedi ufak tefek adam. "O Amerikalı banka müdürlerine, bir gün hepsi de annelerinin bağırsaklarını yesinler."

"Sus, sus," dedi Bayan Bianco onu yatıştırmaya çalışarak.

Eskiden, Gino, hep Pasquale Bianco'nun gündelik yaşamına, sevinçlerine ve başarılarına tanıklık etmişti.

Onu ilk gördüğünde, vücudu boğum boğum olan ufak tefek, kambur adam, bitkin halde, demiryolu deposundan, 10. Cadde'ye gömülmüş, batık, çelik raylara doğru güçlükle yürüyordu. Nasıl da yorgundu, nasıl da tozlu ve kirliydi, ter üzerinde kurumuş ve gözeneklerini tıkamıştı. Kirli gri renkli ve siyah kenarlı yuvarlak fötr şapka, güneşin tehlikeli ışınlarını püskürtüyordu; apartmanın karanlık merdivenlerinden çıkıp daireye girerken, sağ elinde boş yemek kabı sallanıyordu.

Üst kısmındaki giysiler çıktı, odaya sıcak su ve sabun geldi ve Zia Bianco ıslak bir bezle onun geniş, kambur sırtını sildi. Sonra adam, temiz mavi bir gömlek giydi, lavabonun altından testiyi kaptığı gibi hızla bir bardak şarap yuvarladı ve sonra masaya oturdu.

Pasquale Bianco, önce, neredeyse onları, hatta Gino'yu bile suçlarcasına hepsinin gözlerinin içine baktı ve sonra bu tarifsiz acı nedeniyle onları suçlamadığını göstermek için hafifçe başını salladı. Bardağından yavaşça, özenle bir yudum şarap aldı, belkemiği sanki güç vücuduna geri akıyormuşçasına doğruldu. Sonra karısı, elinde üzerindeki sarımsaklı kahverengi fasulye sosu yüzün-

den dumanları tüten büyük bir çukur tabak dolusu fasülye ve makarnayla ona doğru eğildi. Pasquale Bianco, bir kaşığı kürek kaldırır gibi kaldırıp onu tabağa daldırdı. Fasulye ve makarna yığını, uzman bir işçi darbesiyle, bu kocaman bıyıklı ağzın ardında kayboldu. Böyle üç saldırıdan sonra, kaşığını masaya bıraktı ve ekmek somunundan büyük bir parça kopardı.

Bir elinde kaşık, diğerinde ekmekle, ruhunun özüne yaşam ve enerji akıttı. Her lokmayla birlikte, gözle görülür şekilde güçleniyor, kuvvet kazanıyordu. Sanki sandalyesinde boyu uzuyor, hepsinin üzerine çıkıyordu. Cildi pembeleşmişti, beyaz dişleri parlıyordu ve hatta bıyıkları sosa girip düzleştikçe, yüzünde kara-kırmızı bir dudak izi beliriyordu. Kahverengi kabuklu ekmek, dişlerinin arasında bir silah gibi çatırdıyor, kocaman metal kaşık başlarının etrafındaki bir kılıç gibi parlıyordu. Şarap bardağını kafasına dikti ve sanki masanın üzerindeki her şeyi öğüterek ilk durumuna getirmiş gibi, havayı üzüm, un ve çiğ fasulye köklerinin kokusu sardı.

En sonunda, Pasquale Bianco, karısından bir bıçak aldı ve siyah kabuklu tekerlekten ekmek kırıntılı iri bir parça peynir kesti. Onu ateşe tuttu, böylece hepsi hoş kokusunun büyüsüne kapıldılar. Diğer eliyle ekmeğin geri kalanını masadan ayırdı ve sonra güçlü, yüce, neredeyse kutsal bir otorite ifadesiyle, hepsine gerçekten gülümsedi ve kaba güney İtalya lehçesiyle, "Benden daha iyi durumda olan kim var?" diye sordu.

Karısı, sanki adamın yadsıdığı kendisine ait bir inancı doğruluyormuşçasına, onaylar şekilde kısa bir "ya" çekti. Ama iki delikanlı, olanları anlamaya çalışarak, son derece düşünceli bir şekilde gözlerini babaya diktiler.

Anladılar. O gece kimin yemeği daha lezzetliydi, ki-

min şarabı kana daha hızlı karışıyordu? Kimin vücudu, kemikleri ve sinirleri öylesine merhametli bir dinlenmeyle huzura kavuşmuştu? Yorgunluk ağrıları vücudunu terk edince rahatlayan Pasquale Bianco, bir inilti koyverdi. Kendini biraz yukarı kaldırarak osurdu ve bunu önemli bir ferahlamadan kaynaklanan bir iç çekiş izledi. Tam o anda, dünyada kim daha büyük bir mutluluğa sahip olabilirdi?

Gino, teselli edici bir şeyler söylemeye çalıştı.

"İşler yoluna girecek Pasquale Amca, Joey yeniden para biriktirebilir. Demiryolunun kömürlerini satmasına yardım ederim ve gelecek yaz da buz satabiliriz. Uzun sürmez."

Kocaman bıyıklar titremeye başladı ve yüz kahkahalarla kırıştı. "Oğlum ve parası. Ah, *figlio mio*, hepsi bu kadar olsaydı. Benim ne kaybettiğimi biliyor musun, oğlum benim ne kaybettiğimi biliyor mu? Tam beş bin dolar. Yirmi yıl boyunca karanlıkta kalkma, şiddetli soğukta ve bu berbat Amerikan sıcağında çalışma. Patrondan hakaret görme, gerçek soyadımın değişmesi, İtalya'da yüzlerce yıldan beri varolan bir soyadı, Baccalona soyadı..." Bunu söyleyen sesi, bir gök gürültüsü gibi gümbürdedi. "... İtalya'nın Salerno kasabasından. Bunların hepsinden vazgeçtim. Ve benim oğlum, sokakta oturmuş ağlıyor." Bir bardak dolusu şarap daha içti. "Beş bin dolar, yaşamımın yirmi yılı. İliklerinden damlayan bu para yüzünden kemiklerim sızladı. Tanrı'ya ve İsa'ya lanet olsun! Onu benden bir silah ya da bıçak dayamadan çaldılar, hem de güpegündüz. Bu nasıl mümkün olabilir?"

Kadın, "Pasquale, içmeyi bırak artık. Yarın işe gitmen gerek, bugün çalışmadın. Birçok kişi bu ekonomik durgunluk yüzünden işini kaybediyor. Biraz ye ve git uyu. Hadi bakalım," dedi.

Pasquale Bianco, yavaşça, "Endişelenme kadın, yarın işe gideceğim. Hiç korkma," dedi. "Küçük kızımız öldüğünde işe gitmedim mi? Ha? Bebeklerin olduğunda işe gitmedim mi? Sen hastayken ya da çocuklar hastayken? İşe gideceğim, hiç korkma. Ama sen, yalnızca bir sent biriktirebilmek için hava göz gözü görmemecesine kararıncaya kadar asla elektrikleri yakmayan zavallı kadın! Etsiz ıspanak yediğin ve kömürden tasarruf edelim diye evin içinde üst üste kazaklar giydiğin zamanları hatırla. Bu sana hiçbir şey ifade etmiyor mu? Ah kadın, sen demirden yapılmışsın. Beni dinle küçük Gino, bunlardan kork." Pasquale Bianco, bir bardak dolusu şarabı daha devirdi ve başka bir şey söyleyemeden sızıp yere yığıldı.

Kocasının artık onu duyamayacağından emin olan kadın, gözyaşlarını koyverdi. Gino, onun bir yandan ağlayıp acıyla haykırırken, bir yandan da Bay Bianco'yu yatak odasına sürüklemesine yardım etti. Onun, yalnızca uzun sarı-beyaz çamaşırlı, karikatürler kadar eğlenceli bir şekilde bıyıkları arasından sarhoş halde horlayan, dokunaklı, tıkışık bir vücut haline gelene kadar kocasının giysilerini çıkarmasını seyretti.

Kadın, Gino'yu kendisiyle birlikte mutfakta oturmaya zorladı. Joey'in nerede olduğunu sordu. Sonra konuşmaya devam etti. Zavallı kocası, onların umutlarıydı, kurtuluşlarıydı, Füriler[1]'e boyun eğmemeliydi. Para kaybedilmişti; bu korkunçtu ama ucunda ölüm yoktu.

Amerika, Amerika, onun uğruna ne düşler görülmüştü? Kutsal şeylere saygısız ne mutluluk düşünceleri doğuruyordu? Burada ödenmesi gereken bir bedel vardı, yine de birileri mutluluğun korkunç ödemeler olmaksızın elde edilebileceğini düşlüyorlardı. Burada umut vardı, İtalya'da yoktu. Her şeye yeniden başlayacaklardı; o

1 Eski Grek mitolojisinde suçluları cezalandıran yılan saçlı üç tanrıça

yalnızca kırk sekiz yaşında bir adamdı. Önünde hâlâ çalışacağı yirmi yılı vardı. Her insan için vücut, bir altın madeniydi. İşçinin cevheri, soğuğa karşı bir barınak olan yiyecek dağları, düğün ziyafetleri ve apartman kapısına asılacak cenaze çelenkleri sağlardı. Uzun kışlık çamaşırlar içindeki, gri bıyıklı bu komik, küçük, kambur vücut, hâlâ işe yarayacak bir hazineye sahipti ve Bayan Bianco, pratik bir kadın içgüdüsüyle, kaybettikleri paradan çok, kocası için endişeleniyordu.

Uzunca bir süre sonra, Gino paçasını kurtarmayı başardı.

Eve geç kalmıştı; herkes çoktan masanın başına oturmuştu. Tencerede sıcak kırmızı şarap gibi fokurdayan sarımsaklı, zeytinyağlı domates sosu kokan bu sıcacık mutfakta olmak ne kadar güzeldi.

Hepsi, ortadaki tepeleme spagetti yığını kâseden tabaklarını doldururdu. Perşembe makarnasının yanında köfte olmazdı; biraz ucuz sığır küreği olurdu. Et sos içinde piştiğinden öyle yumuşardı ki, insan bir çatalla lime lime parçalar kaldırabilirdi. Yemeklerini yedikleri sırada, Larry ve karısı, sofrada onlara katılmak üzere alt kattaki daireden geldiler.

Herkes Larry'yi görmekten mutluydu, özellikle de delikanlılar. O, şakalarıyla ve demiryolu hikâyeleriyle eve her zaman neşe getirirdi, caddede yaşayan aileler hakkındaki tüm dedikoduları bilirdi. O geldiğinde, Octavia ve Lucia Santa her zaman sevinçli ve keyifli olurlardı ve çocukları azarlamazlardı.

Gino, Louisa'nın şişmanladığını ama kafasının da gitgide ufaldığını fark etti.

"Evet," diyordu Larry, "*Panettiere* borsada on bin dolar kaybetmiş ve bundan daha fazlasını da bankada batırmış ama dükkânı durduğuna göre endişelenmesine gerek

yok. Caddedeki birçok insan para kaybetmiş. Tanrı'ya şükür ki yoksulsun anne."

Octavia ve annesi birbirlerine gülümsediler. Para, herkesten gizledikleri bir sırdı ve üstelik postane hesabında duruyordu. Lucia Santa, Louisa'ya, "Biraz daha ye, gücünü toplamalısın," dedi. Larry'nin tabağından büyükçe bir sığır eti parçası aldı ve onu Louisa'nınkine koydu. Larry'ye, "Seni *animale*, sen yeterince güçlüsün. Spagetti ye, et yemeye ihtiyacı olan karın," dedi.

Genç kızın yüzünde tuhaf bir hoşnutluk ifadesi belirdi. Çok sessizdi, çok az konuşurdu ama o anda utangaç bir şekilde, "Teşekkür ederim, anne," dedi. Gino ve Vincent birbirlerine baktılar; ikisi de yolunda gitmeyen bir şeyler olduğu izlenimine kapıldılar. Annelerini çok iyi tanırlardı. İçten değildi, kızdan gerçekten hoşlanmıyordu ve kız da teşekkür ederken çok kederli davranmıştı.

Larry, çocuklara sırıtarak göz kırptı. Bir kaşık dolusu sos aldı ve büyük bir şaşkınlıkla, "Duvardaki hamamböceklerine bakın!" dedi. Bu, cumartesi geceleri onların kızarmış patateslerini çalmak için yaptığı çok eski bir numaraydı. Vinnie ve Gino, başlarını çevirmeyi reddettiler ama Louisa hızla etrafına bakındı ve Larry o anda onun tabağındaki sığır parçasını zıpkınladı ve geri koymadan önce de bir ısırık aldı. Çocuklar güldüler ama kandırıldığının farkına varan Louisa, birden ağlamaya başladı. Herkes hayretler içinde kaldı.

Larry, "Ah hadi, bu ailemizdeki eski bir şaka. Yalnızca dalga geçiyordum," dedi.

Anne ve Octavia, anlayışlı sesler çıkardılar. Octavia, "Böyle olduğu zamanlarda onu rahat bırak, Larry," dedi. Anne, "Louisa, hayvan kocan tıpkı bir sığır bozması gibi davranıyor. Gelecek sefer, sıcak sosu onun yüzüne geçireceğim," dedi.

Ama Louisa masadan kalktı ve merdivenleri hızla inerek ikinci kattaki dairesine koştu.

"Lorenzo, onun peşinden git, yiyecek bir şeyler de götür," dedi Lucia Santa.

Larry kollarını kavuşturdu. "Daha çok bekler," dedi. Yeniden spagettisini yemeye başladı. Uzun bir sessizlik oldu. Sonunda, Gino, "Joey Bianco bankada iki yüz on üç dolar kaybetmiş ve babasının da beş bin doları batmış," dedi.

Annesinin yüzünde acımasız bir zafer parıltısı belirdiğini gördü. *Panettiere*'nin para kaybettiğini duyduğunda da, yüzünde aynı ifade vardı. Ama Gino, Pasquale Bianco'nun nasıl sarhoş olduğunu anlatınca, annesinin yüzü değişti ve bezgince, "Akıllı insanlar bile bu dünyada güvende değiller, işte böyle," dedi. O ve Octavia, bir başka hoşnut bakışı paylaştılar. Paralarını postaneye yatırmaları, küçük bir talih, kusursuz bir şans olmuştu. Hesabı açmaya giderken, azıcık paralarıyla beyaz sütunlu girişten ve büyük mermer lobiden geçtiklerinde nasıl da ürkekleşmişlerdi.

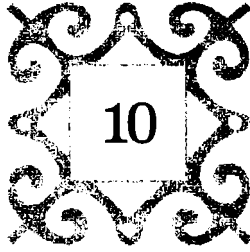
Anne, kişisel olmayan bir kederle, sanki kötü niyetli zaferi kendisini suçlu hissettirmiş gibi, "Zavallı adam, parayı çok fazla seviyordu, gerçek sevecenlikten yoksun cimrinin biriyle evlenmişti. Mutluydular. Kusursuz bir evlilikti. Ama sonra hiçbir şey yolunda gitmiyor, ne yaparsan yap hiç fark etmez," dedi.

Hiç kimse Lucia Santa'ya dikkat etmedi. Onu tanırlardı. Gerçek bir inanan gibi iyi bir yazgıyla yaşadığı halde, konuşmalarında ve düşüncelerinde, yaşam hakkında karamsardı. Sabahları, hoşnut bir halde kalkar, tatlı olacağını bilerek, ekmeğinden bir ısırık alırdı. Umudu, çocuklarına karşı sevgisiyle ve onlar için savaşma ihtiyacıyla tekrar tekrar dolan fiziksel bir enerji gibiydi. Hepsi

de, onun hiçbir zaman hiçbir şeyden korkmayacağına inanırlardı. O yüzden, sözlerinin fazla bir anlamı yoktu, bunlar ancak batıl korkulardı. Huzur içinde yemeklerini bitirdiler. Larry, bir sigara yakarak arkasına yaslandı ve Octavia'yla anne, delikanlılık maceraları hakkında hikâyeler anlatarak, onunla konuşmaya başladılar. Vinnie, Louisa'nın spagetti tabağını aldı ve sığır parçasını bir süre sıcak sosa batırdı. Sonra, onun üzerini başka bir tabakla kapattı.

Lucia Santa, "Aferin oğlum, yengene yiyecek bir şeyler götür," dedi. Vinnie, iki tabak ve yarım şişe vanilyalı gazozla merdivenlere yöneldi. Birkaç dakika sonra, eli boş halde geri geldi ve masaya oturdu.

Larry, bir an için ona baktı ve, "O iyi mi?" diye sordu. Vinnie başını sallayınca da, anlattığı hikâyeye kaldığı yerden devam etti.

MARTIN sonlarına doğru, bir pazar öğleden sonra, Octavia Angeluzzi, mutfakta durup arka bahçeyi seyre koyuldu. Apartmanların iç tarafında, tahta çitlerle birçok ayrı bahçeye bölünmüş büyük, boş bir meydan vardı.

Octavia, taş yığını bahçelere, beton toprağa göz gezdirdi. Yurt özlemi çeken bazı *paesano*'lar, üç köşeli bir şapkaya benzeyen içi tüylü tozlarla dolu bir sandık bırakmışlardı ve onun biraz uzağında sıska bir dal yetişiyordu. Bunun dibindeki ayak parmaklarımsı küçük saplar, ölümü çağrıştıran sarı yapraklar giymişlerdi. Boş, kırmızı bir saksı, gümüşümsü kış ışıkları altında, gri çimentodan bir çiçek tarhında yükseliyordu. Onların yukarısında, havayı kaplayarak ve birbirlerini çapraz halde keserek, pencerelerle uzaktaki uzun tahta sırıklar arasına gerilmiş, bir cadının bile bahçelerin üzerinde uçmasını olanaksız kılacak pek çok saçaklanmış, pis, beyaz çamaşır ipi vardı.

Octavia, kendini son derece yorgun hissediyordu. Soğuk algınlığı, diye düşündü; güneş ışıksız uzun kış ve işte geçirilen uzun saatler. Piyasadaki durgunluk nedeniyle, ücretler düşmüştü. Şimdilerde, daha az paraya, daha uzun saatler çalışması gerekiyordu. O ve anne, geceleri evlerinde kartonlar üzerine düğme dikiyorlardı; bazen

çocuklar da onlara yardım ediyorlardı. Ama oğlanlar, karton başına bir sent olan ücreti az bularak dudak büküyor ve nadiren çalışıyorlardı. Onlara gülebilmeliydi. Çocuklar, başlarına buyruk olmayı başarabiliyorlardı.

Göğsünde, gözlerinde ve başında bir ağrı vardı. Her yerinde bir sıcaklık hissediyordu. Ve beyninde dönüp dolaşan sürekli bir düşünce vardı. Larry'nin parasından yoksun olduklarına göre, büyütülecek dört çocukla onların hali ne olacaktı? Artık her hafta postaneye gitmesi ve para çekmesi gerekiyordu. Hayalleri yerle bir olmuştu; birikimleri azalmış, bir ev sahibi olma planlarından uzaklaşmışlardı.

Bir çitin tepesinde yürüyen bir kedinin tuhaf bir insanlık dokunuşu kattığı terk edilmiş manzaraya bakarken, kaba saba, görgüsüz, aptal işçiler olmak, derme çatma mahallelerde yaşamak ve çocuklarını yoksulluk çuvalında büyütmek üzere yetişen Gino ve Sal'ı düşündü. İçinde çılgın bir endişe dalgası yükseldi; bunu fiziksel bir mide bulantısı ve korku izledi. Onları anne babalarının kendilerinden önce yaptıkları gibi merhamet için yaltaklanıp yağcılık ederlerken görecekti. Yoksullar, yaşayabilmek için dilenirlerdi.

Ya Vinnie ne olacaktı? Octavia, sarsılarak, onun geleceğini çoktan iptal ettiğinin farkına vardı. O, kız ve erkek kardeşlerine yardım etmek için vaktinden önce çalışmaya başlamak zorunda kalacaktı. Başka bir çareleri yoktu.

Off! Ailesini onun yardımına en çok ihtiyaç duydukları anda terk eden ve sonra da ikinci kattan yukarı yemek yemeye gelme küstahlığını gösteren şu alçak Larry! Ama erkeklerin hepsi iğrençti. Birdenbire, zihninde bir erkek görüntüsü belirdi –kıllı, goril gibi kaba saba, çıplak ve kocaman dik penisli– tıpkı böyle bir erkek. Yanakları

kızardı ve öylesine güçsüzleşti ki, daha fazla ayakta duramadı. Mutfak masasına gitti ve oturdu. Göğsünde nefesini kesen bir ağrı hissetti ve sessiz bir dehşetle, hasta olduğunu fark etti.

İlk yukarı gelen ve Octavia'yı korku ve acıdan ağlayarak, masaya eğilir ve mavi-beyaz muşambanın üzerine küçük, kırmızı kan parçaları tükürür halde bulan Gino oldu. Octavia, "Zia Louche'ye git ve annemi çağır," diye fısıldadı. Gino o kadar korktu ki, tek söz etmeden döndü ve uçarcasına merdivenlerden aşağı inmeye başladı.

İkisi birlikte geri geldiklerinde, Octavia gücünü toplamış, dik şekilde oturuyordu. Muşambayı temizlememişti. Annesini dehşete düşürmemek için buna girişmişti ama bir tür şefkat ihtiyacı, aile mücadele halindeyken hasta numarası yapıyor gibi düşünüleceği korkusu, onu bilinçsizce her şeyi dokunulmadan bırakmaya itmişti.

Lucia Santa hızla odaya daldı. Aynı anda, kızının kederli, hasta ve suçlu yüzünü ve sonra da kan parçacıklarını gördü. Ellerini birbirine kenetleyerek, "Ah, Aman Tanrım," diye acı bir çığlık attı ve gözyaşlarına boğuldu. Bu dramatik sahne, Octavia'yı kızdırdı ve onun arkasında duran Gino'nun, "Tanrı aşkına," diye mırıldanmasına neden oldu.

Ama bu birkaç saniye sürdü. Anne, kontrolünü hemen geri kazandı, kızını elinden tuttu ve onu yatak odasına götürdü. Gino'ya da, "Koş, çabuk, Dr. Barbato'ya git!" diye bağırdı. Heyecana ve kendi önemine çok sevinen Gino, tekrar dört kat merdiveni hızla indi.

Octavia yatakta koruma altındayken, Lucia Santa bir şişe tuvalet ispirtosu aldı ve doktor gelene kadar kızına göz kulak olmaya gitti. Alkolü çanak yaptığı eline cömertçe döktü ve Octavia'nın alev alev olmuş alnını ve yüzünü ıslattı. Artık ikisi de kendilerine gelmişti ama

Octavia annesinin yüzündeki o alışılmış sert endişe ifadesini, onu dünyaya küsmüş gibi gösteren o ifadeyi fark etti. Şaka yapmaya çalıştı. "Kaygılanma anne," dedi. "İyi olacağım. En azından babasız bir bebek doğurmuyorum. Hâlâ *iyi bir İtalyan kızıyım*."

Ama bu gibi durumlarda Lucia Santa'nın mizah anlayışı olmazdı. Yaşam ona yazgının cilvelerine belli bir saygı göstermeyi öğretmişti.

Kızının yatağının yanına, tıpkı karalar bağlamış küçük bir Buda gibi oturdu. Doktoru beklerken, beyni, bu hastalığın neyin belirtisi olduğu, ne tür yeni acılar getireceği düşüncesiyle hızla çalışıyordu. Felaketlerin hiç yakasını bırakmadığını düşündü-kocasının başka bir yere yollanması, oğlunun genç yaşta evlenmesi, kriz ve krizin doğurduğu işsizlik ve şimdi de kızının hastalığı... Orada oturarak gücünü topladı, çünkü şimdi kişisel talihsizliklerle uğraşmanın sırası değildi. Tüm aile tehlikedeydi, ailenin özü ve yaşamı. Bu artık tek kişilik bir yenilgi sorunu değildi; şimdi yok edilme, varoluşun en alt derinliklerine batma tehlikesi vardı.

Dr. Barbato, Gino'yu merdivenlerden yukarı, daireden içeri ve odalar arasından Octavia'nın dinlendiği yere kadar izledi. Her zamanki gibi çok güzel giyinmişti ve bıyıkları biçimliydi. Brooklyn Müzik Akademisi'ndeki opera için bilet almıştı ve acelesi vardı. Neredeyse gelmeyecek, neredeyse çocuğa Bellevue'ye gitmelerini söyleyecekti.

Kızı görünce ve hikâyeyi duyunca, gelişinin bir zaman kaybı olduğunu anladı. Onun hastaneye gitmesi gerekiyordu. Ama yatağın yanına oturdu ve onun genç bir erkek tarafından muayene edilmekten utandığını ve annesinin dikkatle kendisini gözlediğinden de haberdar olduğunu fark etti. Tiksintiyle, 'Bu İtalyanlar bir erkeğin

bir kadını ölüm döşeğinde bile düzeceğini sanıyorlar', diye düşündü. Kendini zorlayarak, sakince, "Şimdi, Sinyora, kızınızı muayene etmem gerek. Genç çocuğu dışarı çıkartın," dedi. Örtüyü aşağı çekmeye hazırlandı.

Anne arkasına döndü ve Gino'nun gözlerinin faltaşı gibi açılmış olduğunu gördü. Elinin tersiyle ona bir tokat patlattı ve, "Kaybol. Bu seferlik benim iznimle," dedi. Bu acil durumdaki tüm o koşuşturmalarına karşılık övgü bekleyen Gino, bir dizi küfür mırıldanarak mutfağa geri döndü.

Dr. Barbato, steteskobunu Octavia'nin göğsüne yerleştirerek gözlerini profesyonelce boşluğa dikti ama kızın vücuduna iyice bir bakmayı da ihmal etmedi. Hayretle onun çok zayıf olduğunu gördü. İri göğüsler ve geniş, yuvarlak kalçalar aldatıcıydı. Bir hayli kilo kaybetmişti. Dolgun, yassı yüzü bu kaybı gizliyordu, çünkü zarif çizgilerine karşın, bu yüz asla süzgün olamazdı. Harika berrak kahverengi gözler, ona korku dolu bir keskinlikle baktılar. Doktor, arzu duymaksızın, aklından vücudun sevilmek için nasıl da olgun olduğunu geçirdi. Mezuniyet seyahati sırasında İtalya'da gördüğü o muhteşem nü tablolardaki kadınlara benziyordu. Çocuk doğurmak için ve evlilik yatağındaki ağır görevler için yaratılmış klasik bir tipti. Hasta olsun ya da olmasın, bir an önce evlense iyi ederdi.

Yatak örtüsünü yeniden kızın üzerine çekerek ayağa kalktı. Sakin, yatıştırıcı bir biçimde, "İyileşeceksiniz," dedi ve anneye diğer yatak odasına geçmesini işaret etti.

Octavia'nın, "Doktor, lütfen benim önümde konuşun. Nasıl olsa annemin bana anlatması gerekecek. Sonra nasıl söyleyeceğini bilemeyecek," demesi üzerine şaşırdı.

Doktor, mesleğin küçük inceliklerinin bu insanları

etkilemediğini öğrenmişti ve bu konuda haklı nedenleri de vardı. Yavaşça, ikisine birden, "Zatülcenp olmuşsunuz, çok önemli değil ama dinlenmek ve röntgenlerinizi çektirmek için hastaneye yatmalısınız. Kan tükürmeniz ciddi bir durum, ciğerlerde bir problem olabilir," dedi. Bu, bir an için aklına o akşam seyredeceği operayı getirdi. Kadın kahraman, parlak ışıkların altında deli gibi şarkılar söyleyerek veremden ölüyordu; tek kaybı bir sevgili, bir sevinç kaybıydı; ölümü, birçok bakımdan bunu önemsiz kılacak şekilde işleniyordu. Dürüstçe, "Şimdi, paniğe gerek yok; sorun akciğerlerle ilgiliyse bile, çok ciddi olmayabilir. Gereksiz korkulara kapılmayın. Meydana gelebilecek en kötü şey, kızınızın birkaç ay dinlenecek olması. O yüzden, yarın onu Bellevue Hastane Kliniği'ne getirin. Bu gece için ona bir şey vereceğim," dedi. Firmaların ona gönderdiği örnek ilaçlardan birini çıkardı ve onu anneye verdi. "Unutmayın, yarın mutlaka Bellevue'de olun. Bu daire çok soğuk, çocuklar da çok gürültücü, onun dinlenmesi gerekiyor. Röntgenler de önemli. Şimdi Sinyora, beni düşkırıklığına uğratmayın." Daha yumuşak bir ses tonuyla, "Endişelenmeyin," diye ekledi.

Doktor, kendinden iğrenme ve takdir karışımı bir duyguyla ayrıldı. Bu rezil iki dolar yerine on beş dolar kazanabilirdi. Onu gelecek hafta boyunca tedavi edebilir, röntgenlerini muayenehanesinde çekebilir, bütün işi kendisi yapabilirdi. Ama ailenin ne kadar yoksul olduğunu biliyordu. Daha sonra, öğrendiği becerilerin bu kadar ucuza verilmesi gerektiği için, babasının yaptığı fedakârlıkların bu kadar ekşi bir meyve vermesi gerektiği için düşkırıklığı yaşayarak kendisine kızdı. O, tam güçle kullanamadığı çok etkili bir ekonomik silahı olan bir adamdı. Bunun *Panettiere*'nin kızının başına gelmemesi ne berbat bir şanssızlıktı. Fırıncının iliklerini kurutur, onu

kanının son damlasına kadar sömürürdü. Üstelik bunu haklı gerekçelerle, onu gerçekten dolandırmadan, tam bir adaletle yapardı. Ah, bir gün vicdan rahatlığıyla çalışarak servet sahibi olabileceği bir muayenehaneye ve bir mahalleye taşınacaktı. Dr. Barbato, tek kelimeyle yoksulluğun görüntüsüne ve kokusuna dayanamayan bir adamdı. Ani acıma duyguları, sonradan onu günlerce mutsuz ediyordu. Bunu gerçekten de bir erdemden çok bir kusur olarak görüyordu.

Sonunda pazar sinemasından eve dönen Sal ile Vinnie, üzerlerine sirke ve zeytinyağı dökülmüş kabuklu kalın ekmek dilimlerini yiyerek mutfakta sessizce oturuyorlardı. Gino, masanın bir köşesinde somurtarak ev ödevini yapıyordu. Lucia Santa ise onları sıkıntıyla izliyordu. "Gino," dedi, "git cüzdanımdan kendin için bir on sent al. Sonra da gidip ağabeyin Lorenzo'ya yukarı gelmesini söyle-*subito*[1]." Kendi isteklerini yerine getirmek için neşeyle sıçramasından, tartışmayı çabucak unutmasından dolayı, ki bu ruhuna ilaç gibi gelmişti, ani bir sevgi dalgası hissetti.

Ertesi sabah Lucia Santa, bütün 10. Cadde'nin, bu yeni felaket nedeniyle acısını paylaşacak herkesin sempatisini kaybetmesine yol açan korkunç bir hareket yaptı. Bu Dr. Barbato'yu öylesine öfkelendirdi ki, tıp fakültesine girdiğinden bu yana ilk kez İtalyanca küfür etti. Zia Louche bile Lucia Santa'yı payladı. Çılgınca, ahlaka aykırı, sarsıcı bir hareketti bu ama yine de yalnızca bir sevgi hareketiydi. Lucia Santa, kızını Bellevue Yardım Derneği Hastanesi'ne götürmedi; onun yerine Larry'nin onları 9. ve 8. Cadde arasında, 30. Cadde'de bir bloktan az ötede bulunan Fransız Hastanesi'ne bırakmasını sağladı. Burası, güzel, temiz ve pahalı bir hastaneydi. Burada, hemşi-

[1] hemen

reler nazik, doktorlar canayakın, sekreterlik çalışanları itaatkâr olacaklardı. Kayıt yaptırmak için saatlerce kasvetli koridorlarda beklemeyeceklerdi. Lucia Santa'nın kızına, bir insan gibi, yani ödeme gücü olan bir toplum üyesi gibi davranılacaktı.

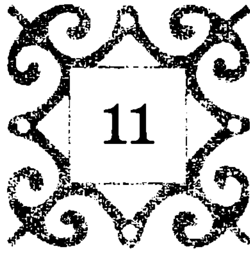
Hiç kimse Lucia Santa'nın kendisinden daha fazla şaşıramazdı. Bu, yılların birikimlerini tam da en umutsuzca ihtiyaç duydukları anda tüketecek, akıl almaz derecede düşüncesizce bir adımdı. Üstelik, evi geçindirecek kimse de olmayacaktı. Bu katıksız, küstahça bir kibir hareketiydi.

Ama nedenleri vardı. Lucia Santa, bütün gece gözleri açık yatmıştı ve uyanık halde kâbuslarla boğuşmuştu. Genç, güzel kızının Bellevue'nun kulelerine hapsedildiğini, kasvetli koridorlarda kaybolduğunu, bir hayvan gibi yüzüne tükürüldüğünü görmüştü. Sonra batıl korkular vardı. Kocası, Bellevue'ye girmiş ve asla geri dönmemişti. Orası bir mahzen mezardı; kızı ölecekti ve onu küçük parçalar halinde kesip etlerini şişelere dolduracaklardı.

Böylece, sabahın erken saatlerinde, Lucia Santa kararını verdi ve insanların, arkadaşlarının, akrabalarının ya da komşularının ne düşüneceklerini hiç umursamadığı için de muazzam bir ferahlama hissetti. Yatağının karanlığında ağladı. Bunlar, tek başına, etrafta görecek kimse olmadan akıtılması gereken dehşet gözyaşlarıydı; bir keder gösterisi değil ama bir arkadaştan ya da insanın sevdiği birinden gelecek tesellinin yerini alan bir ıstırap boşanmasıydı. Lucia Santa, güçlü olabilmek için ağladı, çünkü dünyada güç alabileceği kimsesi yoktu. Onunkisi, merhamet ihtiyaçlarını gösteremeyenlere özgü bir dehşet davranışıydı. Gün aydınlandığında kendini topladı ve yataktan kalktığında yüzünde kararlı ve kendinden emin bir ifade vardı.

Çocuklar okula gönderildikten sonra, Larry yukarı geldi ve üzerinde zaten sıcak tutacak giysiler olan Octavia'yı battaniyelere sardılar. Onun merdivenlerden aşağı inmesine ve Larry'nin arabasına yerleşmesine yardım ettiler. Arabaya binince, Lucia Santa oğluna, "Bizi Fransız Hastanesi'ne götür," dedi. Octavia, itiraz etmeye başladı ama anne öfkeyle bağırdı, "Sus. Tek kelime etme."

Formaliteler çabucak halledildi. Octavia, başka bir genç kızla birlikte, sessiz, temiz ve sevimli bir odaya yerleştirildi. Duvarda resimler vardı. Ablasına karşı her zaman hissettiği kıskançlığı bir kez daha hisseden Larry, eve dönerken annesine, Octavia yeniden işe başlayıncaya kadar aile için haftada beş dolar vereceğini söyledi. Annesi uzanarak, onu bir an için hafifçe okşadı ve İtalyanca olarak, "Ah, sen iyi bir çocuksun, Lorenzo," dedi. Ama Larry, sesinin tonundan, onun kendisini ciddiye almadığını fark etti. Bu kriz döneminde kendisine güvenmiyor, kendisine inanmıyor, kendisine saygı duymuyordu. Ama Octavia'nın yerinde kendisi olsaydı, annesi onun yerine kendisini kanatlarının altına alsaydı, Larry asla hastalanmazdı.

LUCIA Santa Angeluzzi-Corbo, etrafı sarılı general, yazgı ve aile sancıları üzerine uzun uzun düşündü, taktikler planladı, stratejiler geliştirdi, olanakları değerlendirdi ve bağlaşıklarının sadakatlerini ölçtü. Octavia, altı ay boyunca uzakta, bir dinlenme evinde kalacaktı. Belki de bir yıl çalışamayacak, bir yıllık ücret kaybı olacaktı.

Lorenzo haftada beş dolar veriyordu, bazen iki ya da üç dolar daha fazla. Vincenzo fırında çalışacaktı; haftada bir başka beş dolar ve ekmekten tasarruf edilen para. Gino işe yaramıyordu, Sal ve Aileen çok küçüktüler.

Lorenzo'nun karısı hamileydi, zırhtaki bir başka yarık. Belki de bundan sonra Lorenzo'dan gelecek paraya güvenmemek daha iyi olurdu.

Hayır, başka bir şekilde düşün. Vincenzo'nun liseyi bitirmek için önünde üç yılı vardı. Mezun olması gerekli miydi? Gino dik başlıydı; evcilleştirilmeli, yardım etmeliydi, ona karşı çok yumuşak davranmıştı.

Anne, Octavia'nın paranın yanı sıra ilişkiler açısından da aile için ne kadar önemli olduğunu her zamankinden daha fazla fark etti. Çocukları okulda iyi notlar almaya zorlayan, onları Hudson Belediyesi'ndeki ücretsiz diş kliniğine götüren Octavia'ydı. Yiyecekler ve giysiler için ne kadarına gereksinim duyarlarsa duysunlar, parayı nasıl biriktireceklerini planlayan ve onu postanede sakla-

yan Octavia'ydı. Ona güç veren Octavia'ydı. Zayıflık anlarında yaslandığı, destek aldığı kişi hep Octavia'ydı.

Lucia Santa, şimdi, yeniden tek başına kaldığını düşündü. Yeniden korkunç mücadelelere girişecekti. Ama artık daha yaşlı, daha dayanıklı ve daha deneyimliydi; genç bir dulken tanıştığı o çaresiz umutsuzluk ve korkuyu hissetmiyordu. O, felaketlere karşı katılaşmış eski bir askerdi ve gençlere özgü budalaca hayaller ruhunu zayıflatamazdı. Şimdiyse en umutsuz savaşlardan biri olan yaşamda kalma savaşını sürdürüyordu.

Lucia Santa, vermek zorunda olduğu kararı verdi. Yoksullara yardıma başvurmaktan, yardım derneğine gitmekten başka yapılabilecek bir şey yoktu. Bu karara varmak için verilen mücadele, birçok şey içeriyordu.

Hiçbir şekilde yetkililere dürüst davranma endişesi duymuyordu. İnsanların ve devletin amansız düşmanlar olduğu bir ülkede doğmuştu. Hayır, burada daha iyi bir nedeni vardı.

Sadaka almak yara üzerine tuz basmak gibiydi. Acı vericiydi. Devlet, yardımı, bir kurbanın şantajcısına duyduğu şiddetli nefretle verirdi. Karşılıksız parayı alan kişi, tacizlere, hakaretlere ve derin bir utanca boyun eğerdi. Gazetelerin açlıktan ölmek ya da çocuklarının açlıktan ölmesine göz yummak yerine dilenmeyi seçen küstah ve kibirli rezillere küçümseme yüklü sözler yağdırmaları sağlanırdı. Yoksulların, zevk aldıkları büyük ve alçakça bir hileyle yardım için çabaladıkları belli olmuştu. Üstelik bunu yapan bazıları da vardı. Karınlarının derinliklerine sıcak iğneler saplamaktan, kırık şişe parçaları yutmaktan zevk alan bazı insanlar olduğu gibi. Özel bir merak. Genellikle insanlığın lehinde konuşan yoksullar, yardımı utançla ve gerçekten acıklı olan bir özsaygı kaybıyla kabul ederlerdi.

Larry, müfettişin eve gelmesini ayarladı ama görüşmeye katılmadı. Erkeklik gururu incinmişti. Bunun bir parçası olmayacaktı, kendini tüm olaydan soyutladı. Lucia Santa, onsuz yapabilmeyi hayal bile edemediği ithal İtalyan zeytinyağı için gizli bir yer buldu; çünkü bu, kendisine karşı etkili bir kanıt olurdu.

MÜFETTİŞ, öğleden sonra geç bir saatte geldi. Fıldır fıldır iri kara gözleri olan ağırbaşlı, komik görünüşlü, genç bir adamdı. Bu gözlerin üstünde kalın, gür kaşlar ve altındaysa koyu halkalar vardı, öyle ki zeytinden bir baykuşa benziyordu. Ama nazik biriydi. Kapıya nazikçe vurdu. Özürler dileyerek, bir yardım derneği müfettişinden çok, olası bir kiracı gibi yüklük kapılarını ve dolapları açarak ve tüm evi baştan başa dolaşarak daireyi denetledi. Lucia Santa'ya, "Sinyora," diye hitap ediyordu ve kendi ismi belli bir zerafet taşıyordu; ona La Fortezza diyorlardı.

Lucia Santa'nın hikâyesini dinledi ve o belirli bir talihsizlikten bahsettikçe başını sallayarak ve İtalyanca üzüntü sözcükleri mırıldanarak tüm ayrıntıları not defterine geçirdi. Üniversite İtalyancası konuşuyordu ama söyledikleri anlaşılabiliyordu.

Formlar ortalığa yayıldı, sorular soruldu. Hayır, hayır; bankada hiç parası yoktu, çocuklarının da yoktu; onun hiçbir şeyi yoktu, ne sigorta, ne başka bir şey. Nikâh yüzüğü dışında satabileceği hiç mücevheri yoktu ama adam bunun muaf olduğu konusunda onu temin etti. Bitirdiklerinde, Bay La Fortezza, elleriyle pençelerini geçirir gibi masanın kenarlarını kavrayarak, siyah halkalı fıldır fıldır gözleri sitem yüklü halde sandalyesine oturdu ve öne eğildi.

"Sinyora Corbo," dedi. "Size bazı zorluklar çıkacağını bildirmek hiç hoşuma gitmiyor. En büyük üç çocuğunuzun her birinin, babalarının başına gelen talihsiz kazadan dolayı gözetim altında parası var. Kurallara bakılırsa, sizin yardım alabilmenizden önce bu paranın tükenmesi gerekiyor. Yasa böyle. Ayrıca sahip olduğunuz bu parayı rapor etmezsem başım belaya girer." Ona ciddiyetle baktı.

Lucia Santa, tamamen hayrete düşmüştü. Demek bir İtalyan çocuğu olan bu nazik genç adam casusluk etmiş, bilgi almak için komşulara gitmiş, sonra da kendisine tuzak kurmuştu... Bu onu öfkelendirdi. Acı acı, "Tamam. Parayı sokağa fırlatırım," dedi.

Adam, onun şakasına gülümsedi ve bekledi. Lucia Santa, her şeyin kaybedilmediğini sezdi. "Benim için yapabileceğiniz bir şey yok mu?" diye sordu.

Bay La Fortezza'nın yüzünde, özellikle kuvvetli bir fare yutan bir baykuşunki gibi hafif bir rahatsızlık ifadesi belirdi. "Ah, Sinyora," dedi. "Bir elin nesi var, iki elin sesi var." Sonra, hâlâ biraz utangaç şekilde (henüz sahtekârlık yaparken rahat olamayacak kadar gençti), ona her iki haftada bir on altı dolar kazandırmak için işini tehlikeye atacağını ama çeki getirdiğinde kendisine üç dolar vermesi gerekeceğini açıkladı. Ne de olsa bu, kadının almaması gereken bir paraydı, kendisi yasayı çiğniyordu ve falan filan. Anlaşmaya varılmıştı. Lucia Santa, o kadar minnettar kaldı ki, konukseverlik kuralları açısından kahve tek başına yeterli olduğu halde, kahveyle birlikte kek de ikram etti. Ve Bay La Fortezza kahvesini içerken ona kendi çektiği acıları anlattı. Lucia Santa gibi insanlar olan anne ve babasının yaptıkları bir çok fedakârlık sayesinde hukuk diplomasını nasıl aldığından bahsetti; şimdi hiç iş yoktu ve belediyedeki bu düşük konumlu işi

kabul etmek zorunda kalmıştı. Şimdiki maaşıyla babasına olan borcunu nasıl geri ödeyebilirdi? Bu şekilde çalışmak onu üzüyordu ama biraz ek para kazanmazsa kendine ait bir büro sahibi olmayı nasıl umabilirdi? Ayrıca ne de olsa bu, ikisinin de yararınaydı, çünkü gerçekte sinyora yardım derneğinden harçlık almayı haketmiyordu. Vesaire, vesaire... Dost olarak ayrıldılar.

Bay La Fortezza, her iki haftada bir çekle geldi. Bu, evde bir bayram havası estiriyordu. Gino, birikmiş borçları ödemek ve çeki tahsil etmek üzere bakkala gönderiliyordu. Aynı zamanda, yüz gram kadar pembe görünüşlü, beyaz dikdörtgen kenarlı, kaymak gibi, hoş, kalın Amerikan jambonu, biraz yumuşak, dilimli Amerikan ekmeği ve sarı Amerikan peyniri de alıyordu. Çünkü Bay La Fortezza'nın hassas bir midesi vardı ve halis İtalyan salamına ve *prosciutto*'suna, dili karıncalandıran acı *provolone*'ye, dişetlerini kesen kabuklu İtalyan ekmeğine burun kıvırıyordu.

Gino, sergilenen küçük gösteriyi gözleri faltaşı gibi açık halde seyrediyordu. Pembe ve sarı ince dilimler, uzun, resmi bir servis tabağına diziliyor, büyük kahve kupaları çıkarılıyor ve rahatı yerinde olan Bay La Fortezza şişmiş ayaklarını bir sandalye üzerine uzatıp Lucia Santa'ya dertlerini ve sıkıntılarını anlatırken, anne de anlayışla başını sallıyordu. Çünkü, zavallı adam sayısız merdiven tırmanıyor, oğullarının çalıştığını gizlemeye çalışan ve yardım başvurularını onaylamadığı için de onun bir İtalyan değil bir Yahudi olduğunu, çünkü hiçbir İtalyan'ın kendi yurttaşlarına karşı bu yönetime hizmet etmeyeceğini söyleyerek küfürler yağdıran şu alt tabakadan İtalyanlar'la kavga ediyordu. "Ah," diyordu Bay La Fortezza her zaman, "benim zavallı ailem bunun için mi her senti kıstı? Haftanın her günü *scarola*, *pasta* ve

fasulye yedi? Oğulları ekmeğini sağlığı pahasına kazansın diye mi?" Lucia Santa da, gıdaklar gibi merhametini belirtiyordu.

Adamın baykuş gözlerinde kederli bir ifade oluyordu. Bay La Fortezza, her türlü havada dışarıdaydı. İyi değildi. Dört yılını üniversitede sıkı çalışarak geçirmişti. "Sinyora," diyordu, "ben zeki biri değilim; ne de olsa atalarım bin yıldan beri cahil köylülerdi ve şimdi bile sadece ellerimi kullanarak çalışmak zorunda olmamam ailem için yeterli." Jambon ve peynir yeniyor, adam ayrılmaya hazırlanarak ayağa kalkıyordu. Lucia Santa, üç doları ona büyük bir anlayışla, sanki onu zorlamasa kesinlikle reddecekmiş gibi elini kaldırarak ve avucuna sıkıştırarak veriyordu. Bay La Fortezza, parayı geri iterek gönülsüzce bir hareket yapıyor, sonra durumunun çok umutsuz olduğunu, kabul etmemesinin olanaksız olduğunu göstermek amacıyla iç geçirerek tek kaşını kaldırıyor ve çaresiz bir sesle "Eh," diyordu.

Şurası bir gerçekti ki, birbirlerini seviyorlardı. O, yaşlı kadını nezaketi, hislerine gösterdiği saygı, kahvenin yanında çıkardığı küçük, leziz abur cuburlar yüzünden seviyordu. Lucia Santa ise, üzgün bakışlı delikanlıya gerçek bir sempati duyuyor, hiçbir oğlu yaşamdan bu kadar az keyif almadığı için Tanrı'ya şükrediyordu. Haraç ödemek zorunda kalmaktan dolayı içerleme hissetmiyordu.

Birkaç hafta içinde, Bay La Fortezza, Lucia Santa'ya ayda on beş dolarlık kira yardımı sağladı. İstemediği halde, Lucia Santa, onun eline üç dolar yerine beş dolarlık bir banknot bıraktı. Bu, kaya gibi sağlam bir birliktelik yüzünden gösterilen bir anlayıştı.

Yardım arttı. Adam, onun adına haftada bir başka dört dolar daha elde etti. Lucia Santa, bunun bir kısmını özellikle, onun evine götürmesi için bakkaldan küçük bir

paket gıda malzemesi almakta kullandı. Yarım kilo pembe tatlı jambon, sindirimine yardımcı olması için ateş gibi bir şişe ev yapımı rakı. Larry'nin artık işe gitmediği zamanlarda kurcalayıp tamir etmeye çalıştığı tenekeden hurda bir dörttekeri olduğu için anne, oğlunun Bay La Fortezza'yı Bronx'a, Arthur Caddesi'ndeki evine kadar götürmesini sağladı.

Larry, Bay La Fortezza ve Gino, üçü birden,, sıçrayarak takır tukur sesler çıkaran arabanın içine doluştular ve ok gibi fırlayarak at arabalarının, tramvayların ve otomobillerin arasına karıştılar. Gino, Larry'nin her zaman nazik davrandığını ama genç avukatı küçük gördüğünü, bunun da dalga geçici sözlerinden anlaşıldığını fark etti. Bay La Fortezza, belli ki kendisiyle dalga geçildiğini aklına getirmiyordu. Büyük bir ciddiyetle, boncuklar gibi sıralanan talihsizliklerinden bahsediyordu. Yardım derneğinin müfettişlerine ne kadar az ücret verdiğini, Bronx'taki ev için yapılması gereken ödemeleri, anne ve babasının artık çok yaşlandıkları için çalışamadıklarını, onları geçindirerek borcunu ödemek zorunda olduğunu anlattı. Umutsuz para ihtiyacından söz ederken, sesinde gerçek bir korku, neredeyse bir dehşet tınısı vardı ve bu Gino'yu hayrete düşürdü. Çünkü Bay La Fortezza zengindi. Üniversiteye gitmişti, iki aileye yetecek kadar büyük bir evi vardı ve ailesi yazın tatile çıkıyordu. Bu genç adam, 10. Cadde'de yaşayan insanların kırk yıl ağır çalışma sonucunda elde etmeyi düşlediği şeylere daha şimdiden sahipti; rüya gibi bir yaşamı ve Ginolar'ın apartmanındaki en bayağı işçiden daha fazla korkusu vardı.

Bay La Fortezza, kolunun altında kahverengi kesekâğıdından küçük yiyecek paketiyle arabadan indiğinde, Larry bir sigara yaktı ve kardeşine göz kıptı. Gino da ona karşılık verdi. Sanki dünya onların kendisini fethetmesi-

ni bekliyormuş gibi, neşeli ve güvenli bir halde, 10. Cadde'deki evlerine döndüler.

DR. Barbato, Angeluzzi-Corbolar'ın dairesine çıkan dört kat merdiveni tırmanırken, Hazreti İsa aşkına bu kez bu aileye hakkını ödettirmeye kesin kararlı bir adamdı. Onlara yardım etmeye çalış sonra da parayı başka biri kazansın. Parayı neden Fransız Hastanesi'ne kaptıracaktı?

Yani Bellevue Hastanesi bu yoksul, cahil reziller için fazla mı iyiydi? Tıbbi bakımın en iyisini istiyorlardı, öyle mi? İçine işeyecekleri bir klozetleri bile bulunmayan, yardımla yaşayan ve kızları Raybrook'taki sanatoryumda kalan bu dilenciler kim olduklarını sanıyorlardı?

Doktor merdivenlerin tepesine ulaştığında kapı açıktı. Çok ağırbaşlı görünen küçük Sal, orada nöbet tutuyordu. Mutfakta, yemek tabakları masanın her tarafına yayılmış, sarı muşamba yağda kızartılmış patates ve yumurta artıklarıyla kaplanmıştı. Gino ve Vincent, bu masanın üzerinde bir kâğıt oyunu oynuyorlardı. İyi bir haydut çifti, diye düşündü doktor kızgınlıkla ama Vincent doğal ve ürkek bir nezaketle, oda sıraları boyunca ona eşlik etmek üzere yerinden kalkıp, kibar bir sesle, "Annem hasta," deyince yumuşadı.

Karanlık, penceresiz yatak odasında, kederli bir ifadeyle yatıyordu Lucia Santa. Onun yanında, annenin yatağının kenarındaki bir su leğeninden aldığı bezle yüzünün ve ellerinin temizlenmesine izin veren küçük kız Aileen duruyordu. Manzara, aşırı bir duygusallık değil ama çocuğa bakan dinlenen anne kompozisyonu ve loş sarı elektrik ampulü koyu renkli duvarlara huzur verici bir parıltı yayan odanın ışıklandırması nedeniyle, doktora İtalya'da gördüğü bazı dinsel tabloları anımsattı.

Benzerliği aklından uzaklaştırmaya çalıştı. Sonra, bilgilerinden yola çıkarak, çocuğun annesine duyduğu mutlak güvenin yalnızca bir köylü terbiyesinden kaynaklandığını fark etti. Bunlar, ünlü ressamların kullandığı insanlardı.

Dr. Barbato, yatağın ayak ucunda durdu ve ciddi bir sesle, "Ah, Sinyora Corbo, bu kış şansınız hiç yaver gitmiyor," dedi. Bu, bir sevecenlik ifadesiydi ve Octavia konusunda ne kadar çirkin davrandığına yönelik bir hatırlatmaydı.

Sırtüstü yattığı halde Lucia Santa öylesine şiddetli bir öfkeye kapıldı ki, yanakları kızardı ve iri, kara gözlerinde şimşekler çaktı. Ama onun da kendi elinden şarap sirkesine ve zeytinyağına batırılmış bir dilim kepek ekmeği yediğini hatırlatabilecek olmasına karşın, yoksulların doktor gibi çok yüce bir kişiye duydukları saygı, dilini tutmasına neden oldu. Uysalca, "Ah Doktor, sırtım, bacaklarım, ne yürüyebiliyorum ne de iş yapabiliyorum," dedi.

Doktor, "Önce çocuğu mutfağa gönderin," dedi. Küçük kız, yatağın hemen kenarında duruyordu ve bir kolunu da annesinin başının yanına koymuştu. Anne, yumuşak bir sesle, "Git Lena, mutfağa git ve abilerinin tabakları yıkamalarına yardım et," dedi. Doktor gülümsedi ve bu gülümsemeyi gören Lucia Santa, İtalyanca olarak bağırdı, "Vincenzo, Gino, sizi gidi *mascalzoni*[1], tabakları yıkamaya başladınız mı? Mutfağı doktor görsün diye pislik içinde mi bıraktınız? Bekleyin, yakında ikinizin de bacaklarını ayıracağım." Sonra Lena'ya dönüp yumuşak bir sesle ekledi: "Lena, git ve işleri yapıp yapmadıklarını bana söyle."

Casusluk görevine çok sevinen küçük kız, mutfağa koştu.

---

[1] serseriler

Dr. Barbato, yatağın etrafını dolaştı ve üzerine oturdu. Battaniyeyi aşağı çekerek, steteskobunu önce geceliğin üzerinden onun göğsüne yerleştirdi. Tam ona geceliğini kaldırmasını söylemek üzereyken, küçük kız koyu, kahverengi meraklı gözleriyle yanında belirdi. Annesine, "Gino ve Vincent tabakları yıkıyorlar ve Sal da masayı temizliyor," dedi.

Anne, doktorun canının sıkıldığını fark etti. "Güzel, güzel, Lena şimdi de gidip onlara yardım et ya da yalnızca seyret. Ben çağırıncaya kadar kimse buraya girmesin. Bunu onlara söyle." Küçük kız koşarak uzaklaştı.

Lucia Santa, kızının başını okşamak için elini uzatmıştı ve şiş bilekleri gören doktor, neyle karşılaşacağını biliyordu. Yalnız kaldıklarında, ona, yüzükoyun dönmesini söyledi ve sonra süssüz, yün geceliği yukarı sıyırdı. Omurga kısmındaki yamru yumru tümsekleri gördü ve endişe giderici bir gülüşle, "Ah Sinyora, artrit olmuşsunuz. Florida'da bir ay, sizi yepyeni bir kadın yapardı. Güneş ışığına, sıcağa ve dinlenmeye ihtiyacınız var," dedi. Nerelerde ağrı hissettiğini anlamak için vücudunun çeşitli yerlerine bastırarak, onu yukarıdan aşağıya iyice muayene etti. Kırklarındaki bu köylü kadının dolgun kalçalarının farkındaydı. Bunlar, kızınınkiler gibi, Floransa'da asılı duran erotik İtalyan nülerin kalçalarıydı; muazzam, yuvarlak, geniş oldukları kadar da derin; ama onda hiçbir istek uyandırmıyorlardı. Bu kadınların hiçbiri, bunu başaramazdı. Onlar, zihninde kirlenmişlerdi; yoksullukla kirlenmişlerdi. Geceliği aşağı çekti.

Kadın, diğer tarafına döndü. Doktor, ona ciddi bir ifadeyle baktı ve sertçe, "Bu da nesi Sinyora, yürüyemiyorum, evde iş yapamıyorum da ne demek? Bu, o kadar da önemli değil. Doğru, dinlenmeye ihtiyacınız var ama

yürüyebiliyor olmanız lazım. Bilek, bacak ve sırt eklemleriniz şişmiş ama bu o kadar da önemli değil," dedi.

Lucia Santa, "Doğrulmama yardım edin," demeden önce, uzun bir süre boyunca ona baktı. Büyük bir dikkatle bacaklarını yatağın yan tarafına sarkıttı ve doktor da onun ayağa kalkmasına yardım etmeye çalıştı. Sırtını doğrultmaya başladığı sırada, sessiz bir acı çığlığı kopardı ve bir ölü ağırlığıyla kollarına yığıldı. Doktor, onu nazikçe yatağa bıraktı. Numara yapıyor olması olanaksızdı.

"Tamam, o halde dinlenmelisiniz, Sinyora," dedi Dr. Barbato. "Ama bu geçecek. Tamamen değil, her zaman rahatsızlık duyacaksınız ama yakında sizi yeniden fırına vereceğim."

Lucia Santa, onun bu küçük şakasına gülümsedi. "Çok teşekkürler," dedi.

CORBOLAR'ın evinden ayrılan Dr. Barbato, 10. Cadde'nin temiz havasını içine çekerek, hayatı ve insanlığı düşündü. Korkuyla karışık şaşkınlığa benzer bir şey hissetti. Sahte bir ruh haliyle, bu ailenin yaşadığı talihsizlikleri yeniden gözden geçirdi. Akıl hastanesindeki koca; o büyük, beyaz kurdun onu o harika göğüslerin ardında yavaş yavaş yiyip bitirdiği kız (ve ilk kocanın şu kazada öldüğünü de unutmamak lazımdı); yoksul mu yoksul toy bir kızla sönük bir evlilik yapan oğlan. Şimdi de başında yarı-yetişkin çocuklarla sakat kalan ve o muhteşem güzel kıçı ve o ağır, mermer gibi vücuduyla orada yatarak sözlerine öfkelenmek küstahlığını gösteren kadının kendisi.

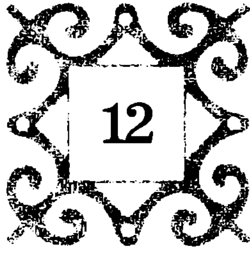
Pencereleri kışa yaraşır gökyüzüne karşı küçük, kare ateşler halinde yanan apartman sıralarına göz gezdirdi. Kendini hasta gibi hissederek ne söylediğini bilmeden homurdandı, "Bunlar ne halt etmeye çalışıyorlar?" Hud-

son Nehri'nden esen soğuk rüzgâr, demiryolu deposunu geçerek damarlarındaki kanın hızlanmasına yol açtı. Bunun, sanki yüzü tokatlanmışçasına, sanki evrensel bir zorbalığa karışmaya cesaret ettiriliyormuşçasına, kendi gözleri önünde gerçekleşmesine izin verilmesinden dolayı öfke hissetti, meydan okudu. Kanı alt üst oldu. Bu çok fazlaydı. Çok fazla. Tamam, ne yapabileceğini bir görelim, diye düşündü. Kanı o sırada öyle ısındı ki, kuru soğuğa rağmen paltosunun yakasını ve annesinin onun için ördüğü yün atkıyı gevşetmesi gerekti.

Sonraki iki ay boyunca, Dr. Barbato, saf bir coşkuyla, iyileştirme sanatını uyguladı. Lucia Santa'yı iki günde bir ziyaret etti, iğneler yaptı, ısı tedavileri gerçekleştirdi ve masaj yaparken en az yirmi dakika boyunca onunla eski devirler hakkında sohbet etti. Daha iyiye gidiyordu ama hâlâ yatağından kalkamıyordu. Dr. Barbato, Octavia'dan, sanatoryumdan eve nasıl geleceğinden ve annesini bu kadar hasta bulmanın kızı nasıl üzeceğinden bahsetti. Octavia'nın eve gelmesinden birkaç gün önce, Lucia Santa'ya vitamin iğneleriyle birlikte uyarıcı iğneler de yaptı ve onun dönüşünden bir gece önce, anneyi mutfakta oturur halde, mutfak masasının üzerinde giysileri ütülerken buldu. Etrafını sarmış çocukları, komutuyla su getiriyor ve giysileri onun için katlıyorlardı. "İyi, iyi, güzel, çok güzel," dedi Dr. Barbato neşeyle. "Birinin iş yapabilmesi, kesin bir sağlık belirtisidir, ha Sinyora?"

Lucia Santa ona gülümsedi. Bu, borcunu kabul eden ve onun esprisini yadsıyan bir gülümsemeydi. İş olduğu zaman, insanlar çalışmak için ölüm döşeklerinden bile kalkarlardı; ikisi de bunu biliyordu. Dr. Barbato ona bir iğne yapmaya hazırlanırken, "Ah, Doktor, sizin hakkınızı nasıl ödeyeceğim?" diye İtalyanca mırıldandı. Doktor, bu kez öfkeye kapılmadı. Teselli edici bir gülümsemeyle,

"Yalnızca beni kızınızın düğününe davet edin," dedi. Yaşamda sevinçler de olduğunu, ödüllerin acıları ve iyi şansın da kötüyü izleyeceğini, her şeyin yoluna gireceğini, kızın sağlığına kavuşacağını, çocukların büyüyeceğini, zamanın geçeceğini ima ediyordu.

OCTAVIA, altı ay boyunca evden uzak kalmıştı. Bu süre zarfında, Lucia Santa kızını hiç ziyaret etmemişti; bu mümkün olmamıştı. Yolculuk çok uzundu, evdeki sorumlulukları çok ağırdı ve Larry'yle hurda arabasına güvenememişti. Çocukları yalnız başlarına bırakmasıysa zaten düşünülemezdi.

Octavia'nın döndüğü gün, Larry ve Vinnie, Büyük Merkez İstasyonu'na karşılamaya gittiler. Ailenin geri kalanı evde bekledi. Çocuklar pazar giysilerini, Lucia Santa da en iyi siyah elbisesini giymişti. Zia Louche, kaynayan suyu yenileyerek ve domates sosunu karıştırarak mutfakta koşuşturup duruyordu.

Gino, ön pencereden dışarıyı seyrediyordu. Sonunda, "Anne, işte geldiler," diye bağırarak, uçar halde mutfağa daldı.

Lucia Santa, gözlerine hücum eden yaşları sildi. Zia Louche, *ravioli*'leri kaynayan su tenceresine atmaya başladı. Daire kapısı açıldı, çocuklar merdivenin başına giderek trabzanlara yaslandılar ve merdivenlerden yukarı çıkan ayak seslerini dinlemeye koyuldular.

Octavia ortaya çıktığında onu neredeyse tanıyamadılar. Kendilerini, sevecenlikle ilgilenebilecekleri solgun, hasta görünüşlü, çökmüş, ölüm döşeğinden kalkmış birini

görmeye hazırlamışlardı. Son derece havalı Amerikalı bir kız gördüler. Octavia'nın her zamanki sararmış cildinin yerinde bile yeller esiyordu. Yanakları pembeleşmiş, saçları permayla Amerikan modasında kıvırtılmıştı. Bir etek, kazak ve onun üzerine de kemerli bir ceket giymişti. Ama hepsinden önemlisi, kendilerini yabancılar gibi hissetmelerini sağlayan sesi, konuşması ve onları selamlama tarzıydı.

Sıkılı dudakları arasından dişleri gözükerek, tatlı tatlı gülümsedi. Hoş olduğu kadar da kontrollü bir çığlık koyverdi, Sal ve Aileen'i kucakladı ve her birine, "Ah, canlarım, canlarım, sizi nasıl da özledim," dedi. Sonra Lucia Santa'nın yanına giderek, onu ağzı yerine yanağından öptü ve sevimli, fettan bir tavırla, "Ah, evde olduğum için çok mutluyum," dedi.

Birer valiz taşıyan ve biraz huzursuz görünen Larry ve Vincenzo, merdivenlerin başına geldiler.

Octavia, Gino'nun yanağından bir makas aldı ve, "Ooo, bu ne yakışıklılık böyle!" dedi. Gino, geriye sıçradı. Herkes bakakaldı. Ona ne olmuştu?

Bu yeni kişilikten tek hoşnut olanlar iki küçük çocuktu, Sal ve Aileen. Onun yanından ayrılmıyorlar, güzelliğini gözleriyle, kulaklarıyla ve vücutlarıyla yiyip bitiriyorlar; o parmaklarını saçları arasında dolaştırarak en çekici haliyle, "Ah, nasıl da büyümüşsünüz!" diye yineleyip onlara tekrar tekrar sarıldıkça, zevkten ürperiyorlardı.

Lucia Santa, Octavia'yı hemen bir yere oturttu. Bu yeni tavırlara dikkat etmemişti. Dört kat merdiven tırmanan kızının dinlenmesini istiyordu. Daha şimdiden yemek servisini yapan Zia Louche, Octavia'ya, "Ah, Tanrı'ya şükürler olsun ki geri döndün genç bayan, annenin sana ihtiyacı var," dedi. Octavia'nın karşılık verebilmesinden önce de yeniden ocağın başına koşuşturdu.

Yemek, bugüne kadar Angeluzzi-Corbo ailesinde yenilenlerin en tatsızlarından biriydi. Konuşmalar, yabancılar arasındaki nazik bir bilgi alışverişinden ibaretti. Gino ve Vinnie, masada dövüşmediler. Sal ve Aileen ise tam birer melektiler, en büyük köfteleri kimin alacağı konusunda hiç tartışmadılar. Louisa, bebekle birlikte yukarı geldi ve hastalık bulaşmasın diye, Octavia'yı büyük bir dikkatle kulağının arkasından öptü. Bebeği Octavia'dan uzak tutarak, Larry'nin yanına oturdu. Octavia, bebeğe agucuklar yaptı ama ona dokunmadı. Larry yemeğini yedi ve özür dileyerek, dört-geceyarısı vardiyasındaki işine gitmek için ayrıldı. Aceleyle uzaklaştı.

Octavia masayı toplamaya başlamak üzere bir hareket yaptığında, herkes korkuyla yerinden doğruldu. Gino bile ayağa fırladı ve lavaboya götürülecek tabakları kaptı. Lucia Santa kızına bağırdı, "Sen ne yapmaya çalışıyorsun, yeniden hasta olmaya mı?" Böylece Octavia, bacaklarına yaslanan ve ona hayran hayran bakan küçük Sal ve Aileen'le birlikte oturdu.

Octavia'nın gülücüklerinin ve neşeli konuşmalarının ardındaki kederi yalnızca anne sezdi. Çünkü yeniden dairede oturmak, yataklar ve gardroplar yüzünden sımsıkışık olmuş ve her tarafına çocukların eşyaları saçılmış odaları görmek, Octavia'ya bir umutsuzluk dalgası hissettirmişti. Öğleden sonra yavaş yavaş akşama ilerlerken, annesinin tüm o hatırlanan, bitmek tükenmek bilmeyen günlük işleri yapmasını izledi: Bulaşıkların yıkanması, temiz giysilerin ütülenmesi, mutfaktaki gaz sobasının ve ön odadaki kömür sobasının yakılması, alacakaranlıkla birlikte odayı gölgelere hapseden gaz lambasının yakılması ve nihayet çocukların uykuya hazırlanması. Octavia şimdi şu dakika sanatoryumda ne yapıyor olacağını düşündü. O ve kız arkadaşı bahçede yürüyüş yapıyor

olacaklardı. Odalarında yemeklerini bekliyor ve süregelen aşk maceralarının dedikodusunu yapıyor olacaklardı. Birlikte yemeklerini yiyiyor ve sonra da oyun odasında briç oynuyor olacaklardı. Octavia, geride bıraktığı yaşama, endişe ve sorumluluklar olmaksızın, insanın kendine özen göstermesine, sağlık ve eğlenceye adanmış bildiği tek hayata özlem duyuyordu. Kendi evinde sıkıntı hissediyor ve ailesi ona yabancı gözüküyordu. Düşüncelerine o kadar dalmıştı ki, annesinin evin içinde nasıl zorlukla dolaştığını hiç fark etmedi.

Yatma zamanı geldiğinde, Gino ve Vinnie ön odadaki katlanır yatağın yanında soyunurlarken Gino, Vinnie'ye, "Gün boyunca bir kez bile küfür etmedi," diye fısıldadı.

Vinnie, "Sanırım hastanede küfür edilemiyor ve bu yüzden unuttu," dedi.

Gino, "Umarım," dedi. "Bir kızın küfretmesi kulağa hiç hoş gelmiyor, özellikle de insanın kendi ablasının."

OCTAVIA ve Lucia Santa artık mutfakta yalnızdılar. Sarı muşamba örtülü büyük yuvarlak masaya oturdular. Önlerinde beyaz kahve fincanları parlıyordu. Ütülenecek çamaşırlar odanın bir köşesinde Lucia Santa'yı bekliyordu. Gaz sobasının üzerinde bir su kabı tıslıyordu. Yatak odalarının bulunduğu koridordan uyuyan çocukların alçak soluk sesleri duyuluyordu. Mutfağın donuk sarı ışığında karşı karşıya geçtiler ve anne son altı ayın sıkıntılarını anlattı. Gino'nun ve hatta Vinnie'yle küçüklerin bile nasıl asileştiklerinden, Larry'yle karısı Louisa'nın nasıl yeteri kadar yardımcı olmadıklarından ve kendisinin nasıl hastalandığından ama Octavia'ya yazdığı mektuplara asla onu üzecek bir şey eklemediğinden bahsetti.

Uzun bir anlatıydı ve Octavia onun sözünü yalnızca aralıklarla, "Anne neden bana yazmadın, neden bana an-

latmadın?" demek için kesti. Anne, "Senin iyi olmanı istedim," diye karşılık verdi.

Birbirlerine şefkat göstermediler. Octavia, nazikçe, "Endişelenme, anne. Gelecek hafta işe geri döneceğim. Ayrıca çocukların okulda iyi notlar almalarına ve evde yardımcı olmalarına da dikkat edeceğim," dedi. Annesinin kendisine ihtiyaç duymasından dolayı, bir güç, güven ve gurur dalgası hissetti. O anda, tüm yabancılığı kayboldu. Evindeydi. Lucia Santa ütü yapmaya başlayınca, Octavia da odasına gitti ve annesine eşlik ederken okumak üzere bir kitap aldı.

Octavia'nın eve dönmesinden bir hafta sonra, o ve sosyal yardım müfettişi nihayet tanıştılar. Evde olmaktan mutluluk duyan Octavia, sevimli davranıyor, eski amirane tavırlarını sergilemiyor ve hiç küfretmiyor ya da bağırmıyordu.

Öğleden sonra dört sularında telaşla evden içeri girdi ve ayakları bir sandalyenin üzerinde, sütlü kahvesini yudumlayan ve jambonlu sandviçini yiyen Bay La Fortezza'yı görerek şaşırdı. Bay La Fortezza, onun belirgin hatlı güzel yüzüne iyice bir baktı ve tüm kibarlığını takınarak bir centilmen gibi ayağa kalktı. "Bu benim kızım," dedi Lucia Santa, "Octavia. Büyük kızım."

Bay La Fortezza, İtalyan tavırlarından vazgeçerek, arkadaşça bir Amerikan aksanıyla, canlı ve gelişigüzel bir biçimde, "Senin hakkında çok şey duydum; Octavia. Annen ve ben uzun, hoş sohbetler yaptık. Biz eski dostuz," dedi.

Octavia, soğukça başını salladı ve iri, kara gözlerinde göstermeyi amaçlamadığı bir hoşnutsuzluk ifadesi belirdi.

Bu nezaketsizlikten huzursuz olan Lucia Santa, "Gel biraz kahve iç ve genç adamla sohbet et," dedi. Bay La

Fortezza'ya dönerek ekledi, "Bu zeki olanı, her zaman kitap okur."

"Evet, biraz kahve iç," dedi Bay La Fortezza. "Seninle konuşmak hoşuma gidecek, Octavia."

Octavia o kadar rahatsız oldu ki, neredeyse küfredecekti. Küçümser bir tavırla ilk adını kullanması, laubaliliği, onun tükürmesine yol açtı ama kendini yeni toparlamış bir akciğer hastasına yaraşır şekilde mendilinin içine. Diğerleri ona onaylar bir anlayışla baktılar. Sonunda oturdu ve annesinin sosyal yardım müfettişine yağ çekmesini dinledi.

O, Bay La Fortezza, yüksek tabakadan genç bir adamın yoksul işçi kıza yalnızca gülümsemesinin ve tenezzül etmesinin yettiği ve şanslı dişinin kendini sırt üstü yere atarak bacaklarını bir köpek gibi havada salladığı romanlar okumuştu. Anla işte, para yüzünden değil ama soyluluğun tanınması yüzünden. Yazık ki Bay La Fortezza, elbette kadın kahramanlara hiçbir şey ifade etmeyen o pırıltılı tavırlardan, o güleryüzlü sarışınlıktan, o ince, zarif Amerikan çekiciliğinden ya da milyonlarca dolardan (her zaman milyonlarca dolar) payını almamıştı. Böylece La Fortezza gitgide canlandı, dili açıldı ve etraflarında siyah halkalar olan baykuş gözlerinin olanak verdiği ölçüde sevimlileşti. Octavia ise ona gitgide daha soğuk bir ifadeyle bakıyordu. Gino ve Vinnie, eve geldiler ve ablalarının yüzünü görerek, mutlu bir bekleyişle odada oyalandılar.

La Fortezza şimdi edebiyattan söz ediyordu. "Ah, Zola, yoksullar hakkında nasıl yazacağını çok iyi biliyormuş. Büyük bir usta, biliyorsun. Bir Fransız."

Octavia, yavaşça, "Biliyorum," dedi. Ama La Fortezza devam etti. "Onun bugün, yoksulların nasıl sosyal yardımın verdiği azıcık parayla geçinmek zorunda oldukla-

rını yazması için yaşadığını görmek isterdim. Ne maskaralık! İşte kızınızın kitaplarını okuması gereken bir adam, Sinyora Corbo. Bu, başlı başına bir eğitim olurdu. Kendini anlamana yardım ederdi Octavia ve çevreni de."

Onun gözünün içine tükürmek için kaşınan Octavia, yavaşça başını salladı.

La Fortezza hoşnuttu, anne de öyleydi. Adam, ciddi bir ifadeyle, "Şu işe bak, sen akıllı bir kızsın. Bir ara benimle bir oyun seyretmek ister misin? Saygımı göstermek için seni annenin önünde davet ediyorum. Annenin de sana anlatabileceği gibi, ben eski kafalı biriyim. Doğru değil mi, Sinyora?" dedi.

Lucia Santa gülümsedi ve başını salladı. Kızını, belediyede iyi bir işi olan bir avukatla evlendirmek gibi bir hayali vardı. Çünkü, anneler, kitaplarda bile, kadın kahramanlarınkiler kadar yüksek amaçlar saptamazlardı. Sevecenlikle, "O iyi bir İtalyan genci," dedi.

La Fortezza devam etti. "Annen ve ben, birlikte uzun sohbetler yaptık ve birbirimizi anlıyoruz. Eminim arkadaşça bir randevu gerçekleştirmemize itiraz etmeyecektir. Belediye, tiyatro biletlerini bize indirimli fiyattan sağlıyor. Bu, senin için de sinema yerine yeni bir deneyim olur."

Octavia, kız arkadaşlarıyla birlikte birçok kez tiyatroya gitmişti. Giysi mağazaları da biletleri indirimli fiyattan alıyorlardı. Octavia da aynı romanları okumuştu ve servetlerini yem olarak sergileyen erkeklere zevk hizmeti vererek kendilerini utanca sürükleyen o cömert, akılsız, bakire kadın kahramanlar için her zaman büyük bir küçümseme duymuştu. Ama demek açlıktan nefesi kokan bu aptal rezil üniversite çocuğu kendisini becerebileceğini düşünüyordu. Gözlerinde şimşekler çakmaya başladı ve davetine karşılık olarak, tiz bir sesle, tükürür

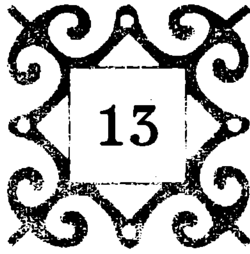
gibi haykırdı, "Gidip şapkana pisleyebilirsin, aşağılık herif." Vinnie'yle bir köşede duran Gino, "Oh oh, işte başladı," dedi. Lucia Santa, tutuşmuş bir barut fıçısının üzerinde oturan ve titreyen fitili seyretmekten başka bir şey yapamayan masum biri gibi, sanki nereye kaçacağını düşünürmüşçesine, sersemlemiş halde etrafına bakındı. Bay La Fortezza'nın yüzüne bir öfke dalgası hücum etti; hatta baykuş gözleri bile kırmızılaştı. Adeta taş kesildi.

Çünkü dünyada genç bir İtalyan cadalozundan daha tüyler ürpertici bir şey yoktu. Octavia, yüksek, güçlü, soprano sesiyle onu haşladı. "Besleyecek dört küçük çocuğu ve hasta bir kızı olan zavallı annemden ayda sekiz dolar alıyorsun. Onca sıkıntı yaşayan ailemizin kanını emiyorsun ve bir de beni dışarı davet etme küstahlığını mı gösteriyorsun? Sen iğrenç bir orospu çocuğusun, tiksindirici derecede sinsi bir alçaksın. Annem senin sus payını ödeyebilsin diye, küçük erkek kardeşlerim ve kızkardeşim şekerleme yemekten ve sinemaya gitmekten yoksun kalıyor, bir de benim seninle çıkacağımı mı sanıyorsun?" Sesi tiz ve kuşkucuydu. "Eski kafalısın, tamam. Doğrusu yalnızca gerçek bir rezil İtalyan piçi o saygılı Sinyora zırvalığıyla bunun gibi bir şey kopartabilirdi. Ama ben liseyi de bitirdim, Zola'yı da okudum ve tiyatroya da gittim; o yüzden, gemiden yeni inen, etkileyebileceğin bir göçmen kız bul ve onu becermeye çalış. Çünkü ben senin ne olduğunu çok iyi biliyorum: dört sifonluk bir bok çukurusun."

"Octavia, Octavia, sus artık," diye dehşetle bağırdı Lucia Santa. Bir açıklamada bulunmak üzere genç adama doğru döndü. "O hasta, ateşi var." Ama Bay La Fortezza, uçarcasına kapıdan fırladı ve merdivenlerden aşağı inmeye başladı. Kahverengi paketini ardında bırakmıştı. Kaçtığı sırada, yüzü, en utanç verici günahını işlerken

suç üstü yakalanan bir adamın yüzüydü ve bir daha da asla görmedikleri bir yüzdü. İki hafta sonra, ödeneklerini kısan ama onlara gözetim altındaki paranın sosyal yardım tarafından aile serveti olarak kabul edilmediğini, çünkü sulh yargıcının parayı ancak belirli bir çocuğun acil bir ihtiyacı halinde salıverebileceğini ve bir çocuğun parasının diğer iki çocuk ya da anne için kullanılamayacağını anlatan yeni bir müfettiş, Amerikalı yaşlı bir adam geldi.

Ama Bay La Fortezza'yla yaşanan final sahnesi, Gino ve Vincent'ın asla unutamayacakları bir sahneydi. Kızın korkunç şekilde küfretmesine kafa salladılar. Asla ablaları gibi bir kızla evlenmemeye tüm kalpleriyle and içtiler. Ama bu, hiç olmazsa şimdi o ortamı, hastalara gösterilen o özel yaklaşımı, hastaneden ya da uzun bir yolculuktan dönen bir aile üyesine yönelik o nezaket tavrını sona erdirmişti. Hiç kuşku yoktu, o eski Octavia'ydı. Sağlığına yeniden kavuşmuştu. Anne bile kızının davranışına kızamadı ama Bay La Fortezza'ya yönelik öfkesini de hiçbir zaman anlamadı. Ne de olsa herkes yaşamanın bedelini ödemeliydi.

RAVENSWOOD'dan mektup geldiği gün, Octavia, çocukların hepsi yataklarına çekilene kadar onu annesine okumadı. Bu, karısı belgeleri imzalarsa, babanın bir deneme amacıyla ailesine teslim edilebileceğini söyleyen çok kısa bir resmi bildiriydi. Sürekli bakıma ve gözetime ihtiyaç duyduğu açıkça belirtilmişti. Mektuba, doldurulmak üzere bir form da iliştirilmişti. Çocukların yaşları, tüm ailenin ve her bir üyenin geliri soruluyordu. Her şeye karşın, mektup, babanın dışarı bırakılacak kadar sağlıklı olmakla birlikte hâlâ bir hasta olduğunu ortaya koyuyordu.

Lucia Santa, endişeyle kahvesini yudumladı. "Demek gerçekten iyi değil, o halde onu sınamak istiyorlar," dedi.

Octavia, tamamen adil olmak istiyordu. "Sağlığı yerinde. Yalnızca çalışamıyor ya da başka bir şey yapamıyor. Hasta bir insan gibi bakılması gerekiyor. Belki bir süre sonra yeniden işe dönebilir. Onu geri istiyor musun?" dedi. Bakışlarını aşağı yöneltti ve yüzü kızardı, çünkü kendi öz annesi hakkında utanç verici şeyler düşünüyordu.

Lucia Santa, kızının yüzünün kızarmasını ilgiyle izledi. "Neden istemeyecekmişim?" diye sordu. "O, çocuklarımın üçünün babası. On yıl boyunca ekmeğimizi

kazandı. Bu kadar sıkı çalışan bir eşeğim ya da atım olsaydı, hastalandığında ya da yaşlandığında ona iyi davranırdım. Neden kocamı geri istemeyecekmişim?"

"Ben sorun yaratmayacağım," dedi Octavia.

"Yeterince sorun olacak," dedi Lucia Santa. "Kim bilebilir ki, çocuklara zarar verebilir. Ayrıca kim o yılları yeniden yaşamak ister? Hepimiz ona ikinci bir şans vermek uğruna acı çekmek, yaşamımızı tehlikeye atmak zorunda kalırız. Hayır, bu çok fazla, çok fazla."

Octavia, hiçbir şey söylemedi. Kızı kalemi, mürekkep şişesini ve dosya kâğıdını sanatoryuma bir yanıt yollamak üzere hazır bekletirken, saatler boyunca ya da onlara saatler gibi gelen bir süre boyunca birlikte oturdular.

Anne, derin düşüncelere dalmıştı. Sevgililerin evlerine döndükleri ve delilik halinde cinayetler ve başka suçlar işledikleri benzer durumlarla ilgili hikâyeleri hatırladı.

Acı çekecek, yuvasını terk etmeye, evden kurtulmak için vaktinden önce evlenmeye sürüklenecek olan kızı Octavia'yı düşündü.

Bu tehlikeye atılamazdı. Kararının ne anlama geldiğinin mutlak bilinciyle (zihninde yıllar boyunca demir ve tuğla arasına hapsedilmiş bir hayvanın görüntüsü belirdi) kocasını, çocuklarının babasını, o tek sevinç yazının ortağını, insani ve dünyevi bir umutsuzluk sonsuzluğuna terk etti. Lucia Santa, başını yavaşça iki yana salladı ve "Hayır, imzalamayacağım. Bırakalım olduğu yerde kalsın," dedi.

Octavia şaşırmıştı ve hatta biraz da sarsılmıştı. Kendi babasının ölümünün anısı üzerine hücum etti; küçük bir kızın hissettiği o korkunç kayıp duygusunu yeniden hissetti. Ya bir mucize eseri yaşama geri döndürülebilseydi, tıpkı şimdi onların üveybabasını yaşama geri dön-

dürebilecekleri gibi? Birdenbire babalarını eve getirmezse Gino, Sal ve küçük Aileen'in yüzlerine asla bakamayacağını düşündü.

"Sanırım Gino ve Sal'la konuşmalıyız. Ne de olsa, onların babası. Ne düşündüklerini bir anlayalım. Belki onu eve getirebiliriz, anne," dedi.

Lucia Santa, kızına onu yargılar ve suçlu bulur gibi görünen delici bir bakış fırlattı. Bu, Octavia'yı her zaman altüst eden bir bakıştı çünkü son derece kişilik dışıydı. Anne, "Çocuklar ne bilir? Onları bir başlarına bırak da bak sonra başlarına neler gelecek. Ayrıca babalarını eve getirmeye gücümüz de yetmez," dedi.

Başını kahve fincanının üzerine eğen Octavia, yavaşça, "Anne, bir deneyelim, çocukların hatırı için. Onu özlüyorlar," dedi.

Anne yanıt verdiğinde sesi şaşırtıcı derecede küçümseme yüklüydü. Başını iki yana salladı ve, "Hayır kızım, senin için merhametli ve cömert olmak kolay. Ama şunu düşün: İşler iyice zorlaşıp cömertliğinden pişmanlık duyduğunda, acı çekmek zorunda kalacaksın ve cömertliğinin sana eziyet vermesine çok öfkeleneceksin. Bu, daha önce benim başıma geldi. İyi yürekli, sevecen insanlardan sakın, çünkü cömertliklerinin neye malolacağını bilmiyorlar. Sonra öfkelenip seni onların insanlıklarına en güvendiğin anda reddediyorlar. Baban öldüğünde komşularım bana yardım etmek için nasıl da sürüler halinde toplandılar, onların iyilikleri yüzünden nasıl da gözyaşı döktüm. Ama yazık ki, daima iyi, daima cömert olamayız; çok yoksuluz, buna gücümüz yetmez. Zengin olan teyzen bile, sonunda isyan etti. Kısa bir süre cömert olmak iyidir, insanı çok harika hissettirir. Ama devamlı hale gelmesi doğaya aykırıdır, insanın doğasına aykırıdır. Sen de günün birinde üveybabandan bıkacak-

sın; kavgalar, bağırışlar, küfürler olacak ve karşına çıkacak ilk erkekle evlenip kayıplara karışacaksın. Ve ben de senin iyiyürekliliğinin cezasını çekeceğim." Bir an durakladı. "O, hayatımızın geri kalanı boyunca hep hasta olacak." Bu sözlerle, kocasını sonsuza kadar mahkûm etti ve cezaya çarptırdı.

Kadınlar, kahve fincanlarını yıkadılar. Anne, masayı silerek ve yeri süpürerek mutfakta oyalandı; Octavia ise sabah çocuklara ne söylemesi gerektiğini düşünerek ve aslında böyle yaparak kendisini suçtan arındırmak istediğini fark ederek odasına gitti.

Octavia, yatakta annesini, katılığını, duygusuz kararını düşündü. Sonra, mektubu mutfakta bıraktığını hatırladı. Kalktı ve koridor boyunca kombinezonuyla ilerledi. Işık hâlâ açıktı.

Lucia Santa, üzerinde büyük şeker, tuz ve un çuvalları olan mutfak masasının başına oturmuş, şeker kâsesini, tuzlukları ve bakır un kavanozunu dolduruyordu. Büyük siyah resmi mühürlü ve zarfı hükümet antetli mektup önünde duruyordu. Sanki okuyabiliyormuşçasına gözlerini ona dikmişti ve her sözcüğü zihnine kazıyor gibi görünüyordu. Kızına baktı ve "Mektup bende kalsın, yanıtı sabahleyin yazabilirsin," dedi.

Uyuyan Sal'ın yanında uyanık yatan Gino, yatak odasıyla mutfak arasındaki açık duran Yehuda penceresinden her şeyi duydu. Annesinin kararı karşısında hiçbir içerleme ya da öfke hissetmedi, yalnızca mide ağrısına benzer bir rahatsızlık duydu. Az sonra mutfaktaki ışık söndü, annesinin yatağının yanından geçerek kendi odasına gittiğini duydu ve sonra uykuya daldı.

Lucia Santa uyumadı. Karanlıkta Aileen'e dokunmak üzere uzandı ve pürüzsüz cildi, sıska omuzları, küçük vücudu sıva duvarın serinliğine sokulmuş halde bul-

du. Bu masum, savunmasız bedene dokunmak ona güç verdi. Dokunduğu bir candı ve onun koruması altındaydı. Onların hepsinin koruyucusuydu, yazgılarını elinde tutuyordu. İyilik ve kötülük, mutluluk ve sancı ondan gelecekti. Kocasını işte bu yüzden çukurun içine atmıştı.

Ama bu yeterli değildi. Kaç kez onu dövdüğünü, üvey çocuklarına küfrettiğini, gece boyunca çılgınlar gibi bağırdığını ve kendi öz çocuklarını korkuttuğunu gözlerinin önüne getirdi; istikrarsız işlerini, pahalıya patlayan dindarlığını hatırladı. Ama tek bir umutsuz zihinsel çığlıkla her şeyi bir tarafa attı: "Frank, Frank neden kendine dikkat etmedin? Neden bu kadar hastalanmak için kendine izin verdin?" Kendisi çaresiz bir dulken, alın teriyle kazandığı parayı parçalara ayırmasını, yüzündeki incinmiş gurur ifadesini ve sevecenliğini hatırladı. Derin derin iç geçirerek, gerçeği kabul etti. Olanakları, sevdiği adama merhamet göstermeyi karşılayamayacak kadar zayıftı, yetersizdi. Hayır merhamet yok, diye düşündü, merhamet yok, merhamet yok. Yanında uyuyan küçük vücuda, minicik insanın satenimsi körpe cildine dokunmak üzere yeniden uzandı. Sonra kollarını kavuşturdu, gözlerini karanlığa dikti ve sabırla uykusunun gelmesini bekledi. Frank Corbo'yu asla çocuklarının büyüdüğünü görmemeye, asla yatağını paylaşmamaya, asla torunlarım tanımamaya mahkûm etmişti. Sanki göstermeyi reddettiği merhameti kendisi de asla umamazmış gibi İtalyanca mırıldandı, "Tanrım, Tanrım beni koru ve gözet, *aiuta mi.*"

Ertesi gece, yemekten sonra Octavia, Sal ve Gino'yu onlarla konuşmak üzere oturma odasına götürdü. İkisi de biraz endişeliydiler çünkü Octavia çok sevimli, çok yumuşak ve bir öğretmen gibi davranıyordu ama konuşmaya başlayınca Gino, arkadan neyin geleceğini anladı. Bir gece önce neye kulak misafiri olduğu hatırladı.

Octavia babalarının neden eve gelemediğini açıklarken, Gino, babasının onu saç traşına götürdüğü zamanları ve küçük çocuğun gözleri, önündeki aynada büyülü bir şekilde doğruca, babasının başının ardında ayna kaplı bir duvar olduğu halde metal bir sandalyede oturduğunu görürken ve babası da oğlunun yüzünü aynada görürken nasıl birbirlerini seyrettiklerini anımsadı. Biri diğerinin arkasında, ikisinin de yüzleri aynı yöne dönük olmasına karşın, yine de utanmadan birbirlerine cam kalkanları aracılığıyla bakarlardı.

Onları böylesine büyülü bir şekilde yüz yüze getiren bu ayna duvar, onları sanki birbirlerinin gözlerini inceleyebilmelerine, birinin diğerinin bir parçası olduğunu anlayabilmelerine yetecek kadar koruyor gibi gelirdi.

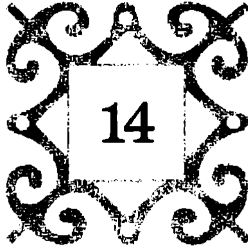
Aralarındaki beyaz bıyıklı berber, saçları siyah-beyaz çizgili örtünün üzerine kırpar ve babayla İtalyanca gevezelik ederdi. Hepsi de etraflarındaki aynalarda yansıyan makas hareketleri, saçların yumuşak bir biçimde omuzlarına düşmesi, beyaz fayans kaplı döşeme, yeşil şişeli saç losyonları dizili beyaz mermer tezgâh, Gino'yu büyülerdi. Babası, cam duvar aracılığıyla ona gülümser ve onun da gülümsemesini sağlamaya çalışırdı ama araya giren cam duvarla korunan çocuk bunu reddeder, yüzündeki ciddiyet ifadesini korurdu. Bu, babasının sürekli gülümsediğini hatırlayabildiği tek zamandı.

Octavia her şeyi açıklamayı bitirdiğinde, Gino ve Sal oynamak üzere aşağı inmeye hazırlandılar. Babaları hastaydı, bu da bir gün geri gelecek demekti ve o yaşta zaman hiçbir anlam ifade etmiyordu. Octavia, onlara yakından bakarak üzüntü belirtileri aradı. Nazikçe, "Onun hemen eve gelmesini istiyor musunuz?" diye sordu. Küçük Sal, neredeyse ağlamaklı bir şekilde, "Onun eve gelmesini istemiyorum. Beni korkutuyor," dedi. Octavia ve

Gino çok şaşırdılar, çünkü Sal babayı diğer çocukların hepsinden daha fazla severdi.

Gino rahatsızdı, çünkü kendini babasından sorumlu hissediyordu. Ev işlerini yapmayı reddettiğinde, başkaldırdığında, görevlerinden kaytardığında annesi kaç kez, "Sen de tıpkı baban gibisin," demişti? Sonunda, ailenin yaşadığı sıkıntıların hepsinin babasından ve dolayısıyla kendisinden kaynaklandığı gerçeğini kabul etti. Alçak bir sesle, "Annem nasıl isterse öyle olsun," dedi. Durakladı ve ekledi, "Benim için fark etmez."

Octavia, onların dışarı çıkmalarına izin verdi. Pencereye gitti ve alt kapıdan fırladıklarını gördü. Sanki üvey babası insanlığın ortak bir yazgısına maruz kalmışçasına ve kendisini de bir yargılama bekliyormuşçasına, kahredici, özel değil ama genel bir keder hissetti.

LARRY Angeluzzi, ikinci çocuğu doğduğunda ve demiryolu ona haftada yalnızca üç gün iş verdiğinde, yaşamın ne demek olduğunu anlamaya başladı. Ayrıca, kendine insandan bir aynada bir göz attı.

Bir pazar, bir arkadaşlarını ziyarete giderlerken, Larry ve Louisa, 34. Cadde ile 10. Cadde'nin köşesinde durarak tramvayı beklediler. Louisa, çocuğun elinden tutmuştu ve kocası da bebeği taşıyordu. Birdenbire Larry, küçük kardeşi Gino'nun caddenin diğer tarafından kendilerini izlediğini gördü. Bu esmer, sert küçük çocuk yüzünde, şaşkın, kederli bir acıma ve bir tür tiksinti ifadesi vardı. Gino'ya yanlarına gelmesini işaret etti ve o yürüyerek caddeyi geçerken Larry, Gino'nun yalnızca küçük bir çocuk olduğu ve atın üzerindeki ağabeyini seyretmek için geriye eğildiği günleri hatırladı. Gino'ya nazikçe gülümsedi ve "Görüyor musun evlenince başına neler geliyor, evlat?" dedi. Şaka yapıyor, küçük kardeşinin bunu asla unutmayacağını bilmiyordu.

Yüzü hâlâ sıska ve kupkuru olan Louisa, ikisine de kaşlarını çattı ve kabaca, "Bundan şikâyetçi misin?" dedi.

Larry güldü ve, "Sadece şaka yapıyordum," dedi. Ama Gino, sanki ikisi tarafından büyülenmiş de onların ardındaki başka bir şeyi görüyormuş gibi ciddi bir ifadeyle yengesine baktı.

Gino, vefalı bir nezaket gereği tramvayları gelinceye kadar onlara eşlik etti. Larry, artık büyüyor; ben onun yaşındayken çalışıyordum, diye düşündü. "Liseyle aran nasıl, evlat?" diye sordu. Gino omuz silkerek "İyi," dedi.

Larry ailesiyle birlikte tramvaya bindiğinde Gino'nun onlar uzaklaşırken arkalarından baktığını gördü.

Bu pazar sabahı, soğuk, açık havada, çelik üzerinde ilerleyip genç kardeşinden neredeyse sihirli bir şekilde uzaklaşırken, Larry bir kayıp duygusu hissetti; yaşamı sona ermişti. Demiryolundan, sekiz yıllık kıdeminden ve hiç kuşkusuz ömürboyu sürecek devamlı işinden vazgeçerek yeni bir yaşam biçimi benimsemesine yol açan da işte bu sabahtı, bu raslantıydı, bu bilinçlenme anıydı.

Ertesi hafta bir sabah, Larry biraz kahvaltılık çörek almak için *panetteria*'ya uğradı. Bir gece önce çalışmamıştı, demiryolunda işler hâlâ kesattı. Üst dudağı küçük bir bıyık yüzünden kıllarla kaplanmış olan fırıncının oğlu Guido, onu gerçek bir sevinçle karşıladı. Birlikte çene çaldılar. Guido, fırında tam gün yardım etmek için okulu bırakmıştı. Kendisine bir işadamı havası vererek, "Larry, iyi bir işin olsun ister misin?" diye sordu.

Larry gülümsedi. Demiryolundan ayrılmaya hiç niyeti olmadığı halde, samimi bir hevesle, "Tabii," dedi.

Guido, "Gel hadi," dedi. Arka odaya geçtiler. Önünde bir bardak rakı duran *Panettiere*, burada, kesinlikle İtalyan olan ama Amerikalı gibi giyinmiş, göçmenlikten hiç iz taşımayan, saçları düzgün kesimli, ince uzun, sade ve düz renk bir kravat takmış, kendi yaşlarında bir adamla sohbet ediyordu.

Guido, "Larry, seni Pasquale Amca'yla, Bay di Lucca'yla tanıştırmak istiyorum, babamla İtalya'da beraber büyümüşler. Pasquale Amca, bu da benim arkadaşım Larry, sana ondan bahsetmiştim," dedi.

İnsanların kendisi hakkında konuştuklarını öğrenince, Larry'nin zevkten yanakları kızardı. Adam acaba gerçekten Guido'nun amcası mı yoksa bu yalnızca ailenin yakın bir dostuna yönelik saygılı bir hitap sözcüğü mü, diye merak etti. Larry, onlara içtenlikle gülümsedi ve yabancıyla sağlam bir biçimde el şıkıştı. *Panettiere*, "Otursana," dedi ve onun için de bir bardak rakı doldurdu. Larry güldü ve, "Ben içki içmem ama bir fincan kahve alabilirim," dedi. Bay di Lucca'nın, İtalyan bir babanın kızına kur yapan birine yönelteceği açıkça değer biçen bakışlarla, gözleri kısık, tedbirli, kuşkucu, zihninde tartar şekilde kendisini incelediğini gördü.

Guido, kahveyi getirdi ve yabancının rakı bardağını doldurdu. Rastgele bir biçimde, "Baba, Pasquale Amca sana yeni bir adam aradığını söyledi, doğru değil mi Pasquale Amca? Tam adamını buldum, arkadaşım Larry. Sana onun hakkında anlattığım her şeyi hatırlıyor musun?" dedi.

İki yaşlı adam ona anlayışlı, sevecen bir gülümseme yönelttiler. *Panettiere*, bir red hareketi olarak ellerini kaldırdı ve Pasquale Amca sanki, "Zararı yok delikanlı," dermiş gibi omuz silkti. İtalya'da işler bu şekilde yürümezdi. Pasquale Amca, *Panettiere*'ye İtalyanca olarak, "Bu, iyi bir çocuk mu?" diye sordu. *Panettiere*, gönülsüzce, "*Un bravo*[1]," dedi. Herkes birbirine gülümsedi. Acele etmeden önlerindekileri içtiler ve iki yaşlı adam De Nobili purolarını yaktılar. Herkes Bay di Lucca'nın etkilendiğini görebiliyordu.

Larry buna alışkındı. Gülümsemesinde ve tavırlarında, erkeklerin de kadınların da ondan hemen hoşlanmalarını sağlayan son derece hoş bir şey olduğunu keşfetmişti. Bunu tüm alçakgönüllülüğüyle biliyordu, bundan

---

[1] bir yiğit

zevk alıyordu ve bu yeteneği için minnettardı, bu da onu çok daha çekici kılıyordu.

"Benimle çalışmak hoşuna gider mi?" diye sordu Bay di Lucca.

İşte o anda, Larry'nin çok daha olumlu meziyetleri, o özel insanlara özgü içgüdüsel sezgileri devreye girdi. Bu, kişisel bir soruydu. Bir insan olarak bana saygı duyuyor musun? Beni bir kabile reisi olarak, ikinci bir baba olarak, fahri bir vaftiz babası olarak kabul ediyor musun? Eğer şimdi ne tür bir iş, ne kadar para, nerede, ne zaman, nasıl, hangi garantiler diye sorma cesaretini gösterseydi, o zaman her şey biterdi. Her şey sona ererdi.

O yüzden, işi istememesine, demiryolundaki sekiz yıllık kıdeminden vazgeçmeyi düşünmemesine karşın, yine de yalnızca doğal nezaketinden ve anlamsız hevesinden dolayı, Larry, büyük bir içtenlikle, "Sizin için çalışmak bir onur olurdu," dedi.

Pasquale di Lucca, bedensel, muazzam bir gökgürültüsüyle ellerini birleştirdi. Gözleri parladı, yüzüne şaşkın bir memnuniyet ifadesi yerleşti. "Cennet'teki İsa aşkına," dedi. "İtalyanlar'ın Amerika'da hâlâ bunun gibi genç adamlar yetiştirmeleri mümkün mü?" Guido, keyifle bir kahkaha koyverdi ve *Panettiere* de hepsine mutlu bir biçimde gülümsedi. Larry, dudaklarındaki alçakgönüllü gülümsemeyi korudu.

"Şimdi sana nasıl bir adam olduğumu göstereyim," dedi Pasquale di Lucca. Bir tomar para çıkardı ve, "Bu ilk haftalık ücretin," diyerek Larry'ye üç yirmilik uzattı. "Yarın sabah büroma gel ve çalışmaya başla. Takım elbise giy ve düzgün, frapan olmayan bir kravat tak; bir Amerikalı gibi, benim gibi. İşte büromun adresi." Ceketinin göğüs cebinden küçük bir kart çıkardı ve onu Larry'ye verdi. Sonra, purosunu tüttürerek sandalyesinde geriye yaslandı.

Larry, parayı ve kartı kabul etti. Teşekkürlerini mırıldanmaktan başka bir şey söyleyemeyecek kadar sersemlemişti. Bu, tam gün çalışsa bile demiryolunda kazandığı paranın iki katıydı.

Guido gururla, "Sana ne söylemiştim, Pasquale Amca?" dedi. Bay di Lucca da hemfikir şekilde başını salladı.

Hepsi soğuk içecekler aldılar ve Larry işin ne olduğunu ancak o zaman sorabildi. Bay di Lucca, Larry'nin fırıncılar sendikası adına tahsildarlık yapacağını, çok sakin, kolay bir bölgesi olacağını ve işini iyi yaparsa bir ya da iki yıl içinde kazancının daha da artacağını açıkladı. Tüm fırın sahiplerinin kira yardımından başka ayrıca daha yüksek oranda bir de aidat ödediklerini anlattı. Larry'nin bir sigorta müfettişi gibi hesap defterlerini tutması, nazik olması, kısaca hoşbeş edebilmesi, herkesle dostça ilişkiler sürdürmesi, çalışırken asla içki içmemesi, fırınlardaki kadınlarla asla aşk ilişkisine girmemesi gerekecekti. Çok çalışacaktı, maaşını hak edecekti. Bay di Lucca bardağındaki rakıyı bitirdi, ayağa kalktı, Larry'yle tokalaştı ve "Yarın saat onda," dedi. Sonra, mertçe bir sarılışla *Panettiere*'yi kucakladı, Guido'nun yanağına hafifçe vurdu ve eline katlı bir banknot tutuşturarak sevecen bir tavırla, "Baban için iyi çalış, tamam mı? Çok kolay biridir, bir Amerikalı gibi ama eğer hikâyeler duyarsam... Pasquale Amcan tepene biner ve seni iyi bir İtalyan oğula dönüştürür," dedi. Bu sevecenliğin altında bir demirin sertliği vardı.

Guido onu şakacıktan itti ve "Beni merak etme, Pasquale Amca," dedi. Kollarını ona doladı ve onu kapıya kadar geçirdi. Dışarı çıkarken gülüştüler.

Pasquale Amca, "Dükkânda yardım edecek iyi bir İtalyan kızla evlen," dedi.

Guido geri geldiğinde, "Başardın, başardın!" diye bağırarak Larry'nin etrafında dans etmeye başladı. Heyecanı yatışınca, "Larry, iki yıl içinde Long Island'da kendine ait bir ev alırsın. Pasquale Amcam cimri değildir. Haksız mıyım, baba?" dedi.

Panettiere yavaşça rakısını içti, sonra iç geçirdi. "Ah, Lorenzo, Lorenzo, cesur oğlum," dedi. "Şimdi yaşamı öğreneceksin ve bir erkek olacaksın."

Larry Angeluzzi, iyi bir hayata kavuştu. Geç saatlere kadar uyuyor, öğle yemeklerini evde yiyiyor ve sonra sırayla bölgesindeki fırınları dolaşıyordu. İtalyan fırıncılar naziktiler, ona kahve ve kurabiye ikram ediyorlardı; Polonyalı fırıncılar somurtkandılar ama onlarla birlikte sert içkiler içmemesine karşın çok geçmeden çekiciliğine ısındılar. Kahve içmeye gelen ve Larry'nin bir sonraki durağına ilerlemesi gerekene kadar kalan genç Polonyalı kızlar konusunda gösterdiği başarıdan sevinç duydular. Zaman zaman hızlı bir düzüşme için fırınlardan birinin arka odasını kullandığı bile oldu. Fırıncının kıza karşı elinde delil bulundurmaktan hoşlanacağını ve kendisinin de bizzat onu orada düzenli şekilde köşeye sıkıştıracağını biliyordu.

Eski ülkelerinde mektup okutmak için rahibe yumurta ve onlara yasaların ne olduğu anlatması için de köy kâtibine şarap veren İtalyanlar, ılımlı insanlar olarak, hiç zorluk çıkarmadan aidatlarını ödüyorlardı. Polonyalılar, parayı arkadaşlığı ve çekiciliği uğruna ödüyorlardı. Yalnızca Alman fırıncılarla sorun yaşıyordu.

Bu, ödeme yapmayı istememek ölçüsünde değildi ama ödemeyi bir İtalyan'a yapmayı istemediklerini seziyordu. Ona nadiren kahve ve çörek ikram ediyor ya da dostluklarını göstermek üzere onunla nadiren sohbet ediyorlardı. Ekmekçilerine ya da sütçü çocuğa ödeme

yapar gibi ödeme yapıyorlardı. Bu dert değildi, zaten şimdilerde çok fazla kahve içiyordu ama bu, kendini bir gangster gibi hissetmesine yol açıyordu. Ama belki de böyle hissetmesinin nedeni tek bir fırıncıyla sorun yaşamasıydı ve o da Alman'dı. Onu bir nedenle daha da rahatsız eden, bu fırıncının en iyi ekmeği, en lezzetli ve en büyük doğumgünü pastalarını, en güzel kurabiyeleri yapmasıydı. Harika bir işi vardı ve yine de aidat ödemeyi reddediyordu. Larry'nin kendisinden para alamadığı tek kişiydi.

Bunu Bay di Lucca'ya söylediğinde, adam omuz silkti ve "İyi para kazanmıyor musun? Onu hak et. Bir iki ay daha dene, sonra da sonucu bana bildir," dedi.

Bir gün Larry, ziyaretlerine geç kaldı. Mola verdiği yerlerden birinde, yalnızca sinir gerginliğinden dolayı, sonradan onu rahatsız etme ve bundan çıkar sağlama küstahlığını gösteren son derece çirkin bir kızı becermişti. Bunun bir yararı olmamıştı. Hooperman'a uğramaya korkuyordu. Kısa boylu, tıknaz, örümcek kafalı Alman, şimdilerde onunla açıkça dalga geçiyor, ona bir hödükmüş gibi davranıyor, şakalar yapıyordu. Bu, Larry'nin yalnızca iyi niyetini göstermek için değil, yalnızca şehirdekinin en iyileri olduğu için değil ama Hooperman'a bunlar şirketten demesi için bir şans vermek ve böylece bir tür dostça ilişki başlatmak için her zaman bir iki ekmek ve biraz kurabiye satın almasıyla son buluyordu.

Şimdiye kadar işi çok iyi gitmişti. Larry, bütün bunların ne anlama geldiğini anlıyordu ama bundaki kendi rolüyle yüzleşmeyi, bir gün Hooperman'a para ödetmesi gerekeceği gerçeğiyle yüzleşmeyi reddediyordu. Larry, sorun çıkmasını önlemek için Hooperman'ın aidatlarını kendisi ödedi. Diğer iki Alman fırıncının kendisini tersledikleri güne kadar her şey yolunda gitti. Sinsi bir sırı-

tışla ona ertesi hafta gelmesini söylediler. Larry, demiryolundaki eski işini geri almayı düşünmeye başladı.

Hooperman'ın dükkânının yanından geçti ve köşeyi döndü. Burada polis merkezi binası vardı. Herifin çok cesur olduğuna hiç kuşkusu yoktu. Aynasızlar tam köşede duruyorlardı. Larry yürümeyi sürdürdü ve konuyu enine boyuna düşünmeye çalıştı. Eğer Hooperman'a para ödemezse, demiryoluna ve haftada on beş berbat papele geri dönmek zorunda kalacaktı. Hayır. Hooperman yalnız kalana kadar bekleyecek ve ona Bay di Lucca'nın bizzat geleceğini söyleyecekti. Sonra dehşetle Bay di Lucca'nın göndereceği kişinin Larry'nin kendisi olacağını fark etti. Yakında *kraut*[1]'u korkutmayı deneyecek ve bu da sonuç vermezse işten ayrılacaktı. Bir gangster! Kimbilir Octavia kahkahadan nasıl kırılacaktı. Annesi muhtemelen ona sopa çekmek için oklavayı kapacaktı. Ah kahretsin, yalnızca tek bir berbat kalın kafalı herif yüzünden bunun olacak olması çok kötüydü.

Bir saat etrafta dolaştıktan sonra, Hooperman'ın vitrininin önünden geçti ve dükkânın boş olduğunu gördü. İçeri girdi. Cam dolabın ardındaki kız selam verdi ve Larry fırınlarla tepsi yüklü masaların bulunduğu arka bölmeye ilerledi. Hooperman, burada iki konuğuyla günün erken saatlerinde Larry'yi tersleyen fırıncılarla birlikte alaycı kahkahalar patlatıyordu. Masanın üzerinde büyük bir teneke kutu bira vardı ve onu üç kocaman altın renkli kulplu bardak çevreliyordu.

Larry, önce bir ihanet şoku, sonra da amansız bir kırgınlık hissetti. Adamlar onu gördüler ve hep birlikte denetimsiz birer sevinç kahkahası koyverdiler. Bunun kötü niyetten tek yoksun tarafı hakaret olmayışıydı. Larry, onun hakkında ne düşündüklerini, onun ne olduğunu çok iyi

[1] Almanca'da mecazi anlamda herif, domuz.

bildiklerini, Hooperman'a asla para ödetemeyeceğini, kendisinin bir karısı ve iki bebeği olduğu için yetişkin biri gibi davranmaya çalışan bir çocuk olduğunu anladı.

Bay Hooperman, kahkaha çığlığını bir tirada çevirdi. "Oooo, tahsildar gelmiş. Sana bugün ne kadar vereyim, on dolar, yirmi dolar, elli dolar? Bak ben hazırım." Ayağa kalktı ve ceplerindeki bozuklukları ve buruşuk yeşil kâğıt para destelerini boşaltmaya başladı.

Larry, ne zorla gülümsemeyi ne de çekiciliğini kullanmayı başaramadı. Mümkün olduğu kadar sakin bir şekilde, "Bana ödeme yapmanız gerekmiyor, Bay Hooperman. Sendika üyeliğinden çıkarıldığınızı söylemeye geldim. Hepsi bu," dedi.

Diğer iki adam gülmeyi kestiler ama Hooperman kendini kaybetti. "Ben asla sendika üyesi olmadım," diye gürledi. "Sendikanızın içine edeyim. Asla aidat ödemedim ve asla beleş kahve ve kek vermedim, o yüzden sendikanızın içine edeyim."

Larry, son kez olumlu bir izlenim yaratmayı deneyerek, "Ben aidatlarınızı ödedim, Bay Hooperman. Sizin gibi iyi bir fırıncının sorun yaşamasını istemedim," dedi.

Bu, fırıncıyı sakinleştirdi. Parmağını Larry'ye doğrulttu. "Seni kaldırım mühendisi," dedi durgun bir öfkeyle. "Seni gangster. Beni korkutmaya çalışıyorsun, sonra da dostluk taslamaya kalkıyorsun. Neden benim gibi çalışmıyorsun? Neden paramı, nafakamı çalmaya geliyorsun? Ben çalışıyorum. Günde on iki, on dört saat çalışıyorum ve bir de sana para vermem mi gerekiyor? Hassiktir seni bücür, defol! Dükkânımdan defol!"

Larry, bu meydan okuma karşısında öylesine sersemledi ki geri döndü ve arka bölmeden çıktı. Hâlâ şaşkın halde ama kendini toplamaya ve korkmadığını göstermeye çalışarak durdu ve tezgâhın arkasındaki kızdan

bir somun mısır ekmeği ve bir peynirli kek istedi. Kız, büyük pudra şekeri tenekesini aldı ve keke serpti. Dükkânın arka tarafından, "Bu üçkâğıtçıya hiçbir şey satma," diye bir gürleme duyuldu ve Hooperman tehditkâr bir şekilde tezgahın arkasına geçti. Şeker kutusunu kızdan kaptı ve gerçek bir nefretle, Larry'ye, "Defol. Buradan defol. Defol!" dedi. Larry, hayretten ve dehşetten donakalmış halde ona uzun uzun baktı. Fırıncı, ona doğru uzandı ve kolunu silkeledi. Larry, pudra şekerinin yüzüne püskürtüldüğünü anladı ve burun deliklerindeki tatlı kokuyu hissetti. Kesinlikle zihinsel olmayan bir emirle sol eli arenaya çıktı ve fırıncının sağ koluna yapıştı. Sonra, Larry, sağ yumruğunu kaldırdı ve onu sert, kaba yüze indirdi. Garip ama, baş boynun üzerinde gergin bir tele geçirilmiş bir top gibi ileri savruldu ve sonra yeniden yumruğuna geri savruldu. Larry onu serbest bıraktı.

Yüz harabeye dönmüştü. Burun yamyassı olmuştu ve şeker kaplı mermer tezgâha sel gibi kan boşanıyordu. Dudaklar ezilerek kırmızı bir et kabarcığı haline gelmiş ve sol taraftaki dişler içeri çökmüştü. Fırıncı kana baktı ve sonra tezgâhın etrafım sarhoş gibi dolanarak Larry'yle kapı arasında durdu. Boğuk bir sesle, "Polis, polis çağır!" diye bağırdı.

Kız koşarak arka bölmeden geçti ve dükkândan dışarı çıktı. Diğer iki fırıncı da onu izlediler. Hooperman, perişan yüzünde vahşi, çılgınca bir bakışla onu gözleyerek kolları gerili halde ön kapıya dikilmişti. Larry, arka çıkıştan sıvışmak üzere köşeye ilerlemeye başladı. Hooperman'ın ona doğru hamle ederek, sanki cesaret edemiyormuş gibi cezalandırmaya çalışmadan ama kıstırarak üzerine atıldığını hissetti. Larry, fırıncıyı öteye fırlattı. Adama yeniden vuramazdı, çünkü aile itibarını zedelediğini ve hapse gireceğini şimdi fark etmişti. Ayağını vitrin tez-

gâhının önündeki pırıl pırıl parlayan kocaman cama doğru savurdu. Kırılan cam parçaları etrafına uçuştu ve sonra sergilenen uzun kurabiye tepsilerini tekmeledi. Fırıncı, öfkeyle bir inilti koyvererek ve onu yere sürükledi ve böylece polis, onları âşıklarınkinden de güçlü bir biçimde kucaklaşmış halde, cam ve kurabiye kaplı zeminde yuvarlanırken buldu.

Karakolda, iki çam yarması dedektif, Larry'yi arka taraftaki bir odaya götürdüler. Onlardan biri, "Tamam neler oldu evlat?" diye sordu.

Larry, "Bir kek almak istedim ve yüzüme şeker fırlattı. Kıza sorun," dedi.

"Onu söğüşlemeye mi çalışıyordun?"

Larry, "Hayır," dedi.

Başka bir dedektif, kapıdan başını uzattı. "Hey, kraut çocuğun di Lucca için para topladığını söylüyor." Larry'yi sorgulayan dedektif ayağa kalktı ve odadan çıktı. Beş dakika sonra geri geldi ve bir sigara yaktı. Larry'ye de daha fazla soru sormadı. Hep birlikte beklediler.

Larry, kendini boğulacak gibi hissediyordu. Tek düşünebildiği, belgelere geçecek adı, utanç içindeki annesi, herkesin hakir gördüğü bir suçlu ve bir mahkûm haline gelecek olan kendisiydi. Şimdi Bay di Lucca için de her şeyi mahvetmişti.

Dedektif saatine baktı, odadan çıktı ve birkaç dakika içinde geri döndü. Başparmağını kapıya doğru fırlattı ve "Tamam evlat, çek arabanı. Yakayı sıyırdın," dedi.

Larry, anlamadı ve duyduklarına inanamadı. "Patronun dışarıda bekliyor," dedi dedektif.

Dedektiflerden biri, Larry için kapıyı açık tuttu ve dışarı çıkınca Bay di Lucca'nın binanın dışındaki merdivenlerin bitiminde durduğunu gördü.

Bay di Lucca, "Teşekkürler, teşekkürler," dedi ve

hantal bir biçimde dedektifin elini sıktı. Sonra Larry'yi kolundan yakaladı ve onu sokağın aşağısında bekleyen bir arabaya götürdü. Sürücü, Larry'nin okula birlikte gittiği ve o zamandan beri de hiç görmediği bir çocuktu. O ve Bay di Lucca, arka koltuğa yerleştiler.

Sonra ikinci sürpriz geldi. Bay di Lucca, onu kolundan yakaladı ve İtalyanca olarak, "*Bravo*, harika bir insansın. Onun yüzünü gördüm, o hayvanın, çok iyi bir iş başardın. Piç kurusu. Ah, harika bir insansın, Lorenzo. Ona sana ekmek satmadığı için vurduğunu anlattıklarında, kendimi cennette sandım. Ah, keşke benim oğlum olsaydın!"

10. CADDE'de şehir merkezine doğru yol alıyorlardı. Larry, pencereden demiryolu deposunu seyretti. Kanının her bir damlasıyla, bedeninin her bir parçasıyla, neredeyse sanki saniye saniye başka biri haline dönüşüyordu. Bir daha asla demiryolu deposunda çalışmaya dönmeyecekti, bir daha asla o karakoldaki kadar korkmayacaktı. Kanunun tüm görkemi, Bay di Lucca'yla dedektif arasında geçen o tokalaşmayla, çabuk kurtuluşuyla ve özgürlüğünü simgeleyen hayranlıkla, gözlerinin önünde parça parça olmuştu. Fırıncının kanını, fırıncının kaçışını engellemek üzere gerdiği kollarını, o dağılmış, pestili çıkmış yüzün üst tarafından öfkeyle bakan gözleri düşündü ve hafif bir rahatsızlık hissetti.

Larry, gerçeği söylemek zorundaydı. "Bay di Lucca, ben sağa sola gidip para için adam tartaklayamam. Tahsildarlığa itirazım yok ama ben bir gangster değilim," dedi.

Bay di Lucca, teselli edici bir biçimde onun omzunu sıvazladı. "Hayır, hayır. Kim bu işleri zevk için yapar ki? Ben bir gangster miyim? Çocuklarım ve torunlarım yok mu? Arkadaşlarımın çocuklarının vaftiz babaları değil

miyim? Ama İtalya'da neye katlanılması gerektiğini biliyor musun? Sen bir itsindir ve akşam yemeğinde yiyecek pis bir kemik bulmak için tıpkı bir it gibi toprağı eşelersin. Ruhunu koruması için rahibe yumurta verirsin, yalnızca ağız dalaşma girişmemek için kasaba kâtibinin eline bir şişe şarap tutuşturursun. Toprak ağası *padrone* yazı malikânesinde geçirmeye geldiğinde, köyün tüm kızları onun evini temizlemeye giderler ve her yeri taze çiçeklerle donatırlar. Çalışmalarının karşılığını onlara bir gülümsemeyle öder ve bir öpücük için parmaklarının eklem yerlerini eldivenlerinden arındırır. Sonra bir mucize olur. Amerika! İnsanın Tanrı'ya inanmasını sağlamak için bu yeterli.

"İtalya'da onlar senden güçlüdür. Eğer *padrone*'den bir zeytin, bir havuç ya da Tanrı esirgesin bir somun ekmek alırsan, intikamından kurtulmak için kaçıp Afrika'da saklanman gerekir. Ama burada demokrasi var ve *padrone* de o kadar güçlü değil. Burada yazgıdan kaçmak mümkün. Ama bunun bedelini ödemelisin.

"Para ödemeden geçimini kazanabileceğini, ekmeğini pişirebileceğini sanan o Alman, o fırıncı da kim? Dünya tehlikeli bir yer. Hangi hakla bu köşede, bu sokakta ekmek pişiriyor? Yasalar mı? Yoksullar yasalar sayesinde yaşayamazlar. Yaşayabilen bir kişi bile çıkmaz. Yalnızca *padrone*'ler kurtulur.

"Şimdi şu adam, şu Alman, onun için üzülüyorsun. Üzülme. Polisin sana ne kadar iyi davrandığını gördün mü? Elbette, sen benim dostumsun ama tam karakolun burnunun dibindeki şu fırıncı, dost edinmek için onlara kahve ve çörek bile göndermiyor. Bu sana tuhaf gelmiyor mu? Adam devriye geziyor ve fırıncı ona kahvesi için para ödetiyor. Ne biçim bir insan bu böyle?"

Bay di Lucca durakladı ve yüzüne neredeyse kuşkucu, mızmız bir tiksinti ifadesi yerleşti.

"O, çok çalıştığı, namuslu olduğu, asla yasaları çiğnemediği için başına hiçbir şey gelmeyeceğini sanan bir adam. O bir budala. Şimdi beni dinle."

Bay di Lucca, yeniden durakladı. Sakin, anlayışlı bir sesle devam etti, "Kendini düşün. Çok çalıştın, namusluydun, asla yasalara karşı gelmedin. Çok çalışmak mı? Kollarına bir bak, çok çalışmaktan gorillerinkilere benzemiş."

"Ama burada iş yok. Namuslusun diye kimse gelip de sana bir maaş zarfı vermez. Yasalara karşı gelmezsin ve seni hapse atmazlar. Bu önemli bir şey ama bu karının ve çocuklarının karınlarını doyurur mu? O zaman bizim gibi insanlar ne yapar? *Tamam*, deriz. İşimiz yok. Maaşımız yok. Yasalara karşı gelemeyiz ve hırsızlık yapamayız çünkü biz namusluyuz; o zaman hepimiz açlıktan ölürüz; ben, çocuklarım ve karım. Haksız mıyım?" Larry'nin gülmesini bekledi.

Larry, daha başka bir şeyler söylemesini bekleyerek Bay di Lucca'ya bakmayı sürdürdü. Bay di Lucca bunu fark etti ve ciddiyetle, "Her zaman böyle olmayacak, yaşamını bilek gücün sayesinde kazanmayacaksın. Yeter. Hâlâ benim için çalışıyor musun? Haftada yüz dolar ve daha iyi bir bölge. Anlaştık mı?" dedi.

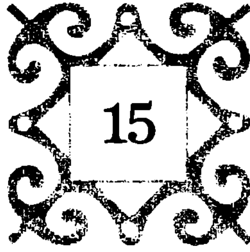
Larry, yavaşça, "Teşekkürler, Bay di Lucca, benim için uygun," dedi.

Bay di Lucca, babacan bir tavırla parmağını kaldırdı, "Bundan sonra da kimse için aidat ödeme," dedi.

Larry gülümsedi. "Ödemem," dedi.

BAY di Lucca onu 10. Cadde'ye bıraktığında, Larry bir süre demiryolu deposu civarında dolaştı. İnsanlara karşı her zaman nazik davranılamayacağını ve onların bir diğer kişinin isteklerini yerine getirmelerinin bekle-

nemeyeceğini kavradı, en azından para konusunda. Adi olmak gerekiyordu. Asıl kafasını karıştıran, insanların acımasız bir şey yapan bir adama karşı duydukları hayranlıktı. Kraut'un tamamen dağılmış yüzünü hatırladı ve Bay di Lucca'nın buna bu kadar sevinmesine hayret etti. Bu sayede para kazanacak, karısı ve çocukları işyeri sahibi insanlar gibi yaşayacak, annesine, erkek ve kızkardeşlerine yardım edecekti. Hem kraut'a gerçekten de para yüzünden vurmamıştı. Adamın aidatlarını her zaman ödememiş miydi?

LUCIA Santa, aile organizmasının zamanın darbelerine karşı güçlü kalmasını sağlıyordu: çocukların büyümesi, anne babaların ölümü ve dünyevi olaylarla ilgili tüm değişiklikler. Beş yıl boyunca bir anı yaşadı ve hayatın gerçek anlamı ve ruhun gücü olan harika silik anılar da onun peşinden sürüklendi.

Beş yılda, dışarıdaki dünya küçülmüştü. Gevezelik eden siyah kadın daireleri azalmıştı, karanlık yaz gecesinde bağrışan ve oynayan çocuklar eskisi kadar kalabalık kümeler oluşturmuyor gibi görünüyorlardı. Caddenin karşısında çınlayan lokomotifler yukarıdan geçen bir yolu kullanıyorlardı ve böylece kukla adamlar, sivri tepeli, rozetli şapkaları, lastik ayakkabıdan mahmuzları ve kırmızı fenerleriyle birlikte sonsuza dek tarihe karışmışlardı. 10. Cadde'deki yaya köprüsüne artık ihtiyaç duyulmuyordu, yıkılmıştı.

Birkaç yıl içinde şehrin batı kanadı ortadan kalkacak ve orada oturan herkes küller gibi dağılacaktı; ataları İtalya'da bin yıldan beri aynı köy yolunda yaşayan, dedeleri doğdukları aynı odalarda ölen o insanlar.

Lucia Santa, acil tehlikelere, son beş yıl boyunca yendiği tehlikelere karşı tetikte bekliyordu: ölüm, evlilik, ergenlik, yoksulluk ve Amerika'da büyüyen çocuklarda

görülen o sorumluluk duygusu eksikliği. Sonsuz bir saldırıya karşı koyduğunu ve gitgide daha da zayıf düşeceğini, çünkü aslında yazgının bizzat kendisine karşı geldiğini bilmiyordu.

Ama bir dünya yaratmıştı, bu dünyanın anıtsal sütunu olmuştu. Sıcak yataklarından kalkıp uykulu uykulu titreyen çocukları, sabahın ilk ışıklarıyla birlikte onun kızarmış ekmeğini, gaz sobasının yanındaki sandalyelerin üzerinde asılı duran okul giysilerini bulmuşlardı. Okuldan eve döndüklerinde, onu ütü yapar, dikiş diker, mutfak sobasının üzerindeki büyük kahverengi tencerelerle ilgilenir halde bulmuşlardı. Sıcak yemeklik yağ, sarımsak, domates sosu, haşlama et ve yeşil sebze kokularıyla birlikte gözden kaybolarak ve yeniden ortaya çıkarak alçakgönüllü bir tanrı gibi buhar bulutları arasında dolaşırdı. Ölümlülüğünü ele veren eski, katedral biçimli radyodan, ince, kederli ve beyaz göçmen fötr şapkasıyla taçlanmış yüzü 10. Cadde'deki her bakkal dükkânının vitrinindeki salamlara dayalı duran İtalyanlar'ın Bing Crosby'si ve orta yaşlı evli İtalyan kadınların sevgilisi Carlo Buti'nin romantik şarkıları yükselirdi.

Kapı, asla okuldan ya da oyundan dönen hiçbir çocuğa karşı kilitlenmezdi. Ne doğum ne de ölüm, dumanı tüten tabakların yemek masasının üzerinde hazır bulunmasını engelleyemezdi. Lucia Santa, geceleri, kendi uykusuna yönelmeden önce, evinin sessiz ve hareketsiz kalmasını beklerdi. Çocukları asla gözlerini dünyaya karşı kapalı ve savunmasız görmemişlerdi.

Yaşamında mücevherlere benzeyen günler, aylar ya da mevsimler vardı. Yalnızca bir kış, Gino okuldan eve geldi ve annesini tamamen yalnız buldu ve hiç konuşmadıkları halde birlikte neşeli bir öğleden sonra geçirdiler.

Gino, annesinin çöken ruhsuz, kasvetli alacakaran-

lıkta giysileri ütülemesini izledi. İçindekileri koklamak için tencere kapaklarını kaldırarak burnunu sobanın üzerine doğru uzattı ve gördüklerini beğenmedi. Zeytinyağında yüzen yeşil ıspanağı sevmiyordu. Haşlanmış patates tenceresi onu daha da sinirlendirdi, o yüzden kapağı çarparak kapattı ve kızgınlıkla, "Ah anne, yiyecek güzel bir şeyin yok muydu?" dedi. Sonra bir Amerikan kanalına geçmek üzere radyoya uzandı. Annesi tehditkâr bir hareket yapınca da öteye sıçradı. Aslında İtalyan kanallarını, özellikle de annesinin şu anda dinlediği radyo tiyatrolarını dinlemekten gerçekten hoşlanıyordu. Ona her zaman sanki birbirlerini öldürüyorlarmış gibi geliyordu ve onu izleyecek kadar anlıyordu. Amerikan melodram dizilerine hiç benzemiyordu. Burada kavga patırtı kopuyordu; anne babalar anlayışlı değil, kararlı ve hoşgörüsüzlerdi; adamlar karılarının sevgililerini kazayla değil kasten öldürüyorlardı. Karılar kocalarını çoğu kez korkunç acılara neden olan bir şeyle sahiden zehirliyorlardı ve buna çığlıklar eşlik ediyordu. Onların ıstırapları, yaşayanlar için bir teselliydi.

Gino, kütüphane kitaplarını aldı ve mutfak masasında okumaya başladı. Diğer tarafta, annesi giysileri ütülüyor ve ılık buhar odayı ısıtıyordu. Dairenin içi çok sessizdi; herkes evin dışındaydı, Sal ve Lena aşağıda, sokakta oynuyorlardı, Vinnie ise işteydi. Birdenbire ortalık Gino'nun okuduklarını göremeyeceği kadar karanlık oldu. Başını kaldırdı ve annesinin sabit bir şekilde, yüzünde tuhaf bir ifadeyle onu seyrettiğini gördü. Sarımsak, kızgın zeytinyağı ve yumuşak patates kokularıyla birlikte gaz sobasının üzerindeki su kabının cızırtısı duyuluyordu. Sonra annesi elini uzatarak ışığı yaktı.

Gino, ona gülümsedi ve başını kitabına eğdi. Lucia Santa, ütüsünü bitirip ütü masasını katlayarak yerine

kaldırdı. Kitap okuyan Gino'yu izledi. Artık nadiren gülümsüyordu; çok sert görünüşlü, çok sessiz genç bir delikanlı haline gelmişti. Çocuklar nasıl da değişiyordu. Ama hâlâ dikbaşlıydı, hâlâ inatçıydı, bazen kendinden önceki babası kadar çılgındı. Giysileri yatak odasına götürdü ve onları şifoniyerin bir yanına koydu. Sonra mutfağa döndü ve son derece sessiz bir biçimde birkaç taze patates soydu, onları ince ince dilimledi, sobanın üzerinde büyük yuvarlak kara kızartma tavası için yer açtı. Bir kaşık dolusu kahverengi ev yapımı domuz yağı hızla eridi. Patatesleri altından bir kahverengiye dönüşünceye kadar kızarttı, sonra ekmek kabuklarının üzerine iki yumurta kırdı. Bir servis tabağını doldurdu ve onu tek söz söylemeden Gino'nun kitabının üzerine ve burnunun altına doğru uzattı.

Gino, mutlak bir sevinçle tiz bir çığlık koyverdi. Lucia Santa, "Acele et ve diğerleri gelip görmeden ye, yoksa şu güzel ıspanağı kimse yemez," dedi. Gino, patatesleri hızla midesine indirdi ve annesinin diğerleri için sofrayı kurmasına yardım etti.

Zia Louche'nin ölümü nedeniyle, hayatına ait bir başka kış yaşandı. Yaşlı kadın için, öz annesine dökeceğinden daha fazla gözyaşı döktü. Zavallı kocakarı, kış soğuğunda, son yirmi yıldır tek yuvası olan tamtakır iki göz odada, yalnız başına ölmüştü. Pul pul cildi soğuktan kaskatı olmuş, çırpı gibi bacakları birbirine dolanmış, damarları ölüm yüzünden buzlu mavi bir renk almış halde, bir böcek gibi ölmüştü. Tek refakatçisi, üstünde emayeden beyaz bir su kabı bulunan siyah gaz sobasıydı.

Zia Louche, Zia Louche, ölünle ilgilenecek sevdiklerin nerede? Mezarının başında gözyaşı dökecek ve kendisinin o gururlu yaşlı kadının sorumluluktan yoksun olmasına, dünyevi tasalar taşımayan yaşamına imrendiğini

düşünecek çocuklar nerede? Lucia Santa o zaman kendi iyi talihinin farkına vardı. O, hiç sonu gelmeyecek bir dünya yaratmıştı. Bu dünya onu asla dışlamayacak, o asla tek başına ölmeyecek ve unutulmuş bir böcek gibi toprağa gömülmeyecekti.

Anneleri o güne kadar hepsine ne mucizeler; Zia Louche'nin öldüğü kış Lucia Santa'nın bir sırdaşı ve Angeluzzi-Corbo ailesinin bir dostu haline gelen müthiş Zia Teresina Coccalitti'siz gerçekleşmesi asla mümkün olmayacak ne mucizeler yaşatmıştı.

Teresina Coccalitti, 10. Cadde'nin en korkulan ve en saygı duyulan kadınıydı. Yirmi yıl önce ölen kocasının anısına her zaman siyahlar giyen uzun boylu, bir deri bir kemik Teresina Coccalitti, meyve satıcılarını, bakkalları ve kasapları dehşete düşürürdü; ev sahipleri geciken kiralar için onu paylamaya asla cesaret edemezler, sosyal yardım müfettişleri onun gerekli belgeleri imzalamasına izin verirler ve asla tek bir huzursuz edici soru sormazlardı. Ağzı, zehir saçar derecede bozuktu, geniş yüz kemikleri tam bir şeytanın kurnazlık maskesine işaretti. Yine de işine geldiğinde, bir yılanınki kadar tehlikeli olan yaltakçı bir çekicilik sergileyebilirdi.

Çalışan dört oğula karşın yardım alırdı. Bir düzine meyve aldığında, parayı ödedikten sonra uzanıp fazladan bir tane daha alırdı. Artan dana eti kırıntıları ve rostoluk parçadan çıkan yağ için kasabın gözünü korkuturdu. Eli insanlara karşı her zaman havada dururdu.

Lucia Santa'ya her bir doları nasıl idare edeceğini öğreten de Zia Coccalitti oldu. Yumurtalar, kasaları kümes hayvanı kamyonlarının arkasından çalan ve hatta bazen taze piliç de aşıran iyi bir genç adamdan alınıyordu. Giysiler ve muzlar, gemileri boşaltan o gözüpek liman işçilerinden geliyordu, giysilerin bir gemide ne ara-

dıklarını ise kimse bilmiyordu. Elbiselik kumaşlar, kaliteli ipekler, hakiki yünler, güzel konuşan ve nazik tren soyguncuları tarafından, onları dolu römorktan kaçıran mahalle gençleri tarafından kapı kapı satılıyordu. Bu kimselerin hepsi de, insanla, Kuzey İtalya'dan gelip de 9. Cadde'ye Romalı akbabalar gibi tüneyen dükkân sahiplerinden daha dürüstçe iş yapıyordu.

Kim başka türlü geçinebilirdi? Onların dünyasında hiç kimse.

Böylece yıllar birbirini kovaladı. Yalnızca beş mi? Daha fazla gibi gelmişti, fakat çok çabuk geçmişti. Yalnızca ölüm zamanın sınırlarını çizebiliyordu.

Panettiere bir gün, karısını, pençeleri bir kova ağır gümüş paranın derinliklerine gömülmüş şekilde, yüzünde gerçek İsa'ya kavuşanların huzurlu ifadesiyle bir cadı gibi ölmüş halde buldu. Sonra *Panettiere*'nin üzerine bir değişiklik çöktü. O iş delisi, her şeyi oğluna, kızgın fırınların başında zayıflayan Guido'ya bıraktı. Fırını erkenden kapattı, artık ne limonlu dondurma yaptı ne de cam duvarlı tezgâhı pizza için temiz tuttu. Gece gündüz berber dükkânının arkasında eski dostlarıyla şamata yaparak, cadı karısının öylesine özenle koruduğu o kovalarca gümüş ve bakır parayı kaybetti. Hiç aksatmadan dışarıya çıkıp dolaştı, 10. Cadde'de bir dük gibi salınarak, ağzında şişman Amerikan puroları tüttürdü.

Böylece Octavia'nın gelecekteki kocasını 31. Cadde' nin köşesinden 10. Cadde'ye doğru çekiştirmesini ilk farkeden de *Panettiere* oldu. Merak ve acımayla onların harap apartmanın önündeki taburesinde safça oturan Lucia Santa'ya yaklaşmalarını izledi. Genç adama bir kez bakması yeterli oldu. Angeluzzi-Corbo ailesi bir başka talihsizliğe daha uğramak üzereydi.

Bu düdük makarnası, bir kitap yığını taşıyordu –ye-

tişkin bir adamdı– ve süslü kabarık siyah saçları, boru kenarlı gözlükleri, yay kıvrımlı ince yüz hatları onun bir Yahudi olduğunu açıkça belli ediyordu. Yalnızca bir Yahudi değil ama sağlığının zirvesinde olmayan bir Yahudi.

Hemen Octavia Angeluzzi'nin bir kâfirle evlenmek üzere olduğu haberi yayıldı. Bir rezalet. Adam Yahudi olduğu için değil ama İtalyan olmadığı için. Bundan daha kötüsü, kızın katıksız aykırılığıydı. Bir Yahudi'yi de nereden bulmuştu Tanrı aşkına? Şehir merkezinin dışındaki ve içindeki bloklarda, 10. Cadde'nin doğu kanadında ve batı yakasında, yalnızca Katolik İrlandalılar, Polonyalılar ve İtalyanlar yaşıyordu. Ama o halde, göğüslerini gizlemek için iş kıyafetleri giyen bir İtalyan kızından başka ne beklenebilirdi?

Önyargı ya da kötü niyet yoktu. Yaşlı kocakarılar, amcalar, teyzeler ve vaftiz aileleri bir yakınlarının bu kadar geç de olsa kendini geçindirecek birini bulmasından mutluydular. En az yirmi beş yaşında olmalıydı, sıkıntıları göğüsleyecek kadar olgun.

Tanrı'nın iyiliklerine şükürler olsun ki artık evlenecek, yaşamı tanıyacaktı: kısacası, bacaklarını iyice açacaktı. Asla yaşlı bakirelere, sakatlara ve çirkinlere yönelik o incelikli saygıya katlanmak zorunda kalmayacaktı. Octavia yenmemiş bir meyve gibi çürümeyeceği için çok seviniyorlardı. Şunu da unutmamak lazımdı; Yahudiler rahatları son derece yerinde olan para makineleriydi. Octavia Angeluzzi'nin hiçbir eksiği olmayacaktı ve iyi bir İtalyan kızı olarak annesini, küçük erkek kardeşlerini ve kızkardeşini lüksten mahrum bırakmayacaktı. Komşular, *Panettiere*, Zia Coccalitti ve Yahudi'nin süslü kabarık saçlarını hırslı, açgözlü bir ifadeyle süzerken, berber böyle söylüyordu.

Lucia Santa, bu iyimser düşünceleri paylaşmıyordu.

Doğru, bu genç adam yakışıklıydı, alımlıydı, ince yapılıydı ve bir kız kadar da nazikti. Yahudi olmasına gelince, bu konuda önyargıları yok değildi, ancak duyduğu güvensizlik o kadar büyüktü ki Hıristiyanlar'ı, İrlandalılar'ı, Türkler'i ve Yahudiler'i de eşit şekilde kapsıyordu. Ama bu özel adam, bir utanç lekesi barındırıyordu. Nereye giderse gitsin, yanında kolunun altında taşıdığı ya da elinde açık tuttuğu bir kitap vardı.

Yoksulların önyargılarına gülmek kolaydı ama onların mantık yürütmeleri özel bir deneyimden kaynaklanıyordu. İnsanları soyan Sicilyalı bir namussuzun, "Adalet arıyorsan teraziye bir hediye koy," dediğini duymak son derece sinir bozucuydu. Sinsi Teresina Coccalitti'nin, "Avukat demek, hırsız demektir," diye fısıldaması, yüce bir meslek için son derece onur kırıcıydı. Lucia Santa'nın kendisinin de bir özdeyişi vardı: "Kitap okuyan, ailesini açlıktan öldürür."

Octavia'nın, Santiniler'in, *Panettiere*'nin ve o manyak berberin yeniyetme kızlarına elbiseler dikebilecek ve Tanrı bilir ne dolarlar kazanabilecek yerde, geceler boyunca kitapları nasıl bir solukta okuduğunu kendi gözleriyle görmemiş miydi? (Söylemeye asla cesaret edememişti ama kızının hastalığının ve sanatoryumu ziyaretinin nedeni bu olamaz mıydı?) Oğulları da –Vinnie, Gino ve hatta şimdi küçük Sal– dışarıdaki dünyaya ve onun getirdiği sorumluluklara karşı duyarsız olan saçma sapan kitaplar almak için kütüphaneye gidiyorlardı. Hem de ne için? Beyinlerini yalan yanlış hikâyelerle uyuşturmak, asla içinde yaşayamayacakları dünyalara girmek için. Ne budalalık!

Cahil biri olarak Lucia Santa, yozlaşmadan korunmuştu ve kitapların sihri hakkında fikir sahibi olma olanağı yoktu. Yine de, onların kudretini hissediyordu ve

nadiren karşı çıkıyordu. Ama yaşamı zahmetli bularak çarpışma sorumluluğundan kaçan çok insan görmüştü. Nasıl yoksul bir adam zamanını ve parasını içkiye ve kumara çarçur etmemeliyse; nasıl bir kadın gücünü ve iradesini mutluluk rüyalarına çarçur etmemeliyse, önlerinde büyük bir mücadele uzanan gençler de, geceler boyunca çevirdikleri, çevirdikleri ve çevirdikleri kâğıt sayfalardan onları büyüleyen peri masallarıyla ve hayallerle iradelerini zehirlememeliydi.

Lucia Santa haklı çıkacağını bilseydi, Norman Bergeron'u apartmandan oklavayla kovalardı. O, gerçek bir haindi, ekmeği için hemcinslerine karşı çarpışmayı reddetmişti. Budalaca, safça bir iyilikseverlikle, bir kamu çalışanı olabilmek için üniversite diplomasını ziyan etmişti; ama yardım faaliyetleriyle uğraşan kişiler için çok gerekli olan o sert karakter gücüne sahip değildi. Kan görünce bayılan bir kasap gibiydi. Amcalarından biri, ona kendi konfeksiyon firmasında önemsiz bir kâtiplik işi vermiş ve Octavia'yla da orada tanışmıştı.

Tüm zayıf kişilikli erkekler gibi, Norman Bergeron'un da gizli kalmış kötü bir alışkanlığı vardı. O bir şairdi. Yalnızca İngilizce değil, ama –çok daha kötüsü– İbranice şiirler yazıyordu. Daha da beteri, yalnızca tek bir şeyi tam olarak biliyordu: İbrani edebiyatı; kendisinin de söylediği gibi dünyadaki herhangi bir diğerinden daha az rağbet gören bir yetenek.

Ama bütün bunlar henüz bilinmiyordu. Birçok kaygısına karşın, Lucia Santa (Octavia'yı şaşırtsa da) kızının bir İtalyan'la evlenmemesinden bir tür keyif alır havadaydı.

Şurası bir gerçekti ki, Lucia Santa, oğullarının her birinin, dünyayı erkeklerin yönettiğini ve bir dük gibi hizmet edilip hazırlanması saatler süren güzel yiyecek-

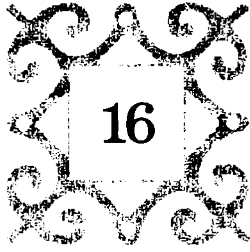
lerle beslenmeleri gerektiğini beşikten itibaren bilen, yardım için sızlanmadan çocuklarla ve evle ilgilenecek iyi birer İtalyan kızıyla evlenmesini istiyordu. Evet, evet, oğullarının hepsi de iyi İtalyan kızlarıyla evlenmeliydi. Oğlu Lorenzo hazinesini Louisa'yla bulmuştu ve bu bir kanıttı.

Diğer yandan, erkek zulmü altında ezilen hangi anne, duyarlı kızı için, karılarını eve hapseden, onları düğün ya da cenaze dışında asla gezmeye götürmeyen, spagettinin dumanları görkemli botları kapının eşiğinden geçtiği anda masanın üzerinde tütmüyorsa yabani keçilere yaraşır bir yaygara kopartan, hamile karılarına yardım etmek için asla parmaklarını kıpırdatmayan ve karınları burunlarında karıları kirli camları sildikleri sırada balonlar gibi 10. Cadde'nin kaldırımlarına düşme tehlikesi geçirecek kadar havaleli şekilde pencere eşiklerinde dururken pis kokulu De Nobili purolarını içerek sakin sakin oturan o rezil zorbaları, o despot göçmenleri dileyebilirdi?

Tanrı'ya şükür ki, Octavia, İtalyan olmayan bir erkekle evleniyordu ve bu nedenle kadın hemcinslerine merhamet göstermeliydi. Lucia Santa, yalnızca bir kez, kızının seçimiyle ilgili onur kırıcı bir söz söylemişti ve bu yıllar sonraydı. Bir gün, bir gevezelik anında, nankörlükleri ve dikbaşlılıkları yüzünden çocuklarına tek tek sövüp sayarken, Octavia için bir kabahat bulamayınca hayret verici bir küçümsemeyle, "Ve o, benim en akıllı çocuğum, koca olarak kendine nasıl para kazanacağını bilmeyen tek Yahudi'yi seçti," demişti.

Ama her şeye karşın bu evlilik beş yıllık iyi şansın en mükemmel tarafıydı. Lucia Santa kilisede esaslı, büyük bir düğün yapılması konusunda ısrar etti. Norman Bergeron'la ilgili bir sorun yaşanmadı. Onun kitap okumaları orada bir erdem sayılıyordu. Hıristiyan gibi evlen-

meye ya da çocuklarını Hıristiyan gibi yetiştirmeye hiç itiraz etmedi. Ailesinden de hiç itiraz gelmedi. Lucia Santa'ya onların evliliği yüzünden kendisini ölü ve dışlanmış ilan ettiklerini açıkladı. Lucia Santa bu iyi haberi duymaktan mutlu oldu. Bu, her şeyi kolaylaştıracaktı. Octavia ve Norman yalnızca ona ait olacaktı.

LUCIA Santa hiçbir masraftan kaçınmadı. Apartmandaki düğün partisi en iyi şekilde yapıldı. *Panettiere*'nin mahzeninden gelen büyük bordo şarap testileri dairenin dış koridoruna dizilmişti. Kalın domuz jambonu yığınları ve en leziz peynir tabakaları masayı kaplamış ve keten örtülü karyolalar üzerine sıralanmıştı. Parlak renkli düğün kurabiyeleri ve uzun, şeker kaplı bademler ödünç gümüş tepsileri doldurmuştu. Mutfakta ise tavana kadar istiflenmiş sıra sıra portakallı, vanilyalı ve çilekli gazoz kasaları bulunuyordu.

10. Cadde'deki herkes iyi dileklerini sunmaya ve hatta Long Island'da kendi evleri olan o kibirli akrabalar da o güne kadar geride bıraktıkları yoksul köylüler hakkında dedikodu yapıp onlara büyüklük taslamaya geldi. Böyle bir düğüne ve kimilerine göre kâfir bir damadı ilk kez yakından görme fırsatına kim karşı koyabilirdi?

Gençler, ön odada, renkli süsler arasında ve çılgın berberden ödünç alınan bir pikabın müziği eşliğinde dans ediyorlardı. Yaşlı İtalyanlar, yemek odasında ve dairenin diğer ucundaki mutfakta, mavi boyalı sıva duvarlara dayalı duran ödünç sandalye sıraları üzerinde gevezeliğe dalmışlardı. Octavia, para zarfı hediyelerin durduğu büyük ipek tören kesesini onu sevgiyle kavrayarak

kalçasına doğru çeken Lucia Santa'ya verdi. Anne kesenin ağzını açmak üzere soylu bir biçimde gümüş simli iplerini çekti ve onun sunulan hazineyi yutmasını sağladı.

Lucia Santa için bu bir övünç günüydü. Ama bu kadar iyi olup da bir tatsızlık barındırmayan hiçbir gün yoktu.

Octavia'nın liseden eski bir okul arkadaşı, kendilerine ait telefonlu bir evde yaşayan Angelina Lambecora adındaki bir İtalyan kızıydı ve Octavia'ya iyi şanslar dilemek ve pahalı, patronluk taslayıcı bir hediye getirmek üzere kısa bir süreliğine uğradı. Ama bu kaltak tüm genç erkeklerin ve hatta bazı yaşlıların başlarını döndürmeye girişti. Güzel bir biçimde tasarlanmış yüzü sanki bir profesyonel tarafından boyanmıştı: allık, hatta göz farı ve geniş ağzının hafifmeşrepliğini gizleyerek onu şu koyu kırmızı İtalyan üzümleri kadar davetkâr hale getiren hafif bir ruj... Ne idüğü belirsiz bir şekilde giyinmişti: yarı-takım, yarı-elbise... Kalkık göğüslerinin üst yarısı gözlere ziyafet çekmek amacıyla yukarı fırlamıştı. Her erkek onunla dans etti. Larry, zavallı Louisa ağlamaya başlayıncaya kadar onun uğruna karısını yüzüstü bıraktı. Kendini o boyalı gözlerin önüne çıkararak, havaya hayranlık verici çekiciliğinden bulutlar yayarak, en karşı konulmaz ve yaltaklanıcı gülümsemesiyle o düzgün beyaz dişlerini sergileyerek fındıkçıyı izledi. Angelina onların hepsiyle flört etti, dans sırasında kuyruk salladı. *Panettiere*, oğlu Guido, kısık gözlü berber ve yaşamı şekerci dükkânı olan yetmiş beş yaşındaki beyaz saçlı Angelo da dahil tüm erkekler gevezeliği ve şarabı terk edip dilleri köpekler gibi sarkık, dizleri kasıklarındaki baskıyı hafifletmek üzere bükülü halde ateşli bakışlarıyla onu yiyip bitirdiler. Ta ki rimelinin havasız dairede aktığını hisseden Angelina ayrılması ve Long Island trenini yakalaması gerektiğini

bildirinceye dek. Octavia, yola çıkışını hızlandırmak amacıyla onu çabucak öptü, çünkü kitaplarından bu tek gece kopmuş olan Norman Bergeron bile boru kenarlı şair gözlerini Angelina'ya dikmişti.

Ona göre hava hoştu. Dünya pek çok sürtükle birlikte yaratılmıştı. Bir gün o da çocuk sahibi olacak, şişmanlayacak ve yaşlanacaktı ve diğerleri onun yerini alırken mutfakta dedikodu yapacaktı. Ama bu mızmız parça 10. Cadde'nin yaşlı ve genç kaymak tabakasını soğukça geri çevirerek, sanki genç ve güzel olduğu için onunla eşitmişçesine en hoş Amerikalı tavrıyla kumrular gibi şakıyarak Lucia Santa'ya hoşçakalın demek üzere mutfağa geçti. Lucia Santa bir yandan eğer küçük Lena Long Island'da satın alacakları o evde onun gibi yetişirse küçük Lena'nın kayışla dövülmüş kıçı yüzündeki renklere uyan genç bir Amerikalı hanım olacağını düşünürken bir barones kadar soğuk ve mesafeli bir biçimde gülümsedi ve tatlı sözleri zevkle kabul etti.

Angelina ayrılmak üzere arkasını döndü ve sonra felaket çöktü. Gözleri, ancak on altısında ama uzun, esmer ve güçlü olan, soyguncu liman işçisinden bu önemli gün nedeniyle alınan yeni gri takımı içinde son derece yakışıklı görünen Gino'ya ilişti.

Gino, mutfaktaki İtalyanlar'a ikram etmek üzere gazoz şişelerini ve şarap testilerini açarak kendini yararlı hale getirmişti. Sessiz ve mesafeliydi, tuhaf bir çekiciliği olan hızlı bir akıcılıkla hareket ediyordu. Bütün bunlar onu saygıdeğer, eski İtalyan geleneklerine bağlı, büyüklerine hürmet eden biri gibi gösteriyordu. Bunun, buradaki, bu odadaki insanların ona kesinlikle hiçbir anlam ifade etmediği anlamına geldiğini yalnızca Lucia Santa biliyordu. Yüzlerini görmüyor, konuşmalarını duymuyor, kendisi hakkında iyi ya da kötü düşünmelerine ve canlı

ya da ölü olmalarına aldırmıyordu. Varolmayan ancak bu tek geceliğine içine düştüğü ve hapsolduğu bir dünyada dolaşıyordu. Onlara da vakit doldurmak için hizmet ediyordu.

Ama bütün bunları bilme olanağı olmayan akrabalar etkilenmişlerdi; özellikle de kara sakallı, çalışmaktan bir çırpı gibi zayıf düşmüş, dört kamyon sahibi Tuckahoe'li uzak bir kuzen: Piero Santini. O sırada kurabiyeleri sürüsüyle atıştırmakta olan, taklit mücevherler takıp takıştırmış şişman ve aptal bir karısı ve babasıyla annesi arasında oturan ve gözlerini Gino'dan alamayan on yedisinde utangaç bir kızı vardı.

Piero Santini kızının ateşli bakışlarını fark etti. Bu beklenmedik bir şey değildi çünkü onu yaşlı bir cadı gibi gözetim altında tutuyordu. Önce canı sıkıldı, sonra dikkatle düşündü. Küçük Caterina'sı çok katı kurallarla, eski İtalyan gelenekleriyle yetiştirilmişti. "Yok erkek arkadaşlar" ve "yok birlikte gezmeler" ya da aile çevresi dışında dans etmeler, hiç dert etme. "Ha ha ha! Tanrı dansın belasını versin," derdi hep Piero Santini müstehcen küçük bir hareket yaparken.

Erkeklerin ne istediklerini Caterina'nın kafasına iyice yerleştirmişti: bacaklarının arasına bir şey sokmak ve karnını şişirmek, sonra da onu utanca, perişanlığa ve anne babasını da intihara sürükleyerek sıvışmak. Ama o olgun bir kızdı. Bu daha ne kadar böyle devam edebilirdi? Karısı bir mankafaydı ve kendisi de iki kamyon daha almak üzereydi. Gecenin geç saatlerine kadar parasını saymakla ve bacaklarının arasındaki hayaları çalamasınlar diye yardımcılarını gözetlemekle meşgul olacaktı.

O yüzden, Piero Santini, kamyonlarını ürün nakliyesinden çöp nakliyesine çalıştırmak, hatta fiyat uygun olduğunda bazen viski taşımak gibi, onun işteki başarısını

kanıtlamasını sağlayan o uyum yeteneği sayesinde düşüncelerini başka bir yöne kaydırdı. Belki de zamanı gelmişti. Gino'yu gözledi ve iyi bir izlenim edindi. Çok sessiz bir gençti ve kesinlikle tembel değildi. Hareket biçimi, güçlü ve hızlı bir vücut sergiliyordu; hiç kuşkusuz bir kamyonu iki tembel işçinin ve sürücünün yarısı sürede yükleyebilirdi. Ağırlığınca altın ederdi. (Lucia Santa'yla tüm arkadaş ve komşuları onun Gino hakkında böyle düşündüğünü bilseler kimbilir nasıl gülerlerdi; 10. Cadde'nin iş kaybetme şampiyonu, tam bir umutsuz vaka.) Santini, Gino'yu gözlemeyi sürdürdü. Karısı yeni bir kurabiye yığınına doğru hareketlenip Gino da kendisine bir bardak şarap ikram edince, yanındaki boş sandalyeye hafifçe vurdu ve İtalyanca olarak, "Gel otur bir dakika, seninle biraz sohbet edelim," dedi.

Bu takdir işareti herkesin dikkatini çekti. Piero Santini, Tuckahoeli zengin kuzen, bu açlıktan nefesi kokan, yoksul mu yoksul gence böylesine cana yakın davransın? Tüm gözler onlara çevrildi. Teresina Coccalitti, Lucia Santa'yı dirseğiyle dürttü ve o da kurnazlıktan yoksun olmasına karşın neler döndüğünü anladı.

Çünkü tüm bakışlar bir mıknatıs gibi iki erkekten genç bakireye kaymıştı. Caterina Santini bir efsane, bir söylence, uğursuz Amerikan toprağında bozulmadan yetişen bir İtalyan çiçeğiydi. Anne babası için bir onur kaynağıydı ve genç yaşında aşçılığın tüm sırlarında ustalaşmıştı, Pazar yortularında babası için el yapımı düdük makarna hazırlardı; makyaj yapmaz, leğen kemiklerini zayıflatacak yüksek topuklu ayakkabılar giymezdi.

Ama azizlerinkinin bile geldiği gibi artık onun da günü gelmişti. Günah ve arzu, yüzüne damgasını vurmuştu. Kıpkırmızı yüzü, kalkıp inen göğsüyle heyecandan içi içine sığmıyordu. Sıcaklığın vücudundan taştığı

hissedilebiliyordu ve seğiren kucağına ağırbaşlı bir biçimde indirdiği gözleri kimseyi aldatamıyordu.

Lucia Santa için ve çirkin suratlı oğlu için ne büyük bir şoktu, fakat doğru, o görkemli genç bir hayvandı, okuldan sonra çalışmak yerine bütün gün güneşte oynadığına göre olmaması için bir neden mi vardı? Düğün şöleni için ne büyük bir nimetti. Lucia Santa, kan kokusu alan bir kurt kadar hevesli bir şekilde, kurnaz Santini'nin oğluna neler söylediğini yakalamak üzere ileri eğildi ama ön odadan gelen lanet müzik duymayı şiddetle istediği o sözleri bastırdı.

O sırada o somurtkan Piero yaltakçı bir İtalyanca'yla Gino'nun hatırını soruyordu, "Eee genç adam, neler yapıyorsun, yaşamın için neler planlıyorsun ha, hâlâ okuyor musun?" Ama garip görünse de bu genç adam ona ciddi gözlerle sanki İtalyanca'yı iyi anlamıyormuş gibi bakıyordu. Sonra hafifçe gülümsedi ve Piero anladı: Delikanlı majestelerinin yönelttiği bu ilgiden fena halde etkilenmişti ve karşılık vermeye çekiniyordu. Piero, onu rahatlatmak ve konuya biraz daha yaklaşmak amacıyla Gino'nun omzunu sıvazladı ve "Sevgili kızım susuzluktan ölüyor. İyi bir arkadaş ol da ona bir bardak vanilyalı gazoz getir. Doğru değil mi Caterina, susuzluktan ölüyorsun?" dedi.

Caterina gözlerini kaldırmadı. Kendisine olanlardan dehşete düşmüştü. Olumlu anlamda başını salladı.

Gino, "gazoz" kelimesini ve kızın onayını yakaladı. Ona servis yapmak üzere ayağa kalktı. Olanlardan hiçbir şey anlamıyordu ve bu insanlar varolmadıklarına göre anlaması da beklenemezdi. Gazozu getirdikten sonra hızla başka bir tarafa yöneldi ve Piero Santini'nin yeniden sandalyeye vurduğunu da görmedi. Bu hakaret karşısında hayretler içinde kalan Piero Santini, herkesin görebil-

mesi için sanki, "Açlıktan ölen böylesine görgüsüz zavallılara sevecen bir nezaket göstermenin ne yararı var?" diye sorarcasına suratını ekşitti ve omuzlarını silkti. Herkes kibirli pinti zengin Santini'nin küçük düşmesine kıs kıs güldü ve pudrasız kırmızı burnunu fışırdayan bir vanilyalı gazozun içine utangaç şekilde daldıran zavallı kızı için iç geçirdi. Oğlu Gino'nun davranışı karşısında Lucia Santa'nın yüzünde beliren öfke ifadesini görmekse tıpkı bir piyes izlemek gibiydi. Zaten herkes onun babası kadar çılgın olduğunu ve onu da aynı sonun beklediğini biliyordu ve bu da bunun kanıtı değil miydi?

İşte bu komedinin sonunda güzel Angelina ortaya çıktı, vedalarını etti ve Gino herkesi şaşırtarak ikinci fethini gerçekleştirdi. İkincisi birincisinden daha mantıklıydı. Öncelikle Gino ona baktığında Angelina'yı görmeyen tek erkekti ve bu hemen ilgisini çekmişti. Sonra ayrıca oynadığı rol yüzünden genel olarak kınandığını seziyordu ve meydan okuyarak onu sonuna kadar oynuyordu. Gino'ya sımsıkı yapıştı, ondan tarafa eğildi ve Lucia Santa'ya, "Ne kadar yakışıklı oğullarınız var," dedi. Gino gözleri faltaşı gibi açılı halde donakaldı; onun parfümünün kokusunu duydu, kolunun sıcaklığını hissetti, o geniş, kusursuzca boyanmış dudakların kendisine doğru büzüldüğünü gördü. Neler olduğunu bilmiyordu ama kıpırdamadan durmayı ve öğrenmeyi çok istiyordu. Angelina paltosunu istediğinde tüm erkekler gönüllü oldular ve dahası centilmen şövalyeler gibi metro istasyonuna kadar ona eşlik etmeyi önerdiler ama o son derece sevimli bir şekilde, "Beni istasyona Gino götürecek; o hınzır olamayacak kadar genç," dedi.

Tüm karyolalar masa için sıralarını bekleyen servis tabaklarıyla dolu olduğundan, Larry ve Louisa'nın alt kattaki daireleri vestiyer olarak kullanılıyordu. Angelina,

"Ben onunla ineceğim," dedi. Gino'yu kolundan tuttu ve ikisi birlikte ayrıldılar. Düğün partisi devam etti. Lucia Santa, hiçbir şey geçmediğinden emin olmak amacıyla Vincenzo'yu bir bahaneyle Larry'nin dairesine göndermeyi düşündü ve sonra vazgeçti. Oğlu bir kadının tadına bakabilecek kadar yetişkindi ve elinde ona hiçbir zararı dokunmayacak iyi bir fırsat vardı. *Manga franca*[1]. Şöyle ya da böyle para ödemek zorunda kalmayacaktı. Bırak olsun.

Dr. Barbato, bir bardak şarap içmek, buzlu görünüşlü hamur tatlılarından yemek ve gelinle dans etmek için uğradı. Etrafı bir kraliçe gibi çevrelenmiş olan Lucia Santa'yı inceledi ve küçük zarfını onun büyük saten torbasına koymaya gitti. Aristokratlara yaraşır bir soğukkanlılıkla karşılandı. Birden öfkeye kapıldı; bu perişan aile için tüm yaptıklarından sonra üzerine titreneceğini ummuştu. Ama babası ne demişti: "Bir eşekten ya da bir köylüden asla minnettarlık bekleme." Bununla birlikte, bir bardak iyi şarap Dr. Barbato'yu yumuşattı ve ikinci bardak daha da yumuşamasına neden oldu. Hiç istemese de, hiç sevecenlik hissetmese de, bu insanları anlıyordu. Lucia Santa gibi biri kendisine yardım eden herkese nasıl minnettarlık gösterebilirdi? Sürekli dizlerinin üzerinde durması gerekirdi. Ona göre bu tür yardımlar alınyazısından başka bir şey değildi. Kendi talihsizlikleri yüzünden kimseyi suçlamadığı gibi, aynı şekilde Dr. Barbato'nun tesadüfi iyiliklerinin de dahil olduğu küçük şans dokunuşları için de kimseye paye vermiyordu.

Dr. Barbato bıyığını sıvazladı, yeleğini düzeltti. Bu İtalyanlar'ın birçoğunu tedavi etmişti ve onların bazıları çocukluklarını babasıyla birlikte İtalya'da geçirmişlerdi ama ona sanki bir tefeci, bir *padrone* ya da hatta bir ce-

[1] Kolay lokma

nazeciymiş gibi soğukluk gösteriyorlardı. Oh, o saygılı bal şeker *Signore Dottore*[1] *şöyle* ve *Signore Dottore böyle* sözlerinin ardında ne hissettiklerini çok iyi biliyordu. Kendisi onların talihsizlikleriyle besleniyordu; onların acıları kendisinin kazancıydı; acil ihtiyaç ve ölüm korkusu içindelerken imdatlarına yetişmek için para isteyerek geliyordu. İlkel bir biçimde, iyileştirme sanatının büyülü, tanrısal, alınıp satılamaz bir şey olduğunu sanıyorlardı. Ama o halde onlar, o cahil sersemler ve hödükler şarap içip üzerinden alınteri damlayan gümüş paralarını iğrenç bir kâğıt oyunu için ortaya koyarlarken, üniversitelerin, okulların, uzun ders saatlerinin ve bitmek tükenmek bilmeyen yorucu çalışmaların karşılığını kim ödeyecekti? Bırak benden nefret etsinler, diye düşündü, bırak ücretsiz kliniklere gitsinler, bırak onları bir boğa ya da inek gibi muayene eden stajyer bir piçin huzurunda saatlerce beklesinler. Onlar Bellevue'de nalları dikebilirlerdi ama kendisi insanların faturalarını ödemek için yarışacakları ve ne elde ettiklerinin farkında olacakları Long Island'da çalışacaktı. Dr. Barbato, bu zavallı göçmenlerin kendisini hiçbir şekilde etkileyemediklerini göstermek amacıyla en hoş veda gülümsemesini takınarak onu neredeyse anlaşılmaz kılan en güzel üniversite İtalyanca'sıyla hoşçakalın dedi ve sonra ayrılarak herkesi rahatlattı.

Yukarıda kutlamalar devam ederken, Angelina ve Gino da Larry'nin dairesindeki yığılı giysilerin arasında onun mantosunu bulmaya çalışıyorlardı. Lucia Santa'nın korkuları yersizdi. Angelina göründüğü gibi pervasız bir kız değildi ve Gino da henüz onun zayıflığından yararlanamayacak kadar saftı. Onu metro istasyonuna götürmeden önce, Angelina ona ılıklığı bir ruj tabakasıyla örtülü geniş ağzıyla uzun bir öpücük verdi. Vücudu onunkine

[1] Doktor Bey

öylesine kısa bir an boyunca yapışmıştı ki, Gino bunu ancak rüyalarında yaşatabilirdi.

EVET, düğün bir başarıydı, caddedekilerin en güzellerinden biriydi, Angeluzzi-Corbo ailesi için bir itibar kaynağıydı ve Lucia Santa'nın övünülecek bir zaferiydi. Ama o bu onurla yetinmeyip belki Gino Caterina'ya Tuckahoe'nin uzak ormanlarında yaşamaktan dolayı özlem duyduğu şehrin görülecek yerlerini gezdirebilir diye Piero Santini ve ailesini pazar günü akşam yemeğine davet etti.

PIERO Santini gibi bir adam, dört kamyonu ve şehir çöpünün nakliye sözleşmelerini küçük düşmekten etkilenerek elde edemezdi. Santiniler hemen ertesi pazar akşam yemeğine geldiler.

Lucia Santa kendi sınırlarını aştı. Pazar sabahı derisini sağduyuya yer açacak kadar aralayarak ve onu sokağa beyzbol oynamaya çıkmamanın akıllıca olacağına ikna ederek Gino'nun kafasında tahta bir kaşık kırdı. Sonra Napolili kralların ağzına layık sosu hazırladı ve ev yapımı hamurdan geniş düdük makarnası açtı. Yeşil salata için yoksul köylü kızkardeşinin İtalya'dan gönderdiği neredeyse kutsal, satın alınması mümkün olmayan, zeytinin ilk ürünü yağ şişesini açtı.

Gino üzerinde limancıdan alınına yeni gri takımı, Caterina da üzerinde kırmızı ipek elbisesiyle yan yana hapsolmuştu. Yaşlı hanımların gözdesi olan Vincenzo, kâğıtlarla falına bakarak iri yarı Sinyora Santini'yi güldürüyordu. Salvatore ve Lena, küçük cinler kadar çalışkan ve amansızca etkili bir biçimde masayı temizlediler ve tabakları yıkadılar. Sonunda Gino, annesi tarafından öğretildiği gibi, Caterina'ya sinemaya gitmek isteyip isteme-

yeceğini sordu ve o da her zamanki saygılı tavrıyla izin için babasına doğru baktı.

Piero Santini için korkunç bir andı. Kamyonlarının viski taşımak için kullanılmasına izin verdiği ve onları bazen günlerce görmediği, nerede olduklarını, başlarına neler geldiğini bilmediği o birkaç seferden biri gibiydi. Şimdi de neredeyse o kadar acı çekiyordu. Ama bu önlenemezdi; burası Amerika'ydı. Onaylar şekilde başını salladı ama, "Çok geç kalmayın ha, yarın iş var," dedi.

Genç çift ayrılırken Lucia Santa'nın yüzü sevinçle parladı. Zafer kazanmış bir edayla cevizleri kırdı ve işleri yapan Salvatore ve Lena'yı yağlı, boğumlu parçalarla besledi. Piero Santini'nin şarap bardağını doldurdu, Sinyora Santini'nin dirseğinin yakınına bir tabak dolusu kremalı kurabiye yerleştirdi. Larry ve karısı Louisa, içindeki rakı yüzünden siyah ve yağlı dumanlar çıkaran birer kahve için onlara katılmak amacıyla yukarı geldiler. Piero Santini ve Lucia Santa birbirlerine kurnaz, hoşnut bakışlar gönderdiler; akraba haline gelmek üzere olan kişilerin yeni doğmuş samimiyetiyle sohbet ettiler. Ama merdivenlerde topuk tıkırtıları duyulup da Caterina tek başına, öfkeli gözlerle, yüzü yaşlarla kaplanmış halde içeri girip tek söz etmeden kendini masaya bıraktığında daha bir saat bile geçmemişti.

Büyük bir şaşkınlık! Santini küfretti, Lucia Santa ise dua eder gibi ellerini birleştirdi. Ne olmuştu? O *animale* Gino sokaklarda ya da doğrudan sinemada onun ırzına mı geçmişti? Onu tavanarasına mı çıkarmıştı? Ne? Tanrı aşkına? Caterina önce yanıt vermedi ama sonunda Gino'yu sinemada onun görmek istemediği bir filmi izlerken bıraktığını fısıldadı. Hiçbir şey olmamıştı.

Ona kim inandı? Hiç kimse. Sıcak dostluk ve keyifli sohbet havası kayboldu. Ortam ve konuşmalar soğuklaş-

tı. Ama kutsal Hazreti İsa aşkına ne olmuş olabilirdi? Ah, kurnaz gençler ne kötülükler işliyorlardı, koşulların ne kadar elverişsiz olduğu hiç fark etmiyordu. Ama Caterina'ya dil dökmek onun gizemi aydınlatmasını sağlamayacaktı ve sonunda Santiniler şaşkın halde ayrıldılar.

Angeluzzi-Corbo ailesinin üyeleri-Lucia Santa, Vinnie, Larry ve Louisa, haşin yüzlü Sal ve Lena, yargıçlar gibi masanın etrafına toplanarak suçlunun ortaya çıkmasını beklediler. Nihayet sinemada geçirdiği dört saat yüzünden kurt gibi acıkan Gino, atlaya atlaya merdivenleri çıktı, hızla kapıdan içeri daldı ve tüm o suçlayıcı gözlerin baskısını hissedince de neredeyse patinaj yaparak durdu.

Lucia Santa yerinden doğruldu ama bir an bocaladı; öfkeden köpürüyordu ancak yine de çaresizdi. Onun suçu neydi? Konuyu sağlam bir gerekçeye dayandırdı, "*Animale, bestia*, o zavallı kıza ne yaptın sinemada?"

Gözleri hayretten faltaşı gibi açılan Gino, "Hiçbir şey," dedi.

Yüzündeki masumiyet ifadesi o kadar belirgindi ki Lucia Santa onun deli olduğuna, doğruyu yanlıştan ayıramadığına hükmetti.

Kendine hâkim oldu. Sabırla, yavaşça, "Neden Caterina seni orada tek başına bıraktı?" diye sordu.

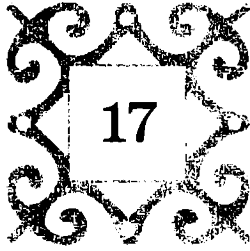
Gino omuz silkti. "Bayanlar tuvaletine gideceğini söyledi. Mantosunu aldı. Geri dönmeyince benden hoşlanmadığını düşündüm, böylece boş ver diye düşündüm ve filmi seyrettim. Anne, eğer benden hoşlanmadıysa, senin ve babasının benimle çıkması için ısrar etmenizin anlamı neydi? Sürekli garip davrandı, konuşma zahmetine bile katlanmadı."

Larry, tüm bu olanlar karşısında acıklı acıklı kafa salladı. Annesine şakayla karışık, "Görüyorsun anne,

onun yerinde ben olsaydım, ailemiz şimdiye kadar çoktan bir kamyon sahibiydi," dedi. Louisa burnunu büktü, Vinnie ise Gino'ya sevecenlikle, "Seni ahmak, herkes onun sana çarpıldığını düşünüyor," dedi.

Ailenin büyük çoğunluğu için bu bir şakaydı. Ama olayın iç yüzünü görebilen tek kişi olan Lucia Santa gerçekten öfkelendi. Gino'nun kafasını oklavayla birazcık daha açmayı ciddi ciddi düşündü, çünkü kuşkusuz o da babası kadar çılgındı.

Nasıl da budala bir aziz gibi, ufacık bir kin duymaksızın, bir nebze incinmiş erkeklik gururu taşımaksızın kızın ondan hoşlanmadığını söyleyebilirdi. Bu kibirli oğlu için Caterina neydi o zaman? Pislik mi? Bu serseriden, bu beş para etmezden, bu elektrikli sandalyelik yemden çok çok üstün olan, onun geleceğini ve geçimini sağlama alabilecek varlıklı bir adamın güçlü bacaklara ve göğüslere sahip alımlı kızı; ve o aldırmıyor muydu? İnanılır şey değil ama mücevher gibi bir İtalyan kızının ondan hoşlanmamasını hiç önemsemiyordu. Kim olduğunu sanıyordu, İtalya kralı mı? Zavallı Caterina'nın onu gözleriyle nasıl yiyip bitirdiğini göremediyse nasıl bir aptaldı? Ah, o iflah olmazın tekiydi, tıpkı babası gibi iflah olmazın tekiydi ve korkunç bir felakete doğru yol alıyordu. Haksız yere, sırf kendi zevki için ve kendi huysuzluğunu yatıştırmak için onu dövmek üzere oklavayı kaptı ama oğlu Gino masum olduklarında bile kaçan gerçek suçluların içgüdüsüyle hızla arkasını döndü ve uçarcasına merdivenlerden aşağı inmeye başladı. Böylece Lucia Santa için bir rüya daha paramparça olmuştu ve her ne kadar budalaca ve komik görünse de kalbine ilk nefret tohumunu eken de buydu.

FRANK Corbo, yedi yıl boyunca ailesini rahat bırakmıştı. Şimdi ise onları yeniden sıkıntıya sokacaktı. Long Island'ın dışında, Pilgrim Devlet Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde, son kaçışını gerçekleştirmeye karar verdi. Böylece karanlık bir gecede kafesli karyolasının içine saklandı ve gizli bir şekilde beyninin kafatasına doğru hızla yol almasını sağladı. Yavaş yavaş, ilahi bir biçimde, vücudunu koğuşun fayans zeminine savuran o muazzam beyin kanı dalgasını çağırdı ve ruhundan geriye kalan o ufacık parçayı sonsuza dek özgür bıraktı.

TELGRAF geldiğinde, Lucia Santa müthiş Teresina Coccalitti ile birlikte sabah kahvesini içiyordu. Bu korkunç kadın, büyük dostluğunu göstermek amacıyla sırlarından birini açığa vurdu. İngilizce'yi okuyabiliyordu. Bu, Lucia Santa'yı telgraftaki haberden daha fazla sarstı. Bu kadın dünyaya karşı nasıl da silahlanmıştı. Artık Lucia Santa'ya nasıl da soğukça bakıyordu. Bu kurnaz gözlerin önünde sahte bir üzüntü sergilemesi sözkonusu olamazdı.

Yaşamını size emanet eden bir insanın artık sizi onun yazgısına karşı acıma hissetmeye yöneltemediğini anlamak daha korkunçtu. Lucia Santa kendine karşı

tamamen dürüsttü: Frank Corbo'nun ölümü, bir ferahlama duygusuna, bir gün onu yeniden hapis cezasına çarptırmak zorunda kalırsa diye içini kemiren gizli, rahatsız edici korkudan kurtulmasına yol açmıştı. Ondan ödü patlıyordu; çocukları için korkuyordu; onun yaşamının gerektireceği fedakârlıkları göğüsleme düşüncesine katlanamıyordu.

Daha da ileri git. Tanrı'nın bağışlayıcılığına güven: Kocasının ölümü ruhundaki korkunç bir yükü kaldırmıştı. Seyrek ziyaretlerinde onu demir parmaklıklı pencerelerin ardına hapsolmuş gördüğünde, yaşama duyduğu güven akıp gidiyor, sonradan günlerce kendine gelemiyordu.

Lucia Santa acı hissetmiyordu; yalnızca gerilimin sona ermesinden kaynaklanan muazzam bir ferahlama duygusu. Çocuklarından üçüne babalık eden adam, tımarhanede gizlendiği o yıllar boyunca yüreğinde yavaş yavaş ölmüştü. Onun canlı bedenini gözlerinin önüne getiremiyordu.

O sırada, Teresina Coccalitti, 10. Cadde'de bir efsane olan acımasızlığını sergiledi. Lucia Santa'ya doğru yolu gösterdi. Neden kocasının vücudunu onca yoldan New York'a getirtecek, cenazeciye para ödeyecek, ortalığı telaşa verecek, herkese kocasının deli olarak öldüğünü hatırlatacaktı? Neden tüm aileyi hastaneye götürüp cenaze törenini orada yapmıyordu? Frank Corbo'nun bu ülkede gücenip darılacak ya da saygılarını sunacak bir ailesi yoktu. Yüz dolar cebinde kalacaktı, dedikodular önlenecekti.

Bir kraliçe bile bundan daha soğukkanlı bir biçimde düşünemezdi.

Lucia Santa, sıcak yaz havası için gerçekten çok ağır olan olağanüstü bir akşam yemeği hazırladı ve Angeluzzi-Corbo ailesi o gece birlikte yedi. Babanın ölümü nedeniyle kimse derin bir üzüntüye kapılmamıştı. Lucia San-

ta, Gino'nun haberi son derece ilgisizce, onun gözlerinin içine öylece bakarak ve omuz silkerek karşılamasına çok şaşırdı. Salvatore ve Aileen'in onu hatırlamaları beklenemezdi ama babası uzağa gönderildiğinde Gino on bir yaşındaydı.

Bir yandan yemeklerini yerken, bir yandan da planlarını yaptılar. Larry zaten şehirlerarası olarak hastaneyi aramış ve cenaze töreninin öğleyin yapılmasını ve hastane mezarlığında bir mezar taşı dikilmesini ayarlamıştı. Onları oraya götürmek için patronunun limuzinini ödünç almıştı; Bay di Lucca ısrar etmişti. Sabah tam yedide yola çıkacaklardı; uzun bir yolculuk olacaktı. Akşam ise eve döneceklerdi. Yalnızca bir iş günü kaybolacaktı. Octavia ve kocası, Lucia Santa'nın evinde, Octavia'nın eski odasında uyuyacaklardı. Lena bu gecelik yeniden annesiyle uyuyabilirdi. Her şey inceden inceye düşünülmüştü.

Gino aceleyle yemeğini yedi ve sonra temiz bir gömlek ve pantolon giydi. O kapıdan çıkarken, Lucia Santa huzursuzca arkasından seslendi, "Gino, bu gece eve erken dön. Sabah yedide gidiyoruz."

"Tamam anne," dedi Gino ve basamaklardan aşağı koştu.

Larry'nin canı sıkılmıştı. "Bu gece evde kalması gerektiğini bilmiyor mu?" diye sordu annesine.

Lucia Santa omuz silkti. "Her gece kendi Hudson Belediyesi'ne gidiyor. O, burnu havada olanlar kulübünün dükü," dedi.

Larry, haklı olarak, "Babasına saygı göstermesinin yolu bu değil. Karanlıkta Belediye'nin oradan geçiyorum ve onunla arkadaşlarını kızlarla oynaşırlarken görüyorum. Bu gece de aynı şeyi yapmasına izin vermemelisin," dedi.

Octavia'dan bir kahkaha çığlığı yükseldi. Larry'nin mazbutluk taslaması onu her zaman kıkır kıkır güldürüyordu. "Konuşana bak," dedi. "O yaştayken karıştırdığın haltları unuttun mu?"

Larry sırıttı, karısına hızlı bir bakış fırlattı. O ise çocukla meşguldu. "Aaa, hadi ama abla," diye başladı ve sonra, Sal ve Lena sofrayı temizlerlerken, sanki hiçbir şey olmamış gibi, aile tarihi ve maceraları yeniden anlatılmaya başlandı. Norman Bergeron bir şiir kitabı açtı. Vinnie, solgun yüzünü eline dayadı ve dikkatle dinledi. Lucia Santa, kâselerce ceviz, bir testi şarap ve şişelerce vanilyalı gazoz çıkardı. Tam o sırada Teresina Coccalitti damladı ve onun yeni bir dinleyici olarak aralarına katılmasıyla Frank Corbo'yla ilgili tüm eski hikâyeleri bir kez daha anlattılar. Octavia, o bildik sözle başladı yine, "Vinnie'nin bir melek olduğunu söylediğinde onun deli olduğunu anlamıştım..." Yatma zamanı gelinceye kadar konuşmayı sürdürdüler.

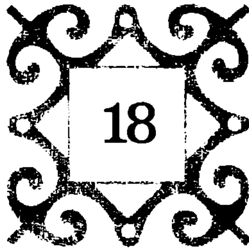
Ertesi sabah Lucia Santa, Gino'nun o gece uyumak için eve gelmediğini farketti. Sıcak yaz ayları boyunca, orada burada serserilik ederek, Tanrı bilir neler yaparak sık sık dışarıda kalmıştı. Ama tüm günler bir yana bu gün onları cenazeye geç mi bıraktıracaktı? Gerçekten öfkelenmişti.

Herkes kahvaltısını bitirmişti ve Gino hâlâ gelmemişti. Güzel takımı, temiz beyaz bir gömlek ve bir kravatla birlikte yatağının üzerinde duruyordu. Lucia Santa, Vinnie ve Larry'yi onu aramaları için dışarı gönderdi. Arabayla turlayarak 27. Cadde'deki Hudson Belediyesi Yardımlaşma Derneği'nin önünden geçtiler ve sonra oğlanların bazen iskambil kâğıtlarıyla bütün gece kumar oynadıkları 9. Cadde'deki şekerci dükkânına uğradılar. Gözleri kanlanmış dükkân sahibi evet dedi, Gino bir saat

öncesine kadar oradaydı ve bazı arkadaşlarıyla birlikte Paramount Sineması'ndaki ya da Capitol'deki ya da Roxy'deki sabah gösterimini seyretmeye gitmişti, hangisi olduğundan emin değildi.

Geri dönüp Lucia Santa'ya öğrendiklerini anlattıklarında, o afallamış göründü. Tüm söylediği, "Tamam, o zaman bizimle gelemez," oldu.

Hep birlikte arabaya binerlerken, Teresina Coccalitti onlara iyi yolculuklar dilemek üzere 31. Cadde'nin köşesine geldi. Her zamanki siyah giysileri, esmer solgun yüzü ve kuzguni saçlarıyla, ortadan kaybolmayı reddeden bir gece kuşuna benziyordu. Arabada boş bir yer olduğundan, Lucia Santa ona kendileriyle birlikte gelmesini teklif etti. Teresina için bu bir şerefti; kırda bir gün geçirmek gerçek bir tedavi olacaktı. Bir an bile tereddüt etmedi ama araya girdi ve Vinnie'nin pencere kenarındaki yerini aldı. Böylece 10. Cadde'deki arkadaşlarına Angeluzzi-Corbo ailesinin Frank Corbo'yu gömmek için nasıl Long Island'a gittikleri, en büyük oğlunun nasıl ortadan kaybolduğu ve toprağa karışmadan önce öz babasının yüzüne bakmadığı yolundaki tüm hikâyeyi de anlatabilecekti. Nasıl yalnızca Lucia Santa'nın ağladığını; ama bunların büyük bir kinle dolup taştıklarını, öyle ki keder değil ama bir öfke pınarından doğmuş gözyaşları olabileceklerini. "Hesaplaşma günü de gelecek," dedi Bayan Coccalitti siyah despot kafasını sallayarak. " O, annesinin bağrındaki bir yılan."

LUCIA Santa Angeluzzi-Corbo, gölgesi alacakaranlıkta koyulaşmış halde dinleniyordu. Yuvarlak mutfak masasında oturarak, 10. Cadde'ye inmek ve serin akşam rüzgârını solumak amacıyla güç toplamayı bekliyordu.

Hiçbir neden olmamasına karşın gün boyunca, anlaşılınaz bir biçimde, ruhuna inen ve yalnızca bu gece onun yaşama karşı direncini zayıflatan bir darbeye maruz kalmıştı. Gözleri ve kulakları sevdiği ve değer verdiği her şeye ve herkese kapalı halde, erişilmez şekilde boş karanlık mutfakta gizlenmişti. Düşlerinde tek bir hayaletin olmayacağı huzurlu bir uykuya dalmayı çok istiyordu.

Ama kim dünyayı korunmasız bırakabilirdi? Lena ve Sal aşağıda sokakta oynuyorlardı, Gino balta girmemiş bir ormandaki vahşi bir hayvan gibi şehirde aylaklık ediyordu, Vincenzo demiryolundaki dört-geceyarısı vardiyası için kaldırılmayı ve doyurulmayı bekleyerek eskiden Octavia'nın olan arka odada savunmasızca uyuyordu. Torunları, Lorenzo'nun çocukları, kendilerini yataklarına yatırması için onu bekliyorlardı. Lorenzo'nun her şeyden bıkmış usanmış olan karısı bir fincan sıcak kahveyle cesaretlendirilmeli ve yeniden yaşama karşı güven duymaya ikna edilmeliydi, mutluluk rüyalarının yalnız-

ca her kadının yitirmesi gereken, genç kızlara göre peri masalları olduğu ona öğretilmeliydi.

Lucia Santa, başının büyük yuvarlak masanın üzerine doğru sarktığını fark etmedi. Yanağına değen serin muşamba, zihni dışında her şeyin dinlendiği o derin uykuya dalmadan önce onu bir an için rahatlattı. Düşünceleri ve endişeleri, vücudunu tamamen ele geçirip onu uykuda tir tir titretinceye kadar küçük dalgalar gibi birbirleriyle yarışıp durdular. Uyanıkken asla çekmediği kadar acı çekti. Sessizce merhamet için yalvardı.

Amerika, Amerika, senin uğruna ne nadir kemikler, etler ve kanlar yetişiyor? Konuştuğum zaman çocuklarım beni anlamıyorlar ve ben de ağladıkları zaman onları anlamıyorum. Vincenzo'nun, o budala oğlanın yaşlar yetişkin sakalının hüzün kattığı yanaklarından aşağı boşanır halde ağlamasına ne gerek vardı? Yatağının üzerine oturmuş ve hâlâ bir çocukmuş, çok korkmuş bir çocukmuş gibi onun yüzünü okşamıştı. Bir işi vardı, ekmeğini kazanıyordu, bir ailesi, bir evi ve başını koyabileceği bir yatağı vardı, yine de ağlıyor ve, "Hiç arkadaşım yok," diyordu. Peki ama bu ne anlama geliyordu?

Zavallı Vincenzo, yaşamdan ne bekliyorsun? Canlı kalmak yeterli değil mi? *Miserabile, miserabile,* baban sen doğmadan önce öldü ve onun hayaleti hiç durmaksızın yaşamını gölgeliyor. Küçük erkek kardeşlerin ve kızkardeşin için yaşa ve sonra da karın ve çocukların için, sonra zaman geçecek ve yaşlanacaksın ve bunların hepsi tıpkı şimdi benim gördüğüm gibi yalnızca bir rüya olacak.

Ama yazgının bir şeytan olduğunu ona asla söylememeliydi. Vincenzo ve Octavia en iyi çocuklarıydı ve ikisi de mutsuzdu. Lorenzo ve Gino, o iki serseri ona yapmacık bir biçimde gülümseyip yüzlerindeki neşeli ifade-

yi koruyarak kendi bildikleri yolda yaşamlarını çarçur ederlerken bu nasıl mümkün olabilirdi? Tanrı ve adalet neredeydi? Ah ama onlar da acı çekeceklerdi-yenilmez değillerdi; kötülük yazgının bir parçasıydı. Yine de, onlar kendi çocuklarıydı ve Lorenzo'nun bir hırsız ve katil olduğunu fısıldaşan o dölsüz kancıklar da Tanrı kadar vefasızdılar.

Hayır. Lorenzo asla 10. Cadde'deki köylü babalar gibi, İtalya'daki kendi babası gibi gerçek bir erkek olamayacaktı: kocalar, çocukların koruyucuları, ailenin geçim kaynakları, kendi dünyalarının yaratıcıları, ailelerinin üzerinde durdukları kayayı oluşturacak taşlara dönüşmelerini sağlayan yaşamın ve yazgının kabullenicileri. Bu, kendi çocuklarının asla olamayacakları bir şeydi. Ama Lorenzo'yla işi bitmişti; görevini yerine getirmişti ve o artık yaşamının gerçek bir parçası değildi.

Gizli bir canavar, rüyasının derinliklerinde harekete geçti. Lucia Santa, onun şeklini görmeden önce kendisini uyandırmaya çalıştı. Karanlık mutfakta oturduğunu biliyordu ama yalnızca kısa bir süre geçtiğini ve şimdi taburesini alarak merdivenlerden caddeye ineceğini zannetti. Başı yeniden serin muşambanın üzerine düştü. Canavar ayağa kalktı ve şekil aldı.

"Sen de tıpkı baban gibisin." Bu nedenle her zaman çok değerli sevgili oğlunun isyanıyla karşılaşmıştı. Gino'nun evden ayrıldığında çakmak çakmak olan gözleri aklından hiç çıkmıyordu. Ama o hiç kin beslemezdi. Ertesi gün sanki hiçbir şey olmamış gibi davranırdı.

Bu, gerçek bir hakaretti. Esmer bir Akdenizli yüzde ürkütücü bakışlar saçan aynı mavi gözlere sahipti; aynı içine kapanık tavırlara ve konuşma isteksizliğine, aralarında kanbağı bulunan en yakınlarının sıkıntılarına yönelik aynı kayıtsızlığa sahipti. O, tıpkı ondan önceki

babası gibi, kendisinin düşmanıydı ve intikam güderek onun suçlarını hayalinde canlandırıyordu: kendisine bir yabancı gibi davranıyor, asla emirlerine uymuyordu. Onu ve aile adını zedeliyordu. Ama o da, bu oğlu da bir şeyler öğrenecekti; yaşamın onun öğretmeni olmasına yardım edecekti. Ağabeyi Vincenzo onun ekmeğini kazanırken, bütün gün parklarda koşuşturabileceğini ve geceleri de sokaklarda hoplayıp zıplayabileceğini mi sanıyordu? Neredeyse on sekizindeydi; sonsuza dek bir çocuk olamayacağını öğrenmesi gerekiyordu. Ah, keşke bu mümkün olabilseydi!

Lucia Santa, uykusunda, ayağa kalkan canavarın gülmeye başladığım duydu. O küçük suçlar hangileriydi? İtalya'da bile bencilce tembellik ve onursuzluk etmekten zevk alan oğullar vardı. Ama şimdi, onu, bu yüzden ona asla sitem etmediği, bu yüzden onun asla vicdan azabı çekmediği ve asla bağışlanamaz bir suç için yargılıyordu. Sonsuza dek toprağa karışmadan önce ölmüş babasının yüzüne bakmayı reddetmişti. Böylece, rüyasında ona bağırmaya ve ebediyen dipsiz cehennem çukuruna düşmesi için beddua etmeye başladı.

Mutfak ışıkla doldu ve Lucia Santa kapısına yaklaşan ayak seslerini gerçekten duydu, o geriye döndürülemez lanet sözlerini yüksek sesle dile getirmeden önce uyanacağını anladı. Minnettar halde başını kaldırdı ve kızı Octavia'nın yanında durduğunu gördü. Gino hakkındaki o korkunç sözleri hiç söylememiş; en sevgili oğlunu çukurun içine fırlatmamıştı.

Octavia gülümsedi. "Anne, o kadar çok inliyordun ki ikinci kattan itibaren tüm yol boyunca seni dinledim."

Lucia Santa iç geçirdi ve "Biraz kahve yap, bırak bu gece kendi evimde kalayım," dedi.

Kimbilir kaç bin gece ikisi birlikte mutfakta otur-

muşlardı? Hep yatak odalarının bulunduğu koridora açılan Yehuda penceresinden küçük çocukların düzenli soluk alışlarını dinlemişlerdi. Gino eskiden de bir başbelasıydı, dev kıvrık bacakların çevrelediği yuvarlak masanın altına saklanırdı. Buradaki her şey, Octavia'ya tanıdık geliyordu. Pencerenin köşesinde dik halde ve hazır bekleyen ütü masası, katedral biçimli dev radyo, çekmecelerinde yemek takımlarının durduğu küçük şifoniyer, tabak havluları, düğmeler ve yamalı örtü.

Bu, içinde yaşanılan, çalışılan ve yemek yenilen bir odaydı. Octavia bunu özlüyordu. Bronx'taki tertemiz dairesinde üzeri porselen bir masa ve krom sandalyeler vardı. Pırıl pırıl eviye ise bir duvar kadar beyazdı. Ama burada yaşam kırıntısı vardı. Yemekten sonra mutfak, yanmış tencereler, zeytinyağı ve spagetti sosunun kayganlaştırdığı yağlı kâseler ve bir banyo küvetini doldurmaya yetecek kadar bulaşık tabakla, tıpkı bir savaş alanı gibi görünürdü.

Lucia Santa kımıldamadan oturuyor, yüzü ve tıknaz vücudunun her çizgisi korkunç bir ruh yorgunluğunu ortaya koyuyordu. Bu, çocukken Octavia'yı korkutan bir görüntüydü ama şimdi bunun geçeceğini, annesinin sabahleyin akıl almaz bir biçimde yenilenmiş olarak kalkacağını biliyordu.

Sırf sevecenlik göstermek amacıyla, Octavia, yavaşça, "Anne, kendini iyi hissetmiyor musun? Dr. Barbato'yu çağırayım mı?" diye sordu.

Lucia Santa, kasıtlı, abartılı bir buruklukla, "Çocuklarımdan bıktım, yaşamdan bıktım," dedi. Ama bu sözleri söylemek onun keyfini yerine getirdi. Yüzüne renk hücum etti.

Octavia gülümsedi. "Biliyor musun, en çok bunu özlüyorum-bana boyuna küfretmeni."

Lucia Santa iç geçirdi. "Ben sana asla küfretmedim. Sen çocuklarımın en iyisiydin. Ah, o hayvanların geri kalanı da senin gibi davranabilseydi!"

Bu aşırı duygusallık, Octavia'yı endişelendirdi. "Anne, her zaman sanki onlar çok kötüymüş gibi konuşuyorsun. Larry sana her hafta para veriyor. Vinnie, maaş zarfını daha kendisi açmadan sana teslim ediyor. Gino ve çocuklarsa beladan uzak duruyor. Tanrı aşkına, daha ne istiyorsun?" dedi.

Lucia Santa vücudunu dikleştirdi ve yorgunluğu neredeyse gözle görülür bir şekilde akıp gitti. Kendini gerçekten yaşamının sevinci, tutkulu sohbeti olan bir tartışmaya hazırlarken sesi gürleşti. İtalyanca'yla, dudak bükerek söylenmek için çok uygun kaçan o dille, dudak bükerek söylendi, "Lorenzo, en büyük oğlum. Bana haftada on dolar veriyor; babasız zavallı küçük erkek kardeşlerini ve kızkardeşini doyurmam için bana, annesine. Ama yanında gezdirdiği küçük sürtükler sendikadan kazandığı tüm serveti alıyorlar. O zavallı karısı onu uykusunda öldürecek. Bense mahkemede onun aleyhinde tek söz etmeyeceğim."

Octavia neşeyle güldü. "Sevgili Lorenzo'n? Ah anne, sen tam bir düzenbazsın. Bu gece on dolarlık banknotuyla ve saçmalıklarıyla gelse, ona yine bir kral gibi davranırsın. Tıpkı onun zırvalarına tapan o genç orospular gibi."

Lucia Santa, dalgın bir biçimde, İtalyanca olarak, "Bir kocayla, başka tarafların kirlenirken ağzın temizlenir sanmıştım," dedi. Octavia'nın yüzü kıpkırmızı oldu. Lucia Santa keyiflenmişti. Kızının yüzeysel Amerikan bayağılığı, İtalyan kanıyla yetişmiş kendi bayağılığıyla boy ölçüşemezdi.

Odaların tarafından gelen ayak seslerini duydular ve sonra Vinnie, yüzü uykudan mahmurlaşmış halde mut-

fağa girdi. Üzerinde yalnızca bolca bir pantolon ve bir atlet vardı.

Kısa boylu, üzerinde fazladan tek bir gram et olmayan iri yapılı genç bir erkeğe dönüşmüştü, öyle ki sıska ve hantal görünüyordu. Kasvetli ve sağlıksız görünüşlü yüzünde yoğun bir sakal gölgesi vardı. Sert hatları, geniş ağzı ve şekilsiz burnuyla aslında haşin ve güçlü görünmeliydi ama alabildiğine açılmış koyu gözleri tuhaf şekilde savunmasız ve ürkekti. Nadiren gülümsüyordu. Ama Octavia için en kötüsü, kişiliğinin değişmesiydi. Tavırlarında her zaman hoş şekilde incelikli ve yardımsever bir yön olmuştu; her zaman tamamen doğal biçimde iyi kalpli ve düşünceli olmuştu. Ama şimdi, annesine itaat ettiği ve başka insanlar için sıkıntıya girdiği halde, nezaketini bir tür buruk, alaycı yakınmayla birlikte sürdürüyordu. Octavia, herkese yalnızca cehennem olup gitmelerini söylemesini tercih ederdi. Onun için endişeleniyordu ama aynı zamanda ona kızıyordu. O, bir düşkırıklığıydı. Bu düşünce karşısında metin bir biçimde gülümsedi. Hepimiz öyle değil miyiz? Bronx'taki dairelerinde tek başına okuyup yazarak kendisini bekleyen kocasını düşündü.

Vinnie, uykulu bir kızgınlıkla homurdandı. Sesi, boğuk şekilde erkeksi, yine de çocuksu ve aksiydi. "Anne, ne demeye beni uyandırmadın? Sana dışarı çıkmam gerektiğini söylemiştim. İşe gitmek zorunda olsaydım beni tam zamanında uyandırırdın."

Octavia, sertçe, "Uyuyakalmış. Size bakmak hiç de kolay bir şey değil piç kuruları," dedi.

Lucia Santa, hemen Octavia'ya çıkıştı. "Neden onunla uğraşıyorsun? Bütün hafta durup dinlenmeden çalışıyor. Sonra ablasını görüyor, ya daha sonra? O da ona küfrediyor. Gel otur Vincenzo, biraz kahve ve yiye-

cek bir şeyler al. Hadi oğlum, belki bu arada ablan da senin için tatlı bir söz bulabilir."

Octavia, öfkeyle, "Anne, sen tam bir düzenbazsın," dedi. Sonra Vinnie'nin yüzünde kendisini durduran bir şey gördü. İlk önce, annesi Octavia'yı azarlarken, Vinnie, onun kendisini savunması karşısında duyduğu minnettarlıktan dolayı gururlu şekilde kendinden hoşnut ve etkilenmiş görünüyordu ama Octavia güldüğünde, birdenbire annesinin kendisine yağ çektiğinin farkına varmıştı. Ne kadar kolay avutulabildiğini düşünerek acı acı gülümsedi ve sonra Octavia'yla beraber kendine ve annesine gülmeye başladı. Birlikte kahvelerini içtiler ve konu ne kadar yavan olursa olsun onları birbirlerini sıkmaktan alıkoyan, yakın bir ailenin hissettiği o derin samimiyetle çene çaldılar.

Octavia, Vinnie'nin asık yüzünün huzurla aydınlandığını gördü ve onun sevecen canayakınlığını hatırladı. Octavia'nın giysi mağazasında şef olmasıyla ilgili hikâyelerine gülümsedi ve hatta güldü. Demiryolundaki işiyle ilgili şakalar yaptı. Octavia o zaman kardeşinin onu ne kadar özlediğini, evliliğinin aile bağlarını nasıl kopardığını farketti; ve ne için? Ah, şimdi ne için olduğunu biliyordu; onun çağrısına uymuştu ve vücudu canlanarak gerdek ihtirasına kapılmıştı ve şimdi bunu daha önce bir kez yaptığı gibi reddedemiyordu ama yine de mutlu değildi.

Hayır, kocasıyla, o anda olduğu kadar, son derece savunmasız ve uyku mahmuru halde yakalanan küçük erkek kardeşinin yüzündeki keder ve yalnızlık ifadesini hafiflettiği için olduğu kadar mutlu değildi. Onun için çok şey yapmak istemişti ama hiçbir şey yapmamıştı; ve ne için? Cinsel tutku onun için çok şiddetli bir hal almış ve korkularının üstesinden gelen nazik bir koca bulmuştu. Onların çocukları olmayacaktı ve bu sayede ayrıca

yazgıya karşı alınacak diğer basit önlemler sayesinde o ve kocası, yoksulluktan daha iyi bir yaşama terfi edeceklerdi. Bir gün o da mutlu olacaktı.

Vinnie giyindiğinde, Lucia Santa ve Octavia, ona, aile kadınlarının genç erkekleri için hissettikleri o özel şefkatle baktılar. İkisi de Vinnie'nin sokaktan aşağı yürüdüğünü ve kızları bir sopayla kovduğunu hayal ettiler. Aralarındaki prens olduğu için kendilerini ona hayran olmaktan, onu sevmekten ve bağırlarına basmaktan alıkoyamayan arkadaşlarıyla birlikte macera peşinde koşarak hoş bir gece geçireceği sonucuna vardılar ki onlar, annesi ve ablası, gerçekten de öyle olduğunu biliyorlardı.

Vinnie, mavi yün takımını giymiş ve kocaman kırmızı-mavi puantiyeli ucuz ipek kravatım takmıştı. Sert, duyarlı yüzünü düzgünce taranmış simetrik gür siyah saç bloklarıyla çevreleyerek saçlarını suyla iki yana yatırmıştı.

Octavia ona takıldı, "Kız kim, Vinnie? Neden onu eve getirmiyorsun?" Anne sertçe değil, bir şaka yapmaya yetecek kadar Amerikalı bir tavırla, "9. Cadde'den İrlandalı bir sürtük yerine, iyi bir İtalyan kızı seçtin umarım," dedi.

Vinnie, kendini sanki elinin altında bir düzine kız varmış gibi kibirli ve hoşnut bir biçimde gülümserken buldu. Ama aynada kravatını bağlarken yüzünü ve sahte gülümsemesini görünce, keyfi kaçtı ve kaşlarını çattı.

Aile pohpohlarına, "Ah o çok sessiz bir çocuktur, hakkında hiçbir zaman hiçbir şey bilinmez; ona dikkat etmek gerekir; başka bir mahallede kaç kız sakladığını Tanrı bilir," gibi sözlere alışkındı. Onların övgüleri karşısında budala gibi davranmaktan kendini alamıyordu ama nasıl olup da bu tür şeylere inanabildiklerini de anlamıyordu.

Tanrı aşkına, salıdan pazara, öğleden sonra dörtten geceyarısına kadar çalışıyordu. Kızlarla hangi cehenneminde buluştuğu sanılıyordu? Kendi yaşında tek bir kişi bile tanımıyordu, yalnızca nakliye bölümünde son dört yıldır birlikte çalıştığı adamlar... Hızla ve huysuz bir tavırla evden ayrıldı.

Lucia Santa derin derin iç geçirdi. "Gecenin bu saatinde nereye gidiyor?" diye sordu. "Ne tür insanlarla dolaşıyor? Ne yapıyorlar? Onu kullanacaklar, çok saf."

Octavia rahatça sandalyesine yerleşti. Önünde duracak bir kitabı özlüyordu ve yatağının hemen koridorun sonunda beklemesini istiyordu. Ama buradan uzakta, Bronx'taki sessiz, antiseptik dairede kocası, o geri dönünceye kadar uyumayacaktı. Zemini halı kaplı olan kalın perdeli ve abajurlu oturma odasında okuyup yazacak, onu sevecen ancak acıma yüklü bir gülümsemeyle karşılayarak "Ailenle iyi vakit geçirdin mi?" diye soracaktı. Sonra onu, onları birbirlerine yabancılaştıran soylu bir kederle öpecekti.

Lucia Santa, "Çok geç kalma. Katiller inip binerken metroda olmanı istemiyorum," dedi.

"Zamanım var," dedi Octavia. "Ben senin için endişeleniyorum. Belki de birkaç gece kalıp seni rahat ettirmeli, çocuklarla ilgilenmeliyim."

Lucia Santa omuz silkti.

"Sen kocanla ilgilen, yoksa dul kalırsın ve annenin neler çektiğini anlarsın."

Octavia neşeyle, "Ben de o zaman hemen doğruca senin yanına geri taşınırım," dedi. Ama Lucia Santa kızını şaşırtarak ona sertçe, sorgularcasına, sanki bu bir şaka değilmişçesine baktı. Octavia'nın yüzü kızardı.

Anne, kızının duygularının incindiğini gördü ve "Beni kötü bir zamanda uyandırdın. Rüyamda iblis oğlu-

ma beddua etmek üzereydim, tıpkı uyanıkken etmem gerektiği gibi." dedi.

Octavia, yavaşça, "Anne unut gitsin," dedi.

"Hayır bunu asla unutmayacağım." Lucia Santa elini gözlerinin üzerine koydu. "Eğer bir Tanrı varsa, o bunun acısını çekecek." Başını eğdi, o mutlak bezginlik ifadesi tüm yüzüne ve bedenine yayıldı. "Babası toprak oldu ve en büyük oğlu bir damla gözyaşı dökmedi." Sesi gerçekten ıstırap yüklüydü. "Demek ki Frank Corbo bu dünyada bir hiçti, bir hiç yüzünden acı çekti ve şimdi de cehennemde yanıyor. Sense beni, tek fiske vurmadan, tek söz etmeden onu eve geri almaya zorladın. O bizim ne hissettiğimizi asla umursamadı. Başına korkunç bir şey geldiğini, babası gibi delirdiğini sandım. Sonra o sakin sakin geri dönüp konuşmayı reddetti. Hırçınlığımı yuttum, onu boğdum ve şimdi de o beni boğuyor. Bu nasıl bir hayvan, nasıl bir canavar? İnsanların küçümsemelerini ölmüş babasının üzerine ve kendi üzerine çekiyor, sonra utanmadan geri dönüp yiyip içip uyuyor. O benim oğlum ama rüyalarımda ona beddualar yağdırıyorum ve onu babasının tabutunda ölü görüyorum."

Octavia annesine bağırdı, "Kahretsin! Kahretsin! Kahretsin!" Yüzü öfkeyle kasılmıştı. "Ben onun cenazesine gittim ve ondan nefret ettim. Ne olmuş yani? Sen de onun cenazesine gittin ve tek bir lanet olası damla gözyaşı dökmedin. Ölmeden önceki yıl onu tımarhanede tek bir kere bile ziyaret etmedin!"

Bu, iki kadını da sakinleştirdi. Kahvelerini yudumladılar.

Octavia, "Gino yola girecek, iyi bir kafası var. Belki bir şey olabilir," dedi.

Lucia Santa küçümsemeyle güldü. "Ah evet, bir otlakçı, bir cani, bir katil. Ama asla olamayacağı bir şey

var. Dürüst bir işten kazandığı maaş zarfını eve getiren bir adam."

"İşte gerçekte bu yüzden öfkelisin; Gino okuldan sonra çalışmadığı için. O patronluk edemediğin tek kişi olduğu için."

"Annesi değilse kim onun patronu olacak?" diye sordu Lucia Santa. "Yoksa onun asla bir patronu olmayacağını mı düşünüyorsun? Onun düşündüğü bu. Yaşamının geri kalanında bedavadan karnını doyurmak, haksız mıyım? Ama o kadar uzun boylu değil. Yaşamın ne olduğunu, ne kadar zor olduğunu keşfettiğinde ona ne olacak? Yaşamdan çok fazla şey bekliyor, yaşamdan çok fazla zevk alıyor. Onun yaşındayken ben de onun gibiydim ve bunun acısını çok çektim. Yaşamın ne olduğunu benden öğrenmesini istiyorum, yabancılardan değil."

"Anne bunu yapamazsın." Octavia bir an tereddüt etti. "Bak sevgili Larry'ne, onun için katlandığın tüm sıkıntılardan sonra o düzenbaz sendika için para toplayan gangster gibi bir şey oldu."

"Sen neden bahsediyorsun?" Lucia Santa küçümseme yüklü bir hareket yaptı. "Ben, benim yerime küçük erkek kardeşlerini dövmesini sağlamayı bile başaramadım, o kadar ödlek."

Octavia başını iki yana salladı ve yavaşça, hayretle, "Anne, bazen çok akıllısın. Şimdi nasıl bu kadar aptal olabiliyorsun?" dedi.

Lucia Santa dalgın dalgın kahvesini yudumladı. "Ah pekâlâ, o benim yaşamımın dışında." Octavia'nın yüzünü diğer tarafa çevirdiğini görmedi ve devam etti. "Gino aklıma zarar tek kişi. Şimdi şunu dinle. Eczanedeki o iyi işte iki gün durdu. İki gün. Diğer insanlar işlerini elli yıl ellerinde tutuyorlar, benim oğlumsa iki gün."

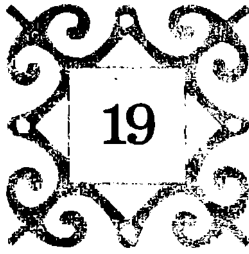
Octavia güldü. "Ayrıldı mı yoksa kovuldu mu?"

"Ah, bunu gülünç mü buluyorsun?" diye en kibar İtalyanca'sıyla sordu Lucia Santa tüm öfkesini ortaya serek. "Onu kapının önüne koydular. Okuldan sonra bir gün futbol oynamaya kalmış, sonra da işe gitmiş. O oraya varana kadar dükkânı kapatırlar, bir şey olmaz diye düşünmüştür mutlaka. İşini yarım bırakmak istemeyen *padrone*' nin biraz daha kalacağını aklından geçirdi mi acaba? Hayır, sevgili Gino'muz ilk haftasını bile tamamlayamadı."

"Onunla konuşşam iyi olur," dedi Octavia. "Eve kaçta gelir?"

Lucia Santa omuz silkti. "Kim bilir? Bir kral canı istediğinde gelir canı istediğinde de gider. Ama bana şunu söyle. Bu sümüklülerin sabahın üçüne kadar konuşacak neleri olabilir? Pencereden baktığımda onun basamaklarda oturduğunu ve yaşlı kadınlardan daha beter şekilde konuştuğunu, konuştuğunu ve konuştuğunu görüyorum."

Octavia iç geçirdi. "Hiç bilmiyorum." Yola çıkmaya hazırlandı. Lucia Santa ise kahve fincanlarını topladı. Bir sevgi hareketi ya da veda öpücüğü olmadı. Sanki bir ziyaret için uzaklaşıyormuş ve geri dönecekmiş gibiydi. Annesi, 10. Cadde'den metro yönüne sapıncaya kadar ona göz kulak olmak amacıyla ön oda penceresine gitti.

PAZARTESİ gecesi, Vinnie Angeluzzi'nin demiryolundaki izin gecesiydi. Yaşamının eksikliğine karşı vücudunu ödüllendirdiği geceydi.

Annesi ve ablasının şakaları canını sıkmıştı, çünkü beş dolar vererek bir kadınla yatmak amacıyla dışarı çıkıyordu, basit ve etkili. Bundan utanıyordu çünkü bu başka bir başarısızlık belirtisiydi. Genç kızlardan yararlandığı için Larry'ye sitem ettiğinde annesinin sesinde beliren gizli gururu hatırladı. O ve Octavia şimdi ne yapacağını bilselerdi tiksinti duyarlardı.

Vinnie, liseden ayrıldığından bu yana demiryolunda dört-geceyarısı vardiyasında çalışıyordu. Hiçbir partiye gitmemiş, hiçbir kızı öpmemiş; bir yaz gecesinin sessizliğinde bir kızla konuşmamıştı. Tek izin günü pazartesiydi ve haftanın bu gecesinde yapılacak hiçbir şey yoktu. Çekingenliği her şeyi daha da kötüleştiriyordu.

O yüzden Vinnie, adi ancak dürüst eğlencesi için, adamının barlara takılarak frengili orospuları ya da daha kötülerini kaldırmasını istemeyen nakliye bölümü şefinin tavsiye ettiği saygıdeğer bir geneleve gidiyordu. Bazen şef de beraber geliyordu.

Bu şenlik için tüm memurlar sanki iş aramak amacıyla dışarı çıkıyorlarmış gibi en saygıdeğer şekilde giyi-

niyorlardı. Takım elbise, şapka, pardösü giyiyorlar ve kravat takıyorlardı, izin günlerinin, dinlenmeye ve ruhlarına bayram yaptırmaya ayrılmış yedinci günün üniformaları. Onların en genci olduğu halde, siyah fötr şapkalı Vinnie'ye her zaman bir gangster gibi göründüğü konusunda şakalar yapılıyordu. Sosis ızgara, sıcak rozbifli sandviç ve neredeyse şefin cildi kadar gri olan söğüş et dilimleri bulunan Diamond Jim barında buluştular. Resmi bir şekilde viski ısmarladılar ve memurlardan biri, emir verir gibi, "İçkiler benden," diyerek parasını barın üzerine bıraktı. Her biri özenle bir tur içkinin parasını ödediğinde, 42. Cadde'ye, sokağın iki yanı boyunca ard arda sıralanmış sinemaların güçlü neon lambalarının arasına çıktılar. O zamana kadar oraya öylesine çok başıboş insan toplanmıştı ki, sanki içlerinden biri ayrı düşerse diğerlerine katılamayacak kadar çaresiz şekilde başka tarafa sürüklenecekmiş gibi, birbirlerinden kopmamaya çok dikkat ediyorlardı. 42. Cadde boyunca yürüyerek, kırmızı ve mor elektrik ışıklarının çıplaklıklarını derinleştirdiği müşteri arayan dik tahta çerçeveli kocaman, boyalı mukavva kadınların önünden geçtiler.

Burası o soğuk, ateşli vücutların yangını içinde dikkat çekmeyecek şekilde gözlerden gizli, sakin, dört katlı bir oteldi. Giriş boyunca yürüyerek doğruca asansöre yöneldiler. Lobiden geçmeleri gerekmiyordu çünkü bu özel giriş yalnızca onlar gibi kişiler tarafından kullanılıyordu. Asansör görevlisi, ciddi, profesyonel, kesinlikle sözkonusu iş hakkında uçarı bir ima taşımayan bir biçimde göz kırptı ve onları en üst kata çıkardı. Asansör görevlisi, halı kaplı bir koridorda onlara yol gösterdi, demir kabinini uygun olan kapıya vurmak ve gizli parolayı fısıldamak üzere açık ve korunmasız bıraktı, sonra tek sıra halinde odaya doluşurlarken dikkatle onları inceledi.

Burası, iki yatak odalı bir süitin birçok küçük deri sandalyesi olan oturma odasıydı. Burada genellikle dergi okuyarak sırasını bekleyen bir adam olurdu. Mutfak girintisinde güç bela fark edilir, kahve içen ve trafiği yöneten bir kadın olurdu. Dolabında, viski şişeleri ve bardaklar dururdu. Bir içki isteyen herkes girintiye geçebilir ve bir dolarlık bir banknot bırakabilirdi ama genellikle işler o kadar hızlı yürürdü ki buna hiç zaman olmazdı. Bu kadının müşterilerle çok az ilgisi olurdu ve daha çok bu dünyanın gardiyanına benzerdi.

Vinnie'nin hep hatırladığı da bu kadının yüzüydü; kesinlikle yatak odalarında çalışan kızlarınki değil. Kısa boyluydu, saçları gür ve simsiyahtı ve yaşını kestirmeye hiç olanak olmamasına karşın, bu iş için çok yaşlıydı. Ama onu gaddar kılan yüzü ve sesiydi.

Sesi, bazı fahişelerde de rastlanan müthiş kulak tırmalayıcı bir sesti, sanki vücutlarını kaplayan hastalıklı meni selleri ses tellerini de çürütmüştü. Yalnızca büyük bir irade gayretiyle konuşabiliyordu. Sesi, herhangi bir açık yaradan daha korkutucuydu. Yüz hatları, Vinnie'nin delikanlı gözlerine tam bir kötülük maskesi gibi görünüyordu. Ağzı kalın ve biçimsizdi; dudakları dışarı iten dişlerinin üzerinde sımsıkı kapalıydı. Yanakları ve gerdanı yaşlı dul kadınlarınki gibi zerafetsiz ve sarkıktı ama burnu belirgindi ve doğadan daha esrarengiz bir şey tarafından kalınlaştırılmıştı, gözleri ise siyahtı ve iki kömür parçası kadar ruhsuzdu. Bütün bunların dışında, her sözünde ve hareketinde bu dünyadan nefret ettiğini ya da onu küçümsediğini değil ama artık içindeki hiç kimse ya da hiçbir şey için hiçbir bedensel heyecan hissetmediğini belli eden bir şey vardı. O cinsiyetsizdi. İnsanın yanından geçerken, başı köpekbalığı gibi yana eğilirdi. Bir keresinde yavaşça yanından süzülmüştü ve Vinnie sanki

o vücudundan et koparacakmış gibi geriye sıçramıştı. Bir adam yatak odalarının birinden çıktığında, sıradaki müşteriyi işaret etti ama bunu ancak yatak odasının kapısını açıp içeri doğru, "İyi misin tatlım?" diye vıraktadıktan sonra yaptı. O sesi duyan Vinnie'nin kanı dondu.

Ama o gençti. Yatak odasına girdiğinde, kanı yeniden alev aldı. Kadının hep aynı boyalı yüzünü neredeyse belli belirsizce gördü. Her zamanki gibi bir sarışın, kalın siperlikli bir lambanın altın dairesinde dolaşıyor, öyle ki yüzünün renkleri, boyalı kırmızı ağız, beyaz kemik boyunca pırıl pırıl parlayan pudralı uzun solgun burun, beti benzi atmış hortlak gibi yanaklar ve siyah benekli yeşil bakışlı göz çukurları ışığı kırıyormuş gibi görünüyordu.

Sonra olanlar Vinnie'yi her zaman utandırıyordu. Kadın onu odanın köşesinde üzerinde sıcak su dolu bir leğen olan alçak bir masanın yanına götürüyordu. Ayakkabılarını, çoraplarını ve pantolonunu çıkarıyor ve kadın da iyi, bilimsel bir bakış yönelterek onun edep yerlerini yıkıyordu.

Sonra gömleği ve kravatı hâlâ üzerinde dururken onu uzak duvarın yanındaki yatağa götürüyordu (bir keresinde, şehvet yüzünden haddini aşarak bunları da çıkarmaya başlamıştı ve kadın, "Hayır, Tanrı aşkına, bütün gece seninle uğraşamam" demişti) ve sabahlığını sıyırarak, saçaklı başucu lambasının loş ışığında onun önünde çırılçıplak kalıyordu.

Kıpkırmızı göğüs uçları, ayva göbeği, düzgün siyah üçgeni ve bol pudralı sütun gibi bacaklarıyla her şey amaca hizmet ediyordu. Fahişe sabahlığını fırlatarak o vücudu gözler önüne serdiğinde, kan Vinnie'nin beynine öylesine şiddetli hücum etti ki, akşamın geri kalanında başağrıları çekti.

Kucaklaşma resmiydi, ciddi bir pandomim gibiydi. Kadın süslü bir örtüsü olan yatağa sırtüstü gömülmüş, Vinnie onun üzerine çekilmiş, bir dizine yaslanarak bedeninin birbirine dolanmış mengene gibi bacakların derinliklerine süzülüşünü yavaşlatmıştı.

Kaybolmuştu. Vücut... kendisininkine yaslanmış sıcak yumuşak bir vücut; eriyen bir mum; içinde kan ya da tel gibi sinirler olmayan ılık, yumuşak, yapışkan, sımsıkı bir et... Bedeni hücrelere ayrılmış, parçalara bölünmüş, o etin damıttığını emmişti. Gergin, kasılmış vücudu kendini, kemiklerinin şekli yüzünden kuvvetten düşen o mumun üzerine bastırmıştı ve göz kamaştırıcı bir an boyunca özgür kalmış, yalnızlıktan kurtulmuştu.

Hepsi buydu. Memur arkadaşları onu bekliyorlardı ve hep birlikte otomatik büfede birer gün sonu kahvesiyle noktalanacak bir Çin yemeği yemek ve sonra da Paramount'ta bir film izlemek ya da bovling oynamak üzere dışarı çıktılar. Memurlar düzgün kızlar bulduklarında ya da nişanlandıklarında otele gelmekten vazgeçmeyeceklerdi ama sonra kız arkadaşlarını ziyaret etmek amacıyla akşamı kısa keseceklerdi. Süngüleri düşmüş halde.

Vinnie için bu, yediği yemek, içinde uyuduğu yatak, kazandığı para gibiydi, yaşamın canlı kalmak için gerekli rutin bir parçasıydı. Ama zaman geçtikçe, çevresindeki dünyadan ve sakinlerinden uzaklaştığını hissediyordu.

20

AMERİKA'ya ve Amerikan rüyasına sövüp sayan o alçaklar şimdi neredeydi? Şimdi kim bu rüyadan kuşku duyabilirdi? Avrupa'daki savaş yüzünden, İngilizler, Fransızlar, Almanlar ve hatta Mussolini cinayet işlemek için milyonları savururken, şehrin batı yakasındaki her İtalyan'ın da cebi dolmuştu. O korkunç ekonomik kriz atlatılmıştı, erkeklerin artık ekmekleri için dilenmeleri gerekmiyordu, sosyal yardım müfettişleri lanetler yağdırılarak merdivenlerden yuvarlanabilirdi. Long Island'da ev satın alma planları yapılmıştı.

Doğru, bu, insanların birbirlerini öldürmelerine yardım edilerek kazanılan paraydı. Avrupa'daki savaş, bir sürü iş yaratmıştı. Böylece, yepyeni bir anlayışla kargaşa çıksın diye dua eden kimseler, şimdi sürekli yakınır olmuşlardı. Ama başka hangi ülkede, yoksullar bile dünyanın felaketinden zengin olabilirdi?

Güneyin yerlileri, Sicilyalılar, Napolililer, Abruzzililer, 10. Cadde'de yaşayan bu İtalyanlar, Mussolini'nin savaşı kazanıp kazanmamasıyla ilgilenmiyorlardı. Anayurtlarını hiçbir zaman sevmemişlerdi; onlar için hiçbir anlam ifade etmiyordu. Hükümet, yüzyıllardan bu yana, babalarının ve onlardan önce de babalarının babalarının en amansız düşmanı olmuştu. Zenginler yoksulların yüz-

lerine tükürürdü. Romalı ve kuzeyli pezevenkler kanlarını emerdi. Burada, Amerika'da güvende olmak ne büyük bir şanstı.

Yalnızca Teresina Coccalitti bundan şikâyetçiydi. Bu elverişli dönemde artık oğullarını işsiz gösteremiyordu ve sosyal yardımdan şutlanmıştı. Şimdi gizlice kocaman şeker çuvalları, tenekelerce yağ ve başı sonu belli olmayan kumaş topları satın almaktan çark etmişti. Lucia Santa'ya esrarengiz bir biçimde, "Günü gelecek... Ah, günü gelecek..." demişti ama sonra ağzını parmaklarıyla fermuarlamış ve başka tek söz etmemişti. Ne demek istemişti? Doğru, asker alımları vardı ama 10. Cadde'den tek bir delikanlı çağrılmıştı. Ciddi bir şey yoktu.

Lucia Santa, Coccalitti'nin beyninde uğuldayan sözleriyle meşguldü. Altın seli, apartmanları yalıyordu. Çocuklar okuldan sonra çalışıyorlardı. Sal ve Lena, 9. Cadde'deki yeni ilaç fabrikasında yarım günlük birer iş bulmuşlardı. Vinnie, haftanın yedi günü çalışıyordu. Bu hoşlarına gidiyorsa, Avrupa'daki insanlar birbirlerini doyasıya öldürebilirlerdi. Lucia Santa'nın ailesinin köyü çok küçüktü; toprak çok verimsizdi; o yüzden akrabalarının hiçbiri tehlikede olamazdı.

Yalnızca şu hergele Gino çalışmıyordu. Ama bu, aylaklıkla geçireceği son yazıydı. Ocak'ta liseden mezun olacak ve daha başka bahane ileri süremeyecekti. Arkadaşlarından ona iş bulmalarını istemenin de yararı yoktu. Lucia Santa bunu denemişti ve Gino da her zaman kendini kovdurmayı başarmıştı.

Ama bu *mascalzone*'nin yapabileceği bir şey vardı. Vinnie yine yemek poşetini unutmuştu; Gino bunu ona götürebilirdi. Kolunun altında beyzbol sopası, elinde o ebe eldiveniyle iri cüssesinin yanından geçerken Lucia Santa Gino'nun yolunu kesti. Bastonlu ve şapkalı bir dü-

ke benziyordu. Yağlı kahverengi poşeti uzatarak, "Bunu işteki ağabeyine götür," dedi. Yüzünde beliren mızmız hoşnutsuzluk ifadesini gördüğünde neredeyse gülecekti. Nasıl da kibirliydi, ekmeği için ter dökmek zorunda kalmayan herkes öyleydi. Nasıl da hassastı.

"Geç kaldım anne," dedi Gino poşete aldırmayarak.

"Ne için geç kaldın?" diye sordu Lucia Santa sabırsızca. "Evlenmek için mi geç kaldın? Bu hafta kazandığın tüm parayı bankaya yatırmak için mi geç kaldın? Dürüst bir iş konusunda bir arkadaşını görmek için mi geç kaldın?"

Gino iç geçirdi. "Anne, Vinnie lokantadan yiyecek bir şeyler alabilir."

Bu çok fazlaydı. Lucia Santa, "Ağabeyin senin için yaşamını ortaya koyuyor," dedi sertçe. "Asla parklarda koşup oynamıyor. Onu asla seninle dolaşmaya bile çağırmıyorsun ve o çok yalnız. Ama demek ona ekmeğini bile götüremiyorsun? Sen bir yüz karasısın. Git beyzbolunu oyna ve arkadaşlarınla sağda solda sürt. Ben kendim götürürüm."

Utanan Gino, yemek poşetini aldı. Annesinin gözlerindeki zafer pırıltısını gördü ama umursamadı. Vinnie için gerçekten bir şey yapmak istemişti.

Uzun adımlarla rahatça 10. Cadde'den yukarı 37. Cadde'ye ve sonra aşağı 11. Cadde'ye yürüdü. Vücudu boğucu yaz havasında ilerlerken hissettiği o sonsuz özgürlük duygusunu seviyordu. Daha küçükken, uçup uçamayacağını anlamak için dev atlayışlar yapardı ama şimdi bunun için çok büyüktü. Nakliye binasına ulaşmadan hemen önce, kahverengi kâğıt poşeti ileri doğru havaya fırlattı, sonra onu yere düşmeden önce yakalamak amacıyla göz kamaştırıcı bir hızla ileri atıldı.

Demir parmaklıklı bir asansörle yavaşça fare kokan binanın üst katına çıktı. Yakalarının üzerinde kurt yenik-

li sarı rozetler bulunan kirli gri bir üniforma giymiş olan görevli, metal kapıları bazı yetişkinlerin gençlere karşı hissettikleri o anlaşılmaz küçümseme ifadesiyle açtı ve Gino binanın uzak ucuna kadar yayılmış bir çatı ofisine adım attı.

Bu, bir gün içinde yaşamaya geleceğini bilen bir adamın bir hapishane gördüğü bir kâbus gibiydi. Üzerlerinde içlerinden bir sürü konşimento tomarı fışkıran daktilo tipi yazı makineleri bulunan uzun masa sıraları vardı. Bu makineleri kullanan adamların hepsi de yelek ve beyaz gömlek giymişti ve gevşekçe sarkan birer kravat takmıştı. Vinnie'den büyüktüler ve çok hızlıydılar. Makineler gözü kapalı tıkırdıyordu. Her masanın kendi sarı lambası vardı; üzerine yazılı faturalar yığılmış uzun bir tezgâh dışında ofisin geri kalanı karanlıktı. Bu tezgâhta, Gino'nun bu güne kadar gördüğü en gri suratlı, uzun, ince, kambur bir adam, dev bir bir projektörün altında faturaları ayırıyordu. Çıt çıkmıyordu. Dışarıdaki gün ışığından eser yoktu. Sanki bu insanlar hep birlikte, aşağıda, binanın çukur tarafında ilerleyen ekli yük vagonlarının gümbürtüleri üstüne gömülmüş gibiydi. Gino etrafına bakındı ve sonunda Vinnie'yi fark edebildi.

Vinnie yeleği olmayan tek adamdı ve renkli bir gömlek giyiyordu, böylece değiştirmeden onu iki ya da üç gün kullanabiliyordu. Kıvırcık siyah saçları, çelik gövdeli sarı lambanın altında nemli gibi görünüyordu. Gino, Vinnie'nin diğerlerinden daha yavaş olduğunu ve yüzünün de işine gösterdiği yoğun dikkat nedeniyle buruştuğunu gördü. Diğerlerinin yüzünde ise uyurgezerlere özgü o boş ifade vardı.

Birdenbire Vinnie başını kaldırdı. Gözlerini ifadesiz şekilde Gino'ya dikti. Bir sigara yaktı. Gino hayretle, Vinnie'nin de diğerlerinin de kendisini göremediklerini fark

etti. Onların dünyalarının dışında, karanlıkta duruyordu. İlk masa sırasının yanından geçerek yaşanan sarı alana yürüdü. Sanki güneşi kesmiş gibi, şeflerden homurtulu sesler yükseldi. Vinnie gözlerini kaldırdı.

Vinnie'nin yüzünde yürek parçalayıcı bir mutluluk ifadesi belirdi. Çocukluklarındaki gibi tatlı tatlı gülümsedi. Gino yemek poşetini kaldırdı ve ileri fırlattı. Vinnie onu ustaca yakaladı ve Gino oraya giderek onun masasının yanında hantal hantal durdu.

"Sağol evlat," dedi Vinnie. Onun diğer tarafındaki adamlar yazmayı bıraktılar ve Vinnie de onlara, "Bu benim küçük kardeşim Gino," dedi.

Vinnie'nin sesindeki gurur, Gino'yu rahatsız etti. İki adam, "Merhaba evlat," dediler ve ona soğuk, araştırıcı bir bakış yönelttiler. Mavi kotunun ve beyaz yün süveterinin farkına vardı ve sanki önemli bir toplantıya ciddiyetsiz bir kılıkla gelmişçesine kendini budala gibi hissetti. Gri suratlı adam, "Hey siz, nakliye faturaları, geri kalıyoruz," diye bağırdı. Sonra ayaklarını sürüye sürüye Vinnie'ye doğru yürüdü ve ona bir deste fatura verdi. Sıska bir yaşlı fareye benziyordu. "Sayının gerisindesin, Vinnie," dedi.

Vinnie ürkekçe alttan alarak, "Sonraki molamı vermem," dedi. Gino, ayrılmak üzere döndü. Vinnie ayağa kalktı ve onunla birlikte ışık dairesinin dışına, asansöre yürüdü. Demir kablo gıcırtılarım ve yükselen kabinin gümbürtülerini dinleyerek beklediler.

"Demiryolu deposunun oradan, kestirmeden git," dedi Vinnie. "Ama lokomotifler gelirken kıçını kolla." Elini Gino'nun omuzuna koydu. "Yemeğimi getirdiğin için teşekkürler. Cumartesiye oyunun var mı?"

"Evet," dedi Gino. Asansörün gelmesi uzun zaman alıyordu. Kendini bir an önce dışarı atmak istiyordu. Vin-

nie'nin ışık dairesi içinde tıkırdayan makinelere ürkekçe göz attığını ve gri fare surat karanlıkta kör gibi onları arayarak o tarafa döndükçe de yana çekildiğini gördü.

"Zamanında kalkarsam seyretmeye gelirim," dedi Vinnie. Sonra asansör belirdi, iki demir kapısı yana kaydı, Gino içeri girdi ve ağır iniş başladı. Küf, fare ve bayat bok kokusu onu hasta ediyordu. Binadan dışarı adım atınca, başını ılık, limoni eylül güneşine doğru kaldırdı. Neredeyse mutlu bir ferahlama ve özgürlük duygusuyla hiç kıpırdamadan öylece durdu.

Vinnie'yi daha fazla düşünmedi. Demiryolu deposunun içinden yavaşça koşmaya başladı. Burası, birbiri ardına yelpaze gibi yayılan ve gizemli bir şekilde güneşe yönelen beyaz çeliklerden oluşan göz alıcı, kocaman bir alandı. Sağ kolunu bir futbol topu taşır gibi kırdı ve uçan ayaklarını yakalamak amacıyla bir araya gelmiş çelik rayların arasına süzülerek tahta traverslerin üzerinde hızla koştu. Siyah lokomotifler ona doğru yaklaşırken hızını artırarak kolayca sağa ve sola kaydı. Makinisti Gino'nun tarafındaki pencere kenarında oturan bir lokomotif arkasına kadar geldi. Gino, lokomotifin yanındaki tahta traversler boyunca son hızla ileri uçtu ve onunla yarışa tutuştu. Ta ki makinist ona kayıtsız bir bakış fırlatıp siyah lokomotif daha yüksek sesle çuhlayıp takırdayarak onu geçinceye dek. Lokomotif hareketsiz kahverengi ve sarı yük vagonlarının oluşturduğu bir labirente saptığında, Gino bitkin halde durdu. Beyaz yün süveterinin altındaki hafif teri hissetti, üstelik kurt gibi acıkıp susamıştı; sonra birdenbire kendini yeniden zinde hissetti. Uzun ve esnek adımlarla koşarak Chelsea Parkı'na yollandı. Oraya vardığında, arkadaşlarının bir beyzbol topunu birbirlerine fırlattıklarını ve kendisini beklediklerini gördü.

21

BİR hafta sonra bir sabah Lucia Santa, bir şeylerin yolunda gitmediği duygusuyla uyandı. Sal ve Lena hâlâ yataklarındaydılar. Sabah erken saatlerde bir ara Gino'nun eve geldiğini duymuştu; onun dikkatsiz ve gürültülü bir şekilde soyunmasını tanıyordu. Ama Vinnie'nin geldiğini duymamıştı. Sonra pazartesinin onun izin gecesi olduğunu hatırladı, bu gecelerde eve bazen Gino'dan bile geç gelirdi.

Birinin onu uyandırmadan eve girmesinin olanaksız olduğunu bilmesine karşın, Vinnie'nin yatağını kontrol etti. O, şimdi Octavia'nın eski odasını, dairedeki tek özel odayı kullanıyordu. Yatakta uyunmamıştı ama Lucia Santa ciddi anlamda tedirgin değildi. Daha sonra, çocukları okula yollayınca, üzerinde bir yastık bulunan pencere eşiğine dayandı ve onun caddede belirmesini beklemeye başladı. Zaman akıp gitti; sabah vardiyası işçilerinin yemek yemek için caddeyi geçtiklerini gördü ve neredeyse öğlen olduğunu anladı. İlk kez o zaman kaygılanmaya başladı. Sırtına kalın yün bir örgü bir hırka geçirdi ve alt kata Lorenzo'yu görmeye gitti.

Büyük oğlunun sabahları her zaman tersinden kalktığını biliyordu ama bekleyemeyecek kadar endişeliydi. Larry'yi, siyah gür göğüs kıllarını örten buruşuk

atletiyle sabah kahvesini içerken buldu. Larry, kahvesini yudumladı ve gerçek bir sabırsızlıkla, "Anne, Tanrı aşkına, o bir bebek değil," dedi. "Her ne yapıyorduysa, eve gelmekte çok geç kalmıştır. Uyanınca da doğruca işe gitmiştir."

"Ama ya başına bir şey geldiyse?" diye sordu Lucia Santa kaygıyla. "Nereden bileceğiz?"

Larry, kuru bir sesle, "Endişelenme, aynasızlar her şeye burunlarını sokarlar," dedi.

Louisa, anne için kahve doldurdu. Onun genellikle sakin olan güzel kederli yüzü de endişeliydi. Vinnie'yi çok severdi; onu annesi hariç herkesten daha iyi tanırdı ve ortadan kaybolmasını tuhaf bulmuştu. "Larry, lütfen git ve bir bak," dedi.

Bu, onun için öylesine alışılmadıktı ki, Larry pes etti. Annesinin omuzunu sıvazladı. "Vinnie'nin ofisine uğrayacağım tamam mı, anne? Şimdi bırak da kahvemi bitireyim." Böylece Lucia Santa üst kata geri dönmek ve beklemek zorunda kaldı.

Saat üçte Gino ve çocuklar okuldan eve geldiler ama Larry hâlâ geri dönmemişti. Anne Gino'nun kendisiyle kalmasını sağlamayı denedi ama o bunu anlamazlıktan geldi. Yalnızca futbol topunu almak için durarak karşılık bile vermeden kaçıp gitti. Sal ve Lena yuvarlak mutfak masasında ev ödevlerini yaptılar ve Lucia Santa da onlar için zeytinyağlı ve sirkeli ekmek hazırladı. Sonunda, saat beşte, Larry, ona Vinnie'nin işte olmadığını ve kimsenin de ondan haber alamadığını söylemeye geldi. Lucia Santa, Larry'nin de endişelendiğini görebiliyordu ve ellerini kavuşturarak Tanrı'ya İtalyanca yakarmaya başladı.

LOUISA çocuklarıyla birlikte üst kata çıkarak anneyi sakinleştirmeye çalıştı. O kargaşada kimse onun arkasın-

dan yukarı çıkan diğer ayak seslerini duymadı. Birdenbire eşikte bir demiryolu aynasızının siyah üniforması, onun yanında da *Panettiere*'nin gri suratı belirdi. *Panettiere*, sanki Lucia Santa'nın onu görmesini ya da duymasını engellemek istermiş gibi, iki elini de bilinçsizce havaya kaldırarak, avuç içleri ona dönük halde, öylesine tarifsiz bir acıma ifadesiyle aynasızın önüne geçti ki Lucia Santa'nın dili tutuldu. Aniden dehşetle çığlık atan Louisa oldu.

JOEY Bianco yanma gelip ona, "Eve gitsen iyi olur Gino, evinizde bir yığın sıkıntı var," dediğinde, Gino arkadaşlarıyla birlikte Hudson Belediyesi'nin sahanlığında kıpırdamadan oturuyordu.

Gino, artık Joey Bianco'yu nadiren görüyordu. Çocukların yaptığı gibi arkadaşlıklarından vazgeçmişlerdi ve şimdi birbirlerinden utanıyorlardı. O yüzden Gino, yürümeye başladığında Joey'i durdurmaya ya da ona neler olduğunu sormaya çalışmadı. Neredeyse eve gitme zahmetine bile katlanmayacaktı ama sonra ortalıkta neler döndüğünü anlamaya karar verdi.

Chelsea Parkı'nı çaprazlama geçerek kestirmeden gitti ve 30. Cadde'nin köşesine varıncaya kadar 10. Cadde boyunca rahatça koştu. Sonra apartmanlarının önünde bir kalabalık gördü ve çok yavaşça yürümeye başladı.

Kalabalıkta aileden kimse yoktu. Gino merdivenleri koşarak çıktı ve daireye ulaştı.

Ev komşularla dolup taşmıştı. Gino, Sal ve Lena'mn pencerenin yanındaki köşede, kaskatı halde, tek başlarına, yüzleri dehşetten ifadesizleşmiş şekilde durduklarını gördü. Kalabalığın bir kısmı dalgalandı ve bir sandalyede oturan annesini görebildi. Dr. Barbato havada bir iğne tutuyordu.

Larry, onun çırpınarak yukarı aşağı sıçramasını engellemek amacıyla annesini tüm gücüyle kavramıştı.

Annesi korkunç görünüyordu, sanki yüzünün her bir bölümünü bir diğerine bağlayan kaslar paramparça olmuştu. Ağzı tuhaf bir şekilde çarpılmıştı ve konuşmaya çalışıyor gibi görünüyordu. Gözlerinde körlere özgü sabit bir bakış vardı. Vücudunun alt kısmı sandalyesinden dışarı silkiniyordu ve sonra iğneyi onun koluna batıran Dr. Barbato'nun kolu belirdi. Dr. Barbato işini bitirdikten sonra başında durarak onu seyretti.

Yavaş yavaş, Lucia Santa'nın yüz hatları bir tür huzur ifadesiyle bir araya toplandı. Gözkapakları kapandı ve gerginlik vücudunu terk etti.

"Onu yatağına yatırın," dedi Dr. Barbato. "Artık bir saat uyur. Uyanınca bana haber verin."

Larry ve kadınlardan bazıları Lucia Santa'yı yatak odasına taşıdı. Gino, Teresina Coccalitti'nin yanında durduğunu fark etti. Çok yavaş bir sesle, hatta onunla yaşamında ilk kez konuşarak, "Anneme ne oldu?" diye sordu.

Zia Teresina ona anlatmaktan memnundu. Bu kara günde bir şeyi düzeltmek onun için bir zevkti. "Ah, annene hiçbir şey olmadı," dedi sözlerini tartarak. "Konu abin Vincenzo. Onu demiryolu deposunda bir lokomotif tarafından çiğnenmiş halde buldular. Annene gelince, çocukları için yas tutan ailelere ne olursa o oldu. Şimdi ona biraz merhamet göster."

Gino, onun kara atmaca yüzündeki nefret ifadesini hiç unutmadı; ağabeyinin ölümü nedeniyle ne kadar az üzüntü hissettiğini ve herhangi biri, annesi ya da herhangi biri kederden böylesine harap olabildiği için ne kadar sarsıldığını da hiç unutmadı.

LARRY yatak odasından çıktığında, Gino'ya kendisini izlemesini işaret etti. Merdivenleri koşarak indiler ve Larry'nin arabasına bindiler. Hava kararmaya başlamıştı. 36. Cadde'den geçerek 9. Cadde'ye gittiler ve kahverengi kumtaşı bir binanın önünde durdular. Larry ilk kez o zaman konuştu. "Üçüncü kata çık ve Lefty Fay'a aşağı gelmesini söyle. Onunla konuşmak istiyorum." Ama o anda birinin sahanlıkta ilerlediğini gördü ve camını indirerek, "Hey, Lefty." diye seslendi. Sonra Gino'ya, "Yerini ona bırak, arkaya geç," dedi.

Lefty Fay uzun boylu, geniş omuzlu bir İrlandalı'ydı ve Gino onun Larry'yle birlikte büyüdüğünü hatırladı; aslında blokta Larry'yi yumruk dövüşünde yenebilen tek kişiydi. İki erkek birer sigara yakarlarken, Gino arka koltuğa büzüldü. Zia Teresina'nın hoyrat mesajı hala laf kalabalığından ibaretti. Vinnie'nin gerçekten öldüğüne inanmıyordu.

Karanlıkta Larry'nin sesi sakindi. Bitkindi. "Tanrım, herkes için ne berbat bir gün."

"Ya," dedi Lefty Fay. Sesi doğuştan ahenksizdi ama şimdi gerçek bir keder tınısı taşıyordu. "Ben de tam bir içki içmeye dışarı çıkıyordum. Akşam yemeği bile yiyemedim."

"Nasıl oldu da lokomotifin çarptıktan sonra onun benim kardeşim olduğunu anlamadın?" Larry'nin sesinde suçlama yoktu ama Lefty Fay öfkeyle, "Tanrım, beni suçluyor musun Larry? 42. Cadde'nin yakınında deponun karanlık tarafında oldu," dedi. Larry karşılık vermeyince daha sakin bir biçimde devam etti. "Onu en son çocukken, sen ve ben birlikte takıldığımız sıralarda görmüştüm. O zamandan beri çok değişmiş. Üzerinde kimlik de yoktu."

"Seni suçlamıyorum," dedi Larry. Sesi çok yorgun-

du. "Ama aynasız raporuna kardeşimin lokomotifin önüne atladığını yazdığını söylüyor. Nasıl olur?"

Gino karanlıkta Fay'in karşılık vermesini bekledi. Uzun bir sessizlik oldu. Sonra ahenksiz ses, garip şekilde kısılmış halde, "Larry, Tanrı şahidim olsun ki bana öyle geldi," dedi. "Onun senin kardeşin olduğunu bilseydim, bunu asla rapora eklemezdim ama bana öyle geldi."

Gino, Larry'nin kendini sesine yeniden güç kazandırmaya zorladığını hissedebiliyordu. "Dostum Lefty," dedi. "Kardeşim Vinnie'nin böyle bir şey yapmayacağını biliyorsun. Bir çocukken bile boyuna kendi gölgesinden korkardı. Belki sarhoştu ya da kafası karışmıştı. Raporu değiştirebilirsin."

Fay çabucak, "Larry yapamam, yapamayacağımı biliyorsun. Aynasızlar tepeme biner. Sonra da işimi kaybederim," dedi.

Larry'nin sesi, kararlı bir şekilde, "Sana bir iş garanti ediyorum," dedi.

Karşılık gelmedi. Larry devam etti. "Lefty, yanıldığını biliyorum. Ama raporunda ısrar edersen, anneme ne olur biliyor musun? Aklını oynatır. Biz çocukken evimize yemeğe gelirdin. Ona bunu yapacak mısın?"

Fay'in sesi titredi. "Karımı ve çocuklarımı düşünmeliyim." Larry karşılık vermedi. "Raporu değiştirirsem, demiryolu annene tazminat ödemek zorunda kalabilir. Bu da demektir ki kesinlikle kıçımın peşine düşerler. Bunu gerçekten yapamam, Larry. Bunu benden isteme."

"Mangizin yarısını alırsın," dedi Larry, "ve bunu senden istiyorum."

Fay tedirgin bir öfkeyle güldü. "Sırf di Lucca için çalışıyorsun diye bana karşı zor kullanabileceğini mi sanıyorsun, Larry? Bu, neredeyse bir meydan okumaydı, ço-

cuk oldukları ve Lefty'nin Larry'yi kaldırıma serdiği günlerin bir hatırlatmasıydı.

Birdenbire Gino'nun daha önce hiç duymadığı ve kanının hayvani bir korkuyla donmasına yol açan bir ses konuştu. Bu, bir insanoğlunun varlığının derinliklerinden toplayabileceği tüm hınç, acımasızlık ve nefreti kasten barındıran bir sesti. Ses Larry'nindi. "Seni çarmıha gererim," dedi. Bu bir tehditten de öteydi. Ölümcül bir vaatti ve insanlık dışıydı.

Arabayı dolduran korku, Gino'nun kendini tamamen hasta hissetmesine neden oldu. Kapıyı hızla açtı ve temiz havaya çıktı. Oradan uzaklaşmak istiyordu ama bu durumda Larry Fay'a bir şey yapabilir diye kaygılanıyordu. Ama sonra Fay'ın arabadan çıktığını ve Larry'nin de açık camdan uzanarak ona bir tomar katlı para verdiğini gördü. Fay uzaklaştığında Gino ön koltuğa yerleşti. Ağabeyine bakamıyordu. Eve giderlerken, Larry yorgun bir sesle, "Bu herifin zırvalarına inanma, Gino. Ne zaman bir kaza olsa, herkes yalan söyler. Kimse suçlanmak istemez. Aynasız bana Vinnie'nin sarhoş olduğunu söyledi; içki kokuyormuş. Bu onun hatasıydı, tamam ama hiçbir zaman hiçbir lokomotifin önüne atlamadı," dedi. Durakladı ve sonra sanki belirtmek zorundaymışçasına, "Bizim valide için endişeleniyorum, Tanrım, bizim valide için endişeleniyorum," dedi. İkisi de Vinnie'den bahsedemedi.

ÖLÜM bile çalışma ve iş getiriyordu: yakın yaslılar için yapılacak kahve, ikram edilecek şarap, akrabaların ve arkadaşların saygılı bir biçimde sundukları üzüntülerine karşı gösterilecek minnettarlık ve sevecenlik.

Mutlaka herkese rahmetlinin en yakın akrabası tarafından resmi olarak haber verilmeliydi. New Jersey'de yaşayan vaftiz aileler, Long Island'daki şatolarında oturan huysuz kuzenler, Tuckahoe'deki eski dostlar vardı ve tam bu gün bunların hepsine birer dük gibi davranılmalıydı, çünkü yaslılar ahalinin gözü önündeydi ve hareketleri kusursuz olmalıydı.

Sonra, yalnızca göçmenler kendi evlerinde yas tuttuklarından, tören bir cenaze evinde yapılmalı ve ailenin bir üyesi yaslıları karşılamak üzere daima hazır bulunmalıydı. Zavallı Vincenzo'nun bedeni asla bu dünya üzerinde kesinlikle yalnız bırakılmayacaktı. Ölüyken yaşarken olduğundan bile daha fazla arkadaşı olacaktı.

Vincenzo'nun yas töreninin ilk akşamı erken saatlerde, Angeluzzi-Corbo ailesi 10. Cadde'deki evin mutfağında toplanmıştı. Oda soğuktu. Kimse çok geç olana kadar geri dönmeyeceğinden, gaz sobası söndürülmüştü.

Lucia Santa, siyahlar içinde ciddi, kederli ve tıknaz bir halde, gözkapakları ağırlaşmış ve gözleri kısılmış

şekilde masada oturuyordu. Kimseye bakmadan kahvesini içiyordu, solgun yüzü neredeyse sarı bir renk almıştı. Octavia, yarı yarıya ona dönük, onunla ilgilenmeye hazır ve her ne olursa olsun onun emirlerini yerine getirmeye hazır halde yanında oturuyordu. Annenin tuhaf hareketsizliği kızını korkutuyordu.

Lucia Santa, sanki hepsini ilk kez görüyormuş gibi odayı araştırdı. Sonunda, "Salvatore ve Lena'ya yiyecek bir şeyler ver," dedi.

"Ben veririm," dedi Gino hemen. Siyah bir takım giymiş, sol koluna da siyah ipek bir yas bandı takmıştı. Annesinin arkasında, onun görüş alanının dışında, pencere eşiğine yaslanmış duruyordu. Hızla kapıdan geçerek koridordaki buzdolabına ilerledi. Bir an için bile olsa, odanın dışına çıkmaktan hoşnuttu.

Annesine yardım etmek için bütün gün evde kalmıştı. Kahve servisi yapmış, tabakları yıkamış, konukları karşılamış, çocuklarla ilgilenmişti. Annesi bütün gün ona tek söz etmemişti. Ona bir kez yiyecek bir şey isteyip istemediğini sormuştu. Lucia Santa ona uzun, soğuk bir bakış yöneltmiş ve hiç konuşmadan başını diğer tarafa çevirmişti. Gino onunla bir daha konuşmamıştı ve onun görüş alanının dışında kalmaya çalışmıştı.

"Başka biri bir şey istiyor mu?" diye sordu tedirgince. Yanaklarının yukarısındaki iki benek anlaşılmaz şekilde kırmızıya dönerken, annesi doğruca onun gözlerinin içine baktı.

"Anneme biraz daha kahve ver," dedi Octavia. Hepsinin yaptığı gibi yavaşça, neredeyse fısıldayarak konuşuyordu.

Gino kahve demliğini aldı ve annesinin fincanını doldurdu. Bunu yaparken onun vücuduna değdi ve annesi ona öyle bir ifadeyle bakarak kendisinden uzaklaştı

ki kocaman kahverengi demliği masanın yukarısında aptal gibi tutarak donakaldı.

Larry, "Yola koyulsak iyi olur," dedi. Siyah takımı, siyah kravatı ve kar beyazı gömleğiyle şaşırtıcı derecede yakışıklı görünüyordu. Kolundaki yas bandı gevşekçe sallanıyordu. Lucia Santa eğilerek onu toplu iğneyle tutturdu.

Octavia, "Ya Zia Coccalitti?" diye sordu.

"Daha sonra onun için geri geleceğim," dedi Larry. "O, *Panettiere* ve Louisa'nın annesiyle babası için."

Octavia endişeyle, "Umarım cenaze evinde koşuşturan çok fazla küçük çocuk olmaz. Umarım çocukları evde bırakacak kadar anlayışlı davranırlar," dedi.

Kimse karşılık vermedi. Hepsi Lucia Santa'nın ilk hareketi yapmasını bekliyordu. Gino omuzları çökük, başı eğik halde, kimseye bakmaksızın, annesinin görüş alanının dışında kalarak yeniden pencere eşiğine yaslandı.

Sonunda Octavia daha fazla bekleyemedi. Kalktı ve mantosunu giydi. Sonra siyah ipek yas bantlarını Sal ve Lena'nın kollarına iliştirdi. Louisa kalktı ve mantosunu giydi. Larry sabırsızca kapıda bekliyordu. Ama Lucia Santa hâlâ kımıldamamıştı. Hepsi onun sakinliğinden biraz korkmuştu. Octavia, "Gino, annemin mantosunu getir," dedi. Gino yatak odasına gitti, kendi paltosunu giydi ve sonra geri gelerek annesinin sandalyesinin yanında durdu. Yükselerek kolayca içine girebilmesi için mantosunu iyice açık tuttu. Annesi ona hiç aldırmadı. "Hadi anne," dedi yavaşça ve ilk kez sesinde onun için hissettiği büyük bir sevecenlik barınıyordu.

Annesi ancak o zaman sandalyesinde döndü ve ona öylesine acımasız ve soğuk bir ifadeyle baktı ki Gino geriledi. Sonunda, çok sakin bir biçimde, "Ah, demek bu cenazeye gidiyorsun, öyle mi?" dedi.

Gino'nun yüzünün sapsarı kesildiğini ve sıkıntılı bir hale büründüğünü görünceye kadar, bir an için hepsi annelerinin zalimliğinden hiç kuşkulanmadan söylediklerine inanamayarak, anlam veremeyerek afalladı. Gino, korunmak istermiş gibi, mantoyu kendisiyle annesi arasında tuttu. Gözlerinde bezgin bir büyülenmişlik ifadesi vardı.

Anne, korkunç, acımasız bir şekilde gözlerini dikerek ona bakmayı sürdürdü. Çok sakin bir biçimde yeniden konuştu. "Bu onuru neye borçluyuz? Babanı tabutunda görmeye gitmedin. Ağabeyin yaşarken ona hiç yardımcı olmadın, değerli arkadaşlarından esirgeyip kendi canından ve kanından birini rahat ettirecek hiç zamanın olmadı. Ona hiç acımadın, ona hiçbir zaman hiçbir şey vermedin." Duraklayarak sesine onur kırıcı şekilde bağışlayıcı bir küçümseme ifadesi kattı. "Şimdi ne kadar üzgün olduğunu mu göstermek istiyorsun? Kahve koyuyor, mantomu tutuyorsun. O zaman belki de her şeye karşın bir hayvan değilsindir. O zaman hatta belki de ağabeyinin seni ne kadar sevdiğini, ne kadar iyi biri olduğunu da anlamışsındır." Sanki bir karşılık bekledi, sonra çok açık bir biçimde, "Kaybol. Yüzünü görmek istemiyorum," dedi.

Söylediği her şeyi söyleyeceğini biliyordu. Ne yaptığını fark etmeden odada ona yardım edecek birini aradı ama diğerlerinin yüzlerinde feci şekilde parçalanmış bir kaza kurbanına bakan kişilerin dehşet ifadesini gördü. Sonra sanki kör oldu ve hiçbir şey göremedi. Mantoyu zemine düşürdü ve pencere eşiğine değinceye kadar geriledi.

Gözlerini mi kapadığını ya da yalnızca, "Senin gelmeni istemiyorum. Paltonu çıkar. Evde kal ve her zamanki gibi hayvanlığını edip yeniden gizlen!" diye ona bağır-

maya başlayan annesinin yüzünü görmeyi mi reddettiğini hiç bilmiyordu. Sonra Octavia'nın öfkeli fakat yalvaran sesi onunkini bastırdı. "Anne, delirdin mi? Tanrı aşkına sus." Lena'nın korkuyla sızlanmaya başladığını duyabiliyordu.

Sonunda odayı terk eden ve merdivenlerden inen insanların sesleri duyuldu. Gino, sert yeni giysilerin hışırtılarına karışan, annesininki gibi tuhaf bir gülüş fark etti. Sonra Octavia'nın sesinin fısıldadığını duydu, "Anneme aldırma. Biraz bekle, sonra cenaze evine gel. Senin gelmeni istiyor." Bir duraklama oldu, sonra Octavia, "Gino iyi misin?" diye sordu. Gino, başını salladı.

Ortalık çok sessizdi. Yavaş yavaş yeniden görebiliyordu. Ampul, kirli sarı bir ışık dairesi yayıyor ve bunun içinde de kahve fincanlarıyla ve kesikli muşambanın kıvrımları arasına hapsolmuş küçük bulanık sıvı birikintileriyle darmadağın olmuş kocaman yuvarlak masa dalgalanıyordu. Cenaze evine gitmeden önce beklemesi gerektiğinden mutfağı temizledi ve bulaşıkları yıkadı. Sonra siyah kol bantlı ceketini giydi ve evden çıktı. Kocaman pirinç anahtarla kapıyı kilitledi ve anahtarı buzdolabının altına koydu. Aşağıdaki apartman kapısından çıkarken, üzerine çivilenmiş olan kuyruklu cenaze çelengine sürtündü. Çiçekler geceyle birlikte siyahlaşmıştı.

Gino, bir zamanlar köprünün bulunduğu yerden geçerek, muazzam bir bina tarafından ortadan kaldırılıncaya kadar asma demiryolunu izleyerek, 10. Cadde'de kent merkezine doğru yürüdü. Birdenbire üzerinde St. John's Park yazılı bir sokak tabelası gördü ama hiç ağaç yoktu. Ağabeyi Larry'nin her zaman kukla adam atına St. John's Park'tan bindiğini söylediğini hatırladı ve çocukken Gino bunun gerçek bir park, çimenler ve çiçeklerle çevrili ağaçlık bir koru olduğunu zannetmişti.

Cenaze evi Mulberry Caddesi'ndeydi ve doğuya yürümesi gerektiğini biliyordu. Kavşağa ilerlerken, sigara almak için bir büfeye uğradı.

Tezgâhta oturan adamların hepsi gece işçisiydi, sade giysiler giymiş olan memurlar bile. Dumanlı havada, sanki hiçbir şey bu insanları biraraya getiremezmiş gibi, korkunç bir yalnızlık vardı. Gino oradan ayrıldı.

Dışarıda, sokak lambalarının yaydığı küçük ışık daireleri dışında sokaklar karanlıktı. Bloğun uzağında neondan küçük bir haç gördü. Birdenbire Gino bacaklarında titremeyle karışık tuhaf bir zayıflık hissetti ve bir sigara içmek için bir sahanlığın basamaklarına oturdu. İlk kez, Vinnie'nin ölü yüzünü göreceğinin farkına vardı. Kendisi ve Vinnie'nin gece geç saatte evde tek başlarına çocukluklarının pencere eşiğinde oturur halde uyuklamalarını, Jersey sahilinin yukarısındaki yıldızları saymalarını hatırladı.

Gözyaşlarına şaşırarak, elleriyle yüzünü örttü. Bir küçük çocuk çetesi, sarı ışık daireleri arasında girdap halinde ilerleyerek sokağın aşağısına geldi. Çocuklar durdular ve ona gülerek baktılar. Onlar korkusuzdular. Sonunda Gino ayağa kalktı ve hızla oradan uzaklaştı.

Cenaze evinin kapısından çatı oluğuna uzanan uzun siyah bir tente vardı, yaslılar için gökyüzüne karşı bir perde. Gino kapıdan, kemerli bir geçitle katedrallerdeki gibi muazzam, insanlarla dolu bir salona açılan küçük bir antreye geçti.

Tanıdıkları bile yabancılara benziyordu. Eski moda siyah takımı içinde kömür gibi yamru yumru *Panettiere* ve uğursuz derecede esmer, çenesi sarkık oğlu Guido oradaydı. Berber, o yalnız manyak, ölümün yumuşattığı araştırıcı gözleriyle sessizce bir sandalyede oturuyordu.

10. Caddeli kadınlar resmi sıralar halinde yanyana duvarların önüne oturmuşlardı ve Vinnie'nin gece vardiyasından nakliye memurları da kümeler halinde orada burada duruyorlardı. Tuckahoe'li Piero Santini'yle artık evli bir kadın olan kızı Caterina da oradaydı ve tanınıp doyurulan arzu sayesinde karnı şişmiş, yüzü pembeleşmiş, gözlerine soğuk ve özgüven sahibi bakışlar yerleşmişti.

Louisa, güzel yüzünde alışılmışın ötesinde bir keder ifadesiyle, çocuklarıyla birlikte bir köşede oturuyor ve kocasını izliyordu.

Larry, demiryolundan bir grup adamla birlikte ayakta duruyordu. Gino, onların son derece normal davrandıklarını, gülümsediklerini, işteki fazla mesailerden ve Long Island'da bir ev almaktan bahsettiklerini görünce çok sarsıldı. Larry fırıncılık hakkında konuşuyor ve canayakın gülümsemesi hepsini rahatlatıyordu. Fırındaki kafeteryada oturuyor olabilirlerdi.

Larry, Gino'yu gördü ve ona o tarafa gelmesini işaret etti. Gino'yu, saygılı duyarlılıklarını göstermek için ağırbaşlı bir sağlamlıkla elini sıkan adamlarla tanıştırdı. Sonra Gino'yu bir kenara çekip, "İçeri gir ve Vinnie'yi gör, annenle konuş," diye fısıldadı. Bir an için Gino, onun sanki ağabeyi yaşıyormuş gibi "içeri gir ve Vinnie'yi gör," demesi üzerine şaşkına döndü. Larry, onu odanın en uzak ucuna götürdü, burada önüne toplanmış bir grup adam tarafından neredeyse gizlenmiş daha küçük başka bir kemerli geçit bulunuyordu.

İki küçük oğlan, Gino'nun yanından geçerek, cilâlı siyah zemin üzerinde kayarcasına ilerledi ve onları annelerinden gelen öfkeli bir haykırış fısıltısı izledi. On dördünden fazla olmayan genç bir kız peşlerinden gitti, onları sertçe tokatlayarak ve duvarın önündeki sandalyelerine geri sürükledi. Gino sonunda ikinci kemerli geçitte

ilerleyerek başka bir küçük odaya girdi. Uzak duvarın önünde tabut duruyordu.

Vinnie beyaz saten üzerinde yatıyordu. Kemikleri, kaşları, kalkık, ince burnu, kapalı, çukurlaşmış gözlerinin etrafında tepecikler gibi yükselmişti. Yüz tanıdıktı ama bu onun ağabeyi değildi. Vinnie kesinlikle orada değildi. Her şey uçup gitmişti; vücudunun hantal duruşu, siperli, yaralı gözleri, düşkırıklığı tanımazlığı ve nazik, saldırıya açık sevecenliği. Gino'nun gördüğü onunla ilgisi olmayan ruhsuz, yenilmez bir heykeldi.

Yine de bu küçük odadaki kadınlar tarafından incitilmişti. Alçak sesle ama genel bir tavırla konuşarak, duvarın önünde, tabutun sağ köşelerinde oturuyorlardı. Annesi az ama çok doğal bir tonda konuşuyordu. Gino, onu hoşnut etmek için tabuta doğru yürüdü ve daha çok saten örtüye bakarak ve hiçbir şey hissetmeden doğruca ağabeyinin başında durdu. Çünkü bu gerçekten Vinnie değildi; sadece genel bir ölüm kanıtıydı.

Kemerli geçide çıkmak üzere arkasını döndü ama Octavia ayağa kalktı ve onu kolundan tutarak annesine götürdü. Lucia Santa, yanında oturan kadına, "Bu oğlum Gino; Vincenzo'dan sonraki en büyüğü," dedi. Bu, onlara ikinci kocasının çocuğu olduğunu anlatma biçimiydi.

Kadınlardan biri, yüzü bir ceviz gibi kırışmış olan, neredeyse öfkeyle, "*Eh, giovanetto*, gör bak anneler oğulları için nasıl acı çekiyor. Ona üzüntü getirmemeye dikkat et," dedi. Bu bir akrabaydı ve Octavia'nın kızgınlıkla dudaklarını ısırmasına karşın ceza almadan konuşabilmişti.

Gino başını eğdi ve Lucia Santa, "Bir şeyler yedin mi?" diye sordu. Gino başını öne salladı. Konuşamıyor, ona bakamıyordu. Herkesin önünde ona saldırırsa diye fiziksel bir korku duyuyordu. Ama onun sesi bütünüyle

normaldi. Annesi onu aklından çıkarmıştı. "Git Lorenzo'nun insanlarla konuşmasına yardım et, sana söylediği her şeyi yap," dedi. Gino, onun hoşnutluk yüklü bir sesle etrafındaki kadınlara, "Çok insan var, Vincenzo'nun çok arkadaşı vardı," dediğini duyunca hayrete düştü. Bu midesini bulandırdı. Bu insanlardan hiçbiri Vinnie'yi tanımıyor ya da ona aldırmıyordu.

Annesi o ifadeyi gördü ve anlamını kavradı. Gençlerin yapmacıklık karşısında gösterdikleri toy, gururlu küçümsemeydi bu, çünkü onlar yazgının darbelerine karşı bir kalkan için duyulan korkunç ihtiyaçtan habersizdiler. Lucia Santa onun uzaklaşmasına izin verdi. O da öğrenecekti.

Zaman o karanlık salonda bir gölgeye dönüşmüştü. Gino yeni gelenleri karşıladı ve onları ayna gibi siyah zeminden geçirerek annesinin oturduğu ve Vinnie'nin tabutunda beklediği yere götürdü. Lucia Santa'nın kendine ya da ölü ağabeyine hiçbir şey ifade etmeyen insanlarda teselli bulduğunu gördü. Zia Louche vaftiz oğlu için gerçekten yas tutabilirdi ama Zia Louche ölmüştü. Octavia bile Gino'nun düşündüğü kadar aldırıyor gibi görünmüyordu.

Gino, bir rüyadaymışçasına tüm bu yabancılara kayıt defterinin neresini imzalayacaklarını, yardımlarını duvardaki kutunun neresine koyacaklarını gösterdi. Sonra onları siyah cilâlı zeminin diğer tarafına, son cenazeden beri görmedikleri daki akrabaların arasına dönmeleri için güvercinler gibi salıverdi.

Yaşamında ilk kez bir aile üyesi rolü oynuyordu. İnsanları içeri getiriyor ve sonra dışarı götürüyordu. Kendini tanıtarak, evet, o ikinci kocanın en büyük oğluydu, onların kendisini yüzkarası olarak sınıflandırmalarını izleyerek sohbet ediyor, akrabaların hal hatırlarını soruyor,

onların bu faciayı getiren kazayla ilgili dehşetlerine terbiyeli şekilde baş sallıyordu. Santiniler bu aileyle ve bu faciayla bağlaşık olmadıkları için ferahladıklarını gizleyemiyorlardı. Dr. Barbato birkaç dakikalığına uğradı, beklenmedik bir sevecenlikle Gino'nun omzunu sıvazladı ve bu kez suçlu ya da mesafeli gözükmedi. Diğerlerinden daha yakın, neredeyse aileden biri olan *Panettiere*, (ne de olsa bir süre rahmetlinin işverenliğini yapmıştı) Gino'ya, "Yani bu bir kaza mıydı, ha? Zavallı çocuk, her zaman çok hüzünlüydü," dedi. Gino karşılık vermedi.

Zia Teresina Coccalitti, insan şeklindeki o köpekbalığı, kimseye tek söz etmedi. Sanki çok yakın olan ölüm kıskançlıkla kendisinin ve dört oğlunun varlığını, sosyal yardımı dolandırmalarını, onlar sayesinde bir gün servet kazanacağından çok emin olduğu şekerlerle, unlarla ve yağlarla dolup taşan evlerini keşfedecekmiş gibi dehşetten felce uğramış halde Lucia Santa'nın yanında oturuyordu.

Guido, *Panettiere*'nin oğlu, ordu üniformasıyla orada bulunuyordu. Barış zamanında göreve çağrılan ilk askerlerden biriydi ve eve ilk iznine gelmişti. Gerçek bir yaslı gibi görünüyordu. Lucia Santa'yı yanaklarından öpmek için başını eğdiğinde gözlerinde yaşlar vardı. Don Pasquale di Lucca, Larry'ye saygısından dolayı başsağlığı dileklerini sunmaya geldi ve hiç kuşkusuz, onu gerçek bir beyefendi gibi not iliştirmeden bir zarfa koyduğu halde, yardım kutusundaki yüz dolarlık banknot da ona aitti. Muazzam salon şimdi insanlarla doluydu, küçük çocuklar duvar kenarındaki sandalyelerinde uykuya dalmışlardı.

Saat on bir gibi, insanlar içeri girmeyi bıraktıklarında, Larry Gino'yu kolundan tuttu ve, "Çıkıp bir kahve içelim. Guido'ya nöbeti devralmasını söyledim," dedi.

Ceketleriyle dışarı çıktılar, sokağın aşağısındaki küçük bir lokantaya uzandılar. Kahvelerini içerlerken, Larry, Gino'ya sevecenlikle, "Validenin bağırıp çağırmasına üzülme. Yarına unutur. Dinle evlat, ben ve Octavia yükü taşımana yardım edeceğiz. Ben ayda elli veriyorum ve o da elli verecek," dedi.

Bir an için Gino, Larry'nin ne halttan bahsettiğini anlamadı. Sonra dünyasının tersine döndüğünün farkına vardı. Annesi, kız ve erkek kardeşi şimdi ona bağımlıydı. Tüm o yıllar hızla geçerek sonunda onu her zaman kendisini bekleyen noktaya getirmişti. İşe gidecek, uyuyacak, kendisiyle annesi arasında hiç kalkan olmayacaktı. Ailenin ve aile yazgısının içine çekilecekti. Bir daha asla kaçamayacaktı. Ferahlamaya yakın kabullenişi karşısında hayrete düştü, artık anladığını hissetti. Bu neredeyse iyi bir haberdi.

"Bir iş bulmalıyım," dedi Larry'ye.

Larry başını salladı. "Bunu ben ayarlarım. Demiryolunda Vinnie'nin yerini alırsın. Okula gitmeye devam edecek misin?"

Gino sırıttı. "Tabii."

Larry uzandı ve onun kolunu okşadı. "Sen her zaman iyi bir çocuktun, Gino. Ama şimdi kendini biraz düzeltmelisin, ne demek istediğimi anlıyor musun?"

Gino ne demek istediğini anlıyordu. Aileyi düşünmesi gerektiğini. Her canının istediğini yapmaktan vazgeçmesi gerektiğini. Annesini daha fazla hoşnut etmesi gerektiğini. Bir çocuk olmayı bırakması gerektiğini. Başını salladı. Alçak bir sesle, "Vinnie'nin gerçekten o lokomotifin önüne çıktığına inanıyor musun?" diye sordu.

Larry'nin yüzündeki değişim korkutucuydu. Hâlâ çok yakışıklı olduğu halde, yüzünün etleri bronz rengini ve ağırlığını almıştı ve şimdi o bronz zehirli bir öfkeyle

tütecek gibi görünüyordu. "Bunların hepsi saçmalık. İşte o makinisti ve itfaiyeciyi yola getirdim. Eğer birini, ters bir laf eden birini duyarsan, hemen bana söyle ki onları da yola getireyim." Bir saniye bekledi. "Ayrıca Lefty Fay'le konuştuğumda neler olduğunu kimseye anlatma." Yüzündeki öfke soldu; cildi aydınlandı. "Eğer annem bir şey sorarsa, bunun bir kaza olduğu konusunda haç üzerine yemin et."

Gino başını salladı. Cenaze evine geri yürümeye başladılar. Larry, Gino' nun kolunu tuttu ve "Çok fazla endişelenme, evlat. Bir iki yıl içinde savaş ve diğerleri sayesinde büyük paraya konacağım ve o zaman aileyi ihya edeceğim ve sen de istediğini yapabileceksin," dedi. Gülümsedi. "Bir zamanlar ben de senin gibiydim."

Octavia'yı siyah tentenin altında onları bekler ve soğuktan titrer halde buldular. Tiz bir sesle, "Siz ikiniz nereye kayboldunuz?" diye sordu. "Annem fena halde sinirlendi; Gino'nun gittiğini sanıyor."

"Ah, Tanrım," dedi Larry. "Annemle konuşacağım. Sen salonda kal, Gino."

Gino artık tanıdık olan o fiziksel korkuyu hissetti ve büyük ihtimalle korkmuş göründüğünü fark etti. Larry onu koruyordu. Kendisini saran dehşetten şaşkına dönmüştü.

Birkaç dakika içinde Larry gülümseyerek geri geldi ve, "Octavia her zamanki gibi yalnızca pireyi deve yapıyormuş. Valide, evi kapattıklarında burada olmamızı sağlamak istiyor," dedi.

İnsanlar ağır ağır dışarı ilerliyorlardı. Cenazeci gözüktü ve Azrail'in gerçek akrabası olarak, Larry ve Gino' nun sonunda yalnızca ailenin en yakınları kalıncaya kadar yaslıları uğurlamalarına yardım etti. Dev cenaze evi boşaldığında, Gino, annesi ve arkadaşları tabutu terketmeye hazırlanırlarken, küçük kemerli geçitin ardındaki

sandalyelerin geriye sürtüldüğünü duyabildi. Uzun gece sona ermişti. Diğer odada tuhaf bir sessizlik vardı ve Gino annesini atlatmak için eve diğerlerinin önünden yürümeyi düşündü. Bu tek gün, ondan yaşamındaki başka hiçbir şeyden hiç korkmadığı kadar korkuyordu.

DEHŞET verici çığlık, korkudan kanını dondurarak, Gino'yu tamamen hazırlıksız yakaladı. Bunu ącı bir çığlığa ve annesinin sonsuz derecede acıklı bir kederle, "Vincenzo, Vincenzo!" diye bağıran sesine karışan başka bir haykırış izledi ki, Gino kapıdan uçarcasına fırlayarak onu hiç duyamayacağı bir yere gitmek istedi. Son derece sakin olan cenazeci, sanki tam bunu bekliyormuş gibi ve Gino'nun düşüncelerini anlamış gibi frenleyici elini onun omzunun üzerine koydu.

Birdenbire kemerli geçit siyahlarla, yılanlar gibi birbirlerinin etrafına sarılıp dolanan dört kadınla doldu. Octavia, Louisa ve Zia Teresina, korkunç bir mücadele vererek, Lucia Santa'yı kemerli geçitte sürüklemeye çalışıyorlardı.

Onu tabutun yanında sözlerle ve dokunuşlarla yatıştırmayı denemişlerdi ama yararı olmamıştı. Lucia Santa'ya diğer beş çocuğunun anneleri olarak sorumluluklarını hatırlatmayı denemişlerdi ve o tırnaklarını ölü oğlunun tabutuna geçirmişti. Şimdi üç kadın ona hiç merhamet göstermiyorlardı. Kalmasına izin vermeyeceklerdi. Üzüntüden delirmesine izin vermeyeceklerdi. Acımasızdılar. Octavia bir kolunu ve omuzunu tutmuştu. Louisa daha az bir kuvvetle diğer koluna yapışmıştı, öyle ki Lucia Santa'nın ağır vücudu tek bir yana savruluyordu. Zia Teresina, Lucia Santa'yı zalimce boynundan ve göğüslerinden kavramıştı ve onu ayna gibi siyah zemin boyunca ileri sürüklüyordu.

Ama anne, inatçı bir hayvan gibi, ağır vücudunu dirençli bir yığına dönüştürdü ve daha öteye kımıldatılamadı. İtiraz etmedi. Yeniden haykırmadı. Başındaki siyah şapkası ve tülü berbat şekilde yana kaymıştı. Neredeyse hayvani bir acıyla yüzü şişmiş, kararlılaşmış ve vahşileşmişti. Yine de asla daha kötü ve yenilmez davranmamıştı, sanki bu ölüm dünyası onun zorunlu kederi karşısında parçalara ayrılmış ve kaybolmuştu.

Üç kadın ondan uzaklaştılar. Louisa gözyaşlarına boğuldu. Octavia yüzünü elleriyle örttü, sonra kısık bir sesle, "Larry, Gino, bize yardım edin," diye seslendi.

Zemini geçerek annenin etrafındaki kadınların yanında durdular. Gino ona dokunmaya cesaret edemedi. Lucia Santa başını kaldırdı. Gino'yla konuştu: "Ağabeyini yalnız bırakma," dedi. "Onun bu gece kendisiyle başbaşa kalmasına izin verme. O asla cesur olmadı. Cesur olamayacak kadar iyiydi."

Gino, olur manasında başını eğdi.

"Bana hiç itaat etmezsin" dedi annesi.

Gino, çok yavaşça, "Bütün gece kalacağım. Söz veriyorum," dedi. Kendini zorlayarak uzandı ve çok hızlı bir şekilde onun şapkasını düzeltti, yaşamında ilk kez onun için böyle bir şey yapıyordu. Annesi ağır ağır yukarı uzanarak tüllü şapkasına dokundu ve onu çıkardı. Kapıya yürürken, sanki yüzünü korumaya katlanamıyormuş, sanki şimdi başı açıkken yaşamla, onun yıkılmaz adaletsizliğiyle, kaçınılmaz yenilgileriyle yeniden yüzleşebiliyormuş gibi onu elinde taşıdı.

Cenazeci, Gino'ya portatif bir karyola getirmeyi teklif etti ve sokak kapısını kilitlemesi gerektiği için özür dileyerek ona dışarı çıkmak isterse çalabileceği kayıt odasındaki bir zili gösterdi. Kendisi de hemen yukarıdaki bir odada uyuyordu. Gino, anladığını belirtmek için, adam

iç taraftaki bir kapı aralığında gözden kayboluncaya kadar başını sallamayı sürdürdü.

Karanlık cenaze evinde yalnız kaldığında, ölü ağabeyinin tabuta girmiş vücudunun hemen küçük kemerli geçidin ardında saklandığını bildiğinden, Gino kendini o öldüğünden beri hiç hissetmediği kadar güvende hissetti. Katlanır tahta sandalyeleri divan görevi yapmaları için sıraya dizdi ve paltosunu da yastık biçiminde kıvırdı. Bir kolu soğuk duvara dayalı halde öylece yatarak sigarasını içerken, dünyasının nasıl değiştiğini düşünmeye çalıştı.

Öğrendiği şeyleri düşündü. Larry gerçekten bir gangsterdi ve insanlar onları öldüreceğinden korkuyorlardı. Ne budalalık. Larry bugüne kadar küçük erkek kardeşlerini bile yumruklamamıştı. Vinnie'nin lokomotifin önüne çıktığını söyleyen Lefty Fay ise bir hıyardı; Vinnie o kadar ürkekti ki pencere eşiğinde oturmayı bile bırakmıştı. Ya ağlayan, haykıran ve onca mesele yaratan annesi?... Uyuklayarak zihninin gerçekten ne hissettiğini, annesinin üzüntüsünün aşırı olduğunu, onun bir ölüm gösterisi sergilediğini anlamasını sağladı. Sonra sahanlıktaki kendi gözyaşlarını hatırladı. Ama o birlikte oynadıkları ve geceleri yıldızların aydınlattığı pencere eşiğinde oturdukları zamanlardaki küçük çocuk Vinnie için ağlamıştı. Yavaş yavaş acı içindeki ölüye çok az merhamet beslendiği sonucuna vardı. Öyle ki bu, kaybedilen bir şey için yalnızca pek az kişi tarafından atılan bir çığlıktı ve dolayısıyla ölümün baş rol oynadığı gösteri herkesin doğru olduğunu bildiği şeyi gizlemek için yapılıyordu: bir insanoğlunun ölümü çok az anlam ifade ediyordu.

Zavallı Vinnie mi? Kim onun için üzüntü duyuyordu? Kimsenin birlikte olmak istemediği ağlamaklı, mutsuz bir genç adam haline gelmişti. Annesi bile bazen ona tahammül edemezdi. O, daha önce ortaya çıkan birçok

farklı küçük Vincent için ağlamıştı. Tıpkı benim yaptığım gibi, diye düşündü Gino. Ona hiç aldırmadım. Larry de öyle. Octavia bile gerçekten aldırmadı. Ama Larry'nin karısı aldırmıştı, bir nedenle Louisa aldırmıştı. Yaşlı Zia Louche olsa ağlardı. Gino, uykuya dalmadan hemen önce, kemerli geçitten geçerek ağabeyinin ölü yüzüne bakmak, kendini daha fazla acı duymaya zorlamak istedi ama çok yorgundu. Sigarası, parıldayan siyah zemine düştü, minik kırmızı kor, cehennemdeki bir kömür parçasına benziyordu. Uyurken, yaslandığı panel duvar yüzünden üşüyerek, sandalye sıraları üzerinde büzüştü. Yukarı odadaki cenazeciyi uyandıran bir çığlık koyverdiğini fark etmeden, uykudan uzaklaşma mücadelesine girişti.

Bu doğru değildi. O kesinlikle ağabeyini öldürmemişti. Annesinin mantosunu onun yüzünün önünde tuttu ama kolları fena halde yorgundu. Suçlayıcı gözleri onu yeniden delip geçti ve Gino bir tür merhamet bulmaya çalışarak, "Sokağın aşağısındaki sahanlıkta ağladım, bak yüzüm hâlâ ıslak," diye fısıldadı. Ama annesi yalnızca dudak bükerek güldü ve, "Bu da senin numaralarından biri. *Animale-animale-animale...*" dedi.

Şimdi ona gülümsüyordu. Genç bir kadının baş döndürücü gülümsemesiyle. Gino neredeyse ikisini birden mahvedecek tuzağa düşecekti. Neredeyse babasını eve getirmesini bekleyerek apartmanın önünde durduğu günden bahsedecekti. Ama sinsice, kurnazca başını eğdi. Annesinin onu yaşamda suçlamadığı gibi, o da annesini rüyalarında suçlamayacaktı. Titreyerek, başka bir Vinnie olacağına, demiryolunda çalışacağına, evleneceğine, cadde boyundaki apartmanlarda yaşayacağına, kollarında bir bebekle tramvay duraklarında bekleyeceğine, kendini içinde doğduğu tanıdık, ışıksız dünyaya zincirleyeceğine söz verdi.

10. Caddeli yaşlı kadınlar yaz gecesinde daire halinde toplandılar ve Angeluzzi-Corbo ailesinin acıları için dua okudular.

Önce hep birlikte sevecenlikle bağrıştılar, "Ah, ne korkunç bir yaşam! Zavallı Lucia Santa! İlk kocası öldü, ikincisini yaşam mahvetti ve şimdi de ekmek kapısı yetişkin bir oğlu yere serildi. Ne facia, ne felâket! Tanrı'ya, dünyasına ve tüm anlaşılmaz azizlerine ve yazgılarına lanetler olsun!"

Başlar hemfikir şekilde sallandı. Ama felâketlere yabancı olmayan, zorlu yaşamı nedeniyle saygı duyulan başka bir kadın, gri başını salladı ve sonra, "Doğru, doğru ama yine de yetişkin bir kızı var, bir şef; akıllı hem de üstelik ağırbaşlı bir adamla evli. Her anneye saygınlık getirecek erkek çocukları var. Fırıncılar sendikasından servet kazanan, torun kaynağı, evli Lorenzo; demiryolundaki sıkı çalışması ve başının asla polisle belaya girmemesi nedeniyle insana İtalya'yı hatırlatan, şimdi iyi saygılı bir evlat ve bir aile reisi olan Gino. Okulda madalyalar kazanan ve kuşkusuz bir profesör olacak olan Salvatore. Her zaman saygılı, her zaman uyumlu, eski kafalı bir İtalyan kızı olan, ev işlerini yapan Lena. Bakın hepsi de Lucia Santa'yı nasıl sayıyorlar. Evli olan ikisi hâlâ para veriyor; Gino maaş zarfını açmadan eve getiriyor," dedi.

Beş iyi çocuk! Doğru, kocası yoktu ama 10. Cadde'deki bazı kocalara bakılırsa, bu gerçek bir felâket sayılmazdı. Hiç olmazsa Lucia Santa'nın şimdi daha küçük bir ailesi vardı. Ölen zavallı Vincenzo bile ailesine hiç *disgrazia*[1] getirmemişti. Hastalanmış ve bir demiryolu lokomotifinin altında kalmıştı. Bu bir kazaydı ve kutsal bir yere gömülmüştü. Uğursuz bir yıldızın altında doğan zavallı Vincenzo, onun için daha zamanın başlangıcında hazırlanan bir yazgıyla karşılaşmıştı.

Böylece uzlaşmaya varılmıştı. Birçok kadın şöyle ya da böyle acı çekmişti. Kocalar işte öldürülmüş, bebekler sakat doğmuş, çocuklar zararsız soğuklardan ve önemsiz yaralardan ölmüştü. Daire içinde en az bir çocuk gömmemiş tek bir kadın yoktu.

Bir de Lucia Santa'nın korunduğu şu felâketlere bakın: Etrafta fazlasıyla görülen kocasız hamile kızlar; en azılı hapishane kuşları haline gelen ya da asi bacaklarını elektrikli sandalyede dinlendirmenin bir yolunu bulan oğullar; sarhoş, kumarbaz ve pezevenk kocalar...

Hayır, hayır. Lucia Santa yaşam istasyonuna uğraması beklenen onca üzüntüden çok uzun bir zamandır korunabildiği için şanslıydı. Çocuklarının hepsi güçlüydü, sağlıklıydı, becerikliydi, yaşam önlerinde uzanıyordu. Yakında tüm emeklerinin karşılığını alacaktı. O yüzden, cesaret! Amerika İtalya değildi. İnsan Amerika'da yazgısından kaçabilirdi. Oğullar büyüyor, yakalı giysilerle ve kravatlarla bir ofiste, rüzgârdan ve topraktan uzakta çalışıyorlardı. Kızlar, kanlı domuzları kesmek ve değerli eşeklerin gücünü harcatmamak için sırtlarında odun taşımak yerine okuma yazma öğreniyor, ayakkabılar ve ipek çoraplar giyiyorlardı.

---

[1] utanç

Felâketler bir zamanlar cennete bile girmemiş miydi? Üzüntüden kim kaçabilirdi? Ağlamadan kim yaşamdan göçüp gidebilirdi? Yalnızca ölüler acı çekmezdi. Ah, mutlu, mutlu ölüler! Yaşlı kadınlar, bu dünyadan, bu mutsuz gözyaşı vadisinden ayrılacakları gün için şükranlarını belirtmek üzere ellerini birleştirdiler. Evet, evet, artık acı çekmeyen mutlu ölüler!

Gözleri hayecanla parladı, siyah giysili hantal vücutlarından güç ve enerji yayıldı. Konuşurken, caddede meydana gelen her şeyi bir solukta saydılar. Haylazlık yolunu tutan çocuklara yıldırım gibi küfürler yağdırdılar. Çizgili kâğıt külahlardaki dil ürperten limonlu dondurmaları açgözlü bir şekilde emdiler ve kahverengi güçlü dişlerini sıcak domates sosu lavının derinliklerine daldırarak ve peynir nehirlerini saklı mayalı hamura akıtarak, dumanı tüten sıcak pizzalardan kocaman ısırıklar aldılar. Ölümün amansız düşmanları, kendilerine ya da çocuklarına ait bir parça ekmek kabuğunun bile önüne çıkan herkesi öldürmeye hazırdılar. Onlar canlıydılar. Şehirdeki kayalar, çelikler ve camlar, mavi arduvaz kaldırımlar, arnavut kaldırımı sokaklar hep toprak olacaklardı ve onlar canlı kalacaklardı.

BİR şeytan bir meleğe dönüşebilir mi? *Panettiere*, çılgın berber, Dr. Barbato ve hatta kurnaz Zia Teresina Coccalitti, Gino Corbo'daki değişime hayret ettiler. Şurası bir gerçekti ki felaket bir çocuğu bir erkeğe dönüştürmüştü. Şimdi Gino demiryolunda bir köle gibi çalışıyor, fazla mesaileri silip süpürüyor ve maaş zarfını açmadan eve annesine getiriyordu.

Lucia Santa o kadar memnundu ki Gino'ya Vinnie'ye verdiğinin iki katı cep harçlığı veriyor, bunu yalnızca Vinnie fazla mesai ücretlerini her zaman aşırdığı için yaptığı konusunda Octavia'ya yeminler ediyordu. "Gördün mü?" diyordu anne Octavia'ya cuma gecesi ziyaretlerinde, "Gino her zaman iyi bir çocuktu." Octavia da aynı fikri paylaşmak zorunda kalıyordu, çünkü gece çalıştığı ve hatta pazarları fazla mesai yaptığı halde, Gino lisedeki son dönemini tamamlıyordu; Ocak'ta mezun olacaktı. Hatta ilk kez iftihar listesine geçmişti. Bu, Lucia Santa'yı özellikle sevindirmişti. "Haksız mıymışım?" diyordu Octavia'ya, "Bir çocuğun beynini yoran sokaklarda oynamaktır, dürüst çalışmak değil."

Vinnie'nin ölümü nedeniyle hâlâ şokta olan Octavia, annesinin bu kadar hızlı toparlanmış görünmesine şaşırıyor ve hayret ediyordu. Artık daha sessizdi, Sal ve

Lena'ya karşı daha hoşgörülüydü ama bunların dışında aynıydı. Yalnızca bir kez bir duygusallık belirtisi göstermişti. Bir gece Vinnie'nin çocukluğundan bahsederlerken, Lucia Santa kendini acımasızca suçlayarak, "Eğer onu Filomena'yla Jersey'de bıraksaydım hâlâ yaşıyor olacaktı," demişti. En gurur verici anılarının birinden vazgeçtiği halde yine de hâlâ her günü bir inananın iyi talihe yönelik o hevesli güveniyle yaşıyordu.

Neden olmasın? Yaşam Angeluzzi-Corbo ailesine hiç bu kadar iyi davranmamıştı. Gino demiryolundan bir servet kazanmıştı. Sal parlak bir lise öğrencisiydi ve kuşkusuz üniversiteye gidecekti. Lena da aynı ölçüde parlaktı ve bir okul öğretmeni olacaktı. Şimdi ikisi de okuldan sonra ekmek satarak ve Lucia Santa'nın cuma geceleri Octavia'yla birlikte banka cüzdanlarına zevkle bakmasına neden olan iyi ücretler alarak *panetteria*'da çalışıyorlardı. Lucia Santa, tehlikeli iyimserliğini ancak kendine *Panettiere*'nin oğlunun, Guido'nun birkaç ay içinde, Noel'den hemen önce askerliğini tamamlayacağını ve fırında Sal'la Lena'nın yerlerini alacağını hatırlatarak denetleyebiliyordu. Bu bolluğa sonsuza dek güvenemezdi.

Octavia'nın kocası bile çalışıyordu. Zavallı Norman Bergeron bir kamu dairesinde kitapçıklar hazırlamaktan perişandı; devlet memurluğu, sigorta ve iyi para. Octavia onun mutsuz olduğunu biliyordu ama bunun onun için çok harika olduğunu düşünüyordu. Avrupa'daki insanlar birbirlerini öldürmeyi bıraktıklarında ve başka bir ekonomik kriz olduğunda her zaman şiir yazabilirdi.

Ama Lucia Santa için hepsinden iyisi, Gino'nun bir erkek, gerçek dünyanın bir parçası haline gelmesiydi. Artık onunla tartışması gerekmiyordu; onun kendisine verdiği tüm zararları neredeyse bağışlamıştı. Oğlu daha da ciddi biri haline gelmişti. Mücadeleleri bir son bulmuş

olabilir miydi? Lucia Santa buna bir an bile inanmıyordu ama iyi talih kapıyı çaldığında bunun tadını çıkarmayı reddeden o acınası paçavralardan biri olduğunun söylenmesine de asla izin vermeyecekti.

Gino her gece aynı inançsızlık hissiyle işe gidiyordu. Nakliye binasında asansörle yukarı çıkmak, sonra tıkırdayan faturalama makinelerinin bulunduğu ışık dairesinden içeri girmek ona yalnızca bir hayalin başlangıcı gibi geliyordu. Ama yavaş yavaş inandı.

Demiryolu onu geceyarısı-sabah sekiz vardiyasına yerleştirmişti ve tozlu ofis bu saatler arasında dosya dolapları, ölüm karası daktilolar ve veznedar bölmesinin neredeyse görünmez olan tel kafesi yüzünden çok ürkütücüydü. Gino geceyi etrafı bunlarla çevrili halde daktilo yazarak geçiriyordu. İşinde çok iyiydi; atletik kaslarının ve keskin görüş yeteneğinin de yardımı oluyordu. Kota gecede 350 faturaydı ve o bunu rahatlıkla geride bırakıyordu. Yeni pusulaların yükleme platformundan yukarı gelmesini beklerken bazen kitap okuyacak bir saat boş zamanı da oluyordu.

Birlikte çalıştığı adamlarla kesinlikle konuşmuyor ya da onların genel sohbetlerine katılmıyordu. Gece şefi ona düzenlenecek en zor faturaları veriyordu ama o hiç itiraz etmiyordu. Önemi yoktu. Bundan o kadar nefret ediyordu ki hiçbir şeyin önemi yoktu. Binadan ve fare kokan ofisten nefret ediyordu. Daktilo tuşlarının iğrenç metal vuruşlarından nefret ediyordu. Altı faturacıyı ve şef rütbeli memuru barındıran o sarı ışık dairesinden içeri girmekten nefret ediyordu.

Bu mutlak, fiziksel bir nefretti; bazen gerçekten vücudu ürperiyor, saçları dikleşiyor ve ağzındaki tat öylesine ekşileşiyordu ki, aşağı, lamba direkleri tarafından gözetlenen o hapsolmuş sokaklara uzun uzun bakmak üze-

re ışıktan uzaklaşarak karartılmış pencerelere doğru yürümekten kendini alamıyordu. Charlie Lambert adında genç bir adam olan şef rütbeli memur, "Yükleri faturalayalım Gino," diye erkeklerin diğer erkekleri küçültmek için kullandıkları o sesle bağırdığında karşılık vermiyor, hemen makinesinin başına dönmüyordu. Uyarı için seçildiğini fark ettikten sonra bile Charlie Lambert'ten nefret edemiyordu. Adam için öylesine ruhsuz bir küçümseme hissediyordu ki, onu bir insan olarak düşünemiyor ya da ona karşı duygusal bir tepki gösteremiyordu.

Yalnızca varolmak için çalışmak, yalnızca sağ kalmak için yaşamını çarçur etmek onun hiç bilmediği bir şeydi. Ama annesi biliyordu, Octavia biliyordu, babası da kuşkusuz biliyordu. Kendisi arkadaşlarıyla birlikte şehrin sokaklarını turlarken ya da başkalarına güvenerek yatağında uyurken, Vinnie binlerce gece bu karanlık pencerede durmuş olmalıydı. Ama aylar geçtikçe, buna katlanmayı daha kolay buluyordu. Düşünemediği şey ise bunun hiçbir zaman sona ermeyeceğiydi. Hiçbir zaman sona ermeyebileceğini anlıyordu.

LUCIA Santa böyle iyi durumdaki bir ailenin annesine yakışır şekilde artık evini gerçek bir sinyora gibi yönetiyordu. Daire her zaman sıcaktı, kömür ve gaz fiyatlarının hiç önemi yoktu. Yemek saatinden sonra uğrayan arkadaşlar ve komşular için tencerede her zaman yeterince spagetti oluyordu. Çocuklar, son bir akın için hâlâ sos dolu bir tabakta yüzen yeterince köfte ya da sosis olmaksızın sofradan kalktıklarını hemen hiç hatırlamıyorlardı. Pazar şölenlerinde kullanılmak üzere yeni çatal ve kaşıklar alınmıştı. Evli ya da değil ailedeki herkesin buna katılması gerekirdi, fakat hiçbir talimata daha hevesli bir şekilde uyulduğu görülmemişti.

Aralık ayının bu ilk pazarı özel bir ziyafet olacaktı. Larry'nin büyük çocuğu İlk Komünyon'unu gerçekleştiriyordu ve Lucia Santa *ravioli* yapıyordu. Hamuru erkenden yoğurmaya başlamıştı, şimdi o ve Octavia geniş kare karıştırma tahtası üzerinde undan bir kale inşa ediyorlardı. Dört beyaz tozlu duvar, üzerinde yumurta sarıları yüzen beyaz bir denizin içine çökünceye kadar onun içine bir düzine ve bir başka düzine ve bir başka düzine yumurta kırdılar. Hepsini karıştırarak kocaman, kolayca ufalanan, altın kadar parlak hamur topakları haline getirdiler. Octavia ve Lucia Santa topakları ince yapraklar halinde açarlarken zahmetle homurdandılar. Sal ve Lena derin bir kase dolusu ricotta peynirini karıştırdılar ve beyaz kaymak gibi karışımın içine onu cennetlik bir malzeme haline dönüştüren karabiber, tuz ve yumurtaları kattılar.

Ravioli haşlanırken ve yağlı domates sosu pişerken, Lucia Santa *prosciutto* ve peynir tabaklarını masaya yerleştirdi. Sonra haşlanmış yumurta ve soğanla doldurulmuş dürüm sığır eti ve sosta pişmekten iyice yumuşayarak tek bir çatal dokunuşuyla etini kemikten kolayca döken koyu kahverengi dev bir parça domuz butu geldi.

Ziyafet sırasında, Octavia, sık sık yaptığı gibi şakalarına ve hikâyelerine gülerek Larry'yle gevezelik etti. Norman yavaşça şarabını yudumlayarak Gino'yla kitaplar hakkında çene çaldı. Yemeği bitirdiklerinde, Sal ve Lena masayı temizleyip dağ gibi birikmiş tabakları yıkamaya başladılar.

Aralık ayı için güzel bir pazardı ve ziyaretçiler geldi: *Panettiere* ve yıllık hizmetinden sonra nihayet ordudan ayrılan Guido, cam kırmızı şarap perdesi arasından bakarak tüm mevcut başları yabancı bir makas izine karşı de-

netleyen kıskanç berber. *Panettiere* çabucak bir tabak sıcak *ravioli* aldı; cadı karısının sürekli para saymaktan hazırlayamayacak kadar meşgul olduğu bu yemeğe bayılıyordu.

Yalnızca çıkar için tüm yaşamını bir sıra dönüştüren, çalışan dört güçlü oğula rağmen onca yıldan beri sosyal yardımdan servet edinen –ki bunu nasıl yaptığını kimse bilmiyordu– Zia Teresina Coccalitti bile, o bile bir bardaktan daha fazla şarap içmeyi, içi sosis dolu bir ekmeği hatur hutur yemeyi göze aldı ve Lucia Santa'yla genç kızken İtalya'da arka bahçelerinden hayvan pisliği küredikleri mutlu günler hakkında çene çaldı. Zia Coccalitti biri ona kişisel bir soru sorduğunda genellikle ağzını siğilli parmaklarıyla fermuarladığı halde, *Panettiere* ona sosyal yardımı dolandırması hakkında sataştığında bugün gülümsedi. İki bardak şarap tarafından düşüncesiz ve cömert hale getirildiğinden, hepsine, bedava olarak, hükümetin verdiği her şeyi almalarını, çünkü bunu alsalar da almasalar da uzun vadede lanet devlete on kat fazlasını ödeyeceklerini söyledi.

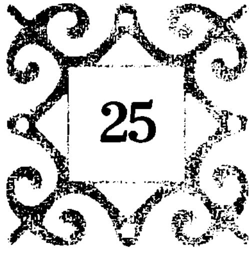
Sohbetten sıkılan Gino, katedral biçimli radyonun yakınına yere oturmaya gitti ve onu açtı. Devlerin futbol maçını dinlemek istiyordu. Lucia Santa, radyonun sesi kimsenin duyamayacağı kadar kısık olmasına karşın onun kabalığına kaşlarını çattı. Sonra bir daha da onunla ilgilenmedi.

Gino'nun davranışlarında tuhaf bir şeyler olduğunu ilk fark eden Norman Bergeron oldu. Başı radyoya eğikti ama odadaki herkese bakıyordu. Sonra Norman onun çok dikkatli bir şekilde annesine baktığım gördü. Yüzünde bir gülümseme vardı. Bu bir bakıma, zalim bir gülümsemeydi. Kocasının Gino'ya baktığını gören Octavia, radyoya doğru döndü.

Duyamıyordu ama Gino'nun gözlerinde öylesine parlak bir canlılık vardı ki, "Gino neler oluyor," diye bağırdı.

Gino yüzünü gizlemek için sırtını döndü. "Japonlar, Amerika Birleşik Devletleri kuvvetlerine saldırmışlar," dedi. Radyonun sesini açtı ve odadaki tüm sesleri bastırdı.

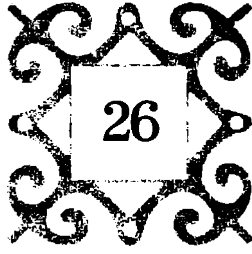
GINO, Noel sonrasına kadar bekledi. Sonra bir sabah iş çıkışı doğruca orduya yazıldı. O öğleden sonra Octavia'nın kocasını ofisine çağırdı ve ondan Lucia Santa'ya nerede olduğunu söylemesini istedi. California'daki bir eğitim kampına gönderildi, eve düzenli olarak mektup yazdı ve para yolladı. İlk mektubunda Sal'ı sonraki asker alımlarından kurtarmak için gönüllü olduğunu açıkladı ama bir daha asla bunun sözünü etmedi.

"AIUTA *mi! Aiuta mi!*" Teresina Coccalitti üç ölü oğlunun hayaletlerine karşı yardım çığlıkları atarak kaldırım kenarı boyunca koşuyor, vücudu acayip bir şekilde yana eğiliyor, siyah giysileri sabah rüzgârında dalgalanıyordu. Köşeye ulaştığında döndü ve "*Aiuto! Aiuto!*" diye bağırarak tekrar geri koştu ama o ilk tanıdık yardım çağrısı geldiğinde, 10. Cadde'nin yukarısındaki pencereler çarpılarak kapatılmıştı.

Şimdi kadın bacakları ayrık halde oluğun içinde duruyordu. Başını gökyüzüne kaldırdı ve hepsini suçladı. Doğduğu köyün yerel İtalyanca'sıyla konuşuyordu ve o sıska atmaca yüzündeki tüm doğal kurnazlık, açgözlülük ve zalim sinsilik ıstırap tarafından kemirilmişti. "Ah, hepinizi tanıyorum!" diye bağırdı kapalı pencerelere. "Orospular ve orospu çocukları, hepiniz beni düzmek istediniz. Her biriniz kıçımı satılığa çıkarmak istediniz ama ben çok akıllıydım!" Bir sürü kanlı çizgi oluşuncaya kadar pençe benzeri tırnaklarıyla yüzünü tırmaladı. Sonra kollarını gökyüzüne kaldırdı ve "Yalnızca Tanrı! Yalnızca Tanrı!" diye haykırdı. Sağ kalan tek oğlu onu yakalayarak eve sürüklemek için 31. Cadde'nin köşesine gelirken, siyah şapkası yukarı aşağı oynayarak kaldırım taşları boyunca koşmaya başladı.

Bu daha önce birçok kez yaşanmıştı. Lucia Santa önceleri eski dostuna yardım etmek için sokağa koşuştururyordu ama şimdi herkes gibi penceresinden seyrediyordu. Yazgının Teresina Coccalitti'ye böyle bir darbe indirmeye cesaret edeceğine kim inanırdı? O her zaman ağzı sıkı ve kendi çıkarı için her türlü dalavere çevirmeye elverişli öylesine kurnaz ve sinsi bir insanken, oğullarından üçünü savaşın aynı yılı öldürmeye. O halde hiçbir şey yarar vermiyordu muydu? Kimse için kurtuluş yok muydu? Kötülük yazgıyı yenemiyorsa, iyilik için ne gibi bir umut olabilirdi?

SAVAŞ dünyayı kasıp kavururken, şehrin batı yakasında yaşayan İtalyanlar da sonunda Amerikan rüyasını nasırlı ellerine geçirmişlerdi. Para apartmanlara bir sel gibi akıyordu. Erkekler demiryolunda fazla mesaiyle ve çifte ücretle çalışıyorlardı; oğulları ölenler ya da yaralananlar, kederin yoksulluk kadar uzun sürmeyeceğini bildiklerinden, geri kalanların hepsinden daha çok çalışıyorlardı.

Angeluzzi-Corbo aşireti için sihirli an gelmişti. Long Island'daki ev alınmıştı, savaşın anlaşılmaz şekilde mahvettiği insanlardan sağlanan duygusuz nakit para karşılığında. İki ailelik bir evdi; öyle ki Larry, Louisa ve çocukları bir dairede, Lucia Santa'nın dikkatli gözleri önünde yaşayabilirlerdi. Herkes için, hatta savaştan eve döndüğünde Gino için ayrı, kapılı yatak odaları olacaktı.

Son gün Lucia Santa çocuklarının daireyi boşaltmalarına, dev fıçıları ve tahta sandıkları doldurmalarına yardım etmeye dayanamadı. O gece, yatağında bir başına yatarken, uyuyamadı. Rüzgâr, her zaman kalın perdeler tarafından gizlenmiş olan pencere yarıkları arasından hafifçe ıslık çalıyordu. Karanlıkta parlayan resimleri barındırmış olan duvar bölümlerinin renkleri daha açıktı. Dairede, boş büfelerde ve dolaplarda sanki kırk yılın tüm hayaletleri serbest bırakılmışçasına garip sesler vardı.

Gözlerini tavana diken Lucia Santa sonunda uyuklamaya başladı. Duvara yaslanmış bir bebeği kavramak amacıyla kolunu uzattı. Hayallere dalarken Gino ve Vincenzo'nun yataklarına yatmalarını ve Frank Corbo'nun koridora açılan kapıdan geçmesini dinledi. Lorenzo yine nereye gitmişti? Hiç korkma, dedi küçük Octavia'ya, ben yaşarken çocuklarıma hiçbir zarar gelemez ve sonra titreyerek kendi babasının önünde durdu ve gerdek yatağı için çeyiz dilendi. Sonra ağladı ama babası onu rahatlatmayacaktı ve sonsuza kadar yalnızdı.

Asla bir yolcu olmayı amaçlamamıştı. Korkunç bir okyanusu geçmeyi.

Daire soğudu ve Lucia Santa uyandı. Kalktı ve karanlıkta giyindi, sonra pencere eşiğine bir yastık koydu. 10. Cadde üzerine eğilerek aydınlığı bekledi ve demiryolu lokomotifleriyle yük vagonlarının sokağın karşısındaki depolarda karşılıklı gıcırdamalarını yıllar içinde ilk kez gerçekten duydu. Karanlıkta kıvılcımlar uçuştu ve çeliğe sürtünen çelik çınlamaları açıkça yankılandı. Savaş yüzünden uzaklardaki Jersey sahilinde hiç ışık yoktu, gecenin gölgelerine yalnızca yıldızlar takılmıştı.

Sabahleyin taşıma kamyonetlerinden dolayı uzun bir bekleyiş yaşandı. Lucia Santa aileye iyi şanslar dilemeye gelen komşuları karşıladı. Ama eski dostlardan hiçbiri gelmedi, 10. Cadde'de hiçbiri kalmamıştı. *Panettiere*, oğlu Guido çalışamayacak kadar kötü şekilde yaralanmış olarak eve geldiğinde fırınını satmıştı. Long Island'ın uzak bir bölgesine, Babil ya da West Islip kadar uzağa taşınmıştı. Bir ev dolusu kızı olan çılgın berber, savaş yüzünden traşlanacak çok az erkek başı kalması nedeniyle emekli olmuştu; o da Long Island'a, pazar günleri kâğıt oynamak için *Panettiere*'ye yeterince yakın Massapequa adındaki bir kasabaya taşınmıştı. Diğerleri de çok uzun

yıllardır düşlenen tüm o yabancı kasabalara yerleşmek üzere ayrılmışlardı.

Dr. Barbato, herkesi şaşırtarak orduya katılmak üzere gönüllü olmuş ve Afrika'da bir tür kahraman haline gelmişti; dergilerde fotoğrafları ve son derece dehşet verici başarılarının bir hikâyesi çıkınca babası sırf oğlunun aptallığına kızgınlığından dolayı bir felç geçirmişti. Zavallı Teresina Coccalitti, bir gün oğullarını ölümden kurtarma fidyesi olacak sayısız zeytinyağı ve yağ tenekelerini tüm varlığıyla koruyarak dairesinden hiç çıkmıyordu. Gino'nun çocukluk arkadaşı Joey Bianco, kimse nasıl yaptığını bilmese de çok zekice bir biçimde ordudan kurtulmuştu, zengin olmuş ve annesiyle babası için New Jersey'de bir saray yavrusu satın almıştı. O yüzden, şimdi Angeluzzi-Corbo ailesinin ayrılmasının tam zamanıydı.

SONUNDA Piero Santini kamyonlarıyla Tuckahoe'den geldi. Savaş bu tür hizmetlerin sağlanmasını pahalılaştırmıştı ama Santini İtalya'daki kendi köyünün bir yerlisine bir iyilik yapmak için gelmişti. Artık olgunlaştığından bu hikâyenin mutlu sonuna yardım etmek yüreğini sevindiriyordu.

Lucia Santa akıllıca davranarak bir tencereyi ve bazı hasarlı fincanları dışarıda bırakmıştı. Santini'ye kahve verdi ve içeceklerini pencere eşiği üzerinde dengeleyerek 10. Cadde'ye tepeden bakarlarken kahvelerini içtiler. İki deneyimli adaleli İtalyan eşekler gibi homurdanarak sırtlarının kocaman şifoniyer ve karyolalarla eyerlenmesine izin verirlerken, Octavia, Sal ve Lena hafif paketleri aşağıda bekleyen kamyonetlere taşıdılar.

Bir süre sonra dairede kalan tek şey Long Island'daki güzel ev için çok değersiz görülen mutfak taburesi oldu. O zaman, Louisa ve üç küçük çocuğu onlarla birlikte

beklemek üzere merdivenlerden yukarı çıktılar, küçük afacanlar ıskartaya ayrılmış giysilerin, sökülmüş raf döküntülerinin ve artık eski gazetelerin kalabalığında oynadılar.

Ve sonra final anı geldi. Şimdi Larry'nin olan Bay di Lucca'nın limuzini apartmanın önünde bekliyordu. Octavia ve Louisa küçük çocukları önlerine katıp pis, terkedilmiş yatak odaları sıralarının ötesine ve kapıdan dışarı götürdüler. Sonra Octavia, Lucia Santa'ya, "Hadi anne, bu çöplükten çıkalım," dedi.

Herkesin hayretini uyandırarak, Lucia Santa'nın yüzüne sanki bu evi sonsuza dek terk edebileceğine gerçekten hiç inanmamışçasına afallamış bir ifade yerleşti. Sonra kapıya yönelmek yerine mutfak taburesine oturdu ve ağlamaya başladı.

Octavia, annesine saldırmadan önce Louisa ve çocuklarını merdivenlerden aşağı kışkışladı. Sesi tiz ve öfkeliydi. "Anne, kahrolası sorun ne şimdi? Hadi, arabada ağlayabilirsin. Herkes bekliyor." Ama Lucia Santa başını ellerine eğdi. Gözyaşlarına engel olamıyordu.

Sonra anne, Lena'nın öfkeli sesinin, "Onu yalnız bırak," dediğini duydu ve hiç konuşmayan Sal, "Biz onu aşağı getiririz, sen önden git," dedi.

Octavia merdivenlerden indi ve anne başını kaldırdı. En genç iki çocuğu onu her yönden koruyordu. Bu kadar büyüdüklerini fark etmemişti. Lena, son derece hoştu, son derece esmerdi, babasının mavi gözlerini almıştı ama yüzü Gino'nunkine benziyordu. Sonra Salvatore'nin elini omuzunda hissetti. Asla öfkelenemeyen bir erkeğin gözlerine sahipti. O anda, anne, Sal ve Lena'nın nasıl köşelerinde sessizce durarak onları seyrettiklerini ve elbette hepsini yargıladıklarını hatırladı. Annelerinin onların gözünde korkutucu bir piyesin kahramanı olduğunu bil-

miyordu. Onun yazgının darbelerine, babalarının gazabına, Larry ve Gino'yla yaşanan umutsuz mücadelelere ve Vinnie'nin ölümünden kaynaklanan müthiş üzüntüye maruz kalmasını izlemişlerdi. Ama uzanarak vücutlarına dokunduğunda, onu yargıladıklarını ve masum bulduklarını anladı.

O zaman neden Lucia Santa bu boş odalarda ağlıyordu? Kim ondan daha iyi durumdaydı?

Torunları ayaklarının dibinde, Long Island'daki evde yaşamaya gidiyordu. Salvatore ve Lena doktor ya da öğretmen olacaklardı. Kızı Octavia giysi mağazasında bir şefti, oğlu Lorenzo bir sendikanın başkanıydı ve İtalya'daki bir dük kadar heybetli şekilde dışarıya işler dağıtıyordu. Milyonlar ölürken oğlu Gino hâlâ yaşıyordu. Saygılı ve sevecen çocuklarla çevrelenmiş yaşlılığında her zaman yeterince yiyecek ve parası olacaktı. Kim ondan daha iyi durumdaydı?

Kırk yıl önce İtalya'daki en çılgın hayali bile bu kadar öteye gitmemişti. Şimdiyse bir milyon gizli ses, "Lucia Santa, Lucia Santa, sen şansını Amerika'da buldun," diye bağırıyor ve Lucia Santa mutfak taburesinde ağlarken başını kaldırarak onlara haykırıyordu, "Ben bütün bunları acı çekmeksizin istedim. Ben bütün bunları iki sapıtık koca ve bir sevgili çocuk için gözyaşı dökmeksizin istedim. Ben bütün bunları gerçek sevgiyle rahmime düşen o oğulun nefreti olmaksızın istedim. Ben bütün bunları suçluluk ve acı olmaksızın, ölüm korkusu ve kıyamet günü dehşeti olmaksızın istedim. Safça."

AMERİKA, Amerika, Tanrı'ya isyan ettiren rüya. Bu kadar çok verdiği halde, neden her şeyi veremiyordu? Lucia Santa, sevdiklerine karşı işlediği kaçınılmaz suçlar için ağladı. Çocukken, onun dünyasında en çılgın hayal

açlık, hastalık ve doğal afet korkusundan kurtulmaktı. Hayal hayatta kalmaktı. Kimse daha ötesini hayal etmezdi. Ama Amerika'da daha çılgın hayaller mümkündü ve onun asla bunların varlığından haberi olmamıştı. Ekmek ve barınak yeterli değildi.

Octavia bir öğretmen olmak istemişti. Vinnie ne istemişti? Hiç bilemeyeceği bir şeyi. Ve Gino... Kimbilir ne hayalleri vardı, kuşkusuz hepsininkinden çılgın. Ama o anda bile gözyaşları ve acı arasından korkunç bir nefret yükseldi ve her şeyden fazla kendi keyfini istedi, diye düşündü. Zengin bir adamın oğlu gibi yaşamak istemişti. Sonra evlilik yatağına çeyiz elde etmek için kendi babasının kalbini nasıl kırdığını hatırladı.

Gino'nun savaştan sonra asla eve gelmeyeceğini, kendisinden onun kendi babasından nefret ettiği kadar nefret ettiğini, bir yolcu haline geleceğini ve hayallerindeki birçok değişik Amerika'yı arayacağını tüm açıklığıyla biliyordu. Şimdi Lucia Santa ilk kez olarak merhamet için yalvardı. *Yeter ki kapıda onun ayak seslerini duyayım, o kırk yılı bir daha yaşarım. Babamı ağlatırım ve bir yolcu haline gelerek korkunç okyanusu geçerim. Kocamı ölüme terkederim ve Jersey'deki o evin dışında durarak kollarımda Vincenzo'yla Filomena'ya lanetler yağdırırım ve sonra onun tabutunun yanında ağlarım. Sonra bunları bir kez daha yaparım.*

Ama bunu söylemek, gerçekten çok fazlaydı. Lucia Santa başını kaldırdı ve Salvatore'yle Lena'nın ona endişeyle baktıklarını gördü. Ciddi yüzleri gülümsemesine neden oldu. Güç, vücuduna yeniden akın etti ve en küçük iki çocuğunun ne kadar hoş olduklarını düşündü. Çok da Amerikalı görünüyorlardı ve bu onu bir nedenle neşelendiriyordu, sanki ondan ve ailenin geri kalanından kurtulmuşlardı.

Salvatore rahatça giyebilmesi için mantosunu açık tuttu. Lena, "Oraya varır varmaz Gino'ya yeni adresi yazacağım," diye mırıldandı. Lucia Santa ona keskin bir bakış fırlattı ama tabii ki yüksek sesle hiçbir şey söylemedi. Ama genç kızın Gino'nunkine çok benzeyen yüzü, yeniden ağlama isteği duymasına neden oldu. Çıplak duvarlara son bir kez göz attı ve sonra kırk yıllık evini sonsuza dek terk etti.

Dışarıda, 10. Cadde'de, üç siyah giysili kadın kollarını kavuşturmuş onu bekliyorlardı. Onları iyi tanıyordu. Biri sıska elini kaldırarak onu selamladı, "Lucia Santa, *buona fortuna*[1]!" diye bağırdı. Bunu içtenlikle, kötü niyet olmaksızın, yine de uyarı tonunda, sanki, "Dikkatli ol, önünde yıllar var, yaşam sona ermedi," dermiş gibi söylemişti. Lucia Santa teşekkür ederek başıyla selam verdi.

Hepsi itişe kakışa limuzine doluşurlarken, Larry de sabırsızca direksiyonu tıkırdatıyordu. Sonra doğuya, Queensborough Köprüsü'ne yönelerek, iki kamyonetin onları rahatça izleyebilmesi için ağır ağır ilerledi. Önce annenin gözyaşları nedeniyle derin bir sessizlik oldu, sonra üç küçük çocuk kımıldandılar ve çekişmeye başladılar. Louisa bağırarak birer tokatla onları susturdu. Gerginlik yatıştı ve hep birlikte evden bahsettiler. Larry oraya ulaşmanın bir saat süreceğini söyledi. Çocuklar her iki dakikada bir, "Long Island'a daha gelmedik mi?" diye sordular ve Sal ile Lena, "Hayır, daha değil," diye cevap verdiler.

Lucia Santa camını indirerek temiz havanın tadını çıkardı. Küçük oğlanlardan birini kucağına aldı; Larry ona gülümsedi ve, "Birlikte yaşamak harika olacak, ha anne?" dedi. Lucia Santa, Lena'yla göz göze geldi ama bu masum çocuk tıpkı Gino gibi annesinin sırıtışının anla-

[1] İyi şanslar

mını kavrayamayacak kadar saftı. Octavia gülümsedi. Onlar her zaman Larry'nin içini okurlardı. İkisi de anlamıştı. Larry, kendisi hayvanlığını ederek savaşın erkeğe hasret bıraktığı genç kızların peşinde koşarken Louisa ve çocuklar arkadaşsız kalmayacakları için seviniyordu.

Sonra, yan yatmış asılı çelik halatların bir görünüp bir kaybolan gölgeleri arasında ilerleyerek Queensborough Köprüsü'nün yokuşunu çıktılar. Çocuklar ayaklanarak aşağıdaki arduvaz grisi nehre baktılar, birkaç saniye içinde köprüyü geçtiler ve geniş, üç şeritli bir caddede güneye doğru ilerlediler. Çocuklar çığlıklar atmaya başladılar ve Lucia Santa onlara, "Evet, artık Long Island' dayız," dedi.
